

แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1

พลอยไพลิน พุทธวงศ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2567

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

GUIDELINES FOR PROMOTING STUDENTS' CAREER
IN EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXTENSION SCHOOLS
UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

PLOYPAILIN PUTTHAWONG

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR MASTER DEGREE OF EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
BURAPHA UNIVERSITY

2024

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ พลอยไพลิน พุทธวงศ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภายุ ชีระวนิชตระกูล)

(ดร.ชัยพจน์ รักรังาม)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภายุ ชีระวนิชตระกูล)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคณัฐ จันทนวรานนท์
สมพงษ์ธรรม)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคณัฐ จันทนวรานนท์
สมพงษ์ธรรม)

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภายุ ชีระวนิชตระกูล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทวัส แจ่มเยี่ยม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

65920292: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: แนวทาง,การส่งเสริมอาชีพ,โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

พลอยไพลิน พุทธรังษี : แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1. (GUIDELINES FOR PROMOTING STUDENTS' CAREER IN EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXTENSION SCHOOLS UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ศุภายุ วีระวณิชตระกูล, กศ.ด., ภัคณัฐ จันทนวรรณที่ สมพงษ์ธรรม, Ed.D. ปี พ.ศ. 2567.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 2) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และประเด็นในการสนทนากลุ่ม สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 มีทั้งหมด 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการนิเทศ ติดตาม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และ ทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล รวมทั้งสิ้น 30 แนวทาง

3. การประเมินแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 มีความเหมาะสมและความ เป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มาก ยิ่งขึ้น

65920292: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: GUIDELINES/CAREER PROMOTING/OPPORTUNITY EXTENSION SCHOOLS

PLOYPAILIN PUTTHAWONG : GUIDELINES FOR PROMOTING STUDENTS' CAREERIN EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXTENSION SCHOOLSUNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1. ADVISORY COMMITTEE: SADAYU TEERAVANITRAKUL, Ed.D. PAKKANAT CHANTHANAVARANONT SOMPONGTAM, Ed.D. 2024.

This research aims to 1) study the current situation, the desired situation, and the necessary needs for career promotion for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1, 2) study the guidelines for career promotion for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1, and 3) evaluate the appropriateness and feasibility of the career promotion guidelines for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1. The research methodology used a mixed-methods approach, divided into three stages: Stage 1: Study the current situation, desired situation, and necessary needs for career promotion for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1. Stage 2: Study the guidelines for career promotion for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1. Stage 3: Evaluate the appropriateness and feasibility of the career promotion guidelines for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1. The tools used included questionnaires, interviews, and discussion points for group discussions. The statistical analysis methods were frequency, percentage, mean, standard deviation, and the index of necessity.

The research findings revealed the following:

1. The current situation of career promotion for students in schools under the

Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1, was found to be at a high level, while the desired situation was at the highest level.

2. The career promotion guidelines for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1, included 10 areas: participation and the creation of educational development networks, participation in decision-making, supervision and follow-up, teaching management, participation in planning, participation in implementation, curriculum development at the school level, development of readiness in learning resources and educational facilities, management and administration, and participation in evaluation. A total of 34 guidelines were identified.

3. The evaluation of the career promotion guidelines for students in schools under the Expanded Educational Opportunities Program, Office of Rayong Primary Education Service Area 1, showed that the guidelines were appropriate and feasible for implementation, with some recommendations to make the guidelines more complete.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุภายู ธีระวิชิตระกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดิ์ภูษ จันทนวรรณท์ สมพงษ์ธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.ชัยพนธ์ รังงาม ประธานคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่่น ว่าที่เรือตรี ดร.ภัทรารุช รักกลิ่น และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชนันท์ เจริญอาภรณ์วัฒนา ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อคิด คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และได้กรุณาปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่อง และให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 และเขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลและให้สัมภาษณ์ตามความเป็นจริงทุกท่าน

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดปทุมवास ที่ให้ความอนุเคราะห์ประเมินแนวทางที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเพื่อนนิสิตสาขาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำและส่งเสริมกำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือจากอีกหลายท่านซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัวทุกคนที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน และขอมอบเป็นกำลังใจสำหรับผู้บริหารและครูที่มีความตั้งใจในการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกท่าน

พลอยไพลิน พุทรวงศ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฌ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
คำถามในการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
สภาพการจัดการศึกษาทั่วไปของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 1	14
แนวคิดและสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส	15
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน	19
แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1	66
ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1	70
ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล	76
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	77
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	170
สรุปผล.....	170
อภิปรายผล.....	183
ข้อเสนอแนะ	209
บรรณานุกรม	212
ภาคผนวก	220
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	221
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	225
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	253
ประวัติย่อของผู้วิจัย	262

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน	78
ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมและรายข้อ	80
ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ	82
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ	84
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการนิเทศติดตาม โดยรวมและ รายข้อ	86
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและ สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่ง เรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา โดยรวมและรายข้อ	88

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาโดยรวมและรายข้อ.....89

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมและรายข้อ.....90

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยรวมและรายข้อ.....92

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยรวมและรายข้อ.....93

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมและรายข้อ.....94

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้าน 96

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการบริหารและการจัดการ 97

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ
ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 100

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ
ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการจัดการเรียนการสอน 101

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ
ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการนิเทศติดตาม 103

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ
ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการ
จัดการศึกษา.....105

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) ด้าน
การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา 106

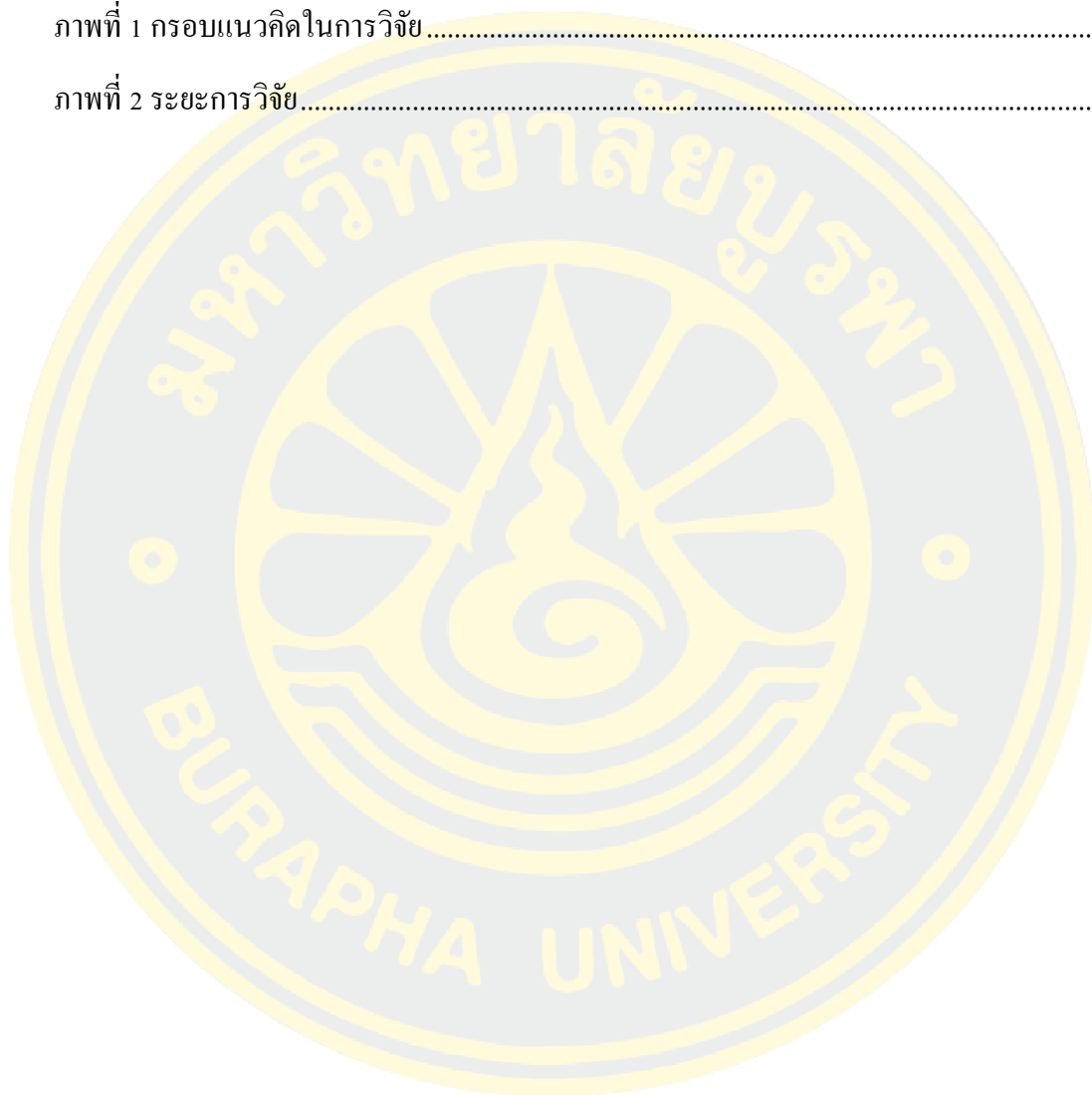
ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ
ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 107

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	108
ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	109
ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และ ลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	110
ตารางที่ 24 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1	113
ตารางที่ 25 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับ นักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 1	166
ตารางที่ 26 สรุปผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 1	172

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2 ระยะเวลาวิจัย.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาที่ยั่งยืนให้สามารถก้าวทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วขึ้นจำเป็นต้องตระหนักถึงการพัฒนาในองค์การตั้งแต่ระดับจุลภาคจนถึงมหภาค สำหรับสถานศึกษาที่มีการกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครองและชุมชนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และมีสมรรถนะสำคัญ ตลอดจนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งออกแบบหลักสูตรส่งเสริมการมีงานทำในสาขาอาชีพต่าง ๆ ตามสมควรกับความสามารถในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีสภาพแตกต่างกัน ทั้งบริบท ความต้องการของชุมชน และเศรษฐกิจในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561- 2580 ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในช่วงวัยเรียน วัยรุ่น ปลุกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะ ความสามารถในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2561, หน้า 8) แต่สิ่งที่เป็นปัญหาในสถาบันการศึกษา คือ วิชาและหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษานั้น อาจไม่สอดคล้องกับ

ความเป็นไปของโลก ประเทศ และสังคม มีบันทึกที่ยังดกงานหางานทำไมได้ รวมทั้งมีเสียงสะท้อนจากผู้ประกอบการในเรื่องของการสรรหาพนักงานที่เหมาะสมและมีคุณภาพกับงานนั้นยากขึ้นเยาวชนต้องตระหนักในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง นอกจากสาขาวิชาที่ตนเองเรียน ต้องศึกษาพัฒนาความรู้ของตนเองในวิชาชีพอื่น วิชาชีพเสริม เช่น การไปฝึกทำงานที่ตนเองชอบหรือช่วยธุรกิจที่บ้านเพื่อ เพิ่มทักษะอาชีพรองรับจากการว่างงาน (วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, 2557, หน้า 177)

ทักษะอาชีพ เป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเองเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง พินิจพิจารณา อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้นหากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จ ในการดำรงชีพในอนาคต ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า การพัฒนาทักษะอาชีพเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลเพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข (Super, 1957 อ้างถึงใน เพ็ญภา กลุณภาดล, 2562, หน้า 18) Ginzberg, 1996 (อ้างถึงใน เพ็ญภา กลุณภาดล, 2562 หน้า 18) ได้กล่าวถึงการประเมินและพัฒนาทักษะนี้จะมีประสิทธิภาพที่สุดในช่วงอายุ ระหว่าง 13 - 15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้และพิจารณาเลือกอาชีพได้ ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจและความสามารถของตนเองว่าตนควรเลือกอาชีพใด (วิจารณ์ พานิช, 2555, หน้า 48)

การตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career decision making) จัดว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อความสุข ความทุกข์ในการดำเนินชีวิตในระยะยาวของบุคคล เนื่องจากหากบุคคลตัดสินใจลงไปที่ย่อมหมายถึงบุคคลต้องใช้ชีวิตทั้งชีวิตทำงานในสิ่งที่เขาไม่มีใจรักและอาจจะทำให้ไม่ทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่เท่าที่ควร ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต และส่งผลกระทบกับชีวิตในด้านอื่น ๆ ของบุคคลด้วยเช่นกัน (นิรันดร์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2541) ดังนั้นการให้บุคคลได้มีการตัดสินใจเข้าสู่อาชีพที่ตรงกับความถนัด ความสนใจและบุคลิกภาพ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยบุคคลในการวางแผนชีวิตทั้งระยะสั้นและยาวได้ และการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Career decision making) ที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลนอกจากจะเกิดประโยชน์ต่อตนเองแล้วยังเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วยเพราะการพัฒนาทางการศึกษาและทางด้านเศรษฐกิจของรัฐหมายถึงการพัฒนาอาชีพของประชาชน หากการเลือกอาชีพของเยาวชนไม่เหมาะสมแล้ว

ยอมก่อให้เกิดผลเสียหายนึงต่อตนเอง และยังส่งผลต่อประเทศชาติด้วย ดังที่ ประวิทย์ อุดมโชติ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า สิ่งสำคัญที่จะพัฒนาประเทศได้ คือการจัดการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของบุคคล เพื่อพัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้เป็นแนวทางในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับตนเอง จึงต้องอาศัยกิจกรรมที่หลากหลายในการช่วยเหลือให้เด็กสามารถวางแผนสู่อาชีพ ดังนั้นวิธีการวางแผนมุ่งสู่อาชีพจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนผู้วัยทำงานที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาเนื่องจากการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักเรียนในช่วงวัยนี้จะเป็นการกำหนดแนวทางในการศึกษาและการดำเนินชีวิตในอนาคต ซึ่งสิ่งสำคัญประการแรกก่อนที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางของตนเอง (สมร ทองดี, 2555) เด็กชั้นมัธยมศึกษาเป็นเด็กที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ยังไม่รู้จักตนเองดีพอ ถ้าไม่รู้แนวทาง ของตนเอง ปล่อยให้อิทธิพลของผู้อื่น เข้ามามีบทบาทมากมาต่อการเลือกอาชีพของตนเองแล้วยังน่าเป็นห่วงว่าอาชีพที่เขาประกอบในวันข้างหน้าจะส่งผลเลวร้ายต่อสุขภาพจิตของเขาได้ และในช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่พัฒนาการมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ทั้งทางร่างกาย การรับรู้ การเข้าใจ อารมณ์และสังคม กล่าวคือวัยรุ่นจะมีการเจริญเติบโตเต็มที่ของสมองและการเพิ่มขึ้นของฮอร์โมน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของร่างกาย มีความต้องการเป็นอิสระ ยึดตัวเอง เป็นศูนย์กลาง และมีความคลุมเครือในการเลือกแผนอาชีพ (สมภพ เรืองตระกูล, 2551) หากวัยรุ่นสามารถเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการของตน จะทำให้มีแนวโน้มที่จะ ประสบความสำเร็จในการทำงาน (Holland, 1997) ฉะนั้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาให้นักเรียนผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนในชาติให้สูงขึ้น รองรับการพัฒนาปรับตัวให้เข้ากับวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ การแข่งขันในสังคมโลก เพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถประกอบอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะการประกอบอาชีพสุจริตอย่างอิสระ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 7)

คนทุกคนต้องประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ ช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงเวลาที่ควรเลือกแนวทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตอันใกล้ เนื่องจากในเรื่องนี้จะมีผู้เกี่ยวข้องอยู่มาก นับตั้งแต่บุคคลที่ใกล้ชิดที่สุดและมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมากที่สุด คือ พ่อแม่ บุคคลอื่น ๆ ภายในครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน วัยรุ่นไทยยังอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของระบบ

การศึกษา สถิติปัญหา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความนิยมของท้องถิ่น โรงเรียน และสังคม ส่วนรวม อีกทั้งตัวของนักเรียนเองก็ยังไม่ตระหนักชัดในความสนใจ ความถนัด ความต้องการและ ลักษณะบุคลิกภาพของตนเองอย่างแท้จริงในการตัดสินใจเลือกอาชีพ(ศูนย์การศึกษาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ, 2549, ย่อหน้าที่ 1) ปัญหาหนึ่งที่พบได้บ่อยในการเลือกอาชีพของนักเรียนนั้น เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ต้องตัดสินใจเลือกศึกษาวิชาชีพของตน หรือการสอบเข้ามหาวิทยาลัย นักเรียน บางคนสามารถเลือกอาชีพให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือว่านักเรียนกลุ่มนี้สามารถผ่าน ช่วงเวลาในการตัดสินใจเลือกอาชีพของตนไปได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามไม่ใช่ นักเรียนทุกคนที่ สามารถเลือกอาชีพให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งจากปัจจัยหลากหลายที่กล่าวไปในข้างต้น ร่วมกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยนั้นทำให้นักเรียนได้ความรู้ที่หลากหลายมาก นักเรียน จึงเกิดความรู้สึกสับสนหรือไม่แน่ใจกับตนเองว่ามีความชอบ ความถนัด หรือความสนใจทางด้าน สายอาชีพใด

จังหวัดระยองมีความโดดเด่นเรื่องพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม การจัดการศึกษาจึงต้อง เชื่อมโยงกับสถานประกอบการ ฝ่ายผลิตกำลังคนควรรู้ว่าคุณสมบัติและทักษะที่สถานประกอบการ ต้องการคืออะไร ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้แรงงานจำนวนมากไม่เป็นที่ต้องการอีกต่อไป แต่การทำงานกับเครื่องจักรทันสมัย จำเป็นต้องมีคนที่มีทั้งทักษะ ความเข้าใจ และมีความ ชำนาญงาน แนวทางหนึ่งที่สภาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจังหวัดระยองวางแผนไว้ คือร่วมมือกับ สถาบันการศึกษาจัดการศึกษาแบบทวิภาคี เพื่อให้โอกาสนักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้ในสถาบัน ไปพร้อมกับการฝึกงานในสถานประกอบการ ดังนั้นเมื่อจบการศึกษาแล้ว สถาบันจะได้บุคลากร ที่ผ่านการฝึกฝนจนชำนาญแล้วในระดับหนึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการอุดช่องโหว่ที่จะผลิตคนออกมา ที่ไม่ตรงกับงาน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เพื่อให้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด ได้นำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การศึกษาเพื่อร่วมกันสร้างแนวทางในการเลือกและพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่ นักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในตนเอง สามารถเลือกศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามความถนัด ความ ต้องการ และความสนใจ เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1

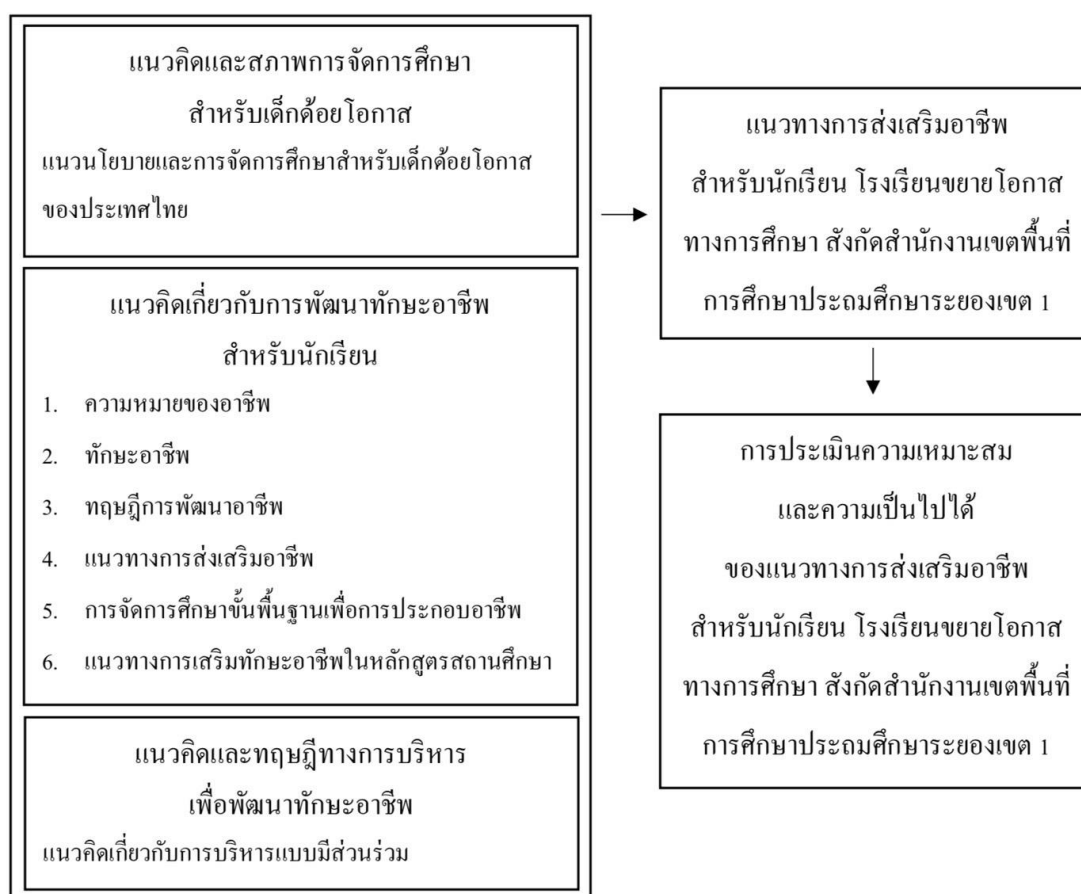
คำถามในการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ควรเป็นอย่างไร
3. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เพื่อออกแบบแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาของ เขต 1
2. เป็นข้อมูลการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนสำหรับผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา นำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและนำไปสู่การบริหารเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาของ เขต 1
3. เป็นข้อมูลที่โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั่วประเทศ สามารถนำไปใช้ในการบริหารเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนให้ตอบสนองความสนใจ ความถนัดและต้องการของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาของ เขต 1

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาของ เขต 1 จำนวน 30 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน รวม 60 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย

2.1.1 การบริหารและการจัดการ

2.1.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.3 การจัดการเรียนการสอน

2.1.4 การนิเทศติดตาม

2.1.5 การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

2.1.6 การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน

2.2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน จำนวน 3 คน รวม 6 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ในโรงเรียนที่มีผลงาน Best Practice เป็นที่ประจักษ์ชัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

2. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ในโรงเรียนที่ดำเนินงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนผ่านการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย

2.1.1 การบริหารและการจัดการ

2.1.2 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.3 การจัดการเรียนการสอน

2.1.4 การนิเทศติดตาม

2.1.5 การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

2.1.6 การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

2.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประกอบด้วย

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน

2.2.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

เสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยอ้างอิงจากข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 และการวิจัยระยะที่ 2 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทาง

การบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน รวมทั้งอ้างอิงจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

**ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพ
สำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่ เขต 1**

1. กลุ่มเป้าหมาย

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 โดยวิธีการสนทนากลุ่ม ((Focus Group Discussion) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนวัดปทุมवास จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
- 1.2 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน
- 1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน
- 1.4 ผู้ปกครอง จำนวน 1 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษาที่สำคัญคือผู้เรียน ให้ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทักษะอาชีพ หมายถึง ความชำนาญในการปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกิดจากการปฏิบัติบ่อย ๆ เป็นงานที่พึงประสงค์ต่อสังคมและก่อให้เกิดรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพตนเอง

การส่งเสริมอาชีพ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ให้มีโอกาสเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ มีความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ สามารถประกอบอาชีพ และมีความรู้พื้นฐานในการศึกษาต่อได้

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เนื้อหาของหลักสูตร สาระ ต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย คุณลักษณะและวิสัยทัศน์ ซึ่งต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน และตรงตามหลักเกณฑ์ของแต่ละวิชา โดยทั่วไปการพัฒนาหลักสูตรจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความจำเป็นของสังคม ความต้องการของท้องถิ่น และความคาดหวังของสังคม โดยในปัจจุบันหลักสูตรแกนกลางจัดเป็นสาระต่าง ๆ เป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนสามารถเพิ่มเติมสาระอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม และเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในอนาคต

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ มีเจตคติและพฤติกรรมตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการส่งเสริมความสัมพันธ์หรือการบูรณาการระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร ผู้สอนมีการวางแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเน้นให้ครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนตามความถนัดและความสนใจ สื่อและเทคโนโลยีการสอน มีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย สิ่งแวดล้อมควรจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเป็นกัลยาณมิตร มีชีวิตชีวา และมีความสุข มีความเป็นประชาธิปไตย ตามความต้องการของผู้เรียน ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลา เน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินตามความรู้ความสามารถของผู้เรียนและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นกระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพ ตั้งแต่มีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินการ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมของเครือข่าย หมายถึง การเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน จัดโครงสร้างและรูปแบบการทำงานด้วยระบบใหม่ สานงานกันในแนวทาง ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยการระดมสรรพกำลังร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาด้วยการให้สมาชิกได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์

ความเป็นไปได้ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ในการนำไปใช้ปฏิบัติในสถานการณ์จริง

ความเหมาะสม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เกี่ยวกับคุณภาพของแนวทางเมื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือโรงเรียนที่เปิดทำการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำนวน 30 โรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ทำหน้าที่รักษาการแทนผู้อำนวยการ

ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาของ เขต 1

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญ

แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ใช้ในการ
สนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถที่เกี่ยวข้องกับอาชีพต่าง ๆ เพื่อเตรียม
ความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการดำเนินธุรกิจของตนเองในอนาคต โดยแนวทางนี้
มีเป้าหมายเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกเส้นทางอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัด ความสนใจ
และความต้องการของตนเอง รวมถึงการสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต
ที่ดีขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปเป็นหัวข้อตามลำดับ รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาทั่วไปของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1
2. แนวคิดและสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส
3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน
 - 3.1 ความหมายของอาชีพ
 - 3.2 ทักษะอาชีพ
 - 3.3 ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ
 - 3.4 แนวทางการส่งเสริมอาชีพ
 - 3.5 การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ
 - 3.6 แนวทางการเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา
4. แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพการจัดการศึกษาทั่วไปของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาของ เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามความในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา พ.ศ.2560 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2561 มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุนและบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบ 5 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอบ้านฉาง อำเภอ ปลวกแดง และอำเภอนิคมพัฒนา

ตามวิสัยทัศน์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 “สร้างคนดี คนเก่ง บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล” ที่มุ่งเน้นถึงความจำเป็นที่ต้องยกระดับคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ พร้อม ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งคนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้ง ทางกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อวดอ้อม โอบเอื้ออารี มีวินัยรักษาสีธรรมและเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีหลักคิด ที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 ตลอดจน อนุรักษ์ ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ และอื่น ๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง

นโยบายขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา “การสร้างคนดี คนเก่ง บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล” อันมีมาตรฐานการเรียนรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 เป็นแม่บทในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา อย่างไรก็ตามในการขับเคลื่อนทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่คุณภาพของผู้เรียนนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ได้กำหนด PRADA Model เป็นแนวทางการกำหนดกรอบการดำเนินการ(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1, 2565)

แนวคิดและสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส

แนวนโยบายและการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสของประเทศไทย

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย มีหน่วยงานหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัด เช่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยังได้บัญญัติไว้ในมาตรา 12 มาตรา 20 และมาตรา 21 ได้เปิดโอกาสให้ปัจเจกบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา

สถานประกอบการส่วนราชการอื่น ๆ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทั่งศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมทุกพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 20-23)

ประเทศไทยมีเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาและอุปสรรคต่อการได้รับบริการทางการศึกษา จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีจำนวนนักเรียนด้อยโอกาสทางการศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 3,378,228 คน (<https://portal.bopp-obec.info>, 2566) ข้อมูลดังกล่าว เป็นจำนวนเด็กด้อยโอกาสที่มีโอกาสได้เรียน ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของเด็กด้อยโอกาส คือ มักจะเข้าเรียนเมื่ออายุมาก เรียนช้า เข้าเรียนได้ไม่สม่ำเสมอ มีปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคทำให้เรียนได้ไม่ค่อยดีหรือไปไม่ได้ไม่ตลอดรอดฝั่ง นอกจากการได้รับโอกาสทางการศึกษาที่น้อยมากแล้ว ยังพบว่า เด็กด้อยโอกาสมีปัญหาด้านอัตราการคงอยู่หมายถึงสัดส่วนที่นักเรียนยังได้เรียนต่อ ในชั้นถัดไปลดลงตามลำดับ เพราะปัญหาการออกกลางคัน ไม่ได้เรียนต่อ เป็นปัญหาใหญ่ที่สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการศึกษาให้นักเรียนได้เรียนต่อภาคบังคับ 9 ปี หรือได้เรียนฟรีครบ 12 ปี ตามที่รัฐธรรมนูญระบุไว้ได้ไม่ทั่วถึง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 35-39) สิทธิทางการศึกษาของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษยังมีสัดส่วนที่น้อย รูปแบบการจัดการศึกษาและหน่วยงานที่จัดยังไม่เอื้อต่อการเสริมสร้างโอกาสให้กลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนถึงรูปแบบการศึกษายังไม่หลากหลาย และไม่ตอบสนองผู้เรียนเท่าที่ควร สถานศึกษาส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาในระบบ บุคคลและสถาบันสังคมต่าง ๆ ยังมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549, หน้า 3-6) ปัญหาความไม่เสมอภาค ทางการศึกษาได้รับการยืนยันจากสถิติการสำรวจและการวิจัย พบว่าเด็กจากครอบครัวที่ยากจน ทั้งในชนบทและในเมืองได้รับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าและมักจะมีคุณภาพต่ำกว่าเด็กจากครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่า ปัญหาความยากจน การอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร และปัญหาสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ทำให้เด็กด้อยโอกาสเหล่านี้มักจะออกกลางคัน หรือจบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บางส่วนจบแค่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่ได้เรียนต่อในระดับที่สูงกว่านั้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เริ่มโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยเริ่มเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ครั้งแรกเพื่อสนองผู้เรียนที่ต้องการเรียนต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยให้ขยายโอกาสทางการศึกษาในชนบทให้มากเป็นพิเศษมุ่งเน้นให้นักเรียนที่

ไม่ได้เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อนักเร่ร่อนไกลในชนบท การเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ และเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ ตลอดจนการใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับสภาพทางสังคม เป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม ให้ความรักและต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้ดีขึ้น การขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานนับเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เพราะเป็นการจัดเพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนทั่วประเทศให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น เพื่อให้ทันกับการปรับตัวต่อสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วประเทศ โดยการเปิดขยายชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา และให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศที่มีความพร้อมและอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ปัจจุบันได้ดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระจายไปตามต่างจังหวัดต่าง ๆ นับว่าการดำเนินงานผ่านไปได้ด้วยดี

มีโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาหลายโครงการที่มีหลักการและแนวคิดที่จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เช่น โครงการในพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แผนงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน จากการเสด็จพระราชดำเนินของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงติดตามพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ไปเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ชนบทและท้องถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทรงพบว่า มีราษฎรอีกเป็นจำนวนมากที่ยังอยู่ในภาวะยากลำบาก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้รับโอกาสในการศึกษาพัฒนาเท่าเทียมกันทุกคน ทำให้พระองค์ท่านมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะช่วยเหลือ ราษฎรเหล่านั้นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น ในปี พ.ศ.2532 พระองค์ทรงเริ่มงานพัฒนาของพระองค์เองด้วยการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกคนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีโอกาสได้รับความรู้และฝึกฝนตนเอง สามารถพัฒนาตนเองให้เข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ พร้อมทั้งจะเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทรงมุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็น

ศูนย์กลางของการพัฒนาโดยใช้การศึกษาเป็นหลักในการทำงานพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามแนวพระราชดำริ จึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนอย่างสมดุลกันทั้งด้านพุทธิศึกษา คือ ความรอบรู้ ด้านวิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการศึกษาเรียนรู้ต่อไป ด้านจริยศึกษา คือ การมี ศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบหน้าที่ สำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ด้านหัตถศึกษา คือ ความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน และด้านพลศึกษา คือ การมีสุขภาพแข็งแรง การกินอาหารที่ถูกต้องและการออกกำลังกายให้เหมาะสม รวมทั้งความสะอาดและสุขภาพ ভালด้วย

หลักการที่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงใช้ในการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชน สรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นฐานของการพัฒนา ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่รวมเด็กในวัยเรียนของชุมชน ทำให้เข้าถึงเด็กได้ง่าย และครอบคลุมได้ทั้งหมด ง่ายต่อการดำเนินงาน เป็นสถานที่ที่มีผู้ที่มีความรู้ คือครู ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการถ่ายทอดให้เด็กได้พัฒนาความรู้ และทักษะต่าง ๆ และเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนเข้าถึงได้ง่าย เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนได้

2. การพึ่งตนเอง ทรงเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้ได้รับความรู้และฝึกฝนทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ซึ่งเป็นความรู้และทักษะที่นำไปใช้ในชีวิตจริงและในที่สุดสามารถดำเนินการพัฒนาได้ด้วยตนเอง

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมในทุกกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันจากการลงมือปฏิบัติ ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ จะถูกถ่ายทอดลงสู่ชุมชนนำไปใช้พัฒนาชุมชนของตนเองได้ เป็นการเสริมสร้างพลังและความเข้มแข็งของชุมชนนำไปสู่การพึ่งตนเองทำให้ชุมชนมีคุณภาพที่ดีขึ้นเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างประหยัดและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ในการดำเนินการพัฒนาในบางครั้งจำเป็นเสริมหรือสนับสนุนในส่วนต่าง ๆ ที่ชุมชนขาดแคลน เช่น เทคโนโลยีความรู้ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณดำเนินการบางส่วน เป็นต้น ทั้งนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจาก บุคคลภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะต้องมีการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพไม่ให้เกิด ความซ้ำซ้อนกันแต่สามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน

1. ความหมายของอาชีพ

อาชีพ ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง การเลี้ยงชีวิตการทำมาหากิน

ประสารทสุข นิยมราษฎร์และคณะ (อ้างใน กองวิจัยตลาดแรงงาน กรมการจัดหางานกระทรวงแรงงาน, 2557 หน้า 27) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกอบอาชีพหมายถึง งานหรือภาระหน้าที่ของมนุษย์ต้องทำอย่างสม่ำเสมอหรือทำประจำด้วยความถนัด ความสนใจ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์หรือการฝึกฝนจนเชี่ยวชาญ โดยมีผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ความพึงพอใจของบุคคลที่ได้กระทำความสำเร็จของตนเองและองค์กรหรือกลุ่ม หรือในรูปของค่าตอบแทนที่เป็นเงินทองหรือสิ่งต่างตอบแทนหรือแลกเปลี่ยน ซึ่งกันและกันหรือการได้รับการยกย่องมีชื่อเสียงและเครือข่ายเพื่อนฝูงในสังคม

สำนักงานสถิติเศรษฐกิจและสังคม (2560) ได้ให้ความหมายของอาชีพ (Occupation) หมายถึงกลุ่มของงานที่กระทำ ภาระและหน้าที่ที่รับผิดชอบที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติยังการมีจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล (International Standard Classification Of Occupation : ISCO) เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการจัดโครงสร้างอาชีพทุกอาชีพที่มีในสถานประกอบการอุตสาหกรรม หรือในประเทศให้เป็นหมวดหมู่ตามหน้าที่การงานที่ท าหรือที่รับผิดชอบในการทำงาน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสถิติเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนใช้ในการจัดหางานวางแผนงานด้านการศึกษา รายงานข้อมูลอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการทำงาน การบริหารคนงานค่าตอบแทนการจัดการด้านการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่น และเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ บนพื้นฐานจากความคิดหลัก 2 ประการคือ งานและฝีมือ การจัดประเภทอาชีพตามมาตรฐานสากล ได้จัดจำแนกอาชีพออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ประกอบด้วย 1) ทหาร 2) ผู้จัดการ ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้บัญชาตติกฎหมาย 3) ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่าง ๆ 4) เจ้าหน้าที่เทคนิคและผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ 5) เสมียน 6) พนักงานบริการและผู้จำหน่ายสินค้า 7) ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตร ป่าไม้ และประมง 8) ช่างฝีมือและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง 9) ผู้ควบคุมเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ และ 10) ผู้ประกอบอาชีพงานพื้นฐาน

กองวิจัยตลาดแรงงาน (2557) ได้แบ่งประเภทอาชีพเป็นลักษณะใหญ่ 2 ลักษณะ คือ งานอาชีพที่ทำให้ผู้อื่น และ งานอาชีพอิสระ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (2556) ได้ให้ความหมาย “อาชีพ” การเลี้ยงชีวิต การทำมาหากินการทำงานเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554 : 12) อาชีพ หมายถึง หน้าที่การงานที่พึงประสงค์ต่อสังคม และสร้างผลตอบแทนที่เป็นรายได้ตรงตามความต้องการ เพื่อการดำรงชีวิต

กัญญภัทร จำปาทอง (2558, หน้า 11) อาชีพ หมายถึง การทำงานอย่างเป็นประจำ เพื่อมีรายได้มาเลี้ยงตนเอง

สรุปได้ว่า อาชีพ หมายถึง งาน ภาระหน้าที่ การทำมาหากินตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย และเพื่อให้ได้รับสิ่งตอบแทน ตามรูปแบบของอาชีพ กล่าวคือ อาชีพที่ทำให้ผู้อื่น เป็นการลงแรงโดยใช้ความรู้ ความสามารถได้รับผลตอบแทนในรูปของค่าจ้างเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน ตามที่มีการทำข้อตกลงกับผู้ว่าจ้าง และอาชีพอิสระเป็นลงทุนหรือลงแรงด้วยตัวเองผลตอบแทนเป็นรายได้จากการประกอบอาชีพของตนเอง

2. ทักษะอาชีพ

2.1 ความหมายของทักษะ (Skill)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552) ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554, หน้า 19) ทักษะ หมายถึง ความชัดเจน และความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

พีระ พนาสุภน (2556) ทักษะ คือ ความสามารถในการปฏิบัติได้ในระดับที่ทำได้อย่างคล่องแคล่วหรือชำนาญ อันเกิดจากการทำหรือปฏิบัติบ่อย ๆ

จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2557) ทักษะ หมายถึง ความชำนาญ หรือความสามารถในการ กระทำหรือการปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นทักษะด้านร่างกายสติปัญญาหรือสังคมที่เกิดขึ้นจากการฝึกฝนหรือการกระทำบ่อย ๆ

นวลละออง อุทามนตรี (2558) ทักษะ หมายถึง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการปฏิบัติงาน และได้ผลงานเป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ทักษะอาชีพ หมายถึง ความชำนาญที่เกิดจากการฝึกฝน หรือการกระทำ หรือการปฏิบัติบ่อย ๆ ในการดำเนินการด้านอาชีพใดอาชีพหนึ่งหรือหลากหลายอาชีพที่สนใจ นับตั้งแต่การวางแผน ขั้นตอน วิธีการการจัดการ การลงมือทำ การตัดสินใจ การควบคุมดูแล ตลอดจนการติดตามผล เพื่อให้สามารถดำเนินการจนได้ผลผลิตหรือบริการ

3. ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Ginzberg's Theory

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์กหรือ Ginzberg's Theory (Shen-Miller, McWherter and Bartone, 2013) สามารถนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาให้เหมาะกับนักเรียนในแต่ละช่วงวัย ซึ่งกินซ์เบิร์ก แบ่งพัฒนาการทางอาชีพออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ช่วงวัยเด็กตอนต้น (อายุก่อน 11 ปี) เป็นวัยที่อยู่ในช่วงที่เรียกว่า ระยะคิดฝันหรือจินตนาการ (Fantasy Period) เด็กจะมีความสนใจหรือคิดฝันถึงอาชีพที่ตนอยากเป็น ในอนาคตโดยยังไม่ได้คำนึงถึงเหตุผลและสภาพความเป็นจริงของตน แต่จะเลือกตามความคิดจินตนาการ และการได้รับอิทธิพลจากการพบเห็นกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพที่อยู่รอบ ๆ ตัวของพวกเขา

ระยะที่ 2 ช่วงวัยเด็กตอนปลายและวัยรุ่น (อายุประมาณ 11 - 18 ปี) ซึ่งเป็นผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนปลาย และระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่อยู่ในช่วงที่เรียกว่า ระยะทดลองเลือกอาชีพ (Tentative Period) พัฒนาการทางอาชีพในช่วงวัยนี้จะเริ่มมีการเลือกอาชีพตามมวลประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้ประสบ ซึ่ง Ginzberg's และคณะได้แบ่งพัฒนาการที่มีการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งครูแนะแนวและบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอาชีพให้เหมาะสมกับวัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ช่วงวัยเด็กตอนปลาย (อายุประมาณ 11-12 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายจะมีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นความสนใจ (Interest Stage) เด็กจะเริ่มมีความสนใจต่ออาชีพต่าง ๆ ที่ตนได้ประสบและเริ่มเรียนรู้ว่า ตนเองชอบหรือไม่ชอบอาชีพอะไร

ขั้นที่ 2 ช่วงวัยรุ่นตอนต้น (อายุประมาณ 13 - 14 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นความสามารถ (Capacity Stage) ในขั้นนี้ผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่นตอนต้นจะเริ่มตระหนักถึงความสามารถของตนเองว่า

ความสามารถที่ตนเองมีอยู่นั้นเพียงพอต่อการก้าวสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้หรือไม่ นั่นคือ นอกจาก ผู้เรียนจะรู้จักตนเองเกี่ยวกับความชอบความสนใจแล้ว ผู้เรียนจะเริ่มหันมาสำรวจตนเองว่ามีความสามารถในการเข้าสู่อาชีพที่ตนเองชอบหรือสนใจนั้นหรือไม่

ขั้นที่ 3 ช่วงวัยรุ่นตอนกลาง (อายุ ประมาณ 15 - 16 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีพัฒนาการทางอาชีพ ที่เรียกว่า ขั้นค่านิยม (Values Stage) ผู้เรียนวัยรุ่นที่มีพัฒนาการสมวัยจะเริ่มพิจารณาถึงค่านิยมและ จัดลำดับความสำคัญของค่านิยมในชีวิตของตนเอง รวมทั้งคำนึงถึงวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพว่า อาชีพใดจะเติมเต็มความต้องการและสอดคล้องกับค่านิยมของตน ซึ่งผู้เรียนที่มีพัฒนาการด้านอาชีพ ที่สมวัยในขั้นค่านิยมคือ เอกได้ว่าตนเองมีค่านิยมในอาชีพอย่างไร อาชีพใดจะสามารถ เติมเต็มค่านิยมที่ตนเองมีอยู่นั้น และค่านิยมในอาชีพนั้นมีคุณค่าต่อสังคมและการพัฒนาตนเองอย่างไร

ขั้นที่ 4 ช่วงวัยรุ่นตอนปลาย (อายุประมาณ 17 - 18 ปี) เป็นช่วงวัยของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะมีพัฒนาการทางอาชีพที่เรียกว่า ขั้นการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) ซึ่งผู้เรียนที่มีพัฒนาการด้านอาชีพที่สมวัยในขั้นการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ที่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพ และได้เริ่มทดลองลงมือปฏิบัติจริงในอาชีพ รวมทั้งสามารถรับผิชอบต่อผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นจากการทดลองทำอาชีพนั้น ๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนเริ่มมีความรับผิดชอบต่อผลดีผลเสียที่เกิดจากการทดลองทำอาชีพนั้น ๆ ของตนด้วย

ระยะที่ 3 ช่วงวัยรุ่นตอนปลายจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุระหว่าง 19 - 21 ปี) ซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือผู้ที่เริ่มเข้าสู่งานอาชีพ เป็นวัยที่อยู่ในช่วงที่เรียกว่า ระยะพิจารณาเลือกตามความเป็นจริง (Realistic Period) บุคคลจะเริ่มมีความชัดเจนและสามารถระบุ อาชีพที่ตนสนใจได้อย่างเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ในระยะนี้มีขั้นตอนย่อย 3 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจ (Exploration Stage) หลังจากสำรวจข้อมูลอาชีพที่เป็นตัวเลือกหลาย ๆ อาชีพแล้วบุคคลที่อยู่ในช่วง วัยรุ่นตอนปลายจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะจำกัดทางเลือกอาชีพให้แคบลงขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพ รวมทั้งทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคล

ขั้นที่ 2 ขั้นตกผลึก (Crystallization Stage) เป็นพัฒนาการที่วัยรุ่นตอนปลายจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะมีความชัดเจนในอาชีพและมีความมุ่งมั่นที่จะ เข้าสู่สาขาอาชีพที่เฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น และขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาลักษณะเฉพาะของอาชีพ (Specification Stage)

บุคคลจะแสวงหาประสบการณ์ด้านการงานหรือหลักสูตรฝึกอบรมที่ต้องใช้ในการประกอบอาชีพ ทั้งนี้เพื่อการเข้าสู่อาชีพอย่างประสบผลสำเร็จ และบรรลุเป้าหมายในอาชีพที่เขาได้เลือกไว้

สรุปพัฒนาการด้านอาชีพตามแนวคิดของกินซ์เบิร์ก แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตั้งแต่ช่วงวัยเด็กตอนต้นที่อยู่ในช่วงวัยของความคิดจินตนาการ จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ที่เป็นวัยพิจารณาเลือกตามความเป็นจริง พัฒนาการดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ขั้นตอนอย่างสอดคล้องกับวัยของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษา นอกจากผู้เรียนจะมีพัฒนาการด้านอาชีพที่จะทำความรู้จักตนเองเกี่ยวกับความชอบ ความสนใจในอาชีพแล้ว ผู้เรียนจะเริ่มหันมาสำรวจตนเองเกี่ยวกับความรู้ความสามารถในการเข้าสู่ อาชีพที่ตนเองสนใจด้วยในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอาชีพให้เหมาะสมกับวัย

3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของ Super

บุคคลจะมีพัฒนาการทางอาชีพที่แบ่งออกเป็น 5 ขั้น แต่ละขั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (Super, 1957 cited in Sharf, 2013, p. 10 และ Creager and Deaco, 2012, p. 53) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ช่วงวัยเด็กจนถึงวัยรุ่นตอนต้น (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 14 ปี) เป็นเด็กช่วงก่อนวัยเรียนจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในขั้นนี้ Super กล่าวว่าจะมีพัฒนาการในขั้นการเจริญเติบโต (Growth Stage) เด็กที่มีพัฒนาการสมวัยจะมีความอยากรู้อยากเห็น มีความคิดจินตนาการ มีความสนใจ และเริ่มรับรู้ในศักยภาพของตนเอง โดยสร้างเป็นอัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ซึ่งเป็นความรู้สึกรู้จักคิดเกี่ยวกับตนเองที่สัมพันธ์อยู่กับอาชีพต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว

ขั้นที่ 2 ช่วงวัยรุ่นตอนกลางจนถึงวัยผู้ใหญ่ (อายุประมาณ 15 - 24 ปี) เป็นผู้เรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปจนถึงระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี รวมทั้งผู้ที่เข้าสู่งานอาชีพ ในช่วงวัยนี้ Super กล่าวว่า เป็นพัฒนาการทางอาชีพในขั้นการสำรวจ (Exploration Stage) เป็นช่วงวัยที่เริ่มมีความชัดเจน สามารถจำกัดขอบเขตและชี้เฉพาะเจาะจงได้มากขึ้นว่าตนเอง มีความสามารถ ความถนัด และมีความสนใจในอาชีพอะไร พัฒนาการดังกล่าวเกิดจากบุคคลได้เชื่อมโยงอัตมโนทัศน์ของตนเข้ากับโลกของงาน

ขั้นที่ 3 ช่วงวัยผู้ใหญ่ (อายุประมาณ 25 - 44 ปี) เป็นวัยทำงานที่อยู่ในขั้นการสร้างหลักฐาน (Establishment Stage) เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่มั่นคง

ถาวร และ มีความก้าวหน้าในอาชีพ กล่าวคือ บุคคลจะทำงานในสาขาอาชีพที่ตนเองเลือก สร้างสรรค์ผลงาน ในอาชีพของตน และมุ่งมั่นทำงานเพื่อความก้าวหน้า เช่น การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งความมั่นคงในฐานะทางเศรษฐกิจด้วย

ขั้นที่ 4 ช่วงวัยผู้ใหญ่ก่อนก้าวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ (อายุ 45 - 64 ปี) เป็นช่วงวัย ของผู้ที่ทำงานมาได้ในระยะหนึ่งจนกระทั่งถึงวัยเกษียณอายุการทำงาน Super เรียก พัฒนาการขั้นนี้ว่า ขั้นการธำรงรักษา (Maintenance Stage) เป็นช่วงวัยที่บุคคลดูแลงานอาชีพของตนให้มั่นคง พร้อมกันนั้น ก็ปรับปรุงให้ทันสมัยและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับอาชีพของตน ภาวะดังกล่าวนี้บุคคลจะพยายามรักษาระดับความสำเร็จในงานอาชีพของตนท่ามกลางความท้าทายในการแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวของตนเองด้วย

ขั้นที่ 5 ช่วงวัยผู้สูงอายุ (อายุ 65 ปีขึ้นไป) Super กล่าวว่า เป็น พัฒนาการด้านอาชีพในขั้นการเสื่อมถอย (Decline Stage) เป็นช่วงวัยที่จะลดตัวจากการทำงาน มีการวางแผนและใช้ชีวิตแบบผู้เกษียณอายุจากการทำงาน ใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวหรืออาจเป็นอาสาสมัคร และใช้เวลาทำกิจกรรมที่ตนเองชื่นชอบมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการด้านอาชีพของ super ได้ให้ทัศนะว่า ผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 14 ปี ที่อยู่ในช่วงก่อนวัยเรียน จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความจำเป็นต้องได้รับการแนะแนวเพื่อส่งเสริมให้เป็นผู้มีความคิดจินตนาการ มีความสนใจในอาชีพต่าง ๆ และพัฒนาทัศนคติของตนเองที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ ต่อจากนั้นผู้รับบริการอายุประมาณ 15 - 24 ปี ที่อยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา ครูแนะแนวจะต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีพัฒนาการด้านอาชีพที่สามารถเชื่อมโยงอาชีพต่าง ๆ เข้ากับทัศนคติที่เป็นจริงของตนเอง มีความชัดเจนและสามารถชี้เฉพาะได้ว่าตนเองมีความชอบ ความถนัดเหมาะสมกับอาชีพอะไร พร้อมทั้งสามารถวางแผนแสวงหาการฝึกฝนอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถของตน

3.3 ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของทิดแมนและโอฮารา (Tiedeman and O'Haras Theory of Career Development)

Tiedeman and Hara ได้สร้างทฤษฎีการพัฒนาอาชีพขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีการพัฒนามุคคลิกภาพของอีริกสัน (Erikson,s Theory of Personality Development) เป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ที่ทิดแมนและ โอฮารายังได้แนวความคิดจาก Ginzberg's และ Super มาสร้างทฤษฎีจึงทำ

ให้ทฤษฎีของเขาเป็นทฤษฎีพัฒนาการ อาชีพที่เน้นทั้งด้านการตัดสินใจเลือกอาชีพและการปรับตัว ในอาชีพของบุคคล ทிடแมนและโอฮาราเห็นว่าพัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการที่ต้องสร้างเอกลักษณ์ด้าน อาชีพเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับงานเขาได้อธิบายว่าประสบการณ์ใหม่ ๆ ทำให้บุคคล สร้างเอกลักษณ์ ด้านอาชีพขึ้น การสร้างเอกลักษณ์ด้านอาชีวดังกล่าวเป็นการสร้างเอกลักษณ์ในการทำงานของตนเอง เพื่อให้ตนเองสามารถอยู่ในสังคมได้การสร้างเอกลักษณ์ของตนเองเป็น ปรากฏการณ์ทางจิตวิทยา และสังคมวิทยาพัฒนาการด้านอาชีพที่เน้นการตัดสินใจเลือกอาชีพ และการปรับตัวในอาชีพประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ หลายขั้นซึ่งบางครั้งอาจจะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ตลอดชีวิตของบุคคลเมื่อบุคคลต้องเปลี่ยนงานใหม่อยู่เสมอ ทฤษฎีของทิดแมนและโอฮาราแบ่ง ออกเป็นระยะใหญ่ ๆ ได้ 2 ระยะ คือ

1. ระยะเตรียมเลือกอาชีพ (Period of Anticipation or Preoccupation) ใน ระยะนี้แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้ 4 ขั้น คือ

1.1 ขั้นสำรวจ (Exploration Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะทำการ สำรวจ ข้อมูลต่าง ๆ และประเมินตนเองในด้านความสนใจความสามารถความถนัดประสบการณ์ ลักษณะ สาขาวิชาและลักษณะอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินความเป็นไปได้ในการประกอบ อาชีพ

1.2 ขั้นการก่อตัวของความคิด (Crystallization Stage) ในขั้นนี้ บุคคลจะนำเอาข้อมูลในขั้นสำรวจมาพิจารณารวมกับค่านิยมและเป้าหมายในชีวิตของตนเอง ประเภทของ อาชีพและทางเลือกอื่น ๆ ความคิดจะเริ่มชัดเจนขึ้น

1.3 ขั้นการทดลองเลือกอาชีพ (Choice Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะ ทดลองตัดสินใจเลือกอาชีพการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งนี้จะเป็นการตัดสินใจชั่วคราวหรือถาวรนั้น ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่บุคคลได้ทราบในขั้นการสำรวจและขั้นการก่อตัวความคิด

1.4 ขั้นการพิจารณารายละเอียด (Clarification Stage) ในขั้นนี้ บุคคล จะหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อจัดความสงสัยและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและชัดเจน เพียงพอเพื่อการตัดสินใจเลือกอาชีพที่แน่นอน

2. ระยะการประกอบอาชีพและการปรับตัว (Period of Implementation and Adjustment) ในระยะนี้บุคคลพร้อมและเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกสรรมาแล้ว ระยะการ ประกอบอาชีพและการปรับตัวแบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อย ๆ ได้ 3 ขั้น คือ

2.1 ขั้นเข้าสู่การศึกษาหรืออาชีพ (Induction Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะเข้าศึกษาในสาขาวิชาชีพเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพหรือเริ่มประกอบอาชีพที่ได้เลือกไว้แล้วโดยทั่วไปบุคคลจะยอมรับและปรับตัวเองเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่

2.2 ขั้นการปรับปรุง (Reformation Stage) ในขั้นนี้บุคคลจะได้รับการยอมรับในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาหรืออาชีพที่ได้เลือกแล้วบุคคลจะพยายามประนีประนอมกัน ระหว่างเป้าหมายของตนเองกับของคนกลุ่มใหญ่และในที่สุดเขาก็จะคล้อยตามกลุ่ม

2.3 ขั้นความมั่นคง (Integration Stage) ในขั้นนี้บุคคลมีความมั่นคงและมีความสำเร็จในการศึกษาหรือการประกอบอาชีพ แล้วเห็นว่าอาชีพนั้นเหมาะสมกับตนเองเมื่อบุคคลเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจกับอาชีพที่เขาเลือกเขาอาจจะเริ่มกระบวนการเลือกอาชีพใหม่อีกโดยใช้ข้อมูลจากกระบวนการเลือกครั้งแรกเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกอาชีพครั้งต่อไป

4. แนวทางการส่งเสริมอาชีพ

ได้มีผู้เสนอแนวคิดแนวทางการส่งเสริมอาชีพไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2561, หน้า 23) การเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อมของแต่ละช่วงวัยของนักเรียน ดังนี้

ระดับปฐมวัย : เตรียมความพร้อมให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัย ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ประหยัด พอเพียง รวมถึง มีโอกาสได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง บุคคลและสภาพแวดล้อม รวมทั้งอาชีพของคนในชุมชนสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองของเด็กเกี่ยวกับอาชีพผ่าน ประสบการณ์ตามช่วงวัยของนักเรียน เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมุติในอาชีพตามแบบบุคคลในครอบครัว หรือในโรงเรียน เป็นต้น

ระดับประถมศึกษา : เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมแนะแนว ให้นักเรียนรู้จักอาชีพ และเห็นความสำคัญของอาชีพ (Career Awareness) ทั้งอาชีพของครอบครัว อาชีพในชุมชน อาชีพในท้องถิ่น อาชีพภายในประเทศและอาชีพนานาชาติ รวมทั้งการแนะนำอาชีพ หรือปฐมนิเทศอาชีพ (Career Orientation) ให้นักเรียนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการ

ทำงาน รู้จักใช้ เครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงาน และสามารถทำงานด้วยกระบวนการที่ไม่ซับซ้อนได้ สร้างเสริมลักษณะนิสัยในการทำงานที่พึงประสงค์ ทำงาน ที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดออม รวมถึงใช้พลังงานทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่าง ประหยัด คุ่มค่า และ ถูกวิธีเพื่อเป็นพื้นฐานสู่การเรียนรู้อาชีพ และการฝึกทักษะอาชีพในระดับที่สูงขึ้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักตนเอง ค้นพบตนเอง สามารถตัดสินใจวางแผนศึกษาต่อเพื่อเข้าสู่อาชีพ หรือออกไปประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต โดยผ่านการสำรวจความถนัด ความสนใจ ความสามารถของตนเอง (Career Exploration) เรียนรู้ความแตกต่างของอาชีพ และค้นหาความต้องการของตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม นักเรียนได้รับประสบการณ์ฝึก ทักษะ และเตรียมคุณลักษณะที่จำเป็นของอาชีพต่าง ๆ อย่างหลากหลาย สามารถวางแผนการศึกษา ต่อในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ หรือเรียนควบคู่ทั้งสายสามัญและ สายอาชีพ (ระบบทวิศึกษา) และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมายหรือกรณี ที่ไม่ประสงค์จะศึกษาต่อก็สามารถนำทักษะอาชีพที่ตกผลึกในตัวนักเรียนไปประยุกต์ใช้ในการ ประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไป

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เตรียมนักเรียนเข้าสู่การประกอบอาชีพ (Career Preparation) ศึกษาต่อในสาขาอาชีพที่ตนถนัด สถานศึกษาควรจัดหลักสูตรและการเรียน การสอน เพื่อวางพื้นฐานความรู้และทักษะทางอาชีพเฉพาะทางมากขึ้น โดยอาจจัดเป็นแผนการ เรียนที่มีจุดเน้น และเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความต้องการ ของตน มีโอกาส ได้รับประสบการณ์และฝึกทักษะทางอาชีพรวมถึงการปรับตัวเข้ากับอาชีพ (Career Assimilation) โดยทดลองฝึกปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง

กรมการจัดหางาน (2559, หน้า 13) แนวทางการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย

ประการแรก ต้องรู้จักตัวเองโดยเริ่มจากการสำรวจรูปร่างและลักษณะของร่างกาย สติปัญญา ความสามารถ อารมณ์จิตใจ ค่านิยม ทุนทรัพย์ ความชอบหรือความสนใจ บุคลิกภาพ และ ความถนัดของตนเอง คงไม่มีใครรู้จักตัวเราเองดีเท่ากับตัวเรา อย่างไรก็ตามนักจิตวิทยาเขาก็มี เครื่องมือสำหรับวัดบุคลิกภาพหรือความถนัดเพื่อค้นหาตนเองว่ามีความชอบ มีบุคลิกลักษณะหรือ ความถนัดด้านไหน

ประการที่สอง ต้องรู้จักอาชีพ ผู้ที่รู้จักอาชีพและมีความพร้อมของข้อมูลอาชีพที่ดี มักจะตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาวิชาคณะหรือสถาบันการศึกษาที่ตนเองได้พิจารณาแล้ว และเมื่อตั้งใจเรียนจนสำเร็จการศึกษาก็มักจะได้งานทำ ไม่ต้องอยู่ในภาวะตกงานหรือว่างงานหลายคน มักจะเรียนโดยปราศจากหลักการ ไม่ยึดหรือไม่คำนึงถึงอาชีพที่จะต้องทำในอนาคตขอเพียงเรียนให้จบหรือ เลือกเรียนตามกระแสเพื่อนเพื่อนเรียนอะไรที่สถาบันไหนก็ตามไปเรียนด้วย ซึ่งไม่ใช่หลักการเลือก เรียนที่ดีข้อมูลอาชีพที่ควรรู้เช่น ลักษณะงาน คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ โอกาสก้าวหน้าในอาชีพ

ประการที่สาม ภูมิทิศทางตลาดแรงงานการพิจารณาเลือกอาชีพมีแนวทางดังนี้

1. ต้องศึกษาติดตามการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจสังคมโลก ด้วยการหมั่นอ่านข่าวหนังสือพิมพ์ค้นหาข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต รายงานการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้ม ความต้องการแรงงานโดยประเด็นที่ควรสนใจเป็นพิเศษ คือ อาชีพที่จะเกิดขึ้นใหม่ซึ่งมักจะเปลี่ยนแปลง สังคมของโลกและประเทศสำหรับประเด็นที่กล่าวถึงกันมากในช่วงทศวรรษนี้ เห็นจะ ได้แก่ การเปิด “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (ASEAN Economic Community : AEC) ซึ่งมีสาขาอาชีพแห่งอนาคตที่เป็นที่ต้องการของตลาดหลังเปิด AEC เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

2. ต้องทราบแนวโน้มของเศรษฐกิจและรายได้ของประเทศ ข้อนี้มีหลักการง่าย ๆ คือ “การจะเลือกประกอบอาชีพใด ควรดูจากรายได้ของประเทศว่ามาจากภาคเศรษฐกิจหรือ อุตสาหกรรมใด การจะเลือกประกอบอาชีพใดให้ดูจากรายได้หรือค่าตอบแทนแรงงานในอาชีพนั่น”แน่นอนว่าทุกคนหวังที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีบ้าน มีรถ และมีเงินทองสำหรับใช้สอยในชีวิตประจำวัน เพราะฉะนั้นผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่จึงควรติดตามและสังเกตอาชีพรอบตัวที่พบเห็นในสังคม มีวิธีการอยู่วิธีการหนึ่ง เรียกว่า “การวิจัยอาชีพ” โดยผู้ที่สนใจที่จะประกอบอาชีพใด ให้ทำการวิจัยด้วยการสำรวจอาชีพที่สนใจหรืออาชีพที่ใฝ่ฝันไว้และสอบถามจากผู้รู้ (Key Person) 3 คน คือ นายจ้าง ผู้ประกอบอาชีพนั่นอยู่และหน่วยงานผลิตกำลังคนหรือสถาบันการศึกษาที่ออกแบบหลักสูตรการศึกษาต่าง ๆ เพราะกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะมีข้อมูลและทราบแนวโน้มสถานการณ์สภาพการทำงานที่เกี่ยวข้อง กับอาชีพที่สนใจ เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้วก็นำมาสังเคราะห์และสรุป เพื่อเป็นทางเลือกในการตัดสินใจว่าเหมาะสมที่จะเรียนต่อในสาขาวิชานั้น ๆ หรือไม่

กระทรวงแรงงาน (2555) สิ่งสำคัญในการตัดสินใจเลือกอาชีพ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ประกาศที่ 1 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ข้อมูลด้านอาชีพเป็นข้อมูลที่กว้างขวางมาก ซึ่งขอบข่ายของข้อมูลด้านอาชีพพอสรุปได้ดังนี้

1. แนวโน้มของตลาดแรงงานเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการผู้ทำงานในด้านต่าง ๆ ในปัจจุบัน และการพยากรณ์ที่จะมีความต้องการเพิ่มขึ้นหรือลดลงในอนาคต
2. ลักษณะงาน งานที่จะต้องทำเป็นประจำมีลักษณะอย่างไร ผู้ทำงานจะต้องทำอะไรบ้าง เป็นงานที่ทำให้เกิดความเพลิดเพลินหรือก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย งานใหญ่หรืองานเล็ก มีความรับผิดชอบที่สำคัญหรือไม่ ต้องเกี่ยวข้องกับตัวเลข สิ่งของหรือคน ต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์มากหรือไม่ ต้องนั่งทำงาน ยืนทำงาน ต้องเดินทางหรือไม่
3. สภาพแวดล้อมของงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของงาน เช่น ร้อน เย็น ชื้น แห้ง เปียก ฝุ่นละออง สกปรก เสียงดังในอาคาร กลางแจ้ง ในโรงงานมีสารพิษ มีสารกัมมันตภาพรังสี มีความขัดแย้ง เป็นต้น
4. คุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพ อายุ ได้มีการกำหนดช่วงอายุในการทำงานและเกษียณไว้อย่างไร เพศ อาชีพนั้น ๆ โดยทั่วไปเป็นอาชีพสำหรับเพศหญิงหรือเพศชาย หรือให้โอกาส ทั้งหญิงทั้งชาย หรือให้โอกาสแก่เพศใดเพศหนึ่งมากกว่า
5. การเข้าประกอบอาชีพ การเข้าประกอบอาชีพต้องมีวิธีการอย่างไร โดยการสมัครงานกับนายจ้างด้วยตนเอง ต้องมีการสอบสัมภาษณ์หรือต้องสอบข้อเขียนด้วย ถ้าเป็นการประกอบอาชีพอิสระต้องใช้ทุนทรัพย์เพื่อดำเนินกิจการมากน้อยเพียงใด
6. รายได้ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ จะมีรายได้เป็นวัน สัปดาห์ เดือน ปี โดยเฉลี่ยแล้วเป็นเงินเท่าใด
7. ความก้าวหน้าอาชีพนั้น ๆ จะมีความก้าวหน้าเพียงใด จะต้องมีการศึกษาอบรมเพิ่มเติมมีความสามารถหรือประสบการณ์อย่างไรจึงจะได้เลื่อนขั้นมากน้อยเพียงใด การประกอบอาชีพเดิมนำไปสู่อาชีพใหม่หรือไม่
8. การกระจายของผู้ประกอบอาชีพมีผู้ประกอบอาชีพมากน้อยเพียงใด และกระจายอยู่ทั่วประเทศหรือมีอยู่เพียงบางจังหวัด ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ผู้ประกอบอาชีพที่ใดก็ได้ หรือจะต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะ
9. ข้อดีและข้อเสีย อาชีพแต่ละอย่างย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งขึ้นอยู่กับความพอใจและความต้องการของผู้ประกอบอาชีพของแต่ละคน งานบางอย่างอาจมีการทำงาน

ล่วงหน้า ทำงานในวันเสาร์อาทิตย์หรือวันหยุด และการเดินทางไปปฏิบัติในท้องถิ่น ๆ งานบางอาชีพมีความ มั่นคงกว่างานอาชีพอื่น ฯลฯ

ประการที่ 2 ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ความสนใจ บุคลิกภาพ สติปัญญา ความถนัด ทักษะความสัมฤทธิ์ผล ประสบการณ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผล ความรับผิดชอบ ความอดุสาหะ ความตรงต่อเวลา ความอบอุ่น ระดับการกล้าเสี่ยง ความเป็นคนเปิดเผย ความไม่ยึดหยุ่น ความแกร่งของจิตใจ ความรู้สึกเกี่ยวกับคุณค่าแห่งตน ความสามารถในการตัดสินใจ วุฒิภาวะทางอาชีพ เพศ เชื้อชาติ อายุ ความแข็งแรงของร่างกาย สุขภาพ ฯลฯ และปัจจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของค่านิยมโดยทั่ว ๆ ไป ค่านิยมทางการทำงาน จุดมุ่งหมายชีวิต จุดมุ่งหมายทางอาชีพ การรับรู้เกียรติและชื่อเสียงของอาชีพ ทศนคติต่ออาชีพต่าง ๆ ความเข้าใจอาชีพที่เกี่ยวกับคน/ข้อมูลจริยธรรมในการทำงาน การใช้เวลาว่าง ความต้องการเปลี่ยนแปลง ความต้องการกฎเกณฑ์ ความต้องการสนับสนุน/ช่วยเหลือ ความต้องการอำนาจ ความมั่นคง ความปลอดภัย การทำงานให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่น ฯลฯ

สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป.) ได้นำเสนอ แนวทางการส่งเสริมอาชีพว่า

1. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม
2. เป็นหลักสูตรที่เน้นการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย สถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ
3. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษา นอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในรายวิชาเลือกของสาระการประกอบอาชีพ
4. เป็นหลักสูตรที่เน้นการใช้ศักยภาพ 5 ด้าน ในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ศักยภาพ ด้านทรัพยากร ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และทำเล ที่ตั้ง ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต และด้านทรัพยากรมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ว่า

1. การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการศึกษา ตอนต้นเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการของบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น

2. การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการประสบการณ์ที่มุ่งให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดจนมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพของตนเอง

3. การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

4. การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพที่สถานศึกษาจัดให้ ได้ผ่านกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

5. การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ

เซอร์แมน และคณะ (Sherman, et al., 1988 อ้างอิงใน วิจิตรา ปัญญาชัย, 2545) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมอาชีพว่ามีเป้าหมายสำคัญ โดยเป็นแนวทางที่ทำให้บุคคลค้นหาความสอดคล้องระหว่างต้องการในการพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพของตนกับ ความต้องการขององค์การ

กิจจา ทิพย์เที่ยงแท้ (2541) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพว่าเป็นแนวทางที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในด้านอาชีพ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาที่จะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละระดับชั้น เห็นคุณค่าของการทำงาน เห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ มีเจตคติ ทักษะพื้นฐาน ทักษะเทคโนโลยี คุณลักษณะที่พึงประสงค์และความคิดสร้างสรรค์ รักสิ่งแวดล้อมในกลุ่มอาชีพด้านเกษตร อุตสาหกรรม บริหารจัดการ บริการความคิด สร้างสรรค์เฉพาะทาง รวมทั้งรู้ช่องทางการประกอบอาชีพในอนาคตโดยมีเป้าหมาย ดังนี้ (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2554, หน้า 1-2)

1. ร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาจัดกรอบหลักสูตรให้สะท้อนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

2. วิจัยและพัฒนาการใช้หลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำตลอดแนว

3. ปรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

3.1 เนื้อหารายวิชาศักยภาพ 5 กลุ่มอาชีพ 7 หมวดวิชา

3.2 กระบวนการเรียนรู้บูรณาการอาชีพใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

3.3 การวัดและประเมินผล ความรู้ ทักษะและมาตรฐานอาชีพ โดยมุ่งเน้น

การประเมินพฤติกรรมการทำงานจากผลงานและการปฏิบัติงาน (Portfolio)

4. พัฒนานาฏการทุกระดับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

5. จัดให้มีโรงเรียนมัธยมเชิงปฏิบัติการที่ดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในรูปแบบต่างๆ ทั้งหลักสูตรสถานศึกษาเน้นการบูรณาการใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำรายวิชาศักยภาพ 5 กลุ่มอาชีพ 7 หมวดวิชาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชื่อมโยงทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาตลอดแนวให้สอดคล้องกับหลักการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ และการประกอบอาชีพในท้องถิ่นตามศักยภาพพื้นที่

6. ปรับปรุงเป้าหมายการผลิตครูและอัตราค่าจ้างครูในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในระยะยาว

7. สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายหน่วยงานทางการศึกษาทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชนและสถานประกอบการเพื่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

อุษา เหมตะศิลปะ (2554, หน้า 4-5) ได้สรุปว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษา เพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำตามยุทธศาสตร์ 2555 ได้ดังนี้

1. จัดการเรียนรู้ผ่านหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น โดยการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและเจตคติในการทำงาน การจัดการ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ให้มีความสอดคล้องกับท้องถิ่น

2. ศึกษาข้อมูล บริบทของชุมชน เพื่อออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับลักษณะอาชีพของชุมชนให้มากที่สุด

3. สร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอกต่างๆ ที่อาจจะสร้างโอกาสทางด้านแหล่งวิทยากรให้กับนักเรียน หรือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชั้นต่างๆ เช่น การสร้างความตระหนักต่ออาชีพ โดยการเชิญบุคคลสำคัญของท้องถิ่นเป็นวิทยากร หรือให้นักเรียนได้สัมผัสงานในการจัดทำ โครงการเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ

4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ได้เกิดทักษะส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้ระหว่างเรียน หรือ ในรูปโครงการต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงกบ การผสมเทียม การจัดสวนวิทยาศาสตร์ การแปรรูปสมุนไพร การแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม การทำผ้าบาติก สหกรณ์ออมทรัพย์ ธนาคารโรงเรียน ร้าน

เสริมสวย งานคอมพิวเตอร์ ช่างเชื่อม งานขาย ฯลฯ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและเกิดแนวคิดในการสร้างรายได้ระหว่างเรียนเป็นอย่างดี

5. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองและผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้รับโอกาสเรียนรู้ ค้นหา ตระหนักต่อคุณค่า และยอมรับการประกอบ อาชีพต่างๆ ซึ่งทำให้นักเรียนวิเคราะห์ ค้นหาความสนใจ วางแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองต่อไป

6. จัดทำกลุ่มสาระเพิ่มเติมที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การทำผลิตภัณฑ์จากกระจูด

7. ปลุกฝังค่านิยมและแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอย่างสุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมในการสัมมาอาชีพเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับลักษณะอาชีพ

8. เปลี่ยนทัศนคติของผู้ปกครองต่อการประกอบอาชีพของบุตรหลาน ซึ่งมีค่านิยมที่ มุ่งเน้นเฉพาะวิชาการ ซึ่งทำให้นักเรียนขาดโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่จะช่วยให้สัมผัส ตัดสินใจ และรับรู้ความชอบ ความถนัดของตนเอง โดยเฉพาะนักเรียนยากจน และผลสัมฤทธิ์ทาง วิชาการต่ำ

9. ออกแบบกิจกรรมหลากหลายให้เหมาะสมกับความคิดรวบยอดในแต่ละ ขั้นตอน เช่น การมอบหมายให้ผู้เรียนสำรวจอาชีพ แผนท้อชีพของท้องถิ่น การเชื่อมโยงกับกลุ่ม อาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น กลุ่ม OTOP การพาไปทัศนศึกษา การเรียนแบบฝึกปฏิบัติการ การเรียนรู้ แบบโครงงาน การฝึกงานในหน่วยงานและสถานประกอบการ การอาสาสมัคร ฯลฯ

10. จัดการแนะแนวอาชีพให้นักเรียน ให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักคุณค่าของ การทำงาน ค้นหาและตัดสินใจการประกอบอาชีพในอนาคต มีลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับอาชีพ เช่น การวัดแววอาชีพ การวัดความสนใจ ความถนัด การให้คำปรึกษาด้านอาชีพ การให้ข้อเสนอแนะ ด้าน อาชีพ การสนับสนุนด้านการฝึกงานหรือเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียน การสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพ การสร้างโปรแกรมแนะแนวอาชีพ เป็นต้น

11. จัดให้มีการเทียบโอนประสบการณ์

12. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมในการออกไปสู่ชีวิตการประกอบอาชีพและประสบผลสำเร็จอย่าง ยั่งยืน

คาน มงคุณ (2551, หน้า 78-79) ได้สรุปแนวทางในการดำเนินโครงการฝึกอาชีพ เพื่อหา รายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียนสุทธรสิริโสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน คณะกรรมการ และครูที่ปรึกษาโครงการ ครูที่ปรึกษาโครงการ ควรมี ปฏิทินการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ ชัดเจน ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่นควรให้การ สนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการตามโครงการ ควรมีการพิจารณาอนุมัติโครงการและ อนุมัติงบประมาณ จากรายหัวคำวัสดุฝึกแก่โครงการอย่างเพียงพอ ควรกำหนด ให้สมาชิกในกลุ่มมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมทุกคน โรงเรียนควรมีการจัดกลุ่ม สนใจเปิดโอกาสให้ปฏิบัติหลาย ๆ อาชีพหรือหลากหลายกิจกรรม ควรมอบหมายให้นักเรียนได้ลง มือทำงานตามที่ได้แบ่งงานกัน อย่างมุ่งมั่นจนสำเร็จ โรงเรียนควรจัดคางว่างหรือกิจกรรมให้ นักเรียนได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับ โครงการ กลุ่มนักเรียนควรมีการประชุมปรึกษาหรือร่วมมือกับ ครูที่ปรึกษาโครงการอย่างสม่ำเสมอ และครูที่ปรึกษาคอยกำกับ นิเทศ ติดตาม ให้ขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

โอภาส มะลิวัลย์ (2544, หน้า 73) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอน กลุ่ม วิชาชีพไว้ดังนี้

1. ควรมีการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพและการวัดผล ประเมินผล
2. ควรจัดวิทยากร หรือบุคคลจากท้องถิ่นที่มีความชำนาญในด้านวิชาชีพ มาให้ ความรู้แก่ครูและนักเรียน
3. ควรจัดแนะแนวให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ รายละเอียดของแต่ละวิชา ใน กลุ่มอาชีพ นักเรียนจะได้เลือกเรียนตามความต้องการ
4. ควรเพิ่มอัตราค่าจ้างในสายอาชีพต่างๆ ให้หลากหลายมากขึ้น
5. ควรสนับสนุนให้มีการส่งนักเรียนออกไปฝึกงานตามแหล่งวิทยากร

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพ ว่ามี วิธีการส่งเสริม 2 ลักษณะ ได้แก่ จัดตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา และจัดนอกโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา

1. จัดตามโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้วิชาชีพในสถานศึกษาตามโครงสร้างหลักสูตร สถานศึกษา ได้แก่

แนวทางที่ 1 การจัดการเรียนรู้โดยสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยสถานศึกษา เป็นการดำเนินการสอนอาชีพภายใต้ความพร้อมของโรงเรียนที่มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนที่เพียงพอ ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. สำรวจข้อมูลอาชีพ แหล่งทรัพยากร และครูผู้สอนวิชาชีพ เพื่อเปิดสอนอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น โดยเฉพาะอาชีพของผู้ปกครอง
2. จัดทำหลักสูตร รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ชุมนุม ชมรม) และวิชาตามกลุ่มสนใจ
3. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนวิชาชีพ เช่น การฝึกทักษะอาชีพ การจัดจำหน่ายและการแบ่งปันรายได้ระหว่างโรงเรียนและผู้เรียน
4. จัดกลุ่มผู้เรียนให้เลือกรับเรียนวิชาชีพตามความถนัด ความสนใจ และสภาพเศรษฐกิจของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เน้นกระบวนการทำงานภายในสถานศึกษาหรือจากแหล่งวิทยากร ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตาม ของครูในโรงเรียน
2. จัดทำโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประกอบอาชีพที่บ้าน ซึ่งผู้สอนจะต้องเตรียมการมอบหมายงานแต่ละอาชีพให้ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบและประทับใจในประสบการณ์
3. จัดให้มีการจำหน่ายผลผลิตที่เกิดจากการเรียนรู้ทุกครั้ง โดยจำหน่ายให้แก่ครูผู้เรียนโรงเรียน ผ่านสหกรณ์หรือร้านค้าของโรงเรียน จำหน่ายบุคคลภายนอกด้วย
4. จัดให้มีการประเมินผลกระบวนการทำงานเพื่อปรับปรุงผลผลิต
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้ความสามารถจากการเรียนวิชาชีพในโรงเรียน หรือประสบการณ์ภายนอกโรงเรียน ผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายในงานโรงเรียน งานนิทรรศการหมวดวิชาชีพต่างๆ ตลาดนัดหรืองานต่างๆ ของท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมประสบการณ์เป็นผู้ประกอบการ
6. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนรู้วิชาชีพ รายงานผล รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุง พัฒนา

แนวทางที่ 2 การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับวิทยากร
บุคคลภายนอก สถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับวิทยากรบุคคลภายนอก ภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น เป็นการดำเนินการสอนอาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับวิทยากรบุคคลภายนอก/ ภูมิ
ปัญญาท้องถิ่นที่มีปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. สำรวจข้อมูลความต้องการด้านอาชีพ ความต้องการของผู้เรียนและ
ชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้
2. สำรวจข้อมูลวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพต่างๆ
และจัดทำทะเบียนวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. จัดทำหลักสูตร และสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชา
เพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. ประสานความร่วมมือระหว่างครู ผู้เรียน วิทยากรภายนอก/ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้วิชาชีพร่วมกัน
5. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และ
คณะกรรมการ สถานศึกษา
6. ให้ผู้เรียนเลือกเรียนวิชาตามความถนัด ความสนใจ และสภาพ
เศรษฐกิจของผู้เรียนโดยจัดกลุ่มผู้เรียนใหม่
7. ให้ผู้เรียนได้ศึกษาขั้นตอนการประกอบอาชีพที่เลือกเรียน จาก
ประสบการณ์จริงของวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจัดการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ระหว่างครูร่วมกับวิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นให้ ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยเน้นผู้เรียนไปเรียนรู้จากสถานที่จริงใน
ท้องถิ่น และเชิญ วิทยากรบุคคลภายนอก/ภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน
2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้วิชาชีพในท้องถิ่น
3. นำผลงานของผู้เรียนจำหน่าย เพื่อส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียนหรือจัด
นิทรรศการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4. จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อส่งเสริมวิชาชีพระหว่างเรียน

5. สร้างภาคีเครือข่ายในสถานศึกษาและชุมชน

6. สร้างแรงจูงใจแก่ผู้เกี่ยวข้องโดยการยกย่องชมเชย หรือมอบรางวัลตาม

ความเหมาะสม

7. นิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน

แนวทางที่ 3 การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ เป็นการ ดำเนินการ สอนอาชีพโดยสถานศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการที่มีคนพร้อม ด้านปัจจัย สนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. สำรวจข้อมูลอาชีพ สถานประกอบการที่มีในท้องถิ่น
2. ประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการในท้องถิ่น และข้อตกลง ร่วมกันในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพ
3. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการ สถานศึกษาทราบ
4. สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการจัดทำสาระการเรียนรู้ ออกแบบ การเรียนรู้ กำหนดผลการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และวัดผลประเมินผล
5. สำรวจความต้องการของผู้เรียนที่ประสงค์จะเรียนวิชาชีพในสถาน ประกอบการ
6. สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการ เรียนรู้ของสถานประกอบการ

การจัดการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ระหว่างครูร่วมกับบุคคลในสถานประกอบการ ให้ผู้เรียน เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง โดยเน้นผู้เรียนไปเรียนรู้จากสถานที่จริงในท้องถิ่น จัดการเรียนรู้ทั้ง ในโรงเรียน และสถานประกอบการ โดยครูผู้สอนและบุคลากรในสถานประกอบการ

2. จัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เน้นกระบวนการ ทำงานภายในโรงเรียนหรือจากสถานประกอบการ ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตาม ของครูและบุคลากรในสถานประกอบการ

3. นำผลงานของผู้เรียนจำหน่าย เพื่อส่งเสริมการหารายได้ระหว่างเรียน

แนวทางที่ 4 การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยการศึกษาร่วมมือกับสถาบันการศึกษา
หน่วยงานรัฐ และเอกชน

การจัดการเรียนรู้วิชาชีพโดยสถานศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และ เอกชน เป็นการดำเนินการสอนวิชาชีพที่มีสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน ให้ความร่วมมือสนับสนุนการเรียนรู้ทางด้านวิชาชีพ ทั้งด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และแหล่งการเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

1. สำรวจอาชีพในชุมชนและความต้องการของชุมชนในการเปิดสอนวิชาชีพ
2. สำรวจความต้องการของผู้เรียนในการเรียนวิชาชีพตามความสนใจ
3. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาทราบ
4. สถานศึกษาประสานงานกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และ เอกชน ในการจัดการ เรียนรู้วิชาชีพ เช่น วิทยาลัยสารพัดช่าง สำนักงานเกษตรจังหวัด
5. สถานศึกษาประสานงานกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อทำข้อตกลงร่วมกันกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน
6. สถานศึกษาร่วมกับสถาบันการศึกษาจัดทำหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ กำหนดการเรียน (วิชาเพิ่มเติม) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และการวัดผลและประเมินผล

การจัดการเรียนรู้

1. สถานศึกษาเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้วิชาชีพ
2. เตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน และวัสดุฝึก ตามความต้องการของสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชนเพื่อนิเทศการจัดการเรียนรู้วิชาชีพ

4. บุคลากรจากสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐ และเอกชน มาจัดการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียน

5. นิเทศ ประเมินผลการเรียน ส่งผลให้โรงเรียนและสถาบันการศึกษา หน่วยงานรัฐและเอกชน

2. จัดนอกโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้วิชาชีพนอกโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้เรียนที่มีความสนใจ โดยใช้เวลานอกเวลาเรียนจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร เพื่อเพิ่มทักษะด้านอาชีพและมีรายได้ระหว่างเรียน นอกจากนั้น ยังมีความสนใจในการประกอบอาชีพร่วมกับครอบครัว ชุมชน ตามความถนัด ความสามารถของตนเอง และ นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

วิธีดำเนินการ

1. สำรวจข้อมูลด้านอาชีพในชุมชน สถานประกอบการ ข้อมูลอาชีพอิสระของบุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งทุน แหล่งจำหน่าย เครือข่ายสนับสนุน

2. การคัดเลือกและอบรมครูแกนนำ เพื่อเป็นที่ปรึกษาการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้เรียน การเตรียมผู้เรียน เป็นการสำรวจคัดเลือกผู้เรียน โดยให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนด้านอาชีพ เจตคติต่ออาชีพความมั่นใจในการประกอบอาชีพ และตัดสินใจเลือกอาชีพที่ตนสนใจ

3. สร้างเครือข่ายหรือที่ปรึกษาการประกอบอาชีพ โดยสถานศึกษาเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพ เช่น ผู้ปกครอง ผู้เรียนภูมิปัญญาท้องถิ่น เจ้าของสถานประกอบการ หน่วยงาน สถาบันต่าง ๆ มาประชุมเพื่อวางแผน ฝึกทักษะและช่วยเหลือผู้เรียนในด้าน การประกอบอาชีพ

4. การฝึกทักษะอาชีพแก่ผู้เรียน เน้นการฝึกทักษะอาชีพโดยสถานศึกษาดำเนินการด้วยวิธีที่หลากหลาย เช่น การจัดค่ายวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้น

5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเขียนโครงการอาชีพ ครอบคลุมด้านการวางแผนในเรื่อง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย การดำเนินงาน การลงทุน กระบวนการผลิต การจัดการตลาด นำเสนอต่อ ที่ปรึกษาโครงการเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของโครงการ

6. การสนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนในด้านทุน องค์ความรู้ วัสดุ ตลอดจนการช่วยเหลือด้านการตลาด การบัญชี นอกจากนั้นสามารถสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุน สหกรณ์ หรือเป็น การรวมกลุ่มของผู้เรียน

7. การติดตามให้การสนับสนุนเพิ่มเติมระหว่างการประกอบอาชีพ เช่น การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา อุปสรรคของการประกอบอาชีพ นอกจากนั้นยังเป็นการให้กำลังใจโดยการดำเนินการ ร่วมกับเครือข่ายอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

8. การประเมินผลความสำเร็จตามที่วางแผนไว้ เพื่อค้นหาองค์ความรู้ใหม่ในการทำงาน ที่ผ่านมารวมทั้งช่วยให้ข้อควรปรับปรุง เพื่อพัฒนาอาชีพให้ดียิ่งขึ้น

การจัดการเรียนรู้

1. เตรียมวัสดุ เครื่องมือ

2. จัดกิจกรรมโดยบุคลากรจากสถาบันการศึกษา/หน่วยงานรัฐ/

องค์กรเอกชน

3. นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป.) ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ ไว้ดังนี้

ระดับสถานศึกษา

สถานศึกษานับเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้อนโยบายต่างๆ ประสบผลสำเร็จ ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ สถานศึกษาจึงควรมีบทบาทและดำเนินการ ในด้านต่างๆ ดังนี้

1. การบริหารและการจัดการ ได้แก่การดำเนินการในด้านนโยบาย การกำหนดทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษา การดำเนินการด้านบุคลากร งบประมาณ และการจัดการสถานศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ศึกษาสภาพบริบทและความต้องการของชุมชนและสังคมตลอดจนแสวงหา ศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้องสามารถสนับสนุนการสอนอาชีพ ทั้งด้านทรัพยากรบุคคล องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมที่โดดเด่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการคัดเลือกอาชีพที่จะส่งเสริมแก่ผู้เรียน

1.2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาให้เป็นระบบ เหมาะสม

1.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดทิศทางเป้าหมายด้านอาชีพ ระบุโครงการกิจกรรมและสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสม

1.4 สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียน เพื่อให้เห็น ความสำคัญหรือความจำเป็น ต่อการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นอาชีพ

1.5 ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานเพื่อสนับสนุน การเรียน

1.6 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/ องค์กร ในชุมชนทุกฝ่ายได้รับทราบ และให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นอาชีพ

1.7 พัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ นำความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นอาชีพ

1.8 จัดระบบบริหารจัดการเพื่อต่อยอดและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตที่เกิดจาก การเรียนการสอนด้านอาชีพ

1.9 ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการตลาดและการพัฒนา ผลผลิต

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นการดำเนินการปรับโครงสร้างหลักสูตร การสร้างรายวิชาเพิ่มเติมใหม่ หรือปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาเพื่อ อาชีพ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 ศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรว่า กำหนดสาระที่เป็นแกนกลางและ สาระของท้องถิ่นไว้อย่างไร และมีความสอดคล้องสัมพันธ์และสมดุลอย่างไร

2.2 วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ทั้ง องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม

2.3 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมรวมทั้งภูมิ ปัญญาท้องถิ่น

2.4 ปรับปรุงสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมในส่วนที่ต้องจัดให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

2.5 ตรวจสอบความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกับมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.6 วางแผนการจัดการเรียนการสอนตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

2.7 พัฒนาแนวการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมทั้งการกำหนดสื่อการเรียนรู้และการวัดและประเมินผล เป็นสิ่งที่ครูควรดำเนินการ เพื่อให้ การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาสมบูรณ์

3. การจัดการเรียนการสอน เป็นการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลในห้องเรียน โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับธรรมชาติของสาระการเรียนรู้และเหมาะสม กับผู้เรียนดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ทั้งภาคทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติ ตลอดจน การวัดและประเมินผลทั้งนี้เพื่อบูรณาการทักษะอาชีพแก่ผู้เรียน โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 จัดการเรียนรู้ระหว่างครูร่วมกับวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ สถานประกอบการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยให้ผู้เรียนไปเรียนรู้จากสถานที่จริง ในท้องถิ่น และเชิญวิทยากรบุคคลภายนอกภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

3.2 จัดการเรียนการรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เน้นกระบวนการทำงานภายในสถานศึกษาหรือจากแหล่งวิทยาการ ภายใต้การนิเทศ กำกับ ติดตาม ของครูในโรงเรียน

3.3 จัดโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประกอบอาชีพที่บ้าน ซึ่งผู้สอนจะต้อง เตรียมการมอบหมายงานแต่ละอาชีพให้ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบและประทับใจในประสบการณ์

3.4 จัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความรู้ความสามารถจากการเรียนวิชาชีพในโรงเรียน หรือประสบการณ์ภายนอกโรงเรียน ผลิตสินค้า เพื่อจำหน่ายโดยจัดจำหน่ายในงานโรงเรียน งานนิทรรศการหมวดวิชาชีพต่าง ๆ ตลาดนัดของ ท้องถิ่นหรืองานต่าง ๆ ของท้องถิ่นเป็นการส่งเสริมประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการ

3.5 จัดให้มีการประเมินผลกระบวนการทำงานเพื่อปรับปรุงและเพิ่มมูลค่าผลผลิต และต่อยอดเข้าสู่การเรียนรู้เชิงธุรกิจ

3.6 จัดการเรียนการสอนบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อส่งเสริม วิชาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน

4. การนิเทศติดตามได้แก่ การช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมอาชีพแก่ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ การ

นิเทศ อาจดำเนินการ ได้ 2 ลักษณะ คือ การนิเทศโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา และการนิเทศโดยบุคลากรภายนอก สถานศึกษา การนิเทศมีลักษณะเป็นงานบริหาร เนื่องจากการทำงานให้สำเร็จ โดยผู้อื่น งานในหน้าที่ผู้บริหารจะทำให้บุคลากรในส่วนที่รับผิดชอบปฏิบัติงานตามหน้าที่จนสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การวางแผน (planning) เป็นการกำหนดเป้าหมายของการนิเทศการเรียน การสอน เช่น ทักษะการประกอบอาชีพของนักเรียนซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการนิเทศครู กำหนดทรัพยากรเครื่องมือ สื่อ งบประมาณ เวลา คณะทำงาน จัดลำดับเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้เข้ากับวิธีการนิเทศที่เลือก เขียนเป็นแผนการนิเทศ

4.2 การจัดโครงสร้างหรือจัดองค์การ (Organizing) เป็นการกำหนดงาน กิจกรรม ที่จะทำและนำไปสู่เป้าหมายของการนิเทศ แบ่งงาน มอบหมายงานให้ผู้รับผิดชอบ รวมทั้ง สอนงาน พัฒนาทีมงานให้เห็นภาพงานตลอดแนว

4.3 พัฒนาทีมงาน (staffing) กำหนดทีมงาน เช่น เลือก รับสมัคร พัฒนา ทีมงาน ให้มีความพร้อม ต่อการปฏิบัติงานผ่านกระบวนการสอนงาน (Coaching) การเปลี่ยนหมุน งาน (job rotation) ทำให้ปฏิบัติงานได้กว้าง (broadening of assignment)

4.4 การนำหรือภาวะผู้นำ (leading) การสื่อสาร ข้อมูลข่าวสารในทีมงาน การสอนงานสนับสนุน อำนาจความสะดวก สร้างขวัญกำลังใจ ทำให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็น แบบอย่างในการทำงาน

4.5 การควบคุม (Controlling) สังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ แน่ใจว่า งานจะดำเนินไปอย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมาย ตรวจสอบตามแผน มาตรฐาน ระเบียบแนว ปฏิบัติ ถ้าพบปัญหาแก้ปัญหาให้หมดไป

5. การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ การปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ โรงฝึกงาน วัสดุครุภัณฑ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่ออาชีพให้มีความเหมาะสมและเพียงพอโดยมีแนวทางในการดำเนินการ ดังนี้

5.1 ควรจัดให้มีอาคาร โรงฝึกงาน/ห้องปฏิบัติงานที่มีอุปกรณ์ และ เครื่องใช้ประกอบที่เพียงพอมีสภาพเหมาะสมในการจัดกิจกรรมและการให้บริการและมีผู้ดูแล รับผิดชอบ

5.2 การใช้และบำรุงรักษาอาคาร โรงฝึกงานหรือห้องปฏิบัติงาน ควรมี แผน ตาราง การใช้ และระเบียบการใช้อาคาร มีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์

อักษร ใช้อาคาร ตามแผน และตารางกำหนด ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี และติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

5.3 การจัดบรรยากาศห้องฝึกงาน ควรมีความสะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการตกแต่งที่สวยงามและมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเท สะดวกไม่แออัด มีป้ายบอกวิธีทำงาน แนะนำเทคนิควิธีการใช้เครื่องมือ มีป้ายเตือนเรื่องความปลอดภัย มีอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยตลอดจน มีป้ายแนะนำการบำรุงรักษาเครื่องมือ มีเครื่องอำนวยความสะดวก เช่น พัดลมอุตสาหกรรม เครื่องปรับอากาศ คอมพิวเตอร์ เพียงพอ

5.4 ประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

6. การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ การดำเนินการของผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรภาครัฐและเอกชน ที่เป็นการช่วยเหลือสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่ออาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาแนวความคิดของนักวิชาการได้นำเสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สามารถสังเคราะห์เอกสารสรุปได้ว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประกอบด้วย ขั้นตอน สำคัญ ดังนี้ 1) การบริหารและการจัดการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การนิเทศ ติดตาม 5) การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา และ 6) การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

5. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ

สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) กล่าวว่า แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ (Career Education) หรืออาชีพศึกษามีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน สังสมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาสและช่องทางในการทำงานและสำรวจก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน ซึ่งระยะเวลาที่ได้ศึกษาหาความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติอันดีผ่านการศึกษา การฝึกอบรมและการปฏิบัติงาน เพื่อช่วยให้ผู้เรียน มีประสบการณ์ที่จะตัดสินใจในการศึกษาต่อ และการทำงานต่อไปในอนาคต ตามนโยบายการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579

การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21

เพื่อให้ได้ ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3Rs + 8Cs ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเตรียมทรัพยากรบุคคลในการดำรงชีพและการอยู่รอดอย่างมีความสุข ดังนี้

3Rs ประกอบด้วย (1) อ่านออก (Reading) (2) เขียนได้ (Writing) และ (3) คิดเลขเป็น (Arithmetic's) 8Cs ประกอบด้วย (1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) (2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) (3) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) (4) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) (5) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ (and Media Literacy) (6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) (7) ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และ (8) ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรมจริยธรรม (Compassion)

กระทรวงศึกษาธิการ (2560 , หน้า 16) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและผลผลิต รวมทั้งเพิ่มผลิตภาพของกำลังแรงงานของประเทศ ด้วยการกำหนดกรอบทิศทาง เป้าหมาย การผลิตและพัฒนากำลังคนที่ชัดเจนในสาขาต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้อง เชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติและมาตรฐานอาชีพ/วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม ฝีมือแรงงาน และการฝึกงานที่มุ่งเน้นการปฏิบัติจริงอย่างครบวงจรในสถานการณ์จริง พัฒนาฝีมือ แรงงานระดับสูงในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้ ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM Education) พัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษ และพัฒนาครูผู้สอนอาชีพที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อสร้างกำลังคนให้มีสมรรถนะ ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศรองรับพลวัต ของโลกและการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 16)

การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลในการทำงาน สังสมความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน รู้จักการหาโอกาส และช่องทางในการทำงาน สำรวจและก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน ซึ่งจะต้องพัฒนาความคิดรวบยอด (Concepts) เกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางอาชีพ (Career Development) ของผู้เรียนในช่วงอายุตั้งแต่ 9 - 15 ปี ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งหลักสูตรและการเรียน การสอนจากทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้องให้ความสำคัญและร่วมมือกัน จัดให้ความรู้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ การแนะนำ การพัฒนา และการเน้นย้ำการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ ในหลักสูตรและการสอนในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงของความรู้จากโรงเรียนกับชีวิตจริง ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกน่าสนใจ และมีความหมาย ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นในอนาคต เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ สถานศึกษาต้องสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งจะสนับสนุน และช่วยเหลือการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพให้เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

ส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพจะต้องมีส่วนประกอบของกิจกรรม ตระหนักรู้ในตนเอง กิจกรรมตระหนักรู้การทำงานจริง เรียนรู้การตัดสินใจ และเรียนรู้การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ การจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพต้องให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านกระบวนการคิดตัดสินใจในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2554, หน้า 6)

สถานศึกษาและครูต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ ดังนี้

1. การสร้างแรงจูงใจ ความตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพ (Career Motivation)
2. การสร้างความเข้าใจในอาชีพ (Career Orientation)
3. การสำรวจโลก แห่งอาชีพในยุคปัจจุบันและศักยภาพและความสนใจของตนเอง (Career Exploration) และ
4. การเตรียมสู่เส้นทางประกอบอาชีพ (Career Preparation) ซึ่งจัดเป็นรูปแบบการศึกษาอาชีพระดับก่อนอุดมศึกษา

การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ไม่ได้หมายถึงความคาดหวังให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่เป็นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ฝึกฝน มีความรู้และเจตคติที่ดีซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจเลือกการประกอบอาชีพในอนาคต สำหรับประเทศไทยการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรากฏใน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระที่ 2 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพ คือ สาระการอาชีพ เริ่มต้นจัดให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพในชุมชนของตนและสามารถสำรวจความสนใจ ความสามารถและทักษะอาชีพของตนและเมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจึงเริ่มเรียนรู้สาระ เกี่ยวกับแนวทางการเลือกอาชีพและการสร้างเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้ฝึกทักษะ พื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เช่น ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ เป็นต้น (สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 9) ซึ่งปัจจัยสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความรู้และทักษะของนักเรียนโดยทั่วไป คือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ เจตคติที่ดีต่อการทำงาน ความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าใน ตนเอง มีสำนึกรักบ้านเกิด และ ภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนที่จะสร้าง คุณลักษณะดังกล่าว ทางโรงเรียนจะต้องจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นการเชื่อมโยงกับ โลกแห่งการทำงานจริง (Real-world ความภาคภูมิใจ Relevance) การทำงานกลุ่มในการเรียนแบบ ร่วมกัน (Collaboration) การสะท้อนคิด (Reflection) ที่ทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้แบบเมตาคognition (Metacognition) และการประเมินแบบบูรณาการ (Integrated Assessment) จากเพื่อนร่วมชั้นเรียน สถานฝึกงาน และครูผู้สอน

ระบบการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจการศึกษาเพื่อการประกอบ อาชีพ มีความเชื่อมโยงกับสภาพความเป็นจริงของโลกการทำงาน มีการจัดการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่ มีการปรับเปลี่ยนการวัดประเมินผลที่ยืดหยุ่น นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถยังดำเนินการจัดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมอาชีพได้ โดยการจัดตามโครงสร้าง หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเอง ส่งเสริม การพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัว มีทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์และคิดแก้ปัญหา มีทักษะในการดำเนินชีวิต มีทักษะในการใช้เทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้มีความ รับผิดชอบต่อสังคม มีความสมดุลทางด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม และมีความภูมิใจในความ

เป็นไทย ตลอดจนใช้เป็น พื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อ ซึ่งโครงสร้างเวลาเรียนที่ ดำเนินไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้ดำเนินการให้เรียนสาระการเรียนรู้ พื้นฐาน สาระการเรียนรู้เพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนอาชีพ สามารถดำเนินการได้ใน 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 จัดในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาพื้นฐานเป็นรายวิชาที่ทำให้ ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ.2551 ซึ่งมีรายวิชาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยตรงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนในการ จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพสามารถสอดแทรกในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยการบูรณาการ เนื้อหาวิชา เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ อาจเกี่ยวกับการฝึกเป็นมัคคุเทศก์น้อย กลุ่ม สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การคิดต้นทุนกำไร จำนวนการนับ การชั่ง ตวง วัด เป็นต้น

ลักษณะที่ 2 รายวิชาเพิ่มเติมเป็นรายวิชาที่สถานศึกษากำหนดขึ้น ตาม จุดเน้น ตามความต้องการของสถานศึกษาหรือท้องถิ่น โดยการดำเนินผลการเรียนรู้ที่เป็นเป้าหมาย ในการพัฒนาผู้เรียนและสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่ เกี่ยวกับอาชีพ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สามารถจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม วิชาช่างซ่อม จักรยาน การทำร่ม การทอเสื่อ การเพาะเห็ด การปลูกผักต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษาสามารถ พิจารณาเปิดสอนรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมตามจุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบ หลักสูตร โดยอยู่ภายใต้โครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนด สำหรับชื่อรายวิชาเพิ่มเติมสามารถตั้งชื่อได้ ตามความเหมาะสม

ลักษณะที่ 3 จัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น กิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 จำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ สำหรับการ จัดการเรียนการสอน วิชาชีพสามารถจัดได้ในส่วนของกิจกรรมนักเรียน โดยอาจจัดเป็นกิจกรรม ชุมนุมหรือชมรมก็ได้ ซึ่งสถานศึกษาสามารถแบ่งเวลาในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพได้ตาม ความเหมาะสม นอกจากสถานศึกษาดำเนินการจัดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมอาชีพโดยการจัดตาม โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแล้วสถานศึกษายังสามารถจัดนอกโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ได้ ซึ่งสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในรูปแบบของกลุ่มสนใจ เป็นการจัดนอก

เวลาเรียนปกติในวันหยุดราชการหรือปิดภาคการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถจัดเองหรือจัดร่วมกับครอบครัว ชุมชน ตามความถนัดและความสามารถของผู้เรียน เพื่อนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวันต่อไป สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นการเตรียมกำลังคนเพื่อพัฒนาประเทศ โดยดำเนินการในทุกระดับของการศึกษาเพื่อให้ นักเรียนได้มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพและมีทักษะในด้านการประกอบอาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 12 - 21) เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน ทักษะอาชีพ โดยเน้นการสร้างความตระหนัก ความสนใจ แรงจูงใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ ทดลองเรียนรู้ตามความสนใจ

ปัญหาในการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ โรงเรียนจัดการสอนอาชีพตามความถนัด หรือความสนใจของครู หรือในโรงเรียนขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนอาชีพ จึงเป็น ข้อจำกัดของการจัด การศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพในโรงเรียน แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 11 - 26) เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อการประกอบอาชีพ สำหรับสถานศึกษาไว้ 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 การจัดการเรียนการสอนโดยสถานศึกษาจัดเองตามศักยภาพ

แนวทางที่ 2 การจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ ภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น สถาบัน การศึกษาอื่น หน่วยงานอื่นเป็นต้น

แนวทางที่ 3 การจัดการเรียนการสอนตามความถนัด ความสนใจของ ผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียนหรือจัดร่วมกับผู้ปกครอง

6. แนวทางการเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2561, หน้า 25) การเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตร สถานศึกษา สถานศึกษา สามารถดำเนินการในวิธีการที่หลากหลายประกอบด้วย การบูรณาการใน รายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เกี่ยวกับอาชีพ การจัดโครงการอาชีพ การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ การเสริมทักษะอาชีพใน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรวิชาชีพพระยาศรีสุนทร ทำให้เกิดการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการทำงาน เพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปสู่การประกอบอาชีพ ดังนี้

1. การเสริมทักษะอาชีพในรายวิชาพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คำสั่งสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 922/2561 เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับ รายวิชาพื้นฐานใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพ และ 8) ภาษาต่างประเทศ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเวลาเรียนของ รายวิชาพื้นฐานในระดับ ประถมศึกษารวมจำนวน 840 ชั่วโมงต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นรวม จำนวน 880 ชั่วโมง หรือ 22 หน่วยกิตต่อปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายรวม 3 ปี จำนวน 1,640 ชั่วโมง หรือ 41 หน่วยกิต สถานศึกษาสามารถจัดสอนเสริมทักษะอาชีพได้อย่างหลากหลายที่ สอดคล้องกับตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในรายวิชาพื้นฐาน โดยเฉพาะรายวิชาพื้นฐานใน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ซึ่งมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียน ให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานและประกอบอาชีพโดยตรง รวมถึงการ ปลุกฝังลักษณะนิสัยในการทำงานให้นักเรียนในลักษณะ Content-free รวมทั้งสถานศึกษาสามารถ บูรณาการเนื้อหา (สาระการเรียนรู้) อาชีพและกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอาชีพได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการเพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่การประกอบอาชีพได้

2. การเสริมสร้างทักษะอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 คำสั่งสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 922/2561 เรื่อง การปรับปรุงโครงสร้างเวลาเรียน ตาม หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนสำหรับ รายวิชาเพิ่มเติม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา จัดเวลาเรียนเพิ่มเติมโดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือ กิจกรรม เพิ่มเติมให้สอดคล้องกับจุดเน้น ความพร้อมของสถานศึกษา และเกณฑ์การจบหลักสูตร เฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 สถานศึกษาอาจจัดให้เป็นเวลาสำหรับสาระการเรียนรู้ พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จัดเวลาเรียนเพิ่มเติมโดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม หรือกิจกรรมเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับจุดเน้นและความพร้อมของสถานศึกษา และเกณฑ์การจบ หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ สถานศึกษาสามารถจัดเวลาเรียนสำหรับการเสริมทักษะ อาชีพ ในรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น โดยระดับ ประถมศึกษาจัดเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมงต่อปี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจัดเวลาเรียนปี ละไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง หรือ 5 หน่วยกิตต่อปี และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจัดเวลาเรียนรวม

3 ปี ไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง หรือ 40 หน่วยกิต ตามความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาสามารถจัดเสริมทักษะอาชีพเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ความแตกต่างของอาชีพ ความรู้และทักษะที่ต้องมีในการประกอบอาชีพเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสสำรวจ ค้นพบ ความถนัด ความสนใจของตนเองเพื่อกำหนดแผนการศึกษาสู่อาชีพหรือออกไปประกอบอาชีพได้

3. การจัดรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับอาชีพ

โรงเรียนมาตรฐานสากลได้กำหนดให้จัดรายวิชาเพิ่มเติมในลักษณะ Block Courses คือ การจัดรายวิชาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งสามารถนำมาจัดเพื่อเสริมความรู้และทักษะอาชีพ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาอาชีพที่ตนสนใจ โดยจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม 2 รายวิชา ที่เรียนต่อเนื่องกันภาคเรียนละ 1 รายวิชา และกิจกรรมพัฒนานักเรียน เรียนในชั้นปีใดก็ได้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนี้

รายวิชาเพิ่มเติมที่ 1 การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation – IS 1) เวลาเรียน 1 - 1.5 หน่วยกิต ในรายวิชานี้เป็นการศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้โดยนักเรียนเลือกประเด็นที่สนใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพเพื่อกำหนดประเด็นปัญหา ตั้งสมมติฐาน ค้นคว้า แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ตั้งเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ โดยครูผู้สอนต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของนักเรียน ความยากง่ายของชิ้นงาน หรือภาระงานที่ปฏิบัติต้องเหมาะสม

รายวิชาเพิ่มเติมที่ 2 การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation - IS 2) เวลาเรียน 1 - 1.5 หน่วยกิต ในรายวิชานี้เป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากรายวิชาแรก โดยการนำสิ่งที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอาชีพจากรายวิชา IS 1 มาเขียนรายงานหรือเอกสารทางวิชาการ และนำเสนอเพื่อสื่อสารถ่ายทอดข้อมูลความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจกิจกรรมพัฒนานักเรียน การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity: IS 3) เป็นการทำกิจกรรมที่เชื่อมโยงจากการ เรียน IS 2 โดยนักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้หรือประสบการณ์ทางอาชีพไปประยุกต์ใช้ในการทำประโยชน์ ต่อสังคมในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้รับความรู้ เป็นผู้ตระหนักในความสำคัญของกระบวนการศึกษาค้นคว้าของตนเอง เห็นคุณค่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้โดยเห็นว่าแหล่งเรียนรู้มีหลากหลายและครูผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความเห็นขอความช่วยเหลือเมื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การวัดและประเมินผลรายวิชาการศึกษา ค้นคว้า และสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation – IS 1) และการสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation - IS 2) ต้องประเมินและตัดสินผลการเรียน โดยให้ระดับผลการเรียนรายวิชาตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และกิจกรรมการนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity - IS 3) ให้วัดและประเมินผลการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนที่กำหนด และการสรุปรายงานผล การปฏิบัติกิจกรรม โดยให้ผลการประเมินเป็น ผ่าน/ไม่ผ่าน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. การจัดโครงการอาชีพ

โครงการอาชีพเป็นเครื่องมือและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนกระบวนการทำงานและวางรากฐานทักษะทางอาชีพแก่นักเรียนทั้งอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานผลิต และ/หรืองานบริการ รวมถึงการปลูกฝังเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพแก่นักเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้งานอาชีพที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในอาชีพตามความต้องการหรือความสนใจของนักเรียน จนครบกระบวนการเพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ การวางแผนการปฏิบัติงาน การจัดการกับผลผลิต การจัดจำหน่าย การให้บริการ รวมทั้งการจัดการรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต หรือการให้บริการ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาการปฏิบัติโครงการอาชีพ ซึ่งโครงการอาชีพอาจจัดทำโดยการรวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้ ในหนึ่งห้องเรียนอาจมีโครงการอาชีพแตกต่างกันได้ตามความถนัด ความพร้อมและความสนใจของนักเรียน สถานศึกษาสามารถจัดให้นักเรียนได้ทำโครงการอาชีพในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพโดยตรง หรืออาจเป็นโครงการที่บูรณาการกลุ่ม สาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้การเสริมทักษะอาชีพด้วยโครงการอาชีพจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน ควรจัดตามความจำเป็น ไม่ควรให้มากเกินไป หรือในการดำเนินงานต้องไม่มีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป และครูผู้สอนต้องดูแลให้คำปรึกษาลดลดกระบวนการเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนและพัฒนาทักษะของนักเรียน

5. การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ

สถานศึกษาสามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีอยู่จัดเป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ เพื่อให้นักเรียนศึกษาหาความรู้จากสถานที่จริง เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงให้กับนักเรียน ซึ่งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนก็จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งสำนึกและตระหนักเห็นคุณค่าความสำคัญของอาชีพ สถานศึกษา

สามารถจัด รายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติมอาชีพ และกิจกรรมพัฒนานักเรียน โดยจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาอาชีพ สอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ที่มีในสถานศึกษาหรือใช้ฐานการเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ อาชีพตามความสนใจของนักเรียนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ เตรียมให้นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติงานอาชีพในฐานการเรียนรู้ที่จัดเตรียมไว้ อาจหมุนเวียนกลุ่มนักเรียนเข้าศึกษาหาความรู้จากฐานการเรียนรู้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามแต่ละฐานการเรียนรู้ภายใต้การดูแลของครู หรือผู้ที่มีหน้าที่ประจำฐานการเรียนรู้ที่จะให้คำแนะนำ อำนวยความสะดวกในการ เรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

6. การเสริมทักษะอาชีพในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดกิจกรรมพัฒนานักเรียนไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยมีเวลาทำกิจกรรมรวม 120 ชั่วโมงต่อปี กิจกรรมนักเรียนเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถใช้ในการเติมเต็มความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับอาชีพ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อ ค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ในการจัดกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจของนักเรียนหรือชุมนุม/ชมรม มีหลักการสำคัญ คือ

6.1 จัดตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา

6.2 จัดให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำและช่วยกันแก้ปัญหา

6.3 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

6.4 จัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียน รวมทั้งบริบทของ

สถานศึกษาและท้องถิ่น สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนหรือชุมนุม/ชมรมเพื่อให้นักเรียนรู้จักอาชีพ มีทักษะพื้นฐานการปฏิบัติงานตามอาชีพและสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพ รวมถึงเสริมนิสัยในการทำงาน การใช้เทคโนโลยี การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน ระเบียบวินัยในการทำงาน ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นของอาชีพต่าง ๆ สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมอาชีพตามความสนใจ โดยสถานศึกษาเสนอกิจกรรมอาชีพให้นักเรียนเลือกหรือนักเรียนมีความสนใจตรงกัน รวมกลุ่มกันเสนอกิจกรรมอาชีพจากสถานศึกษาจัดให้ซึ่งอาจเรียกชื่อเป็นชุมนุมอาชีพหรือชมรมอาชีพ แล้วแต่ตกลงกันในกลุ่ม

7. หลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561, หน้า 14 - 31) สถานศึกษาสามารถ ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาใกล้เคียง อาทิเช่น วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี วิทยาลัยสารพัดช่าง เป็นต้น เพื่อร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นเพิ่มเติม ตามความสนใจของผู้เรียน จากการที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพภายในสถานศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เสริมสร้างทักษะและฝึกประสบการณ์อาชีพจากผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเพิ่มเติมในอาชีพต่าง ๆ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจุบันการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนให้ตอบสนองกับทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิตการประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ทักษะสำคัญจำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3Rs + 8Cs และจัดการศึกษาให้สอดคล้องตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียนหรือชุมชน และจัดให้เหมาะกับวัย วุฒิภาวะของนักเรียน รวมทั้งบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นสถานศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นแนวคิดด้านการบริหาร ที่เน้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาในการร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงาน เนื่องจากลำพังเพียงผู้บริหารคนเดียวไม่สามารถปฏิบัติงานส่วนใหญ่ในองค์กรที่ดีได้ จึงมีความ จำเป็นที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานในองค์กรทุกด้าน เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะเป็นปัจจัยจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานและมีความรักความผูกพันต่อองค์กร (สมยศ นาวิการ, 2545, หน้า 6)

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ในบริบทที่แตกต่างกันไว้หลายประการ ดังนี้

ประกอบ กุลเกลี้ยง (2545, หน้า 27) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ วิธีการ บริหารหรือรูปแบบการตัดสินใจ ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายซึ่งเกี่ยวข้องกับงานหรือการบริหารแบบมี ส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และมีอิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

ทิพวรรณ จันทรสถิตย์ (2546, หน้า 13-19) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการจูงใจให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และความร่วมมือในการพัฒนาและปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ

สมเดช สีแสง (2547, หน้า 229) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงาน ทุกระดับมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของ การบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่าการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Control หรือ TQC)

วันชัย โกลละสุด (2549) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้นๆ จะขึ้นอยู่กับขั้นตอนใดๆ ก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 206) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกันรวมถึงร่วมรับผิดชอบในการบริหารงานบางอย่างเพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหาร

จันทราณี สงวนนาม (2551, หน้า 167) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน และการประเมินผล

ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (2551, หน้า 167) กล่าวว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อ และความยึดมั่นของแต่ละบุคคลแต่ละหน่วยงาน และองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุค แต่ละสมัย อีกด้วยโดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม

(Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วม เข้าใจสถานการณ์และอุทิศเวลามากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 59) กล่าวว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือการบริหารงานของผู้บริหาร ในลักษณะต่างๆ เพื่อร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมชื่นชมยินดี ในความสำเร็จ ขององค์กรหรือสมาชิกในองค์กรที่สังกัด

روبบินส์ (Robbins, 1990, p.356) กล่าวว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นการ ที่ผู้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจกับผู้บริหาร

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงาน ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ร่วมชื่นชมยินดีในความสำเร็จ ตลอดจนการประเมินผล กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อผลการพัฒนาเพราะการที่ประชาชนมีความตระหนักร่วมกันในปัญหาของชุมชน และมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบที่พึงมีร่วมกันในการแก้ปัญหาที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ ของ การพัฒนาซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา (2544, หน้า 21) กล่าวถึง หลักการและแนวทางการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ ว่าต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น กล่าวคือ ร่วมค้นหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุ ร่วมปรึกษาหารือ หรือหาแนวทางแก้ไข ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนงาน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมการติดตามผลงานจนถึงขั้นร่วมบำรุงรักษา ในระยะยาว

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนา ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนด ความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการกำหนดวิธีการ แนวทางในการดำเนินการ ตลอดจนกำหนด ทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้าง ประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงาน ประสานงานและ ดำเนินการของความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมขั้นการปรับรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์ อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่า การพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

อภิญญา กังสนารักษ์ (2544, หน้า 14-15) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของ ชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของ ปัญหาภายใน ชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของ ความ ต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทาง การดำเนินงานรวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่ โครงการโดยรวม ช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการ ดำเนินงานบรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะ ต่อเนื่องหรือ ประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

อดิน รพีพัฒน์ และคณะ (2544, หน้า 38-39) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม จาก ประสบการณ์ภาคสนามในประเทศไทย ว่ามีการมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะมีอยู่ 4 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วย ตนเองได้กิจกรรม ต่างๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์เพราะขาดความรู้และมองไม่เห็นความสำคัญของ

กิจกรรมนั้น สิ่งที่สำคัญ ก็คือ ชาวบ้านเป็นผู้อยู่กับปัญหาที่เด่นชัด เจ้าหน้าที่หรือพนักงานจึงเสมือนกระจกเงา ผู้คอยสะท้อน ให้ชุมชนมองเห็นและวิเคราะห์ปัญหาได้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ หากเจ้าหน้าที่หรือพนักงานต้องการผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็ดำเนินการวางแผน ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหา พัฒนาประสบการณ์ของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงานชุมชน มีทรัพยากรที่สามารถ ลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์ของการทำงานในชนบทอย่างน้อยก็มีแรงงานของ คนเป็นขั้นต่ำที่สุดที่จะเข้าร่วมได้และในหลายๆ แห่งก็สามารถลงทุน ในกิจกรรมหลายๆ ประเภท ได้มีการร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดค้นทุนให้กับตัวเองในการดำเนินงานและ กิจกรรม และระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้นเพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ซึ่งต่างจาก สภาพที่ลงทุนและปฏิบัติงานทั้งหมดจากปัจจัยภายนอกถึงจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เดือดร้อนมากนัก และการบำรุงรักษาก็จะไม่เกิดขึ้นเพราะรู้สึกว่ามีเจ้าของชุมชน นอกจากนั้นการร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเองทำให้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิดและเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถดำเนิน กิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญ อย่างยิ่งเหมือนกัน เพราะการติดตามและประเมินผลขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน แต่เป็นการดำเนินการ ของบุคคลภายนอก ชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าการทำอะไรไปได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไร หรือไม่ ถึงแม้ว่าอาจมีผู้ได้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ ชุ่่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้นๆ แต่การคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งพัฒนาคน การคำนึงถึง ความแตกต่างที่เที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะนอกจากจะเป็น การประเมินผลแล้วยังเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินผลและ เป็นการเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่นๆ

พาลาก สิงหเสนี (2545, หน้า 49) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มวางแผนโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหา และสาเหตุปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ ของความต้องการนั้นๆ รวมทั้งร่วมกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ กำหนดวิธี และแนวทางดำเนินงาน

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่โครงการ เช่น ช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน หรือ โดยบริหารงาน ประสานงาน ตลอดจนประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการให้ผู้อื่นทราบ

3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการที่พวกเขาดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ หรือมีการประเมินย่อย (Formative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินความก้าวหน้า ซึ่งทำเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินสรุปยอดของโครงการทั้งหมด

มยุรี ตันติยะวงศา (2546, หน้า 30) กล่าวว่า โดยสรุปแล้วกระบวนการในการมีส่วนร่วมมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ ร่วมคิดค้นปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล

อดิน รพีพัฒน์ (2547, หน้า 49) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ปัญหา
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

ธีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 206-207) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นแนวคิดในการบริหารแผนที่มุ่งจูงใจให้ผู้ร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบในองค์กรที่ตนปฏิบัติง่าอยู่ด้วยความเต็มใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและการตัดสินใจร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบในการบริหารงานบางอย่าง เพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งภาระหน้าที่ของผู้บริหาร

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980, pp.219-233) กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ขั้น คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision marking) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดการ หรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมิน ปัญหาหรือทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนา โดยการประเมิน ปัญหาหรือ ทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนา โดยการประเมินสภาพที่เป็นอยู่และ สาเหตุของปัญหา ซึ่งแบ่งได้ 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงด้วยวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ

1.2 การมีส่วนร่วมในการเตรียมการ (Ongoing decision) เป็นการหาโอกาสหรือ ช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ

1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operating decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงาน หรือกลุ่มที่ร่วมกันตาม ประเพณี เช่นกลุ่มสตรี หรือกลุ่มหนุ่มสาว เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิก ร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำ และการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) เป็นการดำเนินการตามโครงการและแผนงานซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกลงในการเป็นเจ้าของกิจกรรม และผลงานที่ปรากฏ ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ส่วน

2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource contribution) ได้แก่ การมี ส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้อุปกรณ์ และการให้คำแนะนำ ซึ่งทรัพยากรเหล่านี้จะให้ ด้วยความเต็มใจ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหาร ประสานงาน (Administration and coordination) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการจ้างบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ การฝึกอบรมผู้ที่ จะเข้าปฏิบัติ ในโครงการ หรือการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติใน โครงการ (Programmer enlistment activities) เป็นการมีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) เป็นการร่วมรับผลต่าง ๆ ที่ จะเกิด ประโยชน์แก่ตนเอง แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องและชุมชน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ (Material benefits) ส่วนร่วมในการเพิ่มผลผลิต รายได้ หรือทรัพย์สิน

3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม (Social benefits) ได้แก่ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่สังคม เช่น โรงเรียน สถานที่สาธารณะหรือส่วนกลางของ ชุมชน เช่น การเพิ่มคุณภาพชีวิต การเกิดระบบน้ำประปา

3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล (Personal benefits) ได้แก่ ความนับถือตัวเอง พลังอำนาจทางการเมือง ความคุ้มค่าของประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการมีส่วนร่วมในการวัดผลและ วิเคราะห์ผลของการดำเนินงานรวมทั้งการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา การทำงานให้มีประสิทธิภาพ

อุทัย บุญประเสริฐ (2555, หน้า 44-45) กล่าวว่า การสร้างการมีส่วนร่วมเป็นส่วนที่สำคัญมากและค่อนข้างละเอียดอ่อน มักจะเริ่มด้วยการเปิดใจ รู้จักการยอมรับ และเปิดกว้าง ให้ส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานขึ้นอยู่กับความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วมและความสามารถในการนำเทคนิคต่างๆ มาใช้ได้อย่างเหมาะสม กระบวนการมีส่วนร่วม จะเป็นกระบวนการจากการหยิบบัณฑิต (Delegate) ผู้การส่งเสริมสนับสนุน (Support) ก้าวหน้าสู่ แนวการเสริมพลัง (Empower) ซึ่งจะปรากฏให้เห็นเด่นชัดจากพฤติกรรมการกระจายอำนาจ การรวมผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาไว้ในกลุ่มผู้ตัดสินใจเปิดกว้างไม่มีการจำกัด การมีส่วนร่วม ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขเต็มตามศักยภาพ รู้ท้องถิ่น รู้รากเหง้า รู้ศาสนา รู้วัฒนธรรม รู้ประวัติศาสตร์ รู้วิชาสามัญ รู้วิชาชีพ รู้เท่าทันโลก เป็นพลเมือง พลโลกที่ดี มีสัมมาชีพและมีสันติสุข

จากการศึกษาแนวคิดการบริหารสถานศึกษาแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม แล้วพบว่า การมีส่วนร่วมเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

สุกัญญา แซ่มซ้อย (2557) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ ได้แก่ 1) โรงเรียนมีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดทำหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ คือ แผนการเรียนเตรียมคหกรรมศาสตร์ 2) นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และ 3) นักเรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิต ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ทัศนคติของผู้บริหาร 2) การเชื่อมโยงความรู้จากครูสู่นักเรียน และ 3) เครือข่ายองค์กรภายนอกและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา 2) ความทุ่มเท เสียสละของครูในโรงเรียนที่ต้องการให้เด็ก

สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และ 3) ความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ลักษณะความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 1) ด้านวิชาชีพ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาตาก และวิทยาลัยสารพัดช่างตาก 2) ด้านวิชาสามัญ ได้แก่ โรงเรียนผดุงปัญญา โรงเรียนตากพิทยาคม และ 3) ด้านอื่น ๆ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้คำแนะนำ และหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น ร้านค้าและสถานประกอบการในชุมชน เป็นต้น

วชิราพร สุวรรณศรวล (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และสภาพแวดล้อม (Conditions for Achievements) ในการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยมี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) บุคลากร ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู 2) งานบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การกิจหลัก : งานวิชาการ และการกิจสนับสนุน : งานสนับสนุนงานวิชาการ : องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การลงมือปฏิบัติ (Doing: D) 3) การควบคุม (C) 4) การปรับปรุง (Acting: A) และมีการจูงใจ (Motivating: M) เป็นกลไกในการขับเคลื่อนทุกขั้นตอน องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) โอกาสได้รับบริการทางการศึกษา 2) คุณภาพของนักเรียนและสถานศึกษา 3) ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา องค์ประกอบที่ 4 สภาพแวดล้อมประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ 1) การจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

เพ็ญภา กุลนาค และคณะ (2559) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะอาชีพและการดำรงชีพของนักเรียน ประกอบด้วยภูมิหลัง เช่น ความสามารถของบิดามารดา การตัดสินใจของบิดามารดา การอบรมเลี้ยงดู การทำตามกติกาของสังคม ความคาดหวังของพ่อแม่ ดังนั้นการทำความเข้าใจกับบิดามารดาถือแนวทางการส่งเสริมศักยภาพเด็กตามสภาพจริง ในการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพของนักเรียนร่วมกับ

ผู้ปกครองและหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา ศักยภาพนักเรียน/เยาวชนที่ชัดเจน

ณรงค์ อภัยใจ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ สำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ ผลการวิจัยพบว่า สภาพและแนวทาง ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส โรงเรียนในโครงการตาม พระราชดำริ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และ สภาพแวดล้อม ผลการ สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงาน บุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การ วางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผลมีการประสานงานเป็น กลไกการขับเคลื่อน 3) ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จ 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) หน่วยงาน ดันสังกัดมีนโยบายสนับสนุน สนับสนุนอย่าง ต่อเนื่อง และ 2) มีองค์กรภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอ และผลการประเมินรูปแบบมี ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และมีประโยชน์อยู่ใน ระดับมากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Wang, et al. (2008) ศึกษาเกี่ยวกับทักษะชีวิตแต่เมื่อผู้วิจัยศึกษาเอกสารแล้วพบว่า ใน บทความได้กล่าวถึง การพัฒนาเพื่อการทำงานและการประกอบอาชีพ คือ การจัดการและควบคุม อารมณ์ ความคิดริเริ่ม ในงานความเป็นผู้นำในการทำงาน ความสามารถทางสังคม การจัดการเวลา เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย และความมั่นใจในตนเอง ซึ่งมีคุณสมบัติทางจิตวิทยา โดยใช้ แบบสอบถาม LEQ-H เพื่อวัดโครงการทำงานกับนักเรียนในประเทศสิงคโปร์ เพื่อตรวจสอบ คุณสมบัติทางจิตวิทยาของชีวิตตรวจสอบความสอดคล้องภายใน เช่น การจำแนกและความถูกต้อง ขององค์ประกอบ พบว่ามีองค์ประกอบของทักษะ ชีวิตและอาชีพในงานวิจัยนี้มีความสอดคล้อง ระดับปานกลาง เมื่อตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยน จำแนกตามเพศ พบว่า เพศต่างกันทักษะชีวิต และอาชีพไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งงานวิจัยนี้สรุปได้ว่า แบบสอบถาม LEQ-H สามารถวัดโครงการ การทำงานของนักเรียนด้วยทักษะชีวิตที่มีองค์ประกอบ คือ การจัดการและควบคุมอารมณ์ ความคิด ริเริ่มในงาน ความเป็นผู้นำในการทำงาน ความสามารถทาง สังคม การจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จ ตามเป้าหมาย และความมั่นใจในตนเอง

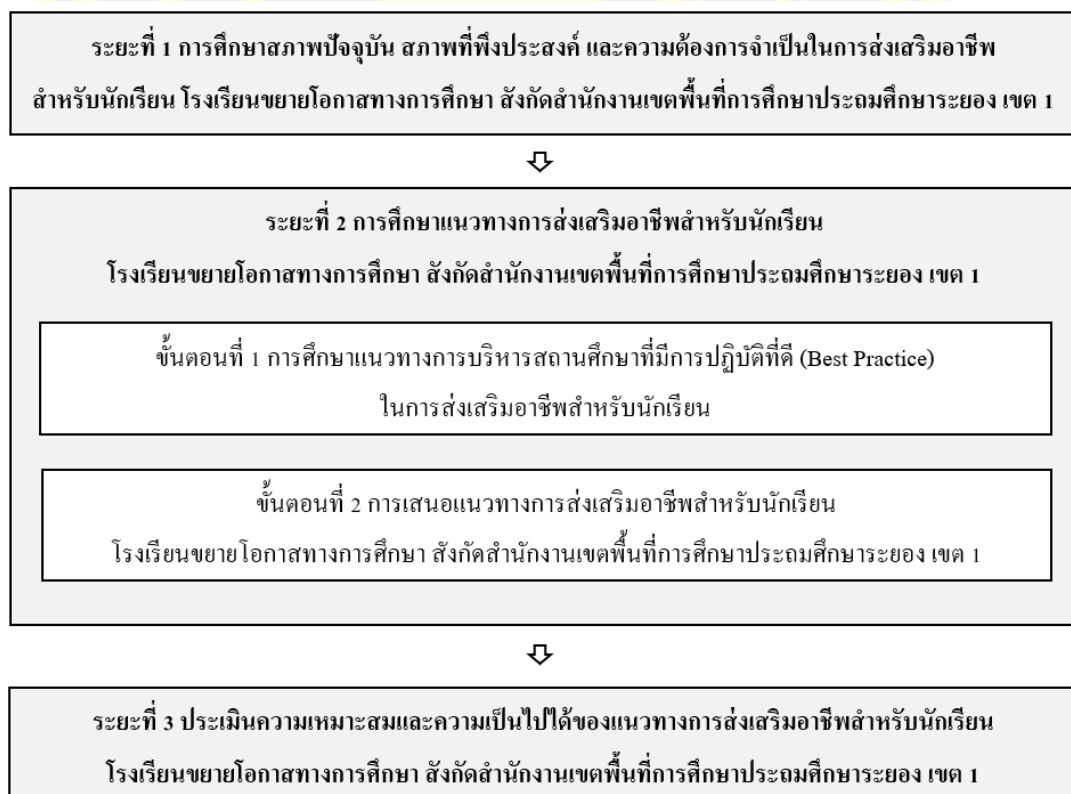
Jansen (2013) ศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพ โดยให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงานของช่วงวัยรุ่นที่หมายถึง การปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินชีวิตที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ โดย คำนึงถึงช่วงเวลาที่กำหนดไว้ตามเป้าหมาย นอกจากนี้หากนักเรียนมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นทักษะทางสังคมอย่างหนึ่งจะช่วยพัฒนาการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ แต่ในช่วงวัยรุ่น มีพัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจมีพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด การก่อคดีโจรกรรม ฯ เป็นต้น หากมีการส่งเสริมทักษะอาจจะมีส่วนในการลดพฤติกรรมเสี่ยงและทำให้มีประสิทธิภาพ ในการเผชิญกับความยากลำบาก รวมถึงมีการบูรณาการกับอาชีพที่ทำกันในกลุ่มวัยรุ่น โดยนักวิจัย ประยุกต์ใช้แบบสอบถามเชิงสถานการณ์ (Scenario Questionnaire) พบว่า ผู้เรียนมีความรู้และ การใช้ทักษะชีวิตและอาชีพที่แตกต่างกัน นักวิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการประยุกต์ใช้ทักษะการสื่อสารและ การบริหารเวลาเกี่ยวข้องโดยตรงกับความยืดหยุ่น และนำผลการวิจัยใช้ในการพัฒนาชุมชนและ ดำเนินการความช่วยเหลือกลุ่มวัยรุ่นให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

จากการศึกษานานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนจะต้องมีแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ร่วมกับผู้ปกครองและหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่ชัดเจน และต้องให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่จะส่งผลให้การส่งเสริมอาชีพของนักเรียนนั้นประสบผลสำเร็จ การส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ประกอบด้วย การบริหารและการจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีลักษณะเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ สอดคล้องตาม วัตถุประสงค์การวิจัย ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 ระยะการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 30 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน รวม 60 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert 1967: 179) ที่มีการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) โดยแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 อยู่ในระดับ มาก

- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยาของเขต 1 อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยาของเขต 1 อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยาของเขต 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยาของ เขต 1 มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีโครงสร้าง
และเนื้อหาที่สอดคล้องกับการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน

3.2 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพ
สำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยาของ เขต 1

3.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความ
ถูกต้อง เหมาะสม และการใช้ภาษา

3.4 ผู้วิจัยนำร่างแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา สำนวนภาษา และหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) โดยพิจารณาข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้น
ไป โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

- +1 เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 0 เมื่อไม่มั่นใจว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ
- 1 เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามนั้นไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ปันหุ่น ว่าที่เรือตรี ดร.ภัทรารุช รักกลิ่น และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญ์ เจริญอาภรณ์วัฒนา

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับผู้บริหารและครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำนวน 30 คน

นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า 0.20 ขึ้นไปใช้ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของ Pearson โดยดูจากค่าความสัมพันธ์จากคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) ข้อคำถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 – 0.86 การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์ไปหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ในการทำหนังสือถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูลพร้อมแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ในรูปแบบออนไลน์

4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้รับคืน ตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ(Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

5.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) นำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนตามแนวคิด John W. Best (1981) ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 อยู่ในระดับ มาก

2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 อยู่ในระดับ ปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 อยู่ในระดับ น้อย

1.00-1.49 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 โดยนำข้อมูลมา

วิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จากสูตร Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) และจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งใช้ค่าทางสถิติ ดังนี้

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.2 วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน โดยใช้การหาค่าคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น จากสูตร Modified Priority Need Index ($PNI_{Modified}$) จากสูตรการคำนวณของ สุวิมล ว่องวาณิช (2558)

$$PNI_{Modified} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์
D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

ในการศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพนักเรียน จำนวน 3 คน รวม 6 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์การเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนของโรงเรียนที่มีผลงาน Best Practice เป็นที่ประจักษ์ชัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

2. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนที่ดำเนินงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนผ่านการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 ปีการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีโครงสร้างและเนื้อหาที่สอดคล้องกับการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน เพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารสถานศึกษา โดยมีหลักการในการส่งเสริมอาชีพ ดังนี้ ดังนี้ 1) การบริหารและการจัดการ 2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การนิเทศติดตาม 5) การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 6) การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.3 ผู้วิจัยนำร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์

3.4 ผู้วิจัยนำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ สำนวนภาษา ความถูกต้อง และความสมบูรณ์

3.5 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสัมภาษณ์ทั้งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างกรอบแนวทางในการสังเกต ปฏิสัมพันธ์และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 การจัดระบบระเบียบของข้อมูล (Data organizing) ให้ข้อมูลอยู่ในสภาพที่พร้อมจะนำไปวิเคราะห์ได้โดยสะดวก

5.2 จัดระบบข้อมูลด้านเนื้อหา ค้นหาความหมายของข้อความต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อความสำคัญ (Significant statement)

5.3 หลังจากได้ข้อความสำคัญที่รวบรวมมาจากผู้ให้ข้อมูลแล้ว ให้นำข้อความสำคัญที่มีความคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันมาจัดเรียงให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันโดยผ่านการให้รหัสข้อมูล (Data coding) และกำหนดนิยามของรหัส

5.4 นำรายละเอียดภายใต้รหัสข้อมูลจัดกลุ่มตามรหัสข้อมูล

5.5 วิเคราะห์ สังเคราะห์ พิจารณาหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มข้อมูล เพื่อสร้างบทสรุป

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบบันทึกข้อมูล

1.2 ตารางวิเคราะห์เนื้อหา

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและแบบบันทึกข้อมูล จากข้อมูลวัตถุประสงค์การวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้ครอบคลุมประเด็นสำคัญ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ รวมทั้งการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ผู้วิจัยสร้างแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

3.3 ผู้วิจัยนำแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

3.4 ผู้วิจัยนำแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำฉบับสมบูรณ์

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

1. กลุ่มเป้าหมาย

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยวิธีการสนทนากลุ่ม ((Focus Group Discussion) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา

ชั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนวัดปทุมवास จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีรายละเอียด ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน
- 1.2 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4 คน
- 1.3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน
- 1.4 ผู้ปกครอง จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

2.2 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 แล้วกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม

3.2 ผู้วิจัยนำร่างประเด็นสนทนากลุ่มเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง และรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง

3.3 ผู้วิจัยนำร่างประเด็นสนทนากลุ่มที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและสำนวนภาษา

3.4 ผู้วิจัยนำร่างประเด็นสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และจัดทำฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ในการทำหนังสือถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยแนบ

4.2.1 โครงร่างงานนิพนธ์ฉบับย่อ

4.2.2 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

4.2.3 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

4.3 ผู้วิจัยประสานกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อแจ้งรายละเอียดและยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 การจัดระบบระเบียบของข้อมูล (Data organizing) ให้ข้อมูลอยู่ในสภาพที่พร้อมจะ ถูกนำไปวิเคราะห์ได้โดยสะดวก

5.2 จัดระบบข้อมูลด้านเนื้อหา ค้นหาความหมายของข้อความต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อความ สำคัญ (Significant statement)

5.3 หลังจากได้ข้อความสำคัญที่รวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลแล้ว ให้นำข้อความสำคัญ ที่มีความคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันมาจัดเรียงให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันโดยผ่านการให้รหัสข้อมูล (Data coding) และกำหนดนิยามของรหัส

5.4 นำรายละเอียดภายใต้รหัสข้อมูลจัดกลุ่มตามรหัสข้อมูล

5.5 วิเคราะห์ สังเคราะห์ พิจารณาหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มข้อมูล เพื่อสร้างบทสรุป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม ที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนประชากร
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
D	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน
I	แทน	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์
PNI modified	แทน	ค่าความต้องการจำเป็น (Needs Assessment)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพ
สำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่
พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 60 คน ผู้วิจัย
เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเบื้องต้น ของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n)	ร้อยละ
1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม		
ผู้อำนวยการสถานศึกษา / รองผู้อำนวยการ สถานศึกษา	30	50
ครูผู้สอนระดับชั้น มัธยมศึกษา	30	50
2. ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	4	6.66
5 – 15 ปี	37	61.67
ตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป	19	31.67
โดยรวม	60	100

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 60 คน จำแนกเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา/รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 50 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 15 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 61.67 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 31.67

1.2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 แสดงในตารางที่ 2 – 12

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบ ที่	การส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1	การบริหารและ การจัดการ	4.13	0.51	มาก	4.80	0.39	มากที่สุด
2	การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	4.03	0.53	มาก	4.80	0.39	มากที่สุด
3	การจัดการเรียน การสอน	3.80	0.67	มาก	4.68	0.49	มากที่สุด
4	การนิเทศติดตาม	3.79	0.62	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด
5	การพัฒนาความพร้อม ด้านแหล่งเรียนรู้และ ทรัพยากรที่เอื้อต่อ การจัดการศึกษา	3.96	0.61	มาก	4.69	0.49	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบ ที่	การส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
6	การมีส่วนร่วมและ การสร้างเครือข่าย การพัฒนาการศึกษา	3.57	0.79	มาก	4.67	0.51	มากที่สุด
7	การมีส่วนร่วม ในการวางแผน	3.95	0.39	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด
8	การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	3.73	0.68	มาก	4.70	0.49	มากที่สุด
9	การมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ	3.93	0.53	มาก	4.73	0.35	มากที่สุด
10	การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล	4.19	0.52	มาก	4.79	0.40	มากที่สุด
โดยรวม		3.91	0.59	มาก	4.74	0.45	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารและการจัดการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการบริหารและการจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1.สถานศึกษา ศึกษาสภาพบริบทความต้องการของชุมชนและสังคมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนแสวงหาศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้องสามารถสนับสนุนการสอนอาชีพ	3.85	0.61	มาก	4.62	0.52	มากที่สุด
2. สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูให้เป็นระบบเหมาะสมเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	3.78	0.72	มาก	4.65	0.48	มากที่สุด
3. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดทิศทางเป้าหมายการส่งเสริมด้านอาชีพอย่างเหมาะสม	4.15	0.40	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
4. สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.55	0.53	มากที่สุด	4.90	0.30	มากที่สุด

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการบริหารและการจัดการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
5. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อสนับสนุนการเรียนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.20	0.51	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
6. สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/องค์กร ได้รับทราบ และให้ความร่วมมือจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.15	0.48	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด
7. สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ นำความรู้ไปใช้ในการจัดเรียน การสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.20	0.44	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด
8. สถานศึกษาจัดระบบบริหาร จัดการ เพื่อต่อยอด และเพิ่มมูลค่า ของผลผลิตที่เกิดจากการจัดการ เรียนการสอน ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.13	0.47	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด
9. สถานศึกษาประสานหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ในด้านการตลาดและ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่ได้จาก การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ด้านอาชีพ	4.12	0.45	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด
โดยรวม	4.08	0.51	มาก	4.80	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด คือ สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู ให้เป็นระบบเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการบริหารและการจัดการโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษา ศึกษาสภาพบริบทความต้องการของชุมชนและสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนแสวงหาศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้องสามารถสนับสนุนการสอนอาชีพ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษา ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนและสังคมทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการส่งเสริมด้านอาชีพ	3.82	0.62	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด
2. สถานศึกษา ศึกษาองค์ประกอบวิเคราะห์ข้อบ่งชี้เนื้อหาของหลักสูตร เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ด้านอาชีพ	4.22	0.42	มาก	4.88	0.32	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
3. สถานศึกษาตรวจสอบความ สอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษา ที่สนับสนุนการส่งเสริมด้านอาชีพ กับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและ มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้น พื้นฐาน	4.15	0.40	มาก	4.82	0.39	มากที่สุด
4. สถานศึกษาวางแผนการจัด การเรียนการสอน ส่งเสริมด้านอาชีพ ตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลา และหน่วยกิต ตามที่หลักสูตร แกนกลางกำหนด	3.80	0.71	มาก	4.63	0.49	มากที่สุด
5. สถานศึกษาพัฒนาแนวทาง การจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม และการวัดประเมินผล ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอนส่งเสริมด้านอาชีพ	4.15	0.48	มาก	4.85	0.36	มากที่สุด
โดยรวม	4.03	0.53	มาก	4.80	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 4 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา ศึกษาองค์ประกอบ วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ด้านอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมด้านอาชีพตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลา และหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา ศึกษาองค์ประกอบ วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ด้านอาชีพส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมด้านอาชีพตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลา และหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพร่วมกับวิทยากรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาอาชีพ	3.67	0.71	มาก	4.62	0.58	มากที่สุด
2. สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก	4.20	0.44	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด
3. สถานศึกษาจัดโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประกอบอาชีพที่บ้าน โดยผู้สอนเตรียมการให้ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบและมีความประทับใจในประสบการณ์	3.75	0.77	มาก	4.67	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริม การผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จากการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน	3.80	0.73	มาก	4.67	0.48	มากที่สุด
5. สถานศึกษาประเมินผล การส่งเสริมการผลิตและจำหน่าย ผลิตภัณฑ์ เพื่อปรับปรุง เพิ่มมูลค่า ผลผลิต และต่อยอดเข้าสู่การเรียนรู้ เชิงธุรกิจ	3.70	0.67	มาก	4.60	0.53	มากที่สุด
6. สถานศึกษาจัดการเรียนการสอน บูรณาการระหว่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมด้าน อาชีพ และการมีรายได้ ระหว่างเรียน	3.70	0.67	มาก	4.63	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	3.80	0.67	มาก	4.68	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพร่วมกับวิทยากรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาอาชีพ

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ

สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาประเมินผลการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อปรับปรุง เพิ่มมูลค่าผลผลิต และต่อยอดเข้าสู่การเรียนรู้เชิงธุรกิจ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการนิเทศติดตาม โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการนิเทศติดตาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษาวางแผนกำหนดเป้าหมายการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.67	0.63	มาก	4.67	0.51	มากที่สุด
2. สถานศึกษาจัดโครงสร้างองค์การนำไปสู่เป้าหมายของการนิเทศติดตาม	3.75	0.70	มาก	4.65	0.55	มากที่สุด
3. สถานศึกษาพัฒนาทีมงานให้มีความพร้อมต่อการนิเทศติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.77	0.72	มาก	4.65	0.55	มากที่สุด
4. สถานศึกษาพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้นิเทศ ติดตามให้มีความพร้อมในการสนับสนุนอำนวยความสะดวก แนะนำ และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ	3.75	0.70	มาก	4.67	0.70	มากที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการนิเทศติดตาม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
5. สถานศึกษาสังเกต ติดตามผล การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริม ด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพ	4.00	0.32	มาก	4.80	0.48	มากที่สุด
โดยรวม	3.79	0.62	มาก	4.69	0.56	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการนิเทศติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาวางแผนกำหนดเป้าหมายการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการนิเทศติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาสังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาจัดโครงสร้างองค์การ นำไปสู่เป้าหมายของการนิเทศติดตาม สถานศึกษาพัฒนาทีมงานให้มีความพร้อมต่อการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาความพร้อม ด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากร ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาที่มีอุปกรณ์ และเครื่องใช้ประกอบที่เพียงพอ มีสภาพเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม และการให้บริการด้านการส่งเสริม อาชีพ สำหรับผู้เรียน	3.77	0.74	มาก	4.65	0.48	มากที่สุด
2. สถานศึกษากำหนดระเบียบ การใช้และการบำรุงรักษา แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน	3.80	0.71	มาก	4.62	0.52	มากที่สุด
3. สถานศึกษาจัดบรรยากาศ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านอาชีพ	4.13	0.50	มาก	4.67	0.54	มากที่สุด
4. สถานศึกษามีการประสานงาน การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา	4.15	0.48	มาก	4.83	0.42	มากที่สุด
โดยรวม	3.96	0.61	มาก	4.69	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการ

พัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีอุปกรณ์และเครื่องใช้ประกอบที่เพียงพอ มีสภาพเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมและการให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียน

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษากำหนดระเบียบการใช้และการบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาโดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้าง เครือข่ายการพัฒนาการศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษาสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับผู้ประกอบการ ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา ส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน ให้เกิดประสิทธิภาพ	3.57	0.79	มาก	4.67	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	3.57	0.79	มาก	4.67	0.51	มากที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมี

ส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มาก

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษามีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการวางแผนจัดการศึกษา ส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน	3.97	0.49	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด
2. สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบท ด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อวางแผนจัดการศึกษา ส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน	4.00	0.32	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด
3. สถานศึกษาสำรวจความสนใจของผู้เรียน เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ส่งเสริมด้านอาชีพ	3.97	0.18	มาก	4.82	0.47	มากที่สุด
4. สถานศึกษาวางระบบงานระบบการบริหาร ในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนตามเป้าหมาย	3.78	0.67	มาก	4.67	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
5. สถานศึกษาวางแผนบริหาร ทรัพยากร ทั้งบุคลากร แหล่งเรียนรู้ การทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อการ ส่งเสริมด้านอาชีพ ของผู้เรียน	3.88	0.32	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด
6. สถานศึกษามีแผนการดำเนินงาน การพัฒนา แหล่งเรียนรู้และ ทรัพยากรที่เอื้อต่อการส่งเสริม ด้านอาชีพ การสร้างเครือข่าย และการวัดผลประเมินผล	4.10	0.35	มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
โดยรวม	3.95	0.39	มาก	4.80	0.41	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนการดำเนินงาน การพัฒนา แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการส่งเสริมด้านอาชีพ การสร้างเครือข่าย และการวัดผลประเมินผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาวางแผนงาน ระบบการบริหาร ในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนตามเป้าหมาย

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสถานศึกษามีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการวางแผนจัดการศึกษา ส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อวางแผนจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน สถานศึกษาวางแผนบริหารทรัพยากร ทั้งบุคลากร แหล่งเรียนรู้ การทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา และการ

จัดการเรียนการสอน เพื่อการส่งเสริมด้านอาชีพ ของผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาวางระบบงาน ระบบการบริหาร ในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนตามเป้าหมาย

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการตัดสินใจส่งเสริมอาชีพให้ผู้เรียนร่วมกัน	3.70	0.65	มาก	4.63	0.49	มากที่สุด
2. สถานศึกษาจัดประชุมร่วมกัน เลือกจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพตาม ความสนใจของผู้เรียนและชุมชน ตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร	3.77	0.72	มาก	4.77	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	3.73	0.68	มาก	4.70	0.49	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดประชุมร่วมกันเลือกจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามความสนใจของผู้เรียนและชุมชน ตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการตัดสินใจส่งเสริมอาชีพให้ผู้เรียนร่วมกัน

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือสถานศึกษาจัดประชุมร่วมกันเลือกจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามความสนใจของผู้เรียนและ

ชุมชน ตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ
สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการตัดสินใจส่งเสริมอาชีพให้ผู้เรียนร่วมกัน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและ
สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	3.73	0.61	มาก	4.63	0.49	มากที่สุด
2. สถานศึกษาประสานขอความ ร่วมมือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน ร่วมกันเสาะ ทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการ ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.68	0.60	มาก	4.63	0.52	มากที่สุด
3. สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วม ในการดำเนินการลงมือพัฒนา และ จัดการเรียนการสอนโดยเน้น การลงมือปฏิบัติจริง หรือทำ ในลักษณะค่ายวิชาชีพ	4.12	0.49	มาก	4.80	0.00	มากที่สุด
4. สถานศึกษาประสาน ขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากร และการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ จากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ในพื้นที่ใกล้เคียง	4.19	0.42	มาก	4.83	0.38	มากที่สุด
โดยรวม	3.93	0.53	มาก	4.73	0.35	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากรและการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ จากผู้ประกอบการ ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ร่วมกันเสียสละทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากรและการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ จากผู้ประกอบการ ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการประเมินผล และปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.92	0.59	มาก	4.62	0.52	มากที่สุด

ตารางที่ 12 (ต่อ)

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
2. สถานศึกษาจัดให้มีการชื่นชม ยกย่อง การนำเสนอผลงาน ของผู้เรียน ผ่านการจัดนิทรรศการ ของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วมชื่นชม ผลงานด้วย	4.32	0.50	มาก	4.88	0.32	มากที่สุด
3. สถานศึกษาใช้การประเมินแบบมี ส่วนร่วม เน้นเป้าหมายความสำเร็จ คือ คุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และ ทักษะอาชีพ	4.33	0.48	มาก	4.87	0.34	มากที่สุด
โดยรวม	4.19	0.52	มาก	4.79	0.40	มากที่สุด

จากตาราง 11 พบว่า สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม เน้นเป้าหมายความสำเร็จ คือ คุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และทักษะอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการประเมินผล และปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

และสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาจัดให้มีการชื่นชม ยกย่อง การนำเสนอผลงานของผู้เรียน ผ่านการจัดนิทรรศการของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วมชื่นชมผลงานด้วย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการประเมินผล และปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

**ผลการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1**

การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต
1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น เพื่อจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Need
Index : PNI) เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ดัง
ตาราง 13 – 23

**ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified)
และลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวมและรายด้าน**

การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. การบริหารและการจัดการ	4.13	4.80	0.16	9
2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.03	4.80	0.19	7
3. การจัดการเรียนการสอน	3.80	4.68	0.23	4
4. การนิเทศติดตาม	3.79	4.69	0.24	3
5. การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่ง เรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัด การศึกษา	3.96	4.69	0.18	8
6. การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย การพัฒนาการศึกษา	3.57	4.67	0.31	1
7. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.95	4.80	0.21	5
8. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.73	4.70	0.26	2
9. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.93	4.73	0.20	6
10. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.19	4.79	0.14	10
โดยรวม	3.91	4.74	0.21	

จากตาราง 13 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การนิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการบริหารและการจัดการ

ด้านการบริหารและการจัดการ	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษา ศึกษาสภาพบริบทความต้องการของชุมชนและสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนแสวงหาศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้องสามารถสนับสนุนการสอนอาชีพ	3.85	4.62	0.20	2
2. สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู ให้เป็นระบบเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	3.78	4.65	0.23	1
3. สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดทิศทางเป้าหมายการส่งเสริมด้านอาชีพ อย่างเหมาะสม	4.15	4.85	0.17	3

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ด้านการบริหารและการจัดการ	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
4. สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.55	4.90	0.08	6
5. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือ คณะทำงาน เพื่อสนับสนุนการเรียนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.20	4.85	0.15	5
6. สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/องค์กร ได้รับทราบและให้ความร่วมมือจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.15	4.82	0.16	4
7. สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.20	4.87	0.16	4
8. สถานศึกษาจัดระบบบริหารจัดการ เพื่อต่อยอด และเพิ่มมูลค่าของผลผลิตที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.13	4.82	0.17	3
9. สถานศึกษาประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในด้านการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	4.12	4.82	0.17	3
โดยรวม	4.13	4.80	0.16	

จากตาราง 14 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 ด้านการ

บริหารและการจัดการ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู ให้เป็นระบบเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 1 สถานศึกษา ศึกษาสภาพบริบทความต้องการของชุมชนและสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนแสวงหาศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้องสามารถสนับสนุนการสอนอาชีพ ข้อ 3 สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดทิศทางเป้าหมายการส่งเสริมด้านอาชีพ อย่างเหมาะสม ข้อ 8 สถานศึกษาจัดระบบบริหารจัดการเพื่อต่อยอดและเพิ่มมูลค่าของผลผลิตที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 9 สถานศึกษาประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในด้านการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 6 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/องค์กร ได้รับทราบและให้ความร่วมมือจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 7 สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 5 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อสนับสนุนการเรียนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 4 สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษา ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนและสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการส่งเสริมด้านอาชีพ	3.82	4.82	0.26	1
2. สถานศึกษา ศึกษาองค์ประกอบวิเคราะห์ข้อบ่งชี้เนื้อหาของหลักสูตรเพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ด้านอาชีพ	4.22	4.88	0.16	4
3. สถานศึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของ หลักสูตรสถานศึกษาที่สนับสนุนการส่งเสริมด้านอาชีพ กับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.15	4.82	0.16	4
4. สถานศึกษาวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมด้านอาชีพตามข้อบ่งชี้ สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด	3.80	4.63	0.22	2
5. สถานศึกษาพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม และการวัดประเมินผล ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมด้านอาชีพ	4.15	4.85	0.17	3
โดยรวม	4.03	4.80	0.19	

จากตาราง 15 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษา ศึกษาสภาพปัญหาความต้องการ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนและสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 4 สถานศึกษาวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมด้านอาชีพตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สักส่วน เวลาและหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด ข้อ 5 สถานศึกษาพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม และการวัดประเมินผล ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 2 สถานศึกษา ศึกษาองค์ประกอบ วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ด้านอาชีพ ข้อ 3 สถานศึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษาที่สนับสนุนการส่งเสริมด้านอาชีพ กับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ร่วมกับวิทยากรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาอาชีพ	3.67	4.62	0.26	1
2. สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก	4.20	4.87	0.16	5
3. สถานศึกษาจัดโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียน ได้ประกอบอาชีพที่บ้าน โดยผู้สอนเตรียมการให้ผู้เรียน ได้ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบและมีความประทับใจในประสบการณ์	3.75	4.67	0.24	3

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ด้านการจัดการเรียนการสอน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
4. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน	3.80	4.67	0.23	4
5. สถานศึกษาประเมินผลการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อปรับปรุง เพิ่มมูลค่าผลผลิต และต่อยอดเข้าสู่การเรียนรู้เชิงธุรกิจ	3.70	4.60	0.24	3
6. สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมด้านอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน	3.70	4.63	0.25	2
โดยรวม	3.80	4.68	0.23	

จากตาราง 16 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ร่วมกับวิทยากรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาอาชีพ ข้อ 6 สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมด้านอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน ข้อ 3 สถานศึกษาจัดโครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประกอบอาชีพที่บ้าน โดยผู้สอนเตรียมการให้ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบและมีความประทับใจในประสบการณ์ ข้อ 5 สถานศึกษาประเมินผลการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อปรับปรุง เพิ่มมูลค่าผลผลิต และต่อยอดเข้าสู่การเรียนรู้เชิงธุรกิจ ข้อ 4 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน ข้อ 2 สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการนิเทศติดตาม

ด้านการนิเทศติดตาม	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษาวางแผนกำหนดเป้าหมายการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.67	4.67	0.27	1
2. สถานศึกษาจัดโครงสร้างองค์การนำไปสู่เป้าหมาย ของการนิเทศ ติดตาม	3.75	4.65	0.24	2
3. สถานศึกษาพัฒนาทีมงานให้มีความพร้อมต่อการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.77	4.65	0.23	3
4. สถานศึกษาพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้นิเทศ ติดตาม ให้มีความพร้อมในการสนับสนุน อำนวยความสะดวก แนะนำและสร้างขวัญกำลังใจ แก่ผู้รับการนิเทศ	3.75	4.67	0.24	2
5. สถานศึกษาสังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานของ ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพ แก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	4.00	4.80	0.20	4
โดยรวม	3.79	4.69	0.24	

จากตาราง 17 ลำดับความต้องการจำเป็นในการการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการนิเทศติดตามเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษาวางแผนกำหนดเป้าหมายการนิเทศติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อ 2

สถานศึกษาจัดโครงสร้างองค์การ นำไปสู่เป้าหมาย ของการนิเทศ ติดตาม ข้อ 4 สถานศึกษาพัฒนา
ความรู้ความสามารถของผู้นิเทศ ติดตาม ให้มีความพร้อมในการสนับสนุน อำนวยความสะดวก
แนะนำและสร้างขวัญกำลังใจ แก่ผู้รับการนิเทศ ข้อ 3 สถานศึกษาพัฒนาทีมงานให้มีความพร้อม
ต่อการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ข้อ 5 สถานศึกษาสังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานของ ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การจัดกิจกรรม
ส่งเสริมด้านอาชีพ แก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาที่มีอุปกรณ์และ เครื่องใช้ประกอบที่เพียงพอ มีสภาพ เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมและการ ให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียน	3.77	4.65	0.23	1
2. สถานศึกษากำหนดระเบียบการใช้ และการบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา และผู้รับผิดชอบไว้อย่าง ชัดเจน	3.80	4.62	0.21	2
3. สถานศึกษาจัดบรรยากาศแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้มี บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านอาชีพ	4.13	4.67	0.13	4
4. สถานศึกษามีการประสานงานการใช้ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา	4.15	4.83	0.16	3
โดยรวม	3.96	4.69	0.18	

จากตาราง 18 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีอุปกรณ์และเครื่องใช้

ประกอบที่เพียงพอ มีสภาพเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมและการให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพ
สำหรับผู้เรียน ข้อ 2 สถานศึกษากำหนดระเบียบการใช้และการบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายใน
สถานศึกษา และผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน ข้อ 4 สถานศึกษามีการประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้
ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ข้อ 3 สถานศึกษาจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านอาชีพ ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified)
ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

ด้านการมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการ จัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน ให้เกิดประสิทธิภาพ	3.57	4.67	0.31	1
โดยรวม	3.57	4.67	0.31	

จากตาราง 19 ความต้องการจำเป็นในการการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการมีส่วน
ร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ
ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับ
ผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษามีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการวางแผนจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน	3.97	4.83	0.22	3
2. สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อวางแผน จัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน	4.00	4.83	0.21	4
3. สถานศึกษาสำรวจความสนใจของผู้เรียน เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ส่งเสริมด้านอาชีพ	3.97	4.82	0.21	4
4. สถานศึกษาวางระบบงาน ระบบการบริหาร ในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนตามเป้าหมาย	3.78	4.67	0.23	2
5. สถานศึกษาวางแผนบริหารทรัพยากร ทั้งบุคลากร แหล่งเรียนรู้ การทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อการส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน	3.88	4.83	0.24	1
6. สถานศึกษามีแผนการดำเนินงานการพัฒนา แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการส่งเสริมด้านอาชีพ การสร้างเครือข่าย และการวัดผลประเมินผล	4.10	4.80	0.17	5
โดยรวม	3.95	4.80	0.21	

จากตาราง 20 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 5 สถานศึกษาวางแผนบริหารทรัพยากร ทั้งบุคลากร แหล่งเรียนรู้ การทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา และ การจัดการเรียนการสอน เพื่อการส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน ข้อ 4 สถานศึกษาวางระบบงาน ระบบการบริหาร ในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนตามเป้าหมาย ข้อ 1 สถานศึกษามีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการวางแผนจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน ข้อ 2 สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อวางแผนจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน ข้อ 3 สถานศึกษาสำรวจความสนใจของผู้เรียน เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ส่งเสริมด้านอาชีพ ข้อ 6 สถานศึกษามีแผนการดำเนินงาน การพัฒนา แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการส่งเสริมด้านอาชีพ การสร้างเครือข่าย และการวัดผลประเมินผล ตามลำดับ

ตารางที่ 21 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการตัดสินใจส่งเสริมอาชีพให้ผู้เรียนร่วมกัน	3.70	4.63	0.25	2
2. สถานศึกษาจัดประชุมร่วมกันเลือกจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามความสนใจของผู้เรียนและชุมชน ตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร	3.77	4.77	0.27	1
โดยรวม	3.73	4.70	0.26	

จากตาราง 21 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษาจัดประชุมร่วมกันเลือก

จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามความสนใจของผู้เรียนและชุมชน ตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร ข้อ 1 สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการตัดสินใจส่งเสริมอาชีพให้ผู้เรียนร่วมกัน ตามลำดับ

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน	3.73	4.63	0.24	2
2. สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ร่วมกันเสียสละทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.68	4.63	0.26	1
3. สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการลงมือพัฒนา และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริง หรือทำในลักษณะค่ายวิชาชีพ	4.12	4.80	0.17	3
4. สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากรและการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้จากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ใกล้เคียง	4.19	4.83	0.15	4
โดยรวม	3.93	4.73	0.20	

จากตาราง 22 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ด้านการมี

ส่วนร่วมในการดำเนินการเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ร่วมกันเสียสละทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อ 1 สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ข้อ 3 สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการลงมือพัฒนา และจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงหรือทำในลักษณะค่ายวิชาชีพ ข้อ 4 สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากรและการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ จากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ใกล้เคียง ตามลำดับ

ตารางที่ 23 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (PNI modified) และลำดับความต้องการจำเป็น ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ
1. สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.92	4.62	0.18	1
2. สถานศึกษาจัดให้มีการชื่นชม ยกย่องการนำเสนอผลงานของผู้เรียน ผ่านการจัดนิทรรศการของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วมชื่นชมผลงานด้วย	4.32	4.88	0.13	2
3. สถานศึกษาใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม เน้นเป้าหมายความสำเร็จ คือคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และทักษะอาชีพ	4.33	4.87	0.12	3
โดยรวม	4.19	4.79	0.14	

จากตาราง 23 ลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการประเมินผล และปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ข้อ 2 สถานศึกษาจัดให้มีการชื่นชม ยกย่อง การนำเสนอผลงานของผู้เรียน ผ่านการจัดนิทรรศการของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วมชื่นชมผลงานด้วย ข้อ 3 สถานศึกษาใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม เน้นเป้าหมายความสำเร็จ คือ คุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และทักษะอาชีพ ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาคำดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified) ไปสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยเรียงลำดับความต้องการและความจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การนิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้ง 10 ด้าน ไปสร้างแบบสัมภาษณ์โดยเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย เพื่อใช้ในการออกแบบแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ของโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพนักเรียน ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ของโรงเรียนที่มีผลงาน Best Practice เป็นที่ประจักษ์ชัด ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนที่ดำเนินงานส่งเสริมอาชีพ

ซึ่งผู้วิจัยไปสัมภาษณ์และได้รับความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลอย่างดียิ่งจากผู้ให้ข้อมูล และสามารถนำมาสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

ตารางที่ 24 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

รายการ	แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการจัดการศึกษาส่งเสริม อาชีพสำหรับผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ	1. สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สร้างเครือข่ายที่มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง และร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ 2. สร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและ ชุมชน ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้การ พัฒนาทักษะอาชีพ 3. จัดโครงการให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ 4. จัดโครงการฝึกฝนอาชีพ โดยความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อ 2 สถานศึกษาจัดประชุมร่วมกันเลือกจัด กิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามความสนใจของ ผู้เรียนและชุมชน ตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร	1. สำรวจและวิเคราะห์ความสนใจและความ ต้องการของนักเรียน 2. จัดการประชุมร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐกิจ หรือ อุตสาหกรรม เพื่อร่วมกันพิจารณาความพร้อม ของสถานศึกษาและพื้นที่ชุมชนในการ สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ คัดเลือกวิทยากรที่มี ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในอาชีพ รวมไปถึงการคัดเลือกกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและ ตลาดแรงงานในท้องถิ่น

ตารางที่ 24 (ต่อ)

รายการ	แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
ลำดับที่ 3 การนิเทศติดตาม ข้อ 1 สถานศึกษาวางแผนกำหนดเป้าหมายการนิเทศติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	1. กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เพื่อช่วยให้การนิเทศติดตามมีทิศทางและการประเมินผลที่ตรงประเด็น 2. วางแผนการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. จัดทำรายงานสรุปผลและนำผลการนิเทศติดตามไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม
ลำดับที่ 4 การจัดการเรียนการสอน ข้อ 1 สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ร่วมกับวิทยากรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาอาชีพ	1. เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ๆ เพื่อมาเป็นผู้ให้คำแนะนำและถ่ายทอดทักษะที่เกี่ยวข้อง ในสถานศึกษา 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ 3. เชื่อมชมและศึกษาดูงานในสถานประกอบการในท้องถิ่น เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการดูการปฏิบัติงานของผู้ที่มีประสบการณ์
ลำดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ข้อ 5 สถานศึกษาวางแผนบริหารทรัพยากรทั้งบุคลากร แหล่งเรียนรู้ การทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อการส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน	1. เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมสอนหรือให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ใหม่ ๆ และทักษะปฏิบัติที่ทันสมัยให้กับครูเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน 2. วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่สมจริงและเข้าใจการทำงานในสายอาชีพต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 24 (ต่อ)

รายการ	แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
	3. วางแผนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการตลาดแรงงาน 4. วางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการทำงานจริงและมีประสบการณ์ที่เตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ
ลำดับที่ 6 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ข้อ 2 สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ร่วมกันเสียสละทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	1. จัดการประชุมเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและวิธีการที่ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือสนับสนุน 2. เชิญผู้ประกอบการในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน 3. ใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ 4. ประสานกับหน่วยงานรัฐและขอความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชน ด้านการสนับสนุนการฝึกอบรม วิทยากร หรือทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมอาชีพ
ลำดับที่ 7 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ข้อ 1 สถานศึกษา ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการส่งเสริมด้านอาชีพ	1. สำรวจความต้องการด้านแรงงานหรือทักษะที่จำเป็นในชุมชน วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในท้องถิ่น 2. ศึกษาและสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตร 3. ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มตลาดแรงงานของประเทศ ความต้องการทักษะในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมถึงนโยบายการ

ตารางที่ 24 (ต่อ)

รายการ	แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
	พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้อง สํารวจ แนวโน้มและความต้องการทักษะในระดับสากล และนำมาปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ ผู้เรียนมีความสามารถในการแข่งขันใน ตลาดแรงงานนานาชาติ 4. สถานศึกษาและวิทยากรภายนอกร่วมกัน ออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมด้าน อาชีพ โดยคำนึงถึงการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง ที่จำเป็นในการทำงานจริง
ลำดับที่ 8 การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และ ทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ข้อ 1 สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาที่มีอุปกรณ์และเครื่องใช้ประกอบที่ เพียงพอ มีสภาพเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรม และการให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียน	1. จัดเตรียมห้องปฏิบัติการเฉพาะทาง ที่มีพื้นที่ ฝึกทักษะแบ่งเป็นสัดส่วนชัดเจน มีพื้นที่กว้างพอ สำหรับการปฏิบัติงานจริงเพื่อให้ผู้เรียน สามารถฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่สนใจได้ 2. จัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยและตรง กับสาขาวิชาที่นักเรียนต้องการพัฒนา พร้อมทั้ง ตรวจสอบและซ่อมบำรุงอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้อุปกรณ์ทุกชิ้นอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน
ลำดับที่ 9 การบริหารและการจัดการ ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ของสถานศึกษา เกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู ให้เป็นระบบเหมาะสม เพื่อ สนับสนุนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้าน อาชีพ	1. รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ทักษะและความสนใจ ในด้านอาชีพ รวมถึงการประเมินผลการเรียน ของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน จัดการเรียนการสอนที่ตอบโจทยความต้องการ ของแต่ละบุคคล 2. จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและความ สนใจของผู้ปกครองในการสนับสนุนด้านอาชีพ 3. จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรและแหล่ง เรียนรู้ในชุมชน เครือข่ายความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน และข้อมูลสถาน

ตารางที่ 24 (ต่อ)

รายการ	แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
ลำดับที่ 10 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ข้อ 1 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการประเมินผล และปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง	ประกอบการในชุมชน ที่พร้อมรับนักเรียนเข้าฝึกงาน 4. จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของครู เพื่อให้สามารถมอบหมายการสอนหรือกิจกรรมเสริมทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของครูผู้สอน 5. สร้างระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูไว้ในที่เดียว เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงและใช้งานข้อมูลต่าง ๆ ในการวางแผนการเรียนการสอน 1. ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ ร่วมกันระดมความคิดและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อออกแบบวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในแต่ละสาขาอาชีพ 2. นำข้อมูลจากการประเมินผลมาวิเคราะห์ เพื่อหาจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงในหลักสูตร หรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3. นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล ประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการประเมิน เพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากตารางพบว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 1 มีทั้งหมด 34 แนวทาง 10 ด้าน โดยนำผลเรียงลำดับตามน้ำหนักความต้องการที่ได้จากค่า PNI ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

1.1 สร้างเครือข่ายโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางและการร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น บริษัทเอกชน มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรไม่แสวงหากำไร มีเป้าหมายเพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะอาชีพในสถานการณ์จริง โรงเรียนจะทำหน้าที่เชื่อมโยงนักเรียนกับโอกาสในการฝึกงานหรือฝึกทักษะ โดยมีพันธมิตรในด้านต่าง ๆ เช่น เอกชนให้โอกาสฝึกงาน มหาวิทยาลัย เชื่อมโยงด้านวิชาการ หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนทรัพยากร และ NGOs พัฒนาโครงการเยาวชน การลงนาม MOU เพื่อร่วมพัฒนาหลักสูตรและการฝึกงานจะเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จริง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมฝึกทักษะและให้คำปรึกษาแก่เยาวชน

1.2 สร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนที่จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยโรงเรียนสามารถจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของทักษะอาชีพและทิศทางการศึกษา พร้อมทั้งใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ การเชิญผู้ปกครองร่วมกิจกรรมในโรงเรียน เช่น การเป็นวิทยากรหรือการสนับสนุน โครงการฝึกงานจะช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ การร่วมมือกับชุมชน เพื่อให้โอกาสนักเรียนฝึกทักษะในธุรกิจท้องถิ่น หรือ โครงการพัฒนาทักษะต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสประสบการณ์จริง โรงเรียนควรยกย่องและสนับสนุนความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนต่อไป

1.3 จัดโครงการให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยนักเรียนวางแผนการประกอบอาชีพอย่างชัดเจน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบริษัท มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรไม่แสวงหากำไรในการสนับสนุนแนะแนวอาชีพ เช่น การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย การจัดคลินิกอาชีพให้คำปรึกษาส่วนตัว การฝึกอบรมเสริมทักษะที่จำเป็น และการจัดทำแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่เข้าถึงง่าย รวมถึงการติดตามผลการเรียนและเส้นทางอาชีพของนักเรียนหลังจบการศึกษาเพื่อประเมินและพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง

1.4 จัดโครงการฝึกฝนอาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและสถานประกอบการที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะจากประสบการณ์จริงและเพิ่มโอกาสการจ้างงานในอนาคต โรงเรียนจัดการโปรแกรมฝึกฝนอาชีพ ส่วนสถานประกอบการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกงานและเรียนรู้ทักษะที่จำเป็น โดยอาจมีการฝึกงานตั้งแต่ระยะสั้นจนถึงระยะยาวตามลักษณะของอาชีพ มีการติดตามและประเมินผลการฝึกงานอย่างต่อเนื่องจากทั้งหัวหน้างานและโรงเรียน เพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาทักษะสำหรับอนาคต

2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.1 ดำรงและวิเคราะห์ความสนใจของนักเรียน ช่วยประเมินทักษะและอาชีพที่นักเรียนสนใจ เพื่อนำข้อมูลมาจัดกิจกรรมที่ตอบโจทย์ โดยสามารถทำผ่านแบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจและทักษะที่ต้องการพัฒนา การใช้แบบประเมินบุคลิกภาพเช่น MBTI หรือ Holland Code การจัดกิจกรรมเวิร์กช็อปเพื่อค้นหาความสนใจ หรือการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลที่ได้จะนำไปจัดกลุ่มและออกแบบกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ตรงกับความสนใจของนักเรียน

2.2 ประชุมร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยตัดสินใจและวางแผนกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม โดยโรงเรียนชี้แจงวัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงานและความสนใจของนักเรียน มีการสำรวจความคิดเห็นและความพร้อมของชุมชน รวมถึงข้อมูลจากองค์กรและธุรกิจในพื้นที่ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านทักษะ จัดการคัดเลือกวิทยากรที่เหมาะสมและกำหนดกิจกรรมที่ตอบโจทย์การจ้างงาน พร้อมสรุปผลการประชุมและแผนปฏิบัติงานให้ทุกฝ่ายรับทราบและดำเนินการตามแผน

3. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการนิเทศติดตาม

3.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพควรกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ (SMART Goals) เพื่อให้การติดตามและประเมินผลมีทิศทางที่ชัดเจน โดยสถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพ เช่น การระบุทักษะที่ต้องการพัฒนา เป้าหมายการเข้าร่วมของนักเรียน และเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จที่เป็นจริงตามทรัพยากรที่มีอยู่ ทั้งนี้เป้าหมายควรสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ความต้องการของนักเรียน และตลาดแรงงาน พร้อมกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน และประเมินผลที่ชัดเจน

3.2 วางแผนการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบช่วยให้สามารถประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์และจัดทำเกณฑ์การประเมินผล

ที่ชัดเจน พร้อมออกแบบเครื่องมือที่เหมาะสม เช่น แบบสอบถาม แบบประเมิน หรือแบบทดสอบ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงการสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ควรวางแผนติดตามเป็นระยะ เช่น รายเดือนหรือรายไตรมาส เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ทั้งนี้ต้องประเมินผลลัพธ์ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะอาชีพและความมั่นใจของนักเรียน

3.3 จัดทำรายงานสรุปผลจากการนิเทศติดตามช่วยในการปรับปรุงกิจกรรม โดยรวบรวมข้อมูลจากการประเมินผลและระบุเป้าหมายที่บรรลุผลและจุดที่ต้องปรับปรุง วิเคราะห์กิจกรรมว่ามีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะอาชีพตามที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ พร้อมเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงในกิจกรรมครั้งต่อไป เช่น การเพิ่มทักษะที่นักเรียนต้องการหรือปรับปรุงวิธีการเพื่อเพิ่มประสบการณ์เรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบสถิติและกราฟเพื่อความชัดเจนในการตัดสินใจ

4. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน

4.1 เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาให้คำแนะนำและถ่ายทอดทักษะอาชีพแก่ผู้เรียนจะช่วยให้นักเรียนได้รับข้อมูลจากประสบการณ์จริง วิทยากรควรมีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องและสามารถถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างชัดเจน การเลือกวิทยากรต้องพิจารณาความสามารถในการสื่อสารและถ่ายทอดเนื้อหาให้เข้าใจง่าย การออกแบบการเรียนการสอนควรตรงกับระดับความรู้ของนักเรียน โดยอาจเริ่มจากพื้นฐานหรือเน้นกรณีศึกษาขั้นสูง พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามและทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกทักษะ

4.2 กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่ช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนประยุกต์ใช้ทักษะในชีวิตจริงและการทำงานมีหลายรูปแบบ เช่น ค่ายอาชีพ (Career Camp) นักเรียนได้ทดลองเรียนรู้ทักษะและประสบการณ์จริงในสายอาชีพต่างๆ ผ่านการฝึกทักษะเฉพาะด้าน และทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำเพื่อช่วยนักเรียนค้นหาความถนัดและพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม โครงการอาชีพ (Project-Based Career Learning) นักเรียนเลือกอาชีพที่สนใจและทำโครงการที่สะท้อนสถานการณ์จริงในการทำงานจริง พร้อมฝึกทักษะการแก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม การบริหารเวลา และการใช้เครื่องมือเฉพาะทาง สถานการเรียนรู้ (Learning Stations) นักเรียนหมุนเวียนเรียนรู้ทักษะอาชีพหลายด้านในแต่ละฐานการฝึกปฏิบัติจริง เช่น การทำอาหาร การเขียนโปรแกรม หรือการซ่อมแซม โดยมีวิทยากรให้คำแนะนำและฝึกทักษะตามสถานี โครงการธุรกิจจำลอง (Mini Business Projects) นักเรียนจำลองการทำธุรกิจจริง โดยวางแผนธุรกิจ

การผลิต การขาย และการบริหารเงิน รวมถึงการทำการตลาดและฝึกทักษะการขาย เพื่อพัฒนาทักษะด้านธุรกิจและการบริหารจัดการ

4.3 การเยี่ยมชมและศึกษาดูงานในสถานประกอบการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการสังเกตการทำงานจริงและประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ โดยการจัดกิจกรรมนี้สถานศึกษาจะเลือกสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับความสนใจและสาขาอาชีพของนักเรียน จากนั้นประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อจัดกำหนดการให้เหมาะสม นักเรียนจะได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพและกระบวนการทำงาน และสามารถถามคำถามเกี่ยวกับทักษะ ความท้าทาย และการพัฒนาตนเองในอาชีพต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นการดูงาน นักเรียนจะสรุปผลการเรียนรู้ เช่น ทักษะใหม่ที่ได้เรียนรู้ ความสนใจที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ได้รับการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ

5. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

5.1 เชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมสอนหรือให้คำปรึกษาช่วยพัฒนาทักษะและความรู้ของครูในด้านอาชีพต่าง ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสอนและส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียน โดยการจัดอบรมเพื่อให้ครูได้เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ที่ทันสมัย และสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการฝึกปฏิบัติจริง เช่น การออกแบบ โครงการอาชีพ หรือการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ครูมีความมั่นใจในการพัฒนาทักษะของนักเรียนในด้านอาชีพ

5.2 วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริงและเข้าใจการทำงานในสายอาชีพต่าง ๆ โดยการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น ห้องปฏิบัติการเฉพาะทางหรือการจำลองสถานการณ์อาชีพในห้องเรียน เพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นของนักเรียน และใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ผ่านโปรแกรมจำลองอาชีพ หรือสื่อการเรียนรู้เสมือนจริง ส่วนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก เช่น การเยี่ยมชมสถานที่ทำงานในชุมชนหรือสถานประกอบการขนาดเล็ก ช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสประสบการณ์จริงในสายอาชีพต่าง ๆ และเข้าใจบทบาทในชุมชน การใช้กิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนและการฝึกปฏิบัติงานจริง เช่น การปลูกพืช การค้าขายในชุมชน หรือการฝึกปฏิบัติงานในสถานประกอบการ จะช่วยเสริมทักษะการทำงานและการบริหารจัดการของนักเรียน

5.3 วางแผนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของตลาดแรงงานช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการทักษะจากผู้ประกอบการในชุมชน และการศึกษาตลาดแรงงาน เช่น งานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการสิ่งแวดล้อม จากนั้นวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับ

ทักษะที่ตลาดงานต้องการ เช่น ทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยี รวมถึงทักษะด้านการทำงานออนไลน์ การปรับปรุงหลักสูตรควรเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพที่หลากหลายและตรงกับความต้องการของตลาด การติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังจบหลักสูตร และการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนร่วมจะช่วยพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและตอบโจทย์ตลาดงานในอนาคต

5.4 วางแผนการจัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกทักษะการทำงานจริงเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเข้าสู่ตลาดงาน โดยใช้หลักสูตรแบบบูรณาการที่เชื่อมโยงกับทักษะอาชีพ เช่น หลักสูตรอิงอาชีพ (Vocational-Based Curriculum) และ Project-Based Learning (PBL) ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ทำงานที่สะท้อนชีวิตจริง รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในหลักสูตรเพื่อเสริมทักษะที่สำคัญ นักเรียนจะได้ฝึกทักษะในห้องปฏิบัติการจำลองสถานการณ์การทำงานจริง และโครงการฝึกงานในโรงเรียนหรือสถานที่จริง เช่น การทำงานในร้านค้า หรือการให้บริการชุมชน นอกจากนี้ยังมีการฝึกทักษะ Soft Skills เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการคิดเชิงวิพากษ์ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ในสถานที่ทำงานจริง พร้อมการฝึกการบริหารจัดการเวลาและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

6. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

6.1 จัดประชุมเพื่ออธิบายกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผู้ปกครองทราบ โดยอธิบายวัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงานของกิจกรรม เช่น การพัฒนาทักษะอาชีพ การทำงานเป็นทีม การฝึกความรับผิดชอบ และการบริหารจัดการเวลา พร้อมตัวอย่างกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ เช่น การซ่อมแซม การประกอบอาหาร หรือการขายสินค้าชุมชน นอกจากนี้ยังมีการพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานประกอบการหรือฝึกงานจริง การให้การสนับสนุนทรัพยากรจากผู้ปกครอง และการเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้เฉพาะด้านมาเป็นวิทยากรพิเศษให้กับนักเรียน รวมถึงการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการฝึกงานในชุมชน ผู้ปกครองจะได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมและสร้างเครือข่ายการติดต่อ เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้ดีขึ้น

6.2 เชิญผู้ประกอบการในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยเริ่มจากการค้นหาผู้ประกอบการในสาขาอาชีพต่าง ๆ และเชิญให้เข้าร่วมเป็นพันธมิตรการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ประกอบการได้มาเป็นวิทยากรหรือสาธิตกระบวนการทำงานจริง พร้อมแบ่งปันทักษะและประสบการณ์ที่จำเป็นในอาชีพ โรงเรียนจะร่วมมือกับผู้ประกอบการในการออกแบบหลักสูตรที่

ผสมผสานเนื้อหาทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ โดยจัดเวิร์กช็อปและกิจกรรมฝึกทักษะจริง ตลอดจนให้ผู้ประกอบการเป็นที่ปรึกษาโครงงานนักเรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการและใช้เทคโนโลยีในการประสานงานและติดตามผลการพัฒนาทักษะของนักเรียน โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้การติดต่อสะดวกและรวดเร็ว ผู้ประกอบการจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้และเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน พร้อมทั้งโรงเรียนจะขอบคุณผู้ประกอบการและเชิญเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและความต่อเนื่องในการสนับสนุน

6.3 ใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการสำรวจทรัพยากรที่มีศักยภาพในชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะให้กับนักเรียน โรงเรียนจะจัดการประชุมกับผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการพัฒนาทักษะการทำงานจริงของนักเรียน พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานท้องถิ่น เช่น อบต. หรือ สมาคมการค้า เพื่อขอความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรม โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือที่กำหนดบทบาทของทุกฝ่ายชัดเจน การใช้ทรัพยากรในชุมชนจะช่วยให้นักเรียนได้รับทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานจริงและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ รวมถึงเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืน

6.4 ประสานงานกับหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรมและทรัพยากรในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนจะติดต่อหน่วยงานรัฐ เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, กรมส่งเสริมการเกษตร, และสำนักงานพัฒนาชุมชน เพื่อขอการฝึกอบรมที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ เช่น การเกษตรและหัตถกรรม รวมถึงการขอความร่วมมือจากหน่วยงานเอกชน เช่น บริษัทหรือวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้การฝึกอบรมและฝึกงานในสถานที่จริงหรือขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมต่าง ๆ การสร้างเครือข่ายวิทยากรและการสนับสนุนทรัพยากรจากองค์กรเอกชนจะช่วยให้นักเรียนได้รับทักษะที่จำเป็นในการทำงานจริง เช่น อุปกรณ์การเกษตรและเครื่องมือช่าง นอกจากนี้ยังมีการขอทุนสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อจัดหาทรัพยากรในการฝึกอบรม โดยจะจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของทุกฝ่าย

7. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

7.1 สำรวจความต้องการด้านแรงงานและทักษะที่จำเป็นในชุมชน โดยการประชุมเพื่อรับข้อมูลจากผู้ประกอบการและหน่วยงานท้องถิ่นเกี่ยวกับทักษะที่ขาดแคลนและอาชีพที่ต้องการใน

พื้นที่ เช่น การเข้าถึงแหล่งทุนหรือปัญหาการขาดทักษะที่มีคุณภาพ หลังจากนั้นข้อมูลเหล่านี้จะนำมาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่น โดยรวมการฝึกทักษะในสถานที่จริงและเนื้อหาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การตั้งคำถามและอภิปรายในชุมชนเพื่อหาทักษะที่ต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นจะพัฒนาหลักสูตรที่มีทั้งทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ หากพบว่าหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการจะปรับปรุงให้สอดคล้อง เช่น การเพิ่มเนื้อหาด้านเทคโนโลยี หลังจากนั้นจะจัดทำรายงานผลการสำรวจและการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ทุกฝ่ายทราบถึงความคืบหน้าและดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง

7.2 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตรการศึกษา โดยการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทำผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ การทำอาหารพื้นบ้าน และการเกษตรอินทรีย์ รวบรวมข้อมูลจากผู้รู้ในชุมชน เช่น ผู้สูงอายุและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและปรับใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยออกแบบกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะจากการปฏิบัติจริง เช่น การทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การฝึกทักษะการเกษตรดั้งเดิม การสร้างธุรกิจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และการทำการตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าท้องถิ่น เชื่อมโยงกับทักษะอาชีพในตลาดแรงงาน เพื่อให้นักเรียนสามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพจริงและเสริมสร้างอัตลักษณ์ในชุมชน

7.3 ติดตามแนวโน้มตลาดแรงงานและความต้องการทักษะในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ เช่น การผลิต การเกษตร การท่องเที่ยว การบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนมีทักษะที่สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น เศรษฐกิจดิจิทัลและการลงทุนในพื้นที่ EEC รวมถึงข้อมูลจากองค์กรระดับโลกเพื่อเข้าใจทักษะที่จำเป็นในอนาคต เช่น ดิจิทัล, การคิดวิเคราะห์, ปัญญาประดิษฐ์ (AI), และการพัฒนาแอปพลิเคชัน นำข้อมูลเหล่านี้มาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้เน้นทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการ เช่น การเขียนโปรแกรม, การวิเคราะห์ข้อมูล, การเรียนรู้เครื่องจักร และทักษะการสื่อสารข้ามภาษา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดเชิงวิพากษ์, การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในตลาดงาน พัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงเนื้อหาอย่างต่อเนื่องโดยใช้ข้อมูลจากตลาดแรงงาน และข้อเสนอแนะจากอุตสาหกรรมและผู้ปกครอง เพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการทำงานในยุคดิจิทัลและในอุตสาหกรรมที่เติบโตเร็ว

7.4 สถานศึกษาและวิทยากรภายนอกร่วมกันออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาทักษะเฉพาะทางตามความต้องการของตลาดแรงงาน โดยกำหนดทักษะที่ควรพัฒนาให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มอาชีพ ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น การฝึกทักษะในสถานการณ์จริง ผ่านกรณีศึกษา, Workshop, หรือการฝึกงานในสถานประกอบการจริง วิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์จริงจะช่วยถ่ายทอดความรู้และทักษะเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการทำงานจริง การวางแผนพัฒนาทักษะจะคำนึงถึงความสามารถและความถนัดของนักเรียน พร้อมทั้งประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับวิทยากรภายนอกและผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการในตลาดแรงงานและแนวโน้มในอนาคต โดยต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับทักษะที่ตลาดต้องการ

8. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

8.1 จัดเตรียมห้องปฏิบัติการเฉพาะทางสำหรับฝึกทักษะต้องมีพื้นที่แบ่งเป็นสัดส่วนชัดเจนรองรับการฝึกทักษะอาชีพที่นักเรียนสนใจ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการทำงานและการเคลื่อนไหว รวมถึงการจัดแสงสว่างและการระบายอากาศที่เหมาะสมเพื่อความปลอดภัย ห้องต้องมีอุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย เช่น แวนตานิรภัย และถุงมือ พร้อมระบบความปลอดภัย เช่น อุปกรณ์ดับเพลิง ต้องกำหนดแนวทางการใช้งานและตารางเวลาในการฝึกฝนที่ชัดเจน พร้อมประเมินผลการใช้ห้องทุกภาคเรียนเพื่อปรับปรุงอุปกรณ์ตามเทคโนโลยีใหม่ ๆ และความต้องการในตลาดแรงงาน เพื่อให้การฝึกทักษะมีประสิทธิภาพและสามารถเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการประกอบอาชีพจริง

8.2 จัดหาและดูแลอุปกรณ์สำหรับการฝึกทักษะต้องคำนึงถึงความทันสมัยและตรงกับสาขาวิชาที่นักเรียนสนใจ โดยจัดซื้ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพและคุ้มค่า พร้อมตรวจสอบและซ่อมบำรุงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ใช้งานได้ระยะยาว และมีแผนการสำรองอุปกรณ์สำคัญเพื่อป้องกันการขาดแคลน ต้องฝึกอบรมการใช้งานและการดูแลอุปกรณ์ให้กับนักเรียนและครู รวมถึงจัดทำคู่มือการใช้งานและบันทึกการซ่อมบำรุง เพื่อให้ตรวจสอบสถานะของอุปกรณ์ได้ง่าย ควรติดตามแนวโน้มเทคโนโลยีในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงอุปกรณ์และเครื่องมือให้ทันสมัย เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะที่ใกล้เคียงกับงานจริงและเตรียมพร้อมสำหรับการทำงานในตลาดแรงงาน

9. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการบริหารและการจัดการ

9.1 รวบรวมข้อมูลพื้นฐานและทักษะของนักเรียนช่วยให้ครูสามารถวางแผนการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล โดยการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เช่น อายุและสถานที่อยู่อาศัย รวมถึงผลการเรียนในวิชาต่าง ๆ เพื่อประเมินความสามารถและทักษะของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การสื่อสารและการแก้ปัญหา รวมถึงความสนใจในสายงานที่เหมาะสม เช่น งานช่าง งานบริการ หรือเทคโนโลยี ครูสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการออกแบบการเรียนรู้ที่ยึดหยุ่นตามทักษะและความสนใจของนักเรียน เช่น การจัดกลุ่มตามระดับทักษะและการใช้เครื่องมือการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ที่ตรงกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน การประเมินผลเป็นระยะช่วยให้ครูปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียนและเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทักษะเชิงอาชีพ

9.2 จัดเก็บข้อมูลความพร้อมและความสนใจของผู้ปกครองในการสนับสนุนด้านอาชีพเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัว โดยการออกแบบสอบถามที่ครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการสนับสนุนด้านเวลา ทักษะ และทรัพยากรที่ผู้ปกครองสามารถให้ได้ รวมถึงการสอบถามเกี่ยวกับอาชีพที่ผู้ปกครองสนใจหรืออยากให้บุตรหลานเรียนรู้ ข้อมูลนี้ช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การฝึกอบรมทักษะอาชีพ หรือกิจกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชุมชน และเชิญชวนผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนหรือจัดกิจกรรม นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในอนาคต การจัดเก็บข้อมูลนี้จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาอาชีพของนักเรียนให้ตรงกับความต้องการของทั้งนักเรียนและชุมชน

9.3 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการช่วยเสริมสร้างโอกาสให้กับนักเรียนในการพัฒนาทักษะอาชีพ โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรที่สำคัญในชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ สถานที่ฝึกอบรมอาชีพ และสถานประกอบการที่สามารถรับนักเรียนฝึกงาน รวมถึงข้อมูลการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ เช่น ภาครัฐและเอกชน ฐานข้อมูลนี้จะช่วยให้ครูและเจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและเร็วขึ้น และสามารถวางแผนการฝึกอบรมและส่งนักเรียนฝึกงานได้ตามความถนัดและความสนใจ นอกจากนี้ยังมีการอัปเดตข้อมูลและตรวจสอบความพร้อมของแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ทันสมัย การจัดทำฐานข้อมูลนี้จะช่วยให้การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะนักเรียนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

9.4 จัดเก็บข้อมูลทักษะและประสบการณ์ของครูช่วยให้โรงเรียนสามารถมอบหมายการสอนและกิจกรรมเสริมทักษะได้อย่างเหมาะสม โดยการสำรวจทักษะเฉพาะทางและประสบการณ์ทำงานของครู เช่น ประสบการณ์ในอุตสาหกรรมหรือการทำธุรกิจ ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยในการวางแผนการสอนให้สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญของครู เช่น การจัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติในวิชาอาชีวศึกษา หรือการแนะแนวอาชีพในสายธุรกิจ ข้อมูลที่เก็บจะช่วยสร้างฐานข้อมูลที่สามารถค้นหาทักษะของครูได้ง่าย และใช้ในการออกแบบกิจกรรมเสริมทักษะ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือการสอนที่เหมาะสมกับทักษะของครูแต่ละคน นอกจากนี้ยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครู และการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่มีความต้องการในตลาดแรงงาน การจัดเก็บข้อมูลเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอาชีพที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนและพัฒนาคุณภาพการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.5 สร้างระบบฐานข้อมูลกลางเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู จะช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในการวางแผนการเรียนการสอนสะดวกและมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่เก็บรวมถึงข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ความสนใจด้านอาชีพ ทักษะพิเศษ และการประเมินผล ข้อมูลผู้ปกครองเกี่ยวกับความพร้อมในการสนับสนุน ข้อมูลชุมชนเกี่ยวกับทรัพยากรและสถานประกอบการที่สนับสนุนการฝึกงาน และข้อมูลครูเกี่ยวกับทักษะ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในการสอน ระบบจะมีโปรไฟล์สำหรับผู้ใช้แต่ละกลุ่มที่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของตน เช่น นักเรียนสามารถดูข้อมูลการเรียน ส่วนผู้ปกครองสามารถติดตามความก้าวหน้าของลูกหลาน และครูสามารถดูข้อมูลนักเรียนและแผนการสอน ฟังก์ชันเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกลุ่มต่าง ๆ จะช่วยให้ทุกฝ่ายสามารถรับรู้ข้อมูลที่จำเป็น เช่น ความสนใจของนักเรียนและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ระบบจะมีการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลด้วยการยืนยันตัวตน และการตั้งค่าการเข้าถึงที่เหมาะสม พร้อมทั้งฟังก์ชันการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ เช่น การวิเคราะห์ความสนใจของนักเรียนในด้านอาชีพ และการประเมินทักษะที่จำเป็นในตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังมีฟังก์ชันการแจ้งเตือนอัตโนมัติและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่ช่วยให้การติดตามผลการเรียนรู้สะดวก การวางแผนและบำรุงรักษาระบบจะทำให้ข้อมูลทันสมัยและตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบฐานข้อมูลกลางเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงข้อมูลและส่งเสริมการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน

10. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

10.1 ระดมความคิดและการวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน โดยครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการในชุมชน จะช่วยออกแบบวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในแต่ละสาขาอาชีพ ผ่านการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ที่ให้ทุกฝ่ายร่วมแบ่งปันความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทักษะที่สำคัญและวิธีการประเมินที่เหมาะสม โดยมีการตั้งคำถามสำคัญ เช่น “ทักษะใดที่สำคัญ” และ “วิธีการประเมินใดสะท้อนความสามารถของนักเรียนได้ดีที่สุด” ข้อมูลจากการระดมความคิดจะถูกใช้ในการออกแบบวิธีการประเมินที่เหมาะสม เช่น การทดสอบการปฏิบัติงานจริง หรือการฝึกฝนตามสถานการณ์จำลอง และการกำหนดเกณฑ์การประเมินร่วมกับผู้ประกอบการ เพื่อให้การประเมินมีความยุติธรรมและครอบคลุม ครูและผู้ประกอบการจะร่วมกันตรวจสอบและปรับปรุงวิธีการประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานและความต้องการทักษะใหม่ ๆ การนำข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการเข้าสู่ตลาดงานอย่างมีประสิทธิภาพ การทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย จะช่วยให้การประเมินผลมีคุณภาพและเสริมสร้างประสบการณ์ที่สมจริงสำหรับนักเรียน

10.2 นำข้อมูลจากการประเมินผลมาวิเคราะห์ช่วยในการหาจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุง ในหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย ได้แก่ นักเรียน, ผู้ปกครอง, และครู ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ผ่านการรวบรวมข้อมูลการประเมินในหลายด้าน เช่น คะแนนจากการทดสอบและข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการ การเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียน, ผู้ปกครอง, และครูจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์จุดที่ต้องปรับปรุงและเสริมสร้างจุดแข็ง เช่น การเพิ่มการฝึกปฏิบัติที่สมจริง หรือการปรับวิธีการสอนให้ตรงกับทักษะเฉพาะทาง จากนั้นจะมีการสรุปแผนพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการทดลองปรับใช้กับนักเรียนและติดตามผลเพื่อดูว่าการปรับปรุงมีประสิทธิภาพหรือไม่ หากพบจุดที่ยังต้องปรับปรุง จะมีการวางแผนปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้หลักสูตรพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมกับตลาดแรงงานและตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองได้ดียิ่งขึ้น

10.3 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลประเมินผลช่วยให้ครูและผู้ปกครองสามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ซอฟต์แวร์จัดการข้อมูล เช่น Google Sheets, Excel หรือ LMS เพื่อรวบรวมข้อมูลประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และสร้างโปรไฟล์ที่แสดงทักษะและพัฒนาการของนักเรียน ข้อมูลเหล่านี้จะถูกวิเคราะห์ผ่านเครื่องมือเช่น

Google Data Studio, Power BI หรือ Tableau เพื่อแสดงผลในรูปแบบกราฟและแผนภูมิ ทำให้สามารถเห็นแนวโน้มพัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนได้ทันที นอกจากนี้ยังมีการสร้างรายงานออนไลน์และใช้ระบบแจ้งเตือนเพื่อให้ทุกฝ่ายทราบความคืบหน้าของนักเรียน การใช้ข้อมูลนี้ยังช่วยปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนมากขึ้น

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาสภาพสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 และข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้เป็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ดังนี้

1. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

1.1 สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สร้างเครือข่ายที่มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง และร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น บริษัทเอกชน มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้รับการฝึกฝนทักษะอาชีพในสถานการณ์จริง โรงเรียนควรทำหน้าที่ “เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงนักเรียนเข้ากับโอกาส” (ผู้บริหารคนที่ 3, สัมภาษณ์) ในการฝึกงานหรือฝึกทักษะอาชีพ โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เนื่องจากบริษัทเอกชน สามารถเป็นพันธมิตรในการให้โอกาสนักเรียนเข้ารับการฝึกงานหรือลงพื้นที่เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มหาวิทยาลัย สามารถช่วยสร้างความเชื่อมโยงในด้านวิชาการ วิจัย หรือการพัฒนาทักษะเชิงวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนด้านทรัพยากร งบประมาณ นโยบาย หรือความช่วยเหลือในการกำกับดูแลโครงการ องค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs) สามารถมีบทบาทในการจัดทำโครงการพัฒนาเยาวชน เสนอพื้นที่หรือสื่อกลางในการฝึกทักษะสังคม การเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบต่อ

สังคม อาจมีการลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ระหว่างโรงเรียนกับวิทยากรภายนอก หรือสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว การร่วมกับบริษัทและมหาวิทยาลัยในการออกแบบหลักสูตรที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มทักษะที่เป็นที่ต้องการ ดำเนินการจัดโครงการฝึกงานร่วมกับภาคเอกชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานในสถานการณ์จริง เช่น การฝึกงานแบบจ่ายค่าตอบแทน ซึ่งนักเรียนจะได้รับทั้งประสบการณ์และรายได้ ช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการมากขึ้น ที่สำคัญคือการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างเครือข่ายที่มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนกิจกรรมฝึกทักษะ การเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน หรือการเปิดโอกาสในการฝึกทักษะในสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในชุมชน

1.2 สร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กับการพัฒนาทักษะอาชีพ นักเรียนจะได้รับการสนับสนุนทั้งจากครอบครัวและชุมชนในการเตรียมตัวเพื่ออนาคต การสร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่โลกการทำงาน สามารถทำได้ผ่านการประชุมผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนสามารถจัดประชุมเชิงปฏิบัติการหรือเวทีเสวนา เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าใจถึงความสำคัญของทักษะอาชีพและทิศทางการศึกษาในปัจจุบัน รวมถึงการอธิบายถึงความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะช่วยนักเรียนในการพัฒนาทักษะอาชีพ หรือใช้ช่องทางการสื่อสารที่เข้าถึงง่ายอย่างการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ และแพลตฟอร์มสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ของโรงเรียน หรือแอปพลิเคชันสำหรับผู้ปกครอง เพื่อส่งข้อมูลอัปเดตเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ เมื่อดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจกันตามข้อมูลในเบื้องต้นแล้วจึงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโดยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน อย่างการเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การจัดวันเปิดบ้าน (open house) ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ การเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมเป็นวิทยากรหรือนำเสนอสถานประกอบการที่พวกเขาเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแบบอย่างและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การจัดโครงการฝึกงานที่สนับสนุนโดยผู้ปกครอง หากผู้ปกครองมีเครือข่ายในสายอาชีพต่าง ๆ สามารถช่วยเสนอแนะหรือเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าไปฝึกงานในสถานประกอบการของตนเองได้ หรือการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการเป็นผู้สนับสนุนและแนะนำวิธีในการส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพของบุตรหลานที่บ้าน และนอกเหนือจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองแล้ว “การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความ

ร่วมมือจากชุมชน” (ผู้บริหารคนที่ 2, สัมภาษณ์) โดยการจัดโครงการที่ให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกงานในธุรกิจขนาดเล็กของท้องถิ่น หรือกิจการที่เกี่ยวข้อง เช่น การฝึกทักษะการผลิตสินค้าในท้องถิ่น ทักษะงานฝีมือ หรือการบริหารจัดการธุรกิจชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับการทำงานในสภาพแวดล้อมจริงของชุมชน และเรียนรู้วิธีการทำธุรกิจในท้องถิ่น ซึ่งเป็นทักษะที่มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักเรียน เปิดพื้นที่ชุมชนให้ใช้เป็นสถานที่ฝึกฝนทักษะ เช่น การใช้สถานที่ของชุมชนสำหรับฝึกงาน การจัดกิจกรรมทดลองอาชีพ หรือการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ฝึกฝนในสถานการณ์จริง หากมีศูนย์ฝึกอาชีพหรือองค์กรฝึกอบรมอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่ในชุมชน โรงเรียนสามารถร่วมมือกับสถานที่เหล่านี้ เพื่อให้ความรู้เชิงวิชาชีพแก่เด็กนักเรียนเพิ่มเติม และเมื่อทางโรงเรียนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทั้งผู้ปกครองและชุมชนแล้ว โรงเรียนควรจะต้องจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อตอบแทนสังคม และยกย่อง สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน นับเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องดำเนินการ เช่น โรงเรียนควรมีการยกย่องหรือมอบรางวัลให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนที่มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน เช่น การจัดพิธีมอบใบประกาศเกียรติคุณหรือการนำเสนอความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ หรือการส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทักษะอาชีพที่ได้เรียนรู้ไปทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การออกแบบหรือซ่อมแซมพื้นที่ในชุมชน การช่วยเหลือองค์กรการกุศลท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะและสนับสนุนโรงเรียนต่อไป

1.3 จัดโครงการให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้คำปรึกษาการวางแผนประกอบอาชีพแก่บุคคลตั้งแต่วัยเรียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างทิศทางการพัฒนาตัวเองของนักเรียน เพื่อ **“ให้นักเรียนมีความเข้าใจในความสามารถของตนเอง และสามารถวางแผนการเรียนหรือการประกอบอาชีพได้อย่างชัดเจน”** (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์) โดยเริ่มต้นจากการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ บริษัทต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพที่นักเรียนสนใจ เช่น สาขาเทคโนโลยี สาธารณสุข การผลิต ธุรกิจ หรือการบริการ มาเป็นพันธมิตรในการแนะแนวอาชีพ มหาวิทยาลัยสามารถเข้ามามีบทบาทในการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น โดยมีการเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีและทักษะวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานภาครัฐ สนับสนุนการฝึกอบรมต่าง ๆ องค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs) ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะอาชีพ สนับสนุนด้านทุนการศึกษาและการพัฒนาผู้นำเยาวชน จากนั้นดำเนินการจัดโครงการให้คำปรึกษาและแนะแนวอาชีพให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เช่น กิจกรรมเสวนาและสัมมนาจัดการเสวนาโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขาอาชีพมาแบ่งปันประสบการณ์และให้

คำปรึกษาแก่นักเรียน เช่น เจ้าของธุรกิจ ผู้บริหารในองค์กร หรือผู้ประกอบการวิชาชีพที่เป็นแรงบันดาลใจ การจัดคลินิกอาชีพ (Career Clinic) จัดทีมที่ปรึกษาอาชีพจากหน่วยงานต่าง ๆ มาช่วยให้คำปรึกษาส่วนตัวกับนักเรียนเกี่ยวกับเส้นทางอาชีพที่เหมาะสม รวมถึงการเตรียมตัวสำหรับอาชีพ เช่น การเขียนเรซูเม่ การสัมภาษณ์งาน และทักษะที่จำเป็นในโลกการทำงาน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) จัดการฝึกอบรมที่ช่วยเสริมทักษะที่สำคัญสำหรับอาชีพต่าง ๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทักษะการแก้ปัญหา หรือทักษะการทำงานเป็นทีม จัดทำแหล่งข้อมูลออนไลน์ บทความ วิดีโอ หรือคอร์สเรียนออนไลน์เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในอาชีพต่าง ๆ ให้กับนักเรียนเพื่อให้สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง สร้างเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันสำหรับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลการแนะแนวอาชีพ และการติดต่อกับที่ปรึกษาได้สะดวก รวมถึงการให้คำปรึกษาผ่านทางแชทหรือวิดีโอคอล สร้างทีมที่ปรึกษาในโรงเรียนที่สามารถให้คำปรึกษานักเรียนได้ตลอดระยะเวลาการเรียน เพื่อให้คำแนะนำในการเลือกเรียนสาขาที่เหมาะสม และเตรียมความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน พร้อมทั้งติดตามผลหลังการจบการศึกษา ติดตามเส้นทางอาชีพของนักเรียนหลังจากจบการศึกษา เพื่อวัดผลความสำเร็จและปรับปรุงโครงการ

1.4 จัดโครงการฝึกฝนอาชีพ โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ทำให้ “นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง พัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับอาชีพในอนาคต” (ผู้บริหารคนที่ 1, สัมภาษณ์) รวมทั้งเพิ่มโอกาสการจ้างงานหลังจากเรียนจบ โรงเรียนทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดการโปรแกรมฝึกฝนอาชีพ สถานประกอบการสนับสนุนในด้านการจัดฝึกงาน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสกับการทำงานในสถานที่จริง ช่วยแนะนำทักษะที่จำเป็นและให้ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการทำงานในสาขาต่าง ๆ การส่งนักเรียนฝึกงานในสถานประกอบการ นักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการทำงานจริงในสถานประกอบการ อาจจัดการฝึกงานที่มีระยะเวลาตั้งแต่ไม่กี่สัปดาห์จนถึงหลายเดือน ขึ้นอยู่กับลักษณะของอาชีพหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง การฝึกงานระยะยาวอาจช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ลึกซึ้งมากขึ้น และการฝึกงานของนักเรียน ทั้งโรงเรียนและสถานประกอบการควรมีการติดตามและประเมินผลการฝึกงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยอาจใช้การประเมินจากหัวหน้างานหรือผู้ให้คำปรึกษา เพื่อวัดผลด้านทักษะการทำงาน ความพร้อมในการปรับตัว และการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน หลังการฝึกงานควรมีการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม รวมถึงข้อเสนอแนะจากสถานประกอบการเพื่อปรับปรุงทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคต

2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.1 สำรวจและวิเคราะห์ความสนใจและความต้องการของนักเรียน เพื่อประเมินทักษะและอาชีพที่นักเรียนสนใจ และนำผลที่ได้มาประกอบการพิจารณาจัดกิจกรรม โดยสามารถดำเนินการได้ในหลายรูปแบบ เช่น การออกแบบแบบสอบถามที่ครอบคลุมคำถามเกี่ยวกับความสนใจในอาชีพของนักเรียน สาขาที่สนใจ ทักษะที่อยากพัฒนา ความถนัดในแต่ละด้าน และทักษะที่ยังต้องการปรับปรุง นำไปใช้เก็บข้อมูลร่วมกับแบบประเมินบุคลิกภาพและทักษะ เพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว ความถนัด และความสนใจ เช่น การใช้แบบประเมินประเภท MBTI หรือ Holland Code ที่สามารถบ่งบอกถึงลักษณะงานที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน การจัดกิจกรรมเชิงสำรวจ การทำเวิร์กช็อปเพื่อค้นหาความสนใจ ซึ่งนักเรียนจะได้ลงทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การวาดภาพ การเขียนโปรแกรม การวางแผนการตลาด เพื่อดูว่านักเรียนมีความสนใจในทักษะใดเป็นพิเศษ หรือการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต การสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวหรือกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกจากนักเรียนเกี่ยวกับเป้าหมายทางอาชีพ ความสนใจ และทักษะที่อยากพัฒนา รวมถึงข้อกังวลหรืออุปสรรคที่นักเรียนเผชิญในการเลือกเส้นทางอาชีพ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่าง ๆ ดูว่านักเรียนมีส่วนร่วมและกระตือรือร้นในกิจกรรมใดเป็นพิเศษ “การสังเกตจะช่วยให้เข้าใจความถนัดและความสนใจได้ลึกซึ้งขึ้น” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์) เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนให้นำมาวิเคราะห์จัดกลุ่มตามประเภทความสนใจ เพื่อนำไปจัดประเภทกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพให้ตรงกับกลุ่มความสนใจของนักเรียน

2.2 จัด “การประชุมร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐกิจ หรืออุตสาหกรรม เป็นกุญแจสำคัญในการตัดสินใจร่วมกัน” (ผู้บริหารคนที่ 2, สัมภาษณ์) ให้ทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความต้องการเพื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนที่เหมาะสม โดยผู้บริหารและทีมบุคลากรแกนนำในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนของโรงเรียนจะต้องชี้แจงวัตถุประสงค์ของการประชุมให้ชัดเจน ว่าต้องการความร่วมมือในการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและความสนใจของนักเรียน ร่วมพิจารณาความพร้อมของสถานศึกษาและชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมอาชีพ การคัดเลือกวิทยากรที่เชี่ยวชาญ และการเลือกกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน สำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม เกี่ยวกับความพร้อมของชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมหรือสาขาอาชีพที่มีความต้องการสูงในพื้นที่ รวบรวม

ข้อมูลจากองค์กรและธุรกิจในพื้นที่ เพื่อดูว่าอุตสาหกรรมใดมีการเติบโตและต้องการทักษะใดบ้าง ช่วยให้สามารถคัดเลือกกิจกรรมอาชีพที่ตอบโจทย์การทำงานและการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับชุมชน หรือร่วมกันในการคัดเลือกวิทยากรและกิจกรรมอาชีพ แต่ละฝ่ายสามารถเสนอรายชื่อวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงในสาขาอาชีพที่เหมาะสม ตรงกับความสนใจของนักเรียนและความต้องการของชุมชน ร่วมกันคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในท้องถิ่นและสามารถช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะที่ใช้งานได้จริง เมื่อสิ้นสุดการประชุมจะต้องจัดทำรายงานสรุปหัวข้อและข้อตกลงที่ได้จากการประชุม เช่น รายชื่อวิทยากรที่คัดเลือก กิจกรรมที่เลือกจัด และการสนับสนุนจากชุมชน พร้อมทั้งส่งรายงานให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการนิเทศติดตาม

3.1 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เพื่อช่วยให้การนิเทศติดตาม มีทิศทางและการประเมินผลที่ตรงประเด็น สถานศึกษาต้องเริ่มต้นด้วยการ “กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ (SMART Goals)” (ผู้บริหารคนที่ 1, สัมภาษณ์) ทั้งเป้าหมายเชิงปริมาณและเป้าหมายเชิงคุณภาพ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าแต่ละกิจกรรมจะส่งเสริมทักษะใดบ้าง กำหนดเป้าหมายการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมของนักเรียนตั้งเป้าหมายการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมฝึกทักษะ ร้อยละของนักเรียนที่สนใจเรียนรู้อาชีพ หรือจำนวนครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม ระบุเกณฑ์ชี้วัดความสำเร็จที่สามารถทำได้จริงตามทรัพยากรและเวลาที่มีอยู่ กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินงานและประเมินผล โดยเป้าหมายที่กำหนดนั้นจะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน รวมถึงความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงานด้วย

3.2 วางแผนการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบเพื่อให้สามารถประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ในการนิเทศติดตาม เพื่อให้ทราบว่าการติดตามมุ่งเน้นประเด็นใดบ้าง “จัดทำเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อวัดความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์) ออกแบบเครื่องมือในการติดตามและประเมินผล ซึ่งสามารถจัดทำได้หลายรูปแบบให้เหมาะสมกับกิจกรรม เช่น การจัดทำแบบสอบถามและแบบประเมินที่เหมาะสมเพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถให้ข้อคิดเห็นและประเมินกิจกรรมได้ หรืออาจใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อวัดระดับการพัฒนาทักษะ รวมถึงการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับความรู้สึกและประสบการณ์ที่ได้รับ หรือการสังเกตและบันทึกข้อมูล

โดยให้ครูและผู้ดูแลกิจกรรมสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียน และบันทึกข้อมูลเชิงคุณภาพ เมื่อออกแบบเครื่องมือในการติดตามประเมินผลแล้วก็ให้ดำเนินการวางแผนติดตามเป็นระยะ โดยกำหนดระยะเวลาการติดตาม วางแผนติดตามเป็นรอบ ๆ เช่น รายเดือน รายไตรมาส หรือภายหลังเสร็จสิ้นแต่ละกิจกรรม เพื่อให้สามารถตรวจสอบความก้าวหน้า และปรับแผนการนิเทศติดตามได้ตามสถานการณ์ ติดตามความก้าวหน้ารายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อประเมินทักษะและความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน รวมถึงการติดตามความสำเร็จของกิจกรรมในภาพรวม และข้อมูลที่ได้จากการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบนั้นจะต้องนำมาวิเคราะห์ว่ากิจกรรมมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาทักษะอาชีพที่ตั้งเป้าไว้หรือไม่ เปรียบเทียบผลลัพธ์ก่อนและหลังเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการด้านทักษะ รวมถึงประเมินว่ากิจกรรมช่วยเพิ่มความเข้าใจในอาชีพและความมั่นใจของนักเรียนได้หรือไม่

3.3 จัดทำรายงานสรุปผลและนำผลการนิเทศติดตามไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม รวบรวมข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลอย่างครอบคลุม สรุปข้อมูลสำคัญ รวมถึงการระบุเป้าหมายใดที่บรรลุผล และจุดใดที่ต้องการการปรับปรุง “วิเคราะห์ผลการดำเนินงานว่ากิจกรรมสามารถพัฒนาทักษะอาชีพที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ดีเพียงใด” (ผู้บริหารคนที่ 3, สัมภาษณ์) และจุดแข็งของกิจกรรมที่ควรรักษาไว้ หรือจุดอ่อนที่ควรแก้ไข แล้วนำเสนอข้อมูลต่อฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในรูปแบบของสถิติและกราฟ เพื่อให้ข้อมูลมีความชัดเจนและง่ายต่อการใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ พิจารณาแนวทางการปรับปรุงกิจกรรม และเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องการพัฒนาหรือเสริม จากนั้นนำผลการนิเทศติดตามไปปรับปรุงกิจกรรมในอนาคต เช่น หากพบว่านักเรียนต้องการทักษะหรือความรู้ที่เพิ่มเติม ให้รวมกิจกรรมที่พัฒนาในด้านนั้น ๆ ไว้ในแผนการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป หรือปรับปรุงวิธีการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมากขึ้น เป็นต้น

4. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน

4.1 เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้น ๆ เพื่อมาเป็นผู้ให้คำแนะนำและถ่ายทอดทักษะที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา โดย “เลือกวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพเฉพาะทาง มีประสบการณ์ตรงและความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง” (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์) ในสาขานั้น ๆ การศึกษาจากประสบการณ์จริงที่ถ่ายทอดจากวิทยากรจะช่วยให้นักเรียนได้เห็นกระบวนการคิดและการแก้ไขปัญหาจากมุมมองของผู้ที่ทำงานจริง และการพิจารณาคัดเลือกวิทยากร จะต้องคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสาร การถ่ายทอด เนื่องจากวิทยากรต้องสามารถถ่ายทอดข้อมูลเชิงลึกให้เข้าใจง่าย และสามารถตอบคำถามของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

การจัดการเรียนการสอนโดยวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญนั้นจะต้องกำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนเพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุด ออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความรู้ของนักเรียน หากนักเรียนยังไม่มีความรู้พื้นฐาน อาจให้วิทยากรเน้นการบรรยายเบื้องต้น แต่หากมีพื้นฐานอยู่แล้ว อาจเน้นการเรียนรู้เชิงลึกหรือกรณีศึกษา สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการแลกเปลี่ยน เปิดโอกาสให้นักเรียนถามคำถามในสิ่งที่สงสัย การทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อทดลองฝึกทักษะ และการเปิดพื้นที่ให้วิทยากรแนะนำวิธีการทำงานแบบมืออาชีพ

4.2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถประยุกต์ความรู้ทักษะต่าง ๆ ไปใช้ในชีวิตจริงและการทำงานในอนาคต **“กิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนสามารถจัดได้ในหลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษา”** (ผู้บริหารคนที่ 3,สัมภาษณ์) ดังนี้

1. การจัดค่ายอาชีพ (Career Camp) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ทดลองเรียนรู้ทักษะและแนวทางในสาขาอาชีพต่าง ๆ ได้สัมผัสประสบการณ์จริงในสายอาชีพที่สนใจผ่านการฝึกทักษะเฉพาะด้าน เช่น การทำอาหาร การจัดสวน หรือการเขียนโปรแกรมเบื้องต้น โดยได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาอาชีพตามสถานการเรียนรู้ที่นักเรียนได้หมุนเวียนเรียนรู้ตามความถนัด และทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม กิจกรรมนี้ไม่เพียงแต่เสริมสร้างทักษะในการทำงาน แต่ยังช่วยให้นักเรียนค้นพบความสนใจและศักยภาพของตัวเองในสายอาชีพต่าง ๆ ผ่านการลงมือทำและฝึกปฏิบัติจริงด้วย โดยขั้นตอนและแนวทางการจัดค่ายอาชีพจะต้องดำเนินการโดยเริ่มจากการระบุวัตถุประสงค์ของค่ายให้ชัดเจนว่าจะจัดค่ายเพื่อเสริมสร้างทักษะในอาชีพที่มีความต้องการสูงในตลาดแรงงาน การช่วยนักเรียนค้นพบความถนัดเฉพาะทาง และการสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนรู้จักโลกของการทำงาน จากนั้นกำหนดกลุ่มเป้าหมายของนักเรียนที่เหมาะสมแล้วพิจารณาเลือกสาขาอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและสภาพแวดล้อมในชุมชน อาชีพที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน เพื่อให้ นักเรียนมีโอกาสดำเนินการหางานหลังจากจบการศึกษา เมื่อพิจารณาเลือกสาขาอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแล้วจึงดำเนินการเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ตรงในแต่ละสาขาอาชีพมาเป็นวิทยากรหรือผู้ฝึกสอน เพื่อให้คำแนะนำและฝึกทักษะที่จำเป็นแก่นักเรียน ภายใต้การดำเนินกิจกรรมในรูปแบบการจัดสถานการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบฐานการฝึกปฏิบัติ แบ่งกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐานการฝึกปฏิบัติแต่ละสาขาอาชีพ ในแต่ละฐาน ให้มีการมอบหมายงานหรือการทดลองเล็ก ๆ เพื่อให้วิทยากรสังเกตและให้คำแนะนำอย่าง

ใกล้ชิด หลังจากจบกิจกรรมจะต้องมีการสะท้อนผลการเรียนรู้ ให้นักเรียนแบ่งปันสิ่งที่ได้เรียนรู้ ประสบการณ์ที่ประทับใจ และทักษะที่พัฒนาขึ้น จัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนในการฝึกปฏิบัติในค่ายอาชีพ เพื่อใช้ในการสมัครงานหรือเรียนต่อในอนาคต

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการทำโครงงานอาชีพ (Project-Based Career Learning) จัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ พัฒนาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่นักเรียนสนใจ และเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการทำโครงงานที่สะท้อนสถานการณ์จริงในสายอาชีพนั้น ๆ โดยมีกระบวนการวางแผน ดำเนินงาน และสรุปผลการทำงาน ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทดลองคิด วางแผน และแก้ปัญหาในบริบทของการทำงานจริง ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบการทำโครงงานอาชีพนั้น จะต้องให้นักเรียนเลือกสาขาอาชีพที่ตนเองสนใจ และตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนว่าต้องการให้โครงงานเน้นที่การพัฒนาทักษะด้านใด เช่น การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา การบริหารเวลา และการใช้เครื่องมือเฉพาะทาง นักเรียนจะต้องวางแผนขั้นตอนการทำงาน วางตารางเวลาและลำดับขั้นตอนในการทำโครงงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนด จากนั้นเริ่มทำงานตามแผนที่วางไว้ โดยสามารถทดลองใช้ทักษะและเครื่องมือในสายงาน ในระหว่างการทำงาน ให้นักเรียนมีโอกาสฝึกแก้ปัญหาและปรับปรุงการทำงานของตนเอง โดยมีครูหรือวิทยากรให้คำแนะนำตามความเหมาะสม เมื่อผ่านการลงมือปฏิบัติจริงและแก้ไขปรับปรุงโครงงานแล้ว ให้นักเรียนจัดทำสรุปผลงานและนำเสนอในรูปแบบรายงาน โปสเตอร์ หรือใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการนำเสนองาน จากนั้นให้นักเรียนทบทวนกระบวนการทำโครงงานและสะท้อนถึงการทำงานในทีม การเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการปรับตัวเมื่อต้องเผชิญกับความท้าทาย และบันทึกผลในแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสมัครงานหรือเป็นข้อมูลอ้างอิงในอนาคต สำหรับโครงงานที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จริงหรือบริการที่เป็นประโยชน์ โรงเรียนสามารถสนับสนุนให้นักเรียนสานต่อหรือพัฒนาเป็นธุรกิจได้ และโครงงานบางประเภทสามารถช่วยให้นักเรียนมีโอกาสในการเข้าร่วมเครือข่ายในสายอาชีพ หรือทำความรู้จักกับผู้เชี่ยวชาญและบริษัทในสาขานั้น ๆ ผ่านการฝึกงานหรือกิจกรรมต่อเนื่องได้

3. การจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ (Learning Stations) จัดกิจกรรมที่แบ่งออกเป็นฐานหรือสถานีต่าง ๆ โดยในแต่ละฐานจะมีกิจกรรมและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพหลากหลายด้าน เพื่อให้นักเรียนสามารถหมุนเวียนไปตามฐานต่าง ๆ และเรียนรู้จากการลงมือทำ

ด้วยตัวเองในแต่ละสาขาอาชีพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายและได้พัฒนาทักษะหลายด้านในเวลาเดียวกัน ในการจัดกิจกรรมฐานการเรียนรู้ นั้น จะต้องเลือกหัวข้อกิจกรรมหรือทักษะอาชีพในแต่ละฐานที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนและความต้องการของตลาดแรงงาน วางแผนให้แต่ละฐานมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะที่หลากหลายและเหมาะสมกับระดับของนักเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละฐาน จัดเตรียมกิจกรรมในรูปแบบการฝึกปฏิบัติจริง เช่น ฐานการทำอาหาร นักเรียนจะได้ทดลองทำเมนูอาหารพื้นฐาน เรียนรู้การใช้วัตถุดิบและเทคนิคการปรุงอาหารเบื้องต้น ฐานการออกแบบและเขียนโปรแกรม ฝึกเขียนโปรแกรมพื้นฐานหรือการใช้ซอฟต์แวร์ออกแบบกราฟิกเพื่อทำชิ้นงาน ฐานการตลาดและการขาย ให้นักเรียนลองคิดแผนการตลาดและจำลองการขายสินค้า ฝึกการสื่อสารและนำเสนอ ฐานงานช่างและการซ่อมแซม ฝึกประกอบหรือซ่อมแซมอุปกรณ์เบื้องต้น อย่างการเชื่อมต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย โดยกิจกรรมที่กำหนดให้นักเรียนฝึกปฏิบัติควรเป็นงานที่สามารถเสร็จสมบูรณ์ในเวลาอันสั้นและมีความท้าทายพอสมควร เตรียมอุปกรณ์และสื่อการสอนที่เกี่ยวข้องให้พร้อม เพื่อให้นักเรียนสามารถลงมือทำได้ด้วยตนเอง และให้แต่ละฐานมีคำแนะนำหรือวิธีการอย่างละเอียด เพื่อให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจได้ง่าย นักเรียนแต่ละกลุ่มจะได้หมุนเวียนตามฐานการเรียนรู้ มีโอกาสเรียนรู้จากแต่ละฐานอย่างทั่วถึงและสามารถรับคำแนะนำจากผู้ดูแลในแต่ละฐาน ผ่านการจัดระบบการหมุนเวียนกลุ่มไปตามฐานต่าง ๆ โดยกำหนดระยะเวลาในแต่ละฐานให้สอดคล้องกับแผนการจัดกิจกรรม ในกิจกรรมแต่ละฐานควรมีวิทยากรหรือครูที่มีความรู้ในทักษะนั้น ๆ เป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนเมื่อเกิดข้อสงสัย โดยวิทยากรจะทำหน้าที่อธิบายวิธีการใช้อุปกรณ์ เทคนิคและวิธีการทำงานที่จำเป็น ช่วยชี้แนะวิธีการทำงานที่ถูกต้องและปลอดภัย เพื่อให้การฝึกปฏิบัติมีคุณภาพสูงและนักเรียนได้รับความรู้ที่แม่นยำ เมื่อจบการเรียนรู้จากฐานต่าง ๆ ให้นักเรียนมีเวลาในการสะท้อนผลการเรียนรู้ เช่น การเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากแต่ละฐาน ปัญหาที่พบเจอ และวิธีการแก้ไขที่ได้เรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานในแต่ละฐาน และครูสามารถให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนควรพัฒนาต่อไป

4. การจัดกิจกรรมโครงการธุรกิจจำลอง (Mini Business Projects) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่ช่วยให้นักเรียนได้ลงมือทำธุรกิจในสถานการณ์จริงแบบย่อส่วน ๆ โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนธุรกิจ การจัดการทรัพยากร การผลิต การขาย และการบริหารเงิน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจหลักการของการทำธุรกิจและพัฒนาทักษะที่จำเป็น เช่น การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม และการบริหารจัดการ รวมทั้งสร้างความเข้าใจในโลกของธุรกิจและการตลาด การจัดกิจกรรมโครงการ

ธุรกิจจำลองนักเรียนจะต้องเลือกประเภทธุรกิจที่ต้องการทดลองทำ กำหนดเป้าหมายของโครงการ วางแผนธุรกิจเบื้องต้น รวมถึงการกำหนดชื่อธุรกิจ ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ต้องการจำหน่าย เป้าหมายลูกค้า และกลยุทธ์การตลาด จัดทำแผนการดำเนินงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในทีม เช่น หน้าที่ผลิตสินค้า การตลาด การขาย และการจัดการการเงิน วางแผนการใช้ทรัพยากรที่จำเป็น จัดการเงินทุนเบื้องต้น โดยสามารถรับการสนับสนุนจากโรงเรียนหรือผู้ปกครอง หรือจำลองการกู้ยืมเงินและการบริหารหนี้สิน หากเป็นธุรกิจสินค้าจะมีการผลิตสินค้าตามที่วางแผนไว้ และหากเป็นบริการนักเรียนจะต้องวางระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ในการฝึกปฏิบัติจะมีการทำการตลาดและการขาย ซึ่งนักเรียนจะต้องพัฒนาแผนการตลาดเพื่อโปรโมตธุรกิจ เช่น การสร้างโปสเตอร์ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล หรือการตั้งบูธขาย ฝึกทักษะการขายจริง เช่น การเสนอขาย การเจรจาต่อรอง และการดูแลลูกค้า เพื่อให้เข้าใจการบริหารลูกค้าสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อดำเนินการขายแล้วนักเรียนจะต้องจัดทำบันทึกบัญชีพื้นฐาน ฝึกการจัดการเงินสด การทำงบการเงินรายวัน และการประเมินผลกำไรขาดทุน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน เมื่อสิ้นสุดโครงการ ให้นักเรียนสรุปและสะท้อนถึงประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจจำลอง เช่น การวิเคราะห์สิ่งที่ทำได้ดี ปัญหาที่พบ บทเรียนที่ได้รับ และนำเสนอผลงานโครงการจำลองในรูปแบบการจัดแสดงหรือการทำรายงาน ให้เพื่อน ครู หรือผู้ปกครองได้ชมและรับฟัง โดยครูและผู้เชี่ยวชาญสามารถให้คำแนะนำเพิ่มเติมเพื่อช่วยให้นักเรียนปรับปรุงและพัฒนาทักษะด้านการทำธุรกิจต่อไป

4.3 เยี่ยมชมและศึกษาดูงานในสถานประกอบการในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการดูการปฏิบัติงานของผู้ที่มีประสบการณ์ “เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสบรรยากาศการทำงานในชีวิตจริงกับผู้ที่มีประสบการณ์” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์) ทั้งยังได้เห็นกระบวนการทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้นว่าการทำงานในสาขาอาชีพที่สนใจนั้นมีขั้นตอนและทักษะอย่างไร รวมถึงเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและกำหนดเป้าหมายอาชีพในอนาคต โดยการจัดกิจกรรมนี้สถานศึกษาจะต้องคัดเลือกสถานประกอบการในท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียนและมีความเกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพที่ต้องการส่งเสริม ประสานงานกับสถานประกอบการเพื่อขออนุญาตเยี่ยมชมและจัดกำหนดการร่วมกับบุคลากรในสถานประกอบการ เตรียมความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานประกอบการ อาชีพ และกระบวนการทำงานในสาขานั้น ๆ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจพื้นฐานของสิ่งที่จะได้เรียนรู้ เมื่อนักเรียนได้เข้าไปสังเกตการทำงานจริง ครูและผู้เชี่ยวชาญจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ถามคำถามที่เกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในอาชีพ ความ

ท้าทายของงาน การพัฒนาตนเองในสาขาอาชีพ ทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และอื่น ๆ ตามความสนใจของนักเรียน การได้รับคำตอบจากประสบการณ์ตรงของผู้เชี่ยวชาญ จะช่วยให้นักเรียนได้รับมุมมองที่หลากหลายจากประสบการณ์จริงของผู้ปฏิบัติงาน เมื่อนักเรียนได้เข้าเยี่ยมชมและศึกษางานในสถานประกอบการแล้ว จะต้องสรุปและสะท้อนผลการเรียนรู้จากการดูงาน เช่น ทักษะหรือความรู้ใหม่ที่ได้เรียนรู้ ความสนใจหรือความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงสิ่งที่ได้รับการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญ

5. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

5.1 เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมสอนหรือให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ใหม่ ๆ และทักษะปฏิบัติที่ทันสมัยให้กับครู สำหรับเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน “พัฒนาทักษะและความรู้ของครูให้มีความพร้อมในการสอน” (ผู้บริหารคนที่ 3,สัมภาษณ์) โดยการจัดอบรมพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพแก่ครู ให้ครูสามารถวางแผนเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมศักยภาพของครูให้สามารถนำทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพหลากหลายสาขามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์การพัฒนาอาชีพของนักเรียน โดยการสำรวจเกี่ยวกับทักษะที่ครูต้องการพัฒนาเพิ่มเติม จากนั้นเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรที่มีประสบการณ์ตรงในสาขาอาชีพนั้น ๆ มาเป็นผู้บรรยายและฝึกอบรมครู เพื่อให้ครูได้เรียนรู้จากผู้ปฏิบัติงานจริง ทั้งด้านเนื้อหาอาชีพ และแนวทางการสอนที่จะช่วยพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน จัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติจริงให้ครูได้ทดลองนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ เช่น การออกแบบโครงการอาชีพ การใช้เทคโนโลยีหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือการวางแผนและการสอนเชิงปฏิบัติเพื่อให้ครูมีความมั่นใจและมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์อาชีพของนักเรียน

5.2 วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่สมจริงและเข้าใจการทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เหมาะสมกับการเสริมสร้างประสบการณ์เชิงอาชีพของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจการทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นได้ดียิ่งขึ้น โดยการวางแผนสามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอน เริ่มจากการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และสาขาอาชีพที่มุ่งเน้น ระบุสาขาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร กำหนดสาขาอาชีพที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนและหลักสูตร ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนมีทักษะและความรู้ใดจาก

การใช้แหล่งเรียนรู้ภายใน จากนั้นจัดทำแหล่งเรียนรู้จำลองภายในโรงเรียน สร้างห้องปฏิบัติการ เฉพาะทาง จัดห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการที่จำลองการทำงานจริง เช่น ห้องคอมพิวเตอร์และ เทคโนโลยี สำหรับการเรียนด้านไอที โปรแกรมมิ่ง และ การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ ห้อง วิทยาศาสตร์และวิศวกรรม ให้มีอุปกรณ์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิศวกรรมพื้นฐาน หรือ การออกแบบหุ่นยนต์ ห้องธุรกิจและการบริหาร จัดสถานที่เหมือนสำนักงานจริง พร้อมโต๊ะประชุม เครื่องคอมพิวเตอร์ และสื่อสารการเรียนรู้ด้านธุรกิจ เช่น การบัญชี การตลาด และการจัดการ จัดมุม สาธิตและเวิร์กช็อป (Workshop) สำหรับทำเวิร์กช็อปหรือมุมการทำงานที่นักเรียนสามารถฝึก ทักษะเชิงอาชีพได้ เช่น งานไม้ การทำอาหาร การจัดการผลิตภัณฑ์ หรือการฝึกศิลปะการแสดง ห้องปฏิบัติการงานช่างและศิลปะให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานฝีมือ งานซ่อมบำรุงพื้นฐาน หรืองานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการทำผลิตภัณฑ์ชุมชน มุมการเกษตรและการเพาะปลูก สวนผักเล็ก ๆ ในโรงเรียน ให้นักเรียนได้ทดลองปลูกผัก สมุนไพร หรือพืชต่าง ๆ และเรียนรู้การ ดูแลพืช ผลผลิตที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในโรงเรียนหรือจำหน่ายในชุมชน อีกทั้งการนำ เทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning) มาช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ การใช้ โปรแกรมจำลองอาชีพใช้โปรแกรมออนไลน์หรือสื่อการสอนที่จำลองสถานการณ์ในสายอาชีพต่าง ๆ เช่น โปรแกรมจำลองการทำบัญชี การจัดการเงิน หรือการดูแลผู้ป่วยเบื้องต้น ให้เด็กได้ฝึกทักษะ โดยไม่ต้องใช้ทรัพยากรมากมาย ในส่วนของการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนจะช่วยเสริม ประสบการณ์และเพิ่มความเข้าใจของนักเรียนในสายอาชีพต่าง ๆ ผ่านการเห็นและสัมผัส ประสบการณ์ในสถานที่จริง แต่อาจมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอก วิธีการ “วางแผนให้นักเรียนได้รับประโยชน์มากที่สุดจากการใช้แหล่งเรียนรู้” (ครูคนที่ 1,สัมภาษณ์) ภายนอกภายใต้ข้อจำกัด สามารถทำได้โดยการกำหนดวัตถุประสงค์และเลือกสถานที่เรียนรู้ ภายนอกที่เหมาะสม โรงเรียนควรกำหนดสายอาชีพที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ให้ชัดเจนและเลือก สถานที่เรียนรู้ที่เหมาะสมและน่าสนใจ เน้นสายอาชีพพื้นฐานที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เกี่ยวข้องกับชุมชนและสามารถเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เลือกสถานที่ที่เข้าถึงได้ในชุมชนหรือ สถานประกอบการขนาดเล็ก สถานที่ในชุมชนใกล้เคียงที่เกี่ยวข้อง เช่น ตลาดสด โรงสีข้าว ร้านขาย ของในชุมชน ฟาร์มขนาดเล็ก โรงแรมหรือรีสอร์ทขนาดเล็ก ร้านอาหารท้องถิ่น ช่วยลดข้อจำกัด ด้านการเดินทางและค่าใช้จ่าย จัดการทัศนศึกษาในชุมชน นำนักเรียนไปเยี่ยมชมแหล่งทำงานใน ชุมชนให้เห็นภาพรวมและกระบวนการทำงานแต่ละสายอาชีพ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจการ ทำงานและบทบาทหน้าที่ในชุมชนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หากมีโรงงานขนาดเล็กหรือสถานที่ผลิตใน

ชุมชน อาจจัดการเยี่ยมชมเพื่อให้นักเรียนได้เห็นกระบวนการผลิตจริง การบรรจุ การจัดจำหน่ายสินค้าเบื้องต้น สร้างกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านโครงการเชิงปฏิบัติให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการปลูกพืช ดูแลสัตว์ หรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกผักสวนครัว การทำปุ๋ยหมัก การดูแลต้นไม้ในบริเวณโรงเรียน หรือการจัดโครงการทำความสะอาดชุมชน เพื่อเรียนรู้การเกษตรและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม หรือโครงการจำลองการค้าขายในชุมชน ให้นักเรียนทำกิจกรรมจำลองการค้าขายโดยให้มีการจัดทำสินค้าหรือผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน และจัดขายภายในโรงเรียนหรือชุมชน เพื่อฝึกทักษะการจัดการ การวางแผนการตลาด การขาย และการบริการลูกค้า การเรียนรู้อาชีพผ่านการฝึกปฏิบัติงานแบบ Job Shadowing ในชุมชน ให้นักเรียนเข้าร่วมติดตามงานในสถานประกอบการที่ใกล้เคียงเช่น การเก็บเกี่ยวผลผลิตในฟาร์ม การขายสินค้าในตลาด ร้านอาหาร หรือโรงแรมขนาดเล็ก ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับการทำงานจริงและเห็นการทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้งานฝีมือหรือทักษะที่เป็นมรดกของชุมชน ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ทักษะเฉพาะทางที่สามารถนำไปต่อยอดได้ หรือการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เข้าถึงได้เพื่อการเรียนรู้จากระยะไกล การใช้วิดีโอการสอนอาชีพจากผู้เชี่ยวชาญ ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีวิดีโอการสอนอาชีพหรือบทเรียนจากผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายอาชีพ ซึ่งนักเรียนสามารถศึกษาได้แม้ไม่ได้ไปสถานที่จริง การจัดสัมมนาออนไลน์กับวิทยากรจากสาขาอาชีพต่าง ๆ โรงเรียนสามารถเชิญวิทยากรจากสาขาอาชีพต่าง ๆ มาแบ่งปันประสบการณ์ผ่านการประชุมออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญโดยตรงโดยไม่ต้องเดินทาง

5.3 วางแผนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการตลาดแรงงาน ช่วยให้นักเรียนได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต การวางแผนที่เหมาะสมสามารถดำเนินการได้โดยเริ่มจากการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานในชุมชนและท้องถิ่น ติดต่อผู้ประกอบการในชุมชนเพื่อรับข้อมูลเกี่ยวกับทักษะที่เป็นที่ต้องการให้ได้ภาพรวมของสายงานที่มีโอกาสจ้างงานสูงในพื้นที่ ประเมินทักษะที่ต้องการในอนาคตศึกษาความเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการสิ่งแวดล้อม หรืองานฝีมือที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ รับข้อมูลจากสำนักงานจัดหางานหรือหน่วยงานที่รวบรวมสถิติเกี่ยวกับแรงงาน เพื่อช่วยในการวางแผนหลักสูตรที่สอดคล้องกับแนวโน้มตลาดงาน จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของหลักสูตรปัจจุบัน และตรวจสอบว่าทักษะที่นักเรียนได้จากหลักสูตรปัจจุบันนั้นสอดคล้องกับทักษะที่ตลาดงานต้องการหรือไม่ และหากขาดทักษะใด ๆ ควรมีการเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตรเพื่อปิดช่องว่างนั้น โดยปรับปรุง

และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ เพิ่มเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในท้องถิ่น **“เน้นทักษะที่ใช้ได้ในหลายสายงาน (Soft Skills) เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในหลายอาชีพ”** (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์) เช่น ทักษะการสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นทีม การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นทักษะที่สามารถปรับใช้ในหลากหลายสายงาน เพิ่มการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีพื้นฐานและการทำงานออนไลน์ เนื่องจากเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในแทบทุกสายงาน การเพิ่มการคอมพิวเตอร์จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะที่สามารถใช้ในงานต่าง ๆ ได้ เมื่อปรับปรุงหลักสูตรแล้วจะต้องทำการประเมินและติดตามผลการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังจบหลักสูตร รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการจ้างงานของนักเรียนหลังจบการศึกษา ความพึงพอใจของผู้ประกอบการที่รับนักเรียนเข้าทำงาน หรือผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลังปรับปรุงหลักสูตร เพื่อใช้ข้อมูลนี้ในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปเป็นระยะ โดยโดยอาจจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนร่วม เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ เพื่อให้หลักสูตรทันสมัยและตอบโจทย์ความต้องการของตลาดงานในปัจจุบันและอนาคต

5.4 วางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการทำงานจริงและมีประสบการณ์ที่เตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ โดยการวางแผนหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นทักษะอาชีพ เช่น หลักสูตรอิงอาชีพ (Vocational-Based Curriculum) ปรับเนื้อหาหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับทักษะในสายอาชีพที่นักเรียนสนใจหรือเป็นที่ต้องการในชุมชนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน หลักสูตรแบบ Project-Based Learning (PBL) ใช้การเรียนรู้ผ่านโครงการ (โครงการ) ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ทำงานที่สะท้อนการทำงานจริงในชีวิต ร่วมกับการนำการใช้งานคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าในหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้ทักษะที่มีความสำคัญในปัจจุบัน วางแผนสร้างพื้นที่ปฏิบัติการในโรงเรียนจัดทำห้องปฏิบัติการที่จำลองการทำงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ **“ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติตามสถานการณ์การทำงานจริง”** (ผู้บริหารคนที่ 2, สัมภาษณ์) จัดโครงการฝึกงานในโรงเรียน (In-School Internship) ให้นักเรียนทำงานในบทบาทต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เช่น งานสำนักงาน งานจัดการห้องสมุด งานดูแลพื้นที่เกษตร หรืองานบริการอื่น ๆ เพื่อฝึกทักษะการทำงานจริงในสภาพแวดล้อมที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างปลอดภัย หรือการเรียนการสอนผ่านสถานการณ์จริง (Real-World Scenarios) จัดการเรียนรู้ในรูปแบบสถานการณ์จริง เช่น การจำลองสถานการณ์การทำงานในร้านค้า การทำเกษตรแบบยั่งยืน หรือการให้บริการชุมชน เพื่อฝึกฝนทักษะการทำงานจริงให้กับนักเรียน เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากชุมชนมาร่วม

สอนให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากมืออาชีพ วางแผนพัฒนาโครงการฝึกงานนอกสถานที่ (External Internships) จัดโครงการฝึกงานร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงานท้องถิ่นโดยให้นักเรียนได้ทำงานในสถานที่จริง และวางแผนจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ Soft Skills ที่จำเป็นต่อการทำงาน ฝึกฝนทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหาเพื่อให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ทักษะเหล่านี้ในที่ทำงานจริง จัดการการบริหารจัดการเวลาและการคิดเชิงวิพากษ์ ทำทนายให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และบริหารจัดการเวลาเช่น การกำหนดเป้าหมายในโครงการ การบริหารทรัพยากรที่มีจำกัด และการวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

6.1 จัดการประชุมเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและวิธีการที่ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือสนับสนุน กำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่สะดวกสำหรับผู้ปกครอง เช่น หลังเลิกงานหรือช่วงสุดสัปดาห์ พร้อมทั้งเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมหรือใช้การประชุมออนไลน์เพื่อให้ทุกคนเข้าร่วมได้สะดวก จัดเตรียมวาระการประชุมและเอกสารประกอบวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ แผนการดำเนินงาน รูปแบบกิจกรรมที่จัดเตรียมไว้ และแนวทางที่ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมได้ ในการประชุมต้องอธิบายถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพว่ามีเป้าหมายเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ และช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในอาชีพต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับตลาดแรงงานในปัจจุบัน เน้นย้ำประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เช่น การพัฒนาทักษะเฉพาะทาง การมีทักษะการทำงานเป็นทีม การฝึกความรับผิดชอบ และการรู้จักการบริหารจัดการเวลา สาธิตตัวอย่างกิจกรรมที่เน้นการพัฒนาทักษะการทำงานจริง อธิบายตัวอย่างกิจกรรม เช่น กิจกรรมการทำงานเป็นทีม การฝึกฝนทักษะการซ่อมแซม การประกอบอาหาร หรือการขายสินค้าชุมชน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะอาชีพและสามารถทำได้ในโรงเรียน แจกให้ผู้ปกครองทราบถึงแผนการพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานประกอบการหรือฝึกงานจริงในองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์การทำงานในสถานการณ์จริง พร้อมทั้ง “ชี้ให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของผู้ปกครองในการช่วยเหลือส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์) การให้การสนับสนุนด้านทรัพยากร หรือการให้คำแนะนำแก่บุตรหลานในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรม เช่น วันอาชีพ (Career Day) หรือกิจกรรมเวิร์กช็อปที่ช่วยให้นักเรียนได้สัมผัสกับสายอาชีพจริง อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและอุปกรณ์ในการเรียนรู้ซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะที่ตรงกับ

อาชีพจริง ขอความร่วมมือให้ผู้ปกครองที่มีความรู้ในสาขาอาชีพต่าง ๆ เข้ามาแบ่งปันประสบการณ์ หรือเป็นวิทยากรพิเศษให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับมุมมองจริงจากการทำงาน ให้ผู้ปกครอง สนับสนุนให้นักเรียนได้เข้าร่วมโครงการฝึกงานต่าง ๆ ที่อาจจัดขึ้น โดยโรงเรียนหรือหน่วยงานใน ชุมชน เช่น การฝึกงานในร้านค้าในชุมชน การทำงานฝีมือ หรือการเรียนรู้การทำเกษตร ในช่วงท้าย ของการประชุมจะต้องย้ำจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและความสำคัญของการ สนับสนุนจากผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น จัดเวลาสำหรับรับฟังความ คิดเห็น คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง เพื่อให้การจัดกิจกรรมมีความครอบคลุมและ ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนมากขึ้น ควรสร้างกลุ่มผู้ปกครองหรือเครือข่ายสนับสนุน จัดตั้งกลุ่มผู้ปกครองเพื่อประสานงานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ หรือสร้างช่องทางการ ติดต่อสื่อสารเพื่อให้ผู้ปกครองสามารถติดตามความก้าวหน้าและร่วมสนับสนุนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

6.2 เชิญผู้ประกอบการในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ค้นหา ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับสายอาชีพหลากหลาย ติดต่อและ “เชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมเป็น พันธมิตรการเรียนรู้” (ผู้บริหารคนที่ 1, สัมภาษณ์) แจ้งวัตถุประสงค์ของการเชิญให้ชัดเจน กำหนด รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการ เช่น เชิญผู้ประกอบการมาเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับทักษะที่ใช้ในอาชีพ ประสบการณ์ในสาขางาน และคำแนะนำในการเริ่มต้นอาชีพ เชิญมา แสดงตัวอย่างการทำงานและสาธิตกระบวนการที่สำคัญ เมื่อผู้ประกอบการตอบรับคำเชิญแล้วจึง ดำเนินการบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้ประกอบการ ร่วมมือกับผู้ประกอบการ ในการออกแบบหลักสูตรผสมผสานเนื้อหาทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติที่ตอบโจทย์ความต้องการ ตลาดแรงงาน โดยผสมผสานการเรียนรู้ในห้องเรียนและการฝึกทักษะจริงจากผู้ประกอบการ จัด เวิร์กช็อปหรือกิจกรรมฝึกทักษะที่เน้นการทำงานจริงให้ผู้ประกอบการได้แบ่งปันทักษะที่จำเป็น สำหรับอาชีพ หรือให้นักเรียนทำโครงการ โปรเจกต์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในท้องถิ่น โดยมีผู้ประกอบการเป็นที่ปรึกษาโครงการ พร้อมทั้งจัดตั้งเครือข่ายผู้ประกอบการและ ชุมชนการเรียนรู้สร้างกลุ่มหรือเครือข่ายที่ผู้ประกอบการสามารถประสานงานกับโรงเรียนอย่าง ต่อเนื่อง เพื่อสร้างความร่วมมือในการสนับสนุนการเรียนการสอนและติดตามผลการพัฒนาทักษะ ของนักเรียน ใช้เทคโนโลยีในการประสานงานและติดตามการพัฒนา ใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น กลุ่มไลน์หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้ผู้ประกอบการและโรงเรียนสามารถติดต่อและแชร์ข้อมูลได้ อย่างสะดวก ให้ผู้ประกอบการได้มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการเรียนรู้ และใช้

ข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการในการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งโรงเรียนจะต้องแสดงความขอบคุณและเชิญผู้ประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง เช่น วันแนะแนวอาชีพ หรือการจัดแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อแสดงถึงความสำคัญและคุณค่าของการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งแจ้งผลลัพธ์ที่ได้จากความร่วมมือนี้ เพื่อสร้างความรู้สึกที่ดีและความต่อเนื่องในการสนับสนุน

6.3 ใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ ทำการสำรวจทรัพยากรที่เป็นประโยชน์และมีศักยภาพในการเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนในชุมชน สำรวจว่าแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ สามารถช่วยเสริมสร้างทักษะด้านใดให้กับนักเรียน จัดการประชุมกับผู้นำชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการนำทรัพยากรในชุมชนมาใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน โดยเน้นถึงการเสริมสร้างอาชีพให้กับนักเรียน ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะให้พร้อมสำหรับการทำงานจริง สร้างความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) สำนักงานพัฒนาชุมชน หรือสมาคมการค้าท้องถิ่น เพื่อขอความช่วยเหลือในการสนับสนุนกิจกรรมหรือเป็นสื่อกลางในการประสานงานกับผู้ประกอบการ เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนแก่ชุมชน **“จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือที่กำหนดรายละเอียดและบทบาทของทุกฝ่ายอย่างชัดเจน”** (ผู้บริหารคนที่ 3, สัมภาษณ์) การประสานงานเพื่อขอใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้จะช่วยให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานจริง นอกจากนี้จะสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพแล้ว ยังสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและเกิดการพัฒนาที่ดีในระยะยาว

6.4 ประสานกับหน่วยงานรัฐและขอความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชน ด้านการสนับสนุนการฝึกอบรม วิทยากร หรือทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมอาชีพ ติดต่อและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ประสานกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อขอการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เหมาะสม ขอรับความร่วมมือจากกรมส่งเสริมการเกษตร หรือกรมพัฒนาการเกษตรในการจัดฝึกอบรมด้านการทำการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ หรือการปลูกพืชในพื้นที่ของโรงเรียน หรือประสานกับสำนักงานพัฒนาชุมชนเพื่อขอการสนับสนุนในโครงการพัฒนาฝีมือด้านการทำหัตถกรรม งานฝีมือ และการทำสินค้าท้องถิ่นที่สามารถสร้างรายได้ให้กับนักเรียน **“นอกเหนือไปจากการติดต่อประสานกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง การติดต่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานเอกชนก็มีส่วนช่วยให้นักเรียนได้รับทักษะและความรู้เตรียมพร้อมสำหรับการทำงานจริง”** (ผู้บริหารคนที่ 1, สัมภาษณ์) ได้ เช่น ติดต่อบริษัทที่มีทักษะและทรัพยากรในการฝึกอบรม

เพื่อจัดการฝึกอบรมหรือจัดหาวิทยากร ประสานขอความร่วมมือกับธุรกิจในพื้นที่เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกงานหรือเข้ามามีการทำงานจริงในสถานที่จริง ติดต่อกับสมาชิกชุมชน กลุ่มสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรในชุมชน ที่สามารถให้คำแนะนำหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น สร้างเครือข่ายวิทยากรอาสาจากหน่วยงานต่าง ๆ วิทยากรจากกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หรือวิทยากรจากสถานประกอบการในชุมชน เพื่อมาแบ่งปันความรู้ที่สอดคล้องกับอาชีพที่นักเรียนสนใจ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงความสำคัญของทักษะในอาชีพต่าง ๆ ร่วมมือกับวิทยากรในสายอาชีพเฉพาะทางจากบริษัทเอกชน ให้วิทยากรที่มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การทำอาหาร การค้าขาย หรือการบริการ มาให้ความรู้ที่จำเป็นและประสบการณ์ในการทำงานจริง พร้อมทั้งขอการสนับสนุนด้านทรัพยากร ขอการสนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็นในการฝึกทักษะ เช่น เครื่องครัว อุปกรณ์การเกษตร เครื่องมือช่าง จากองค์กรเอกชน ขอทุนสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐและเอกชนสำหรับจัดหาทรัพยากรในการฝึกอบรม เช่น จากหน่วยงานพัฒนาชุมชน หรือมูลนิธิต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นด้านการศึกษาและพัฒนาทักษะเยาวชน จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ระบุเป้าหมาย บทบาทและความรับผิดชอบของโรงเรียนและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน รวมถึงระยะเวลาและลักษณะของการสนับสนุนเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

7. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

7.1 สำรวจความต้องการด้านแรงงานหรือทักษะที่จำเป็นในชุมชน วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จัดการประชุมเพื่อ “รับฟังความคิดเห็นและข้อมูลเชิงลึก” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์) เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในท้องถิ่น สำรวจประเภทของอาชีพที่มีความต้องการในท้องถิ่น สอบถามธุรกิจหรือสถานประกอบการในชุมชนเกี่ยวกับทักษะที่ขาดแคลน พบปะและพูดคุยกับผู้ประกอบการในท้องถิ่นเพื่อเข้าใจถึงทักษะที่ผู้ประกอบการต้องการจากแรงงานใหม่ และนำข้อมูลทักษะเหล่านั้นมาปรับใช้ในหลักสูตรการศึกษาของโรงเรียน ศึกษาอุปสรรคที่ขัดขวางการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น เช่น ปัญหาการเข้าถึงแหล่งทุน การขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี การขาดการฝึกทักษะที่มีคุณภาพ หรือปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ สำรวจปัญหาของเยาวชนในพื้นที่ เช่น การขาดทักษะการประกอบอาชีพในท้องถิ่นหรือการขาดแคลนโอกาสในการฝึกทักษะที่จำเป็น หรืออาจมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ด้านอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ จากนั้นจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนเข้าร่วมประชุม เช่น ผู้ประกอบการในพื้นที่ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือสำนักงานพัฒนาชุมชน แล้วนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพใน

โรงเรียนขยายโอกาส ความสำคัญของการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับตลาดแรงงานในชุมชนและทักษะที่จำเป็นในปัจจุบัน จัดให้มีการตั้งคำถามและอภิปรายเกี่ยวกับอาชีพที่ขาดแคลน ทักษะที่จำเป็น หรือปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะของเยาวชน เช่น “ทักษะใดที่ธุรกิจในพื้นที่ต้องการจากนักเรียน” หรือ “มีปัญหอะไรที่จำเป็นต้องแก้ไขในการส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่น” จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ โดยกำหนดสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการในชุมชน ใช้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นและการวิเคราะห์ความต้องการด้านแรงงานในการกำหนดหลักสูตรที่เน้นทักษะที่ชุมชนต้องการ บูรณาการการเรียนการสอนกับการฝึกปฏิบัติในชุมชน พัฒนาหลักสูตรที่มีทั้งเนื้อหาทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง จัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับอาชีพในอนาคต ให้มีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เมื่อนำหลักสูตรไปใช้แล้วจะต้องดำเนินการประเมินว่าเนื้อหาหลักสูตรตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานหรือไม่ หากพบว่าเนื้อหาหลักสูตรยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนหรือตลาดแรงงาน ควรปรับปรุงให้สอดคล้อง เช่น การเพิ่มเนื้อหาด้านการใช้เทคโนโลยี หรือการปรับวิธีการฝึกอบรมให้ตรงกับความต้องการในพื้นที่ จากนั้นจัดทำรายงานผลการสำรวจและการพัฒนาหลักสูตรให้แก่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบถึงความก้าวหน้าของการพัฒนาอาชีพและการศึกษาของนักเรียน เพื่อให้โครงการหรือหลักสูตรสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว

7.2 ศึกษาและสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตร สำรวจและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังคงอยู่ในชุมชน เช่น การทำผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ การทำอาหารพื้นบ้าน การประดิษฐ์หัตถกรรม หรือการเลี้ยงสัตว์และการเกษตรอินทรีย์ โดยการพูดคุยกับผู้รู้ในชุมชน เช่น ผู้สูงอายุ ชาวบ้าน หรือผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาและเทคนิคการทำงาน สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตสินค้าพื้นบ้านหรืออาชีพท้องถิ่นที่มีคุณค่าและมีศักยภาพในการขยายผล ศึกษาความต้องการในตลาดท้องถิ่นและตลาดภายนอก สำรวจความต้องการในตลาด เช่น การส่งออกผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์จากหัตถกรรมหรือเกษตรอินทรีย์ที่มีความต้องการทั้งในตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นดำเนินการ “พัฒนาและกำหนดสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถฝึกทักษะและอาชีพให้กับนักเรียน” (ผู้บริหารคนที่ 2, สัมภาษณ์) ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ความรู้และทักษะจากการปฏิบัติจริง เช่น การเรียนรู้การทำผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การฝึกทักษะการเกษตรตามวิธีดั้งเดิมที่มีการใช้ภูมิปัญญา นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการฝึกอาชีพที่

สามารถนำไปสู่การประกอบอาชีพได้จริงในชุมชน หรือการสร้างธุรกิจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เชื่อมโยงกับทักษะอาชีพที่ต้องการในตลาดแรงงาน ควบคุมให้หลักสูตรเชื่อมโยงกับการพัฒนา อาชีพที่ตอบโจทย์ตลาด ให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์และพัฒนาโมเดลธุรกิจจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสร้างแบรนด์หรือการทำตลาดออนไลน์สำหรับสินค้าหัตถกรรมหรือการเกษตรอินทรีย์ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่หลักสูตรการศึกษาจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีทักษะที่สามารถ นำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง ตลอดจนเสริมสร้างอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

7.3 ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มตลาดแรงงานของประเทศ ความต้องการทักษะใน ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมถึงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้อง สำรวจแนวโน้ม และความต้องการทักษะในระดับสากล และนำมาปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมี ความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานนานาชาติ ศึกษาความต้องการแรงงานใน ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น ภาคการผลิต การเกษตร การท่องเที่ยว การบริการ และเทคโนโลยี สารสนเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมเหล่านี้ก็มีแนวโน้มการเติบโตและความต้องการทักษะที่แตกต่างกัน ไป “สำรวจอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้นศึกษาอาชีพใหม่ ๆ ที่กำลังได้รับความนิยมและมีความต้องการใน ตลาด” (ครูคนที่ 3,สัมภาษณ์) ศึกษา นโยบายของภาครัฐที่มีผลต่อการจ้างงานและการพัฒนาทักษะ เช่น นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล นโยบายส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ EEC (Eastern Economic Corridor) หรือแผนพัฒนาประเทศที่ส่งเสริมการผลิตและการค้าตามกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ในอนาคต ติดตามรายงานและการวิจัยจากองค์กรระดับโลก เช่น World Economic Forum (WEF), International Labour Organization (ILO), และ McKinsey ที่เน้นย้ำถึงทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน และอนาคต เช่น ความรู้ด้านดิจิทัล การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และทักษะการทำงาน ร่วมกัน ติดตามแนวโน้มทักษะเฉพาะทางในอุตสาหกรรมระดับสากลเช่น ความต้องการในด้าน ปัญญาประดิษฐ์ (AI), เทคโนโลยีความปลอดภัยไซเบอร์, การพัฒนาแอปพลิเคชัน, และการจัดการ ความยั่งยืน (Sustainability Management) ที่กำลังเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานนานาชาติ สำรวจ ทักษะในอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตสูง เช่น ภาคพลังงานสีเขียว (Green Energy) การพัฒนา โซลูชันสิ่งแวดล้อม (Environmental Solutions) หรืออุตสาหกรรมบันเทิงและสื่อออนไลน์ จากนั้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ปรับเนื้อหาหลักสูตรให้ตอบโจทย์ ทักษะที่ต้องการ เพิ่มหรือปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับทักษะที่มีความต้องการสูงในตลาด เช่น การสอนโปรแกรมมิ่ง (Coding), การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis), การเรียนรู้เครื่องจักร

(Machine Learning) หรือทักษะการสื่อสารที่ดีในหลายภาษา ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบใหม่ จัดกิจกรรมที่เน้นการคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีมเพื่อเตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับการทำงานในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเร็ว พัฒนาเนื้อหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานที่ทันสมัย และเมื่อนำหลักสูตรไปใช้แล้วจะต้องดำเนินการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องโดยใช้ข้อมูลจากตลาดแรงงานในการปรับปรุงหลักสูตร นำข้อมูลแนวโน้มตลาดแรงงานมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรทุก 1-2 ปี โดยวิเคราะห์ทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการและกำหนดเนื้อหาที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะเหล่านั้นได้ พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะจากภาคอุตสาหกรรมในท้องถิ่นและผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อปรับปรุงให้ตรงตามความต้องการจริงและสามารถเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการทำงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

7.4 สถานศึกษาและวิทยากรภายนอกร่วมกันออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านอาชีพ โดยคำนึงถึงการพัฒนาทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นในการทำงานจริง สำรวจและระบุทักษะเฉพาะทางที่ตลาดต้องการ กำหนดทักษะที่ควรพัฒนาให้แก่นักเรียนตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้ “หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนมีแนวทางชัดเจนในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับการทำงานจริง” (ผู้บริหารคนที่ 1, สัมภาษณ์) ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ตอบโจทย์การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ผสมผสานการเรียนรู้เชิงทฤษฎีและการฝึกทักษะในสถานการณ์จริง โดยให้วิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์จริงเข้ามาช่วยในการสอน และจัดทำกรณีศึกษา (Case Studies) หรือสถานการณ์จำลองเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในเชิงปฏิบัติ จัดให้มีการฝึกฝนในรูปแบบ Workshop หรือการฝึกปฏิบัติจริง โดยให้วิทยากรผู้เชี่ยวชาญในสายอาชีพนั้น ๆ มาถ่ายทอดความรู้และทักษะ ให้นักเรียนมีโอกาสดูงานในสถานประกอบการจริงที่เกี่ยวข้องกับสายอาชีพที่ต้องการ วางแผนการพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความสามารถและความถนัดของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะเฉพาะทางอย่างต่อเนื่อง จัดทำการประเมินผลการเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับวิทยากรภายนอก เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุงแผนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม สถานศึกษาและวิทยากรภายนอกจะต้องร่วมรับฟังความคิดเห็นและคำแนะนำจากผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการและสถานการณ์จริงในตลาดแรงงาน และจะต้องปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการในอนาคต

8. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

8.1 จัดเตรียมห้องปฏิบัติการเฉพาะทาง ที่มีพื้นที่ฝึกทักษะแบ่งเป็นสัดส่วนชัดเจน มีพื้นที่กว้างพอสำหรับการปฏิบัติงานจริงเพื่อให้นักเรียนสามารถฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่สนใจได้ ออกแบบห้องปฏิบัติการให้มีพื้นที่ที่แบ่งเป็นสัดส่วนชัดเจนตามประเภทของทักษะที่ต้องฝึก วางแผนพื้นที่ให้สามารถรองรับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความสะดวกในการทำงาน และการเคลื่อนไหว รวมถึงการจัดแสงสว่างที่เพียงพอและอากาศถ่ายเทสะดวกเพื่อให้การฝึกทักษะเป็นไปอย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ จัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย เช่น แวนตา นีรภัย ถุงมือ หน้ากาก และเครื่องมือป้องกันการบาดเจ็บต่าง ๆ รวมถึงติดตั้งระบบความปลอดภัย เช่น อุปกรณ์ดับเพลิง หรือเครื่องระบายอากาศในพื้นที่ที่มีการใช้งานสารเคมีหรือความร้อน กำหนดแนวทางการใช้งานและกฎระเบียบในการใช้ห้องปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เรียนและครูปฏิบัติตาม จัดตารางเวลาในการฝึกปฏิบัติให้ชัดเจน โดยอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามสายอาชีพหรือหมวดหมู่ทักษะ เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ประเมินผลการใช้ห้องปฏิบัติการทุก ๆ ภาคเรียน โดยรวบรวมข้อเสนอแนะจากนักเรียนและครูเพื่อปรับปรุงและเพิ่มอุปกรณ์ที่จำเป็นเพิ่มเติม ทบทวนและอัปเดตอุปกรณ์ที่มีให้ทันกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และแนวโน้มในตลาดแรงงาน เพื่อให้มั่นใจว่าห้องปฏิบัติการยังคงเป็นแหล่งฝึกทักษะที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน **“ห้องปฏิบัติการเฉพาะทางจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างลึกซึ้งและเป็นประสบการณ์จริง”** (ครูคนที่ 3, สัมภาษณ์) ซึ่งจะประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาความสามารถและความพร้อมของนักเรียน ในการประกอบอาชีพ

8.2 จัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัยและตรงกับสาขาวิชาที่นักเรียนต้องการพัฒนา พร้อมทั้งตรวจสอบและซ่อมบำรุงอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้อุปกรณ์ทุกชิ้นอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน จัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในแต่ละสาขาวิชาที่นักเรียนสนใจพัฒนา เช่น เครื่องมือซ่อมแซม เครื่องมือการประกอบ อุปกรณ์การจัดการข้อมูล หรือซอฟต์แวร์การออกแบบกราฟิก จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยและตรงกับแนวโน้มของตลาดแรงงาน จัดสรรงบประมาณ และเลือกซื้ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพและคุ้มค่า โดยพิจารณาถึงประสิทธิภาพและความทนทาน เพื่อให้ อุปกรณ์สามารถใช้งานได้ระยะยาว กำหนดแผนการตรวจเช็คอุปกรณ์ทุก ๆ ไตรมาสหรือภาคเรียน โดยครูหรือเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพการใช้งานของอุปกรณ์ และบันทึกสถานะการใช้งานเพื่อ ประเมินความพร้อมใช้งาน สำหรับอุปกรณ์ที่ซับซ้อนหรือมีความเสี่ยงต่อความเสียหายสูง ควรมี

การทำสัญญากับช่างซ่อมหรือผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิค เพื่อให้สามารถเข้ามาซ่อมแซมได้ทันทีหากเกิดปัญหา จัดทำเอกสารบันทึกการซ่อมบำรุงและการตรวจสอบเพื่อสามารถติดตามสถานะอุปกรณ์ได้ง่าย หากมีอุปกรณ์ชิ้นใดที่มีปัญหาลบ่อยครั้งจะได้พิจารณาถึงการปรับปรุงหรือนำอุปกรณ์ใหม่เข้ามาทดแทน “จัดฝึกอบรมการใช้งานอุปกรณ์ให้กับนักเรียนและครู โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือเจ้าหน้าที่” (ครูคนที่ 1,สัมภาษณ์) มาแนะนำการใช้ใช้อุปกรณ์อย่างถูกวิธีและการป้องกันการเสียหาย สอนการดูแลอุปกรณ์เบื้องต้น เช่น การทำความสะอาด การจัดเก็บให้เป็นระเบียบ และวิธีการตรวจสอบเบื้องต้น เพื่อให้สามารถดูแลอุปกรณ์ได้ด้วยตัวเองในเบื้องต้น จัดทำคู่มือใช้งานและการดูแลรักษาอุปกรณ์ติดไว้ในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้ให้นักเรียนและครูสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา วางแผนการสำรองอุปกรณ์ที่ใช้อยู่หรือเสี่ยงต่อการชำรุด เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถใช้งานได้ต่อเนื่องโดยไม่เกิดการขาดแคลน จัดสรรงบประมาณสำหรับการเปลี่ยนอุปกรณ์ที่ใช้งานนานแล้วหรือเสื่อมสภาพ เช่น คอมพิวเตอร์ที่เก่าหรือเครื่องมือที่เสื่อมประสิทธิภาพ เพื่อให้มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยและทำงานได้เต็มประสิทธิภาพเสมอ ติดตามแนวโน้มเทคโนโลยีในสายอาชีพที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและติดตามแนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีในสายอาชีพต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ปรับปรุงอุปกรณ์และเครื่องมือให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพิ่มเติมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์เมื่อมีเทคโนโลยีใหม่เข้ามา เช่น การอัปเดตซอฟต์แวร์ที่ใช้ในงาน ออกแบบกราฟิกหรือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในงานบริการ การมีอุปกรณ์ที่ทันสมัยและดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติที่ใกล้เคียงกับการทำงานจริง สร้างความพร้อมในการประกอบอาชีพ และเสริมสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียนในทักษะที่จำเป็นในตลาดแรงงาน

9. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการบริหารและการจัดการ

9.1 รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ทักษะและความสนใจในด้านอาชีพ รวมถึงการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์ความต้องการของแต่ละบุคคล จัดทำแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน สอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน เช่น อายุ ครอบครัว สถานที่อยู่อาศัย ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ครูเข้าใจบริบทของนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น รวมถึงปัจจัยที่อาจมีผลต่อการเรียนรู้และการเลือกอาชีพ ศึกษาผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนในวิชาต่าง ๆ เพื่อประเมินระดับความสามารถทางวิชาการเบื้องต้น ซึ่งจะช่วยให้ครูวางแผนการสอนที่สอดคล้องกับพื้นฐานของผู้เรียนได้ ดูผลการเรียนในวิชาพื้นฐาน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ รวมถึงวิชาเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับสายอาชีพ เพื่อประเมินว่าในวิชาใดนักเรียนควร

ได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม ใช้แบบทดสอบหรือกิจกรรมเพื่อวัดทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ทักษะทางการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะเชิงวิชาชีพ เพื่อประเมินว่าผู้เรียนมีทักษะใดที่โดดเด่นและทักษะใดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม พุดคุยและสังเกตนักเรียนในระหว่างการเรียนรู้ เพื่อประเมินทักษะและความสนใจในสายงานที่เหมาะสม โดยเน้นให้ครูรู้จักความถนัดเฉพาะของนักเรียนแต่ละคนได้ดียิ่งขึ้น ออกแบบแบบสอบถามหรือการประเมินที่ช่วยให้รู้ว่านักเรียนสนใจในสายงานประเภทใด เช่น ด้านงานช่าง ด้านงานบริการ หรือด้านเทคโนโลยี รวมถึงประเภทงานที่นักเรียนสนใจเป็นพิเศษ เพื่อให้การวางแผนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสายงานที่หลากหลาย เช่น การเชิญวิทยากรจากสาขาอาชีพต่าง ๆ มาแนะแนว และให้นักเรียนเรียนรู้ว่าตนเองสนใจและเหมาะสมกับอาชีพใดเป็นพิเศษ จัดทำรายงานประเมินทักษะและผลการเรียนที่รวบรวมข้อมูลมา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนรู้รายบุคคลสำหรับนักเรียน สำหรับนักเรียนที่มีพื้นฐานต่างกัน ครูสามารถวางแผนการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเพื่อให้ตอบสนองกับทักษะและความสนใจที่แตกต่างกัน เช่น การจัดกลุ่มตามระดับทักษะ และการใช้เครื่องมือการเรียนรู้ที่หลากหลาย “ติดตามพัฒนาการของนักเรียน กำหนดการประเมินผลทุกไตรมาสเพื่อประเมินความก้าวหน้าทางทักษะและความรู้ของนักเรียน” (ครูคนที่ 2, สัมภาษณ์) ในแต่ละสาขาอาชีพที่สนใจ หลังการประเมิน ครูสามารถปรับปรุงแผนการเรียนการสอนตามข้อมูลที่ได้ เพื่อให้การสอนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง การวางแผนการสอนตามข้อมูลพื้นฐาน ทักษะ และความสนใจของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมในการพัฒนาทักษะเชิงอาชีพที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางอาชีพของตน อีกทั้งยังเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจและความถนัด ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง

9.2 จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและความสนใจของผู้ปกครองในการสนับสนุนด้านอาชีพ ออกแบบสอบถามที่ครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับความพร้อมในการสนับสนุน เช่น ความพร้อมด้านเวลา ทักษะที่สามารถสนับสนุนได้ ทรัพยากรที่สามารถมอบให้ได้ รวมถึงประเภทของอาชีพหรือทักษะที่ผู้ปกครองมีความถนัดและพร้อมแบ่งปันกับนักเรียน รวมคำถามที่เกี่ยวกับอาชีพที่ผู้ปกครองสนใจหรืออยากให้บุตรหลานมีโอกาสเรียนรู้ เช่น สายอาชีพด้านเกษตรกรรม ช่างฝีมือ บริการ หรือเทคโนโลยี รวมถึงการสอบถามถึงระดับความสนใจและความสามารถในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ “พบปะพุดคุยกับกลุ่มผู้ปกครอง เพื่อเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนอาชีพสำหรับนักเรียน” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์) รวมถึงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับ

ประสบการณ์ทำงานหรือทักษะที่ผู้ปกครองแต่ละคนมี ซึ่งจะช่วยให้โรงเรียนสามารถรวบรวมข้อมูลอย่างใกล้ชิด รับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านอาชีพ และรวบรวมข้อเสนอแนะต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมการปฏิบัติงานจริง การเปิดสถานที่ทำงานให้เยี่ยมชม หรือการเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน จัดทำฐานข้อมูลสำหรับผู้ปกครองที่สนใจและพร้อมที่จะเข้ามาสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน โดยรวมข้อมูลพื้นฐาน เช่น อาชีพปัจจุบัน ทักษะที่ถนัด ความถี่ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เป็นต้น และเพื่อการใช้งานในระยะยาว ควรจัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มข้อมูลเฉพาะสำหรับแต่ละราย ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นได้ง่ายและสะดวกสำหรับการติดต่อกลับ จากนั้นดำเนินการจำแนกความพร้อมตามทักษะและเวลาของผู้ปกครอง แยกผู้ปกครองที่มีทักษะเฉพาะทางที่โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้เพื่อจัดกลุ่มในการร่วมจัดกิจกรรมตามสาขาวิชา ประเมินระดับความสนใจของผู้ปกครอง เช่น ผู้ที่สนใจเข้าร่วมเป็นวิทยากร ผู้ที่สนใจให้ข้อมูลในกลุ่มการสนับสนุน หรือผู้ที่สนใจร่วมกิจกรรมการฝึกอบรม เพื่อวางแผนการใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม นำข้อมูลเกี่ยวกับทักษะและความสนใจของผู้ปกครองมาวางแผนกิจกรรม เช่น กิจกรรมการฝึกอบรมทักษะอาชีพ การแนะแนวการประกอบอาชีพ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในชุมชน เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริงจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ทำการติดต่อและเชิญชวนผู้ปกครองที่สนใจเข้ามา มีบทบาทในการช่วยสอนหรือร่วมงานในกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน การประสานงาน และการดำเนินกิจกรรม หลังจากจัดกิจกรรมแล้ว ควรประเมินผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ เช่น ความพึงพอใจ ความสำเร็จของกิจกรรม และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักเรียน แล้วนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานและวิธีการเชิญชวนผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในอนาคต การจัดเก็บข้อมูลและใช้ประโยชน์จากข้อมูลความพร้อมและความสนใจของผู้ปกครอง จะช่วยให้โรงเรียนสามารถสร้างความร่วมมือกับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการสนับสนุนการพัฒนาด้านอาชีพให้กับนักเรียนได้ตรงกับความต้องการของทั้งนักเรียนและชุมชน

9.3 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และข้อมูลสถานประกอบการในชุมชนที่พร้อมรับนักเรียนเข้าฝึกงาน รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษาและสถานที่ที่มีความสำคัญในชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ โรงงานการผลิต งานช่างฝีมือ ร้านค้าปลีก องค์กรไม่แสวงหากำไร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านอาชีพ สร้างรายชื่อสถานที่หรือหน่วยงานที่สามารถเป็นแหล่ง

เรียนรู้ สร้างรายชื่อสถานที่หรือหน่วยงานที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น ศูนย์ฝึกอาชีพ ชมรมอาชีพ ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น สถานที่ฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะทาง เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงจากแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสม ระบุและรวบรวมรายชื่อของผู้สนับสนุนทั้งในระดับชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนที่มีศักยภาพในการร่วมมือสนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียน เช่น สภาชุมชน องค์กรบริหารส่วนตำบล สมาคมอุตสาหกรรมท้องถิ่น และกลุ่มเกษตรกร จัดทำข้อมูลของเครือข่ายพันธมิตรที่สนับสนุน เช่น ชื่อองค์กร รายละเอียดของการสนับสนุน (ทรัพยากร วิทยากร แหล่งฝึกงาน) และช่องทางการติดต่อ เพื่อให้โรงเรียนสามารถเรียกใช้ทรัพยากรจากพันธมิตรได้ตามความเหมาะสมและความต้องการ ติดต่อสถานประกอบการในชุมชน เช่น ร้านอาหาร โรงแรม โรงงานผลิต ศูนย์ซ่อมบำรุง และร้านค้าต่าง ๆ เพื่อสอบถามความพร้อมในการรับนักเรียนเข้าฝึกงาน และจัดทำข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับเงื่อนไขการฝึกงาน หากเป็นไปได้ **“ควรจัดทำฐานข้อมูลแบบดิจิทัลหรือแอปพลิเคชันที่ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลทรัพยากรและเครือข่ายในชุมชนได้ง่ายและรวดเร็ว”** (ผู้บริหารคนที่ 1,สัมภาษณ์) โดยข้อมูลนี้จะเป็นแหล่งอ้างอิงที่มีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมหรือการฝึกอบรม ฐานข้อมูลควรมีระบบกรองข้อมูล เช่น กรองตามประเภทของแหล่งเรียนรู้ ประเภทของสถานประกอบการ และประเภทของทักษะที่นักเรียนจะได้รับ เพื่อให้ครูหรือเจ้าหน้าที่เลือกใช้ข้อมูลได้สะดวก พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องและอัปเดตข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ เช่น เปลี่ยนแปลงข้อมูลการติดต่อของสถานประกอบการ เพิ่มแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ หรือแก้ไขรายละเอียดการสนับสนุนขององค์กรต่าง ๆ เพื่อให้ฐานข้อมูลมีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน จัดทำระบบแจ้งเตือนให้กับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลฐานข้อมูล เพื่อติดตามการอัปเดตข้อมูลและตรวจสอบความพร้อมของแหล่งเรียนรู้หรือสถานประกอบการในช่วงเวลาที่เหมาะสม ใช้ฐานข้อมูลในการวางแผนส่งนักเรียนไปฝึกงานตามความสนใจและความถนัด โดยพิจารณาจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ เช่น สถานประกอบการที่เหมาะสม ทักษะที่ต้องการพัฒนา และช่วงเวลาที่สะดวก ใช้ฐานข้อมูลในการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรจากเครือข่ายชุมชนมาบรรยายหรือทำกิจกรรมฝึกปฏิบัติในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์จริง จากนั้นเก็บรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ใช้ เช่น ครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อประเมินว่าฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นช่วยสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพได้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ และใช้ข้อมูลจากการประเมินมาปรับปรุงโครงสร้างหรือวิธีการใช้ฐานข้อมูล เพื่อให้ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพมากขึ้นและตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป การจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงเครือข่ายความ

ร่วมมือกับสถานประกอบการ จะช่วยให้การส่งเสริมอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสมีความเป็นระบบ และสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทักษะและความสามารถของนักเรียน

9.4 จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของครู เพื่อให้สามารถมอบหมายการสอนหรือกิจกรรมเสริมทักษะที่เหมาะสมกับความสามารถของครูผู้สอน สํารวจและรวบรวมข้อมูลทักษะและความเชี่ยวชาญของครู สร้างแบบสอบถามเพื่อให้ครูกรอกข้อมูลเกี่ยวกับทักษะเฉพาะด้าน สาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ ประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ รวมถึงความสนใจในการสอนทักษะวิชาชีพให้กับนักเรียน สอบถามประสบการณ์ทำงานของครูนอกเหนือจากการสอน เช่น ประสบการณ์การทำงานในอุตสาหกรรม การทำงานด้านธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ในการถ่ายทอดประสบการณ์จริงให้แก่แก่นักเรียน จากนั้นจัดทำฐานข้อมูลทักษะและความเชี่ยวชาญของครู สร้างฐานข้อมูลที่ครอบคลุมรายละเอียดทักษะและความเชี่ยวชาญของครู เพื่อให้สามารถค้นหาและเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการจัดหมวดหมู่ตามประเภททักษะหรือสาขาวิชาที่เชี่ยวชาญ เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสอน เช่น ระดับทักษะ (เช่น ขั้นต้น ขั้นกลาง หรือขั้นสูง) ประสบการณ์การสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ และใบประกอบวิชาชีพหรือการรับรองจากองค์กรอื่น ๆ ที่ครูมี เพื่อให้สามารถมอบหมายงานได้เหมาะสม ประเมินความสามารถของครูในแต่ละสาขาวิชา วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวางแผนการมอบหมายครูสอนในแต่ละสาขาวิชาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงทักษะเฉพาะทางของครู เช่น ครูที่มีทักษะช่างกลอาจมอบหมายให้จัดกิจกรรมฝึกปฏิบัติในวิชาอาชีพศึกษา ส่วนครูที่มีประสบการณ์ในด้านการตลาดสามารถช่วยแนะแนวอาชีพในสายธุรกิจได้ และใช้ข้อมูลทักษะและประสบการณ์ของครูในการออกแบบกิจกรรมเสริมทักษะที่ครูสามารถจัดหรือร่วมสอนได้ จัดทำคู่มือการสอนหรือแนวทางการมอบหมายงานที่สอดคล้องกับทักษะของครู **“สร้างคู่มือหรือแนวทางการมอบหมายงานที่สอดคล้องกับทักษะและความเชี่ยวชาญของครูแต่ละท่าน เพื่อให้ครูมีแนวทางที่ชัดเจนในการสอนทักษะด้านอาชีพ”** (ผู้บริหารคนที่ 2, สัมภาษณ์) ในสาขาวิชาที่ครูเชี่ยวชาญ จัดการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและวางแผนการสอนแบบบูรณาการระหว่างครูที่มีทักษะในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างหลักสูตรที่ครอบคลุมและให้ประสบการณ์ที่หลากหลายแก่ผู้เรียน พร้อมทั้งติดตามและประเมินผลการสอนในแต่ละวิชาที่ครูได้รับมอบหมายว่าเหมาะสมกับทักษะของครูหรือไม่ และวิเคราะห์ว่าการมอบหมายงานในสาขาที่ครูมีความเชี่ยวชาญช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพหรือไม่ อีกทั้งควรรับฟังข้อเสนอแนะจากนักเรียนและผู้ปกครอง เปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครอง

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของครูในสาขาอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถปรับปรุง การสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากข้อมูลทักษะของ ครู ควรส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมอบรมหรือพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและ เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เช่น อบรมการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การจัดการธุรกิจ หรือทักษะด้าน ภาษา ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูในโรงเรียน โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์ ในสาขาอาชีพต่าง ๆ สามารถแชร์ความรู้และทักษะกับเพื่อนร่วมงานเพื่อสร้างทีมการสอนที่มีความ เชี่ยวชาญหลากหลาย การจัดเก็บและใช้ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของ ครู จะช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนการสอนและกิจกรรมเสริมทักษะที่เหมาะสม และส่งเสริม การเรียนรู้ด้านอาชีพที่ตรงกับความต้องการของนักเรียนอย่างแท้จริง

9.5 สร้างระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูไว้ในที่เดียว เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงและใช้งานข้อมูลต่าง ๆ ในการวางแผนการเรียน การสอน โดยกำหนดประเภทข้อมูลที่จะเก็บในฐานข้อมูล ข้อมูลนักเรียนควรประกอบไปด้วยข้อมูล ส่วนบุคคล ประวัติการศึกษา ความสนใจด้านอาชีพ ทักษะพิเศษ และการประเมินผลการเรียน รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาด้านทักษะอาชีพ ข้อมูลผู้ปกครองควรประกอบไปด้วยข้อมูล ความพร้อมในการสนับสนุน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ความสนใจในอาชีพ ของลูกหลาน และทรัพยากรที่ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนได้ ข้อมูลชุมชนควรประกอบไปด้วย ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน องค์กรและสถานประกอบการที่สนับสนุนการฝึกงานหรือให้ความรู้ด้าน อาชีพแก่ผู้เรียน รวมถึงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และข้อมูลครูควรประกอบ ไปด้วยข้อมูลทักษะ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และข้อมูลการสอน เพื่อให้สามารถเลือกใช้ครู ในกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถเฉพาะทาง จากนั้นออกแบบระบบฐานข้อมูลที่มี ความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูล จัดทำโปรไฟล์ผู้ใช้สำหรับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู เพื่อให้แต่ละกลุ่มสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของตนในระบบ เช่น นักเรียนสามารถ ดูข้อมูลการเรียนและเส้นทางอาชีพที่สนใจ ขณะที่ผู้ปกครองสามารถดูข้อมูลความก้าวหน้าของ ลูกหลาน และครูสามารถดูแผนการสอนและข้อมูลความสามารถของนักเรียน เชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างกลุ่มสร้างฟังก์ชันที่เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู เพื่อให้ทุก ฝ่ายสามารถรับรู้ถึงความสัมพันธ์กัน เช่น ครูสามารถดูข้อมูลความสนใจด้านอาชีพของนักเรียนและ ข้อมูลการสนับสนุนจากผู้ปกครองได้ ขณะที่ชุมชนสามารถดูข้อมูลนักเรียนที่สนใจฝึกงานในสาข อาชีพเฉพาะ พัฒนาระบบการเข้าถึงข้อมูลที่ปลอดภัยและสะดวก เพื่อความปลอดภัยของข้อมูล ควร

กำหนดสิทธิ์การเข้าถึงให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม เช่น นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของตน ผู้ปกครองสามารถดูข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานเท่านั้น ขณะที่ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสอนและพัฒนาการของนักเรียน ใช้การยืนยันตัวตน (Authentication) ที่เข้มงวด เช่น การเข้าสู่ระบบด้วยรหัสผ่านหรือการยืนยันด้วยสองขั้นตอน (Two-factor Authentication) เพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต จากนั้นจัดทำฟังก์ชันสำหรับการวิเคราะห์และการวางแผนพัฒนาฟังก์ชันสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากฐานข้อมูลกลางเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ เช่น การวิเคราะห์ความสนใจและความถนัดของนักเรียนในด้านอาชีพ การประเมินทักษะที่ต้องการในตลาดแรงงาน และการวิเคราะห์การสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง พัฒนาระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติสำหรับกิจกรรมสำคัญ เช่น การแจ้งเตือนวันฝึกงานสำหรับนักเรียน การแจ้งเตือนการประชุมผู้ปกครอง หรือการแจ้งเตือนถึงแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ ในชุมชนที่สามารถใช้สนับสนุนการเรียนรู้การสอนได้ พร้อมทั้งจัดทำรายงานที่สรุปข้อมูลความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนในด้านอาชีพที่สนใจและทักษะที่พัฒนาแล้ว เพื่อให้ครูและผู้ปกครองสามารถติดตามผลการเรียนรู้และพัฒนาได้ง่าย จัดทำสถิติเพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถวางแผนการสอนที่สอดคล้องกับแนวโน้มตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นในอนาคต อีกทั้งยังต้องวางแผนการตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบฐานข้อมูลให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ รวมถึงการอัปเดตข้อมูลที่จำเป็นเป็นประจำ และรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้ใช้งานเพื่อพัฒนาฟังก์ชันหรือปรับปรุงระบบให้ดียิ่งขึ้น ตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ครู และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ “ระบบฐานข้อมูลกลางนี้จะเป็เครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงข้อมูลของทุกฝ่ายให้เข้าถึงได้ในที่เดียว” (ผู้บริหารคนที่ 1,สัมภาษณ์) ส่งเสริมการวางแผนการเรียนการสอน การติดตามผลการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในการส่งเสริมอาชีพของนักเรียน

10. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

10.1 ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการร่วมกันระดมความคิดและวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อออกแบบวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในแต่ละสาขาอาชีพ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อระดมความคิด เชิญครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการจากภาคธุรกิจมาประชุมกันเพื่อแบ่งปันความคิดเห็น มุมมอง และข้อเสนอแนะ จัดให้มีการระดมความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มย่อย โดยให้แต่ละฝ่ายเสนอข้อมูลหรือข้อคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในสายอาชีพที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งความเห็นในวิธีการประเมินที่เหมาะสม จะต้องมีคำถามสำคัญ อาทิ “ทักษะใดที่มีความสำคัญในสายงาน

นี้” “ทักษะใดควรได้รับการพัฒนาจากการเรียนการสอน” “วิธีการประเมินใดที่สามารถสะท้อนถึงความสามารถของนักเรียนได้ดีที่สุด” เป็นต้น จากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการระดมความคิดและสร้างแผนภาพหรือสรุปความคิดเห็นที่ชัดเจน เพื่อให้เข้าใจถึงทักษะสำคัญในแต่ละอาชีพและวิธีการประเมินที่สามารถสะท้อนทักษะเหล่านั้นได้ ใช้ข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ทักษะที่จำเป็นในแต่ละอาชีพ และหาวิธีถึงวิธีการประเมินที่เหมาะสม เช่น การทดสอบการปฏิบัติงานจริง การฝึกฝนตามสถานการณ์จำลอง หรือการให้คะแนนจากผลงานจริง กำหนดวิธีการประเมินที่สอดคล้องกับทักษะในแต่ละอาชีพ กำหนดวิธีการประเมินเฉพาะทักษะเพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในสาขานั้น ๆ ออกแบบเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการ ควรมีการกำหนดคะแนนโดยครูผู้สอนร่วมกับผู้ประกอบการเพื่อประเมินทักษะของนักเรียนได้อย่างยุติธรรมและครอบคลุมในทุกด้าน ควรมีการตรวจสอบและปรับปรุงวิธีการประเมินอย่างต่อเนื่อง ติดตามผลการประเมินของนักเรียนในแต่ละช่วงเวลา รวมทั้งรับข้อเสนอแนะจากนักเรียนและผู้ปกครองถึงความเหมาะสมของวิธีการประเมิน และเนื่องจากความต้องการทักษะในตลาดแรงงานอาจเปลี่ยนแปลงไป “ควรมีการปรับปรุงวิธีการประเมินเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และรับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม” (ครูคนที่ 1, สัมภาษณ์) พร้อมทั้งเชิญผู้ประกอบการมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมินนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลจากมุมมองของผู้ใช้งานทักษะในโลกการทำงานจริง และยังเป็นโอกาสให้นักเรียนได้รับคำแนะนำจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง จากนั้นรวบรวมและวิเคราะห์ผลการประเมินของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับทักษะที่เป็นที่ต้องการในตลาดแรงงาน ทำให้นักเรียนมีความพร้อมในการทำงานและมีโอกาสในการประกอบอาชีพที่ดียิ่งขึ้น การทำงานร่วมกันของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการในขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการออกแบบการประเมินผลที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในสาขาอาชีพ ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่สมจริง และเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถแข่งขันในตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10.2 นำข้อมูลจากการประเมินผลมาวิเคราะห์ เพื่อหาจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงในหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผล สะสมข้อมูลผลการประเมินในทุกด้าน เช่น คะแนนจากการทดสอบทางทฤษฎี คะแนนจากการปฏิบัติงานจริง และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ประกอบการหรือผู้สอน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาจุดแข็งที่สามารถใช้

เป็นจุดเด่นของหลักสูตร เช่น ทักษะที่นักเรียนทำได้ดี หรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้มีประสิทธิภาพ และหาจุดที่ควรปรับปรุง เช่น ทักษะที่นักเรียนยังไม่เชี่ยวชาญหรือวิธีการสอนที่ยังไม่ตอบโจทย์ทักษะในสายอาชีพ “เปิดเวทีรับฟังข้อเสนอแนะจากนักเรียน สอบถามความคิดเห็น จัดทำแบบสอบถามหรือเวทีแสดงความคิดเห็นสำหรับนักเรียน เพื่อรับทราบความรู้สึกเกี่ยวกับการเรียนรู้และกิจกรรมการสอน” (ผู้บริหารคนที่ 2,สัมภาษณ์) เช่น สิ่งที่ชอบและอยากปรับปรุง จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ระหว่างนักเรียนและครู เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นในบรรยากาศที่เป็นกันเองและเปิดเผยถึงปัญหาหรือข้อเสนอแนะ เปิดเวทีรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง จัดการประชุมเพื่ออธิบายผลการประเมิน พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นถึงสิ่งที่ต้องการเห็นในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพของนักเรียน และฟังข้อเสนอแนะในมุมมองของผู้ปกครองที่อาจมีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับทักษะที่เป็นที่ต้องการในชุมชน หรือรับฟังข้อเสนอแนะผ่านแบบฟอร์มออนไลน์ จัดทำแบบฟอร์มออนไลน์เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเสนอแนะได้สะดวก โดยเฉพาะผู้ที่ไม่สะดวกมาร่วมประชุม รับฟังความคิดเห็นจากครูผู้สอน จัดการประชุมครูเพื่อทบทวนข้อมูลการประเมิน ร่วมกันวิเคราะห์และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดที่ควรปรับปรุงในการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงวิธีการประเมินที่ช่วยวัดผลทักษะที่สำคัญในสายอาชีพ จัดเก็บข้อเสนอแนะจากครู โดยครูผู้สอนสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกถึงประสบการณ์การสอน เช่น ปัญหาที่พบระหว่างการสอน วิธีการสอนที่ได้ผลดี และวิธีการประเมินที่ช่วยเสริมทักษะนักเรียนให้ตอบโจทย์อาชีพที่หลากหลาย จากนั้นสรุปผลและวางแผนพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ นำความคิดเห็นจากทุกฝ่ายมาร่วมวิเคราะห์ เพื่อสร้างแนวทางที่ครอบคลุม เช่น การปรับปรุงเนื้อหาบางส่วน การเพิ่มการฝึกปฏิบัติที่สมจริง หรือการเปลี่ยนวิธีการสอนให้ตรงกับทักษะเฉพาะทาง สรุปผลการประชุมและกำหนดแผนพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการปรับปรุงจุดที่พบปัญหา และเสริมสร้างจุดแข็งให้เด่นชัดมากขึ้น พร้อมกำหนดระยะเวลาในการปรับปรุงและผู้รับผิดชอบ แล้วนำมาทดลองปรับใช้หลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปรับปรุงใหม่กับนักเรียน พร้อมติดตามผลและบันทึกข้อมูลผลการประเมินทักษะของนักเรียน เพื่อดูว่าการเปลี่ยนแปลงได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ หลังจากการทดลองใช้งาน ควรเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากนักเรียน ครู และผู้ปกครองอีกครั้ง เพื่อประเมินว่าการปรับปรุงที่ทำไปมีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ความต้องการมากขึ้น จากนั้นดำเนินการสรุปข้อมูลจากการติดตามผล และรับฟังข้อเสนอแนะที่ได้รับ เพื่อคุณลักษณะและความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองในกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น หากพบว่ายังมีจุดที่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติม สามารถกำหนด

แผนปรับปรุงระยะต่อไปเพื่อให้หลักสูตรการเรียนการสอนพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับตลาดแรงงาน

10.3 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการประเมิน เพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ “สร้างฐานข้อมูลออนไลน์” (ผู้บริหารคนที่ 3, สัมภาษณ์) ใช้ซอฟต์แวร์จัดการฐานข้อมูล เช่น Google Sheets, Microsoft Excel หรือระบบจัดการเรียนรู้ (LMS) ที่สามารถรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลนักเรียนได้อย่างปลอดภัย โดยสามารถจัดเก็บข้อมูลประเมินผลและพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง จัดเก็บข้อมูลผลการประเมินผลการเรียน เช่น คะแนนการทดสอบ ความคืบหน้าในการฝึกปฏิบัติ ทักษะเฉพาะทางที่ได้รับ และข้อเสนอแนะจากครูผู้สอน ทำให้เห็นภาพรวมของพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน จัดทำโปรไฟล์ที่แสดงข้อมูลสำคัญ เช่น ความถนัด ทักษะเฉพาะที่โดดเด่น และทักษะที่ควรปรับปรุง เพื่อช่วยให้ครูและผู้ปกครองเห็นภาพรวมของนักเรียนและสามารถวางแผนพัฒนาทักษะให้ตรงกับความต้องการ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้ซอฟต์แวร์วิเคราะห์ข้อมูล เช่น Google Data Studio, Microsoft Power BI หรือ Tableau เพื่อรวบรวมและประมวลผลข้อมูลผลการประเมินในรูปแบบกราฟและแผนภูมิ ทำให้สามารถมองเห็นแนวโน้มและพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนหรือกลุ่มนักเรียนได้ง่ายขึ้น ใช้ข้อมูลประเมินผลที่ได้ในการค้นหาทักษะที่นักเรียนทำได้ดีและทักษะที่ยังต้องพัฒนา เพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาต่อไปและปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อดูความก้าวหน้าของนักเรียนในแต่ละช่วงเวลา ทำให้สามารถทราบว่าการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพียงใด และสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การสอนได้ทันทั่วทั้ง รวมทั้งใช้เทคโนโลยีในการรายงานผลและแจ้งเตือนความคืบหน้า สร้างรายงานออนไลน์ ทำรายงานในรูปแบบดิจิทัล เช่น รายงานพัฒนาการประจำเดือนหรือรายไตรมาสสำหรับนักเรียนแต่ละคน และสามารถแชร์ให้ผู้ปกครองหรือครูผู้สอนเข้าถึงได้ ใช้ระบบแจ้งเตือน เช่น อีเมลหรือการแจ้งเตือนผ่านแอป เพื่อแจ้งเตือนนักเรียน ครู และผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานะและความคืบหน้าในแต่ละช่วงเวลา จากนั้นนำข้อมูลไปปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลพัฒนาการและผลการประเมิน ทำให้เห็นแนวโน้มของทักษะที่ต้องเสริมเพิ่มเติม ซึ่งสามารถนำไปปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนมากขึ้น

**ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพ
สำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1**

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับ
นักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา
เขต 1 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ประเมินได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน
ระดับชั้นมัธยมศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียน
วัดปทุมาวาส ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมทั้งสิ้น 8 ท่าน ดังนี้

1. นางสาวสุณีย์ หอมระรื่น	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปทุมาวาส
2. นางสาววัชรินทร์ คำรงสกุลชัย	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมาวาส
3. นางอารยา เชื้ออินทร์	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมาวาส
4. นางสาวสุพิชชา สุขเกิด	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมาวาส
5. นางสาววิรัชญา แสงกระจ่าง	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมาวาส
6. นายวินัย แสงอ่อน	ตำแหน่ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนวัดปทุมาวาส
7. นายเชา นวลรัตน์	ตำแหน่ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนวัดปทุมาวาส
8. นางสาวสายใจ รุ่งรัตน์	ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนวัดปทุมาวาส

ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็น
ไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และได้รับความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูล
อย่างดียิ่งจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

พื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดปทุมवास จากการสนทนากลุ่มสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญได้ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อที่ 2 ปรับแก้ไขเป็น สร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กับการพัฒนาทักษะอาชีพและจริยธรรมในอาชีพ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น สำรวจเป้าหมายทางอาชีพ วิเคราะห์ความสนใจ ความถนัด และทักษะที่นักเรียนต้องการพัฒนา พร้อมทั้งประเมินอุปสรรคที่อาจส่งผลต่อการเติบโตในเส้นทางอาชีพ ข้อที่ 2 ปรับแก้ไขเป็น จัดประชุมร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความพร้อมในการสนับสนุนกิจกรรมและคัดเลือกวิทยากรพร้อมทั้งกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงานท้องถิ่น

3. ด้านการนิเทศติดตาม ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ปรับแก้ไข ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 รวมกันเป็น วางแผนการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรม และนำไปปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ปรับแก้ไข ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 รวมกันเป็น เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำและถ่ายทอดทักษะ พร้อมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในสถานศึกษา ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น จัดกิจกรรมศึกษาดูงานในสถานประกอบการท้องถิ่น เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

5. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น วางแผนเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาสอนและให้คำปรึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้ครูพร้อมในการส่งเสริมอาชีพแก่นักเรียน ปรับแก้ไข ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 รวมกันเป็น วางแผนประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พร้อมจัดการ

เรียนการสอนที่เน้นฝึกทักษะการทำงานจริง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาชีพตามความต้องการของตลาดแรงงาน

6. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ และแนวทางที่ผู้ประกอบการสามารถสนับสนุนได้ ข้อที่ 4 ปรับแก้ไขเป็น ประสานงานกับภาครัฐและขอความร่วมมือจากภาคเอกชนในการสนับสนุนวิทยากรและทรัพยากรที่จำเป็น เพื่อส่งเสริมอาชีพ

7. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น สำรวจความต้องการแรงงานและทักษะในชุมชน วิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ และจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการท้องถิ่น ข้อที่ 2 ปรับแก้ไขเป็น สืบค้นและศึกษาเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตร ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น ติดตามแนวโน้มตลาดแรงงาน ความต้องการทักษะในภาคอุตสาหกรรม นโยบายเศรษฐกิจทั้งในประเทศและสากล เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนมีศักยภาพแข่งขันในตลาดแรงงานนานาชาติ ข้อที่ 4 ปรับแก้ไขเป็น สถานศึกษาร่วมกับวิทยากรภายนอกออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ โดยมุ่งพัฒนาทักษะเฉพาะที่จำเป็นต่อการทำงานจริง

8. ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น

9. ด้านการบริหารและการจัดการ ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ทักษะ ความสนใจ และผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อวางแผนการสอนที่ตอบโจทย์ตามความต้องการของแต่ละบุคคล ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น จัดทำฐานข้อมูลทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน รวมถึงสถานประกอบการที่พร้อมรับนักเรียนฝึกงาน ข้อที่ 5 ปรับแก้ไขเป็น สร้างระบบฐานข้อมูลกลางเชื่อมโยงข้อมูลนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงและใช้ข้อมูลในการวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

10. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเห็นพ้องกันว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น ปรับแก้ไข ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 รวมกันเป็น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการตลาดแรงงาน เพื่อออกแบบวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับทักษะในแต่ละอาชีพ และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมิน เพื่อเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ตารางที่ 25 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

ประเด็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ประเด็นปรับแก้ไขแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน
ลำดับที่ 1 ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ข้อ 1 สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สร้างเครือข่ายที่มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง และร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ข้อ 2 สร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กับการพัฒนาทักษะอาชีพ	ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อที่ 2 ปรับแก้ไขเป็น สร้างการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้กับการพัฒนาทักษะอาชีพและจริยธรรมในอาชีพ
ลำดับที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ข้อ 1 สำรวจและวิเคราะห์ความสนใจและความต้องการของนักเรียน ข้อ 2 จัดการประชุมร่วมกันระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐกิจ หรืออุตสาหกรรม เพื่อร่วมกันพิจารณาความพร้อมของสถานศึกษาและพื้นที่ชุมชนในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ คัดเลือกวิทยากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในอาชีพ รวมไปถึงการคัดเลือกกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงานในท้องถิ่น	ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น สำรวจเป้าหมายทางอาชีพ วิเคราะห์ความสนใจ ความถนัด และทักษะที่นักเรียนต้องการพัฒนา พร้อมทั้งประเมินอุปสรรคที่อาจส่งผลต่อการเติบโตในเส้นทางอาชีพ ข้อที่ 2 ปรับแก้ไขเป็น จัดประชุมร่วมระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความพร้อมในการสนับสนุนกิจกรรมและคัดเลือกวิทยากร พร้อมทั้งกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงานท้องถิ่น
ลำดับที่ 3 ด้านการนิเทศติดตาม ข้อ 2 วางแผนการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถประเมินประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ปรับแก้ไข ข้อที่ 2 และข้อที่ 3 รวมกันเป็น วางแผนการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรม และนำไปปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ประเด็นปรับแก้ไขแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน
ข้อ 3 จัดทำรายงานสรุปผลและนำผลการนิเทศติดตามไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม ลำดับที่ 4 ด้านการจัดการเรียนการสอน ข้อ 1 เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาอาชีพนั้นๆ เพื่อมาเป็นผู้ให้คำแนะนำและถ่ายทอดทักษะที่เกี่ยวข้อง ในสถานศึกษา ข้อ 2 จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ข้อ 3 เชื่อมชมและศึกษาดูงานในสถานประกอบการในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการดูการปฏิบัติงานของผู้ที่มีประสบการณ์	ปรับแก้ไข ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 รวมกันเป็น เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำและถ่ายทอดทักษะ พร้อมจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในสถานศึกษา ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น จัดกิจกรรมศึกษาดูงานในสถานประกอบการท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
ลำดับที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ข้อ 1 เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาร่วมสอนหรือให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ใหม่ ๆ และทักษะปฏิบัติที่ทันสมัยให้กับครูเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ข้อ 3 วางแผนการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการตลาดแรงงาน ข้อ 4 วางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการทำงานจริงและมีประสบการณ์ที่เตรียมพร้อมสำหรับการประกอบอาชีพ	ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น วางแผนเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาสอนและให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้ครูพร้อมในการส่งเสริมอาชีพแก่นักเรียน ปรับแก้ไข ข้อที่ 3 และข้อที่ 4 รวมกันเป็น วางแผนประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พร้อมจัดการเรียนการสอนที่เน้นฝึกทักษะการทำงานจริง เพื่อเตรียมความพร้อมสู่อาชีพตามความต้องการของตลาด แรงงาน

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ประเด็นปรับแก้ไขแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน
ลำดับที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ข้อ 1 จัดการประชุมเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและวิธีการที่ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือสนับสนุน ข้อ 4 ประสานกับหน่วยงานรัฐและขอความร่วมมือกับหน่วยงานเอกชน ด้านการสนับสนุนการฝึกอบรม วิทยากร หรือทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับการส่งเสริมอาชีพ	ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ และแนวทางที่ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนได้ ข้อที่ 4 ปรับแก้ไขเป็น ประสานงานกับภาครัฐและขอความร่วมมือจากภาคเอกชนในการสนับสนุนวิทยากรและทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อส่งเสริมอาชีพ
ลำดับที่ 7 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ข้อ 2 ศึกษาและสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตร ข้อ 3 ติดตามข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มตลาดแรงงานของประเทศ ความต้องการทักษะในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมถึงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องสำรวจแนวโน้มและความต้องการทักษะในระดับสากล และนำมาปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานนานาชาติ ข้อ 4 สถานศึกษาและวิทยากรภายนอกร่วมกันออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านอาชีพ โดยคำนึงถึงการพัฒนาทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นในการทำงานจริง	ข้อที่ 2 ปรับแก้ไขเป็น สืบค้นและศึกษาเพื่อนำภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอาชีพมาประยุกต์ใช้ในหลักสูตร ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น ติดตามแนวโน้มตลาดแรงงาน ความต้องการทักษะในภาคอุตสาหกรรม นโยบายเศรษฐกิจทั้งในประเทศและสากล เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้ผู้เรียนมีศักยภาพแข่งขันในตลาดแรงงานนานาชาติ ข้อที่ 4 ปรับแก้ไขเป็น สถานศึกษาร่วมกับวิทยากรภายนอกออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ โดยมุ่งพัฒนาทักษะเฉพาะที่จำเป็นต่อการทำงานจริง

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ประเด็นปรับแก้ไขแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน
ลำดับที่ 8 ด้านการพัฒนาความพร้อม ด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากร ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา	ไม่มีการปรับแก้ไข
ลำดับที่ 9 ด้านการบริหารและการจัดการ ข้อ 1 รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ทักษะและความ สนใจในด้านอาชีพ รวมถึงการประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อเป็นแนวทางในการ วางแผนจัดการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์ ความต้องการของแต่ละบุคคล	ข้อที่ 1 ปรับแก้ไขเป็น รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ทักษะ ความสนใจ และผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อวางแผนการสอนที่ตอบโจทย์ตามความ ต้องการของแต่ละบุคคล
ข้อ 3 จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรและ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และข้อมูล สถานประกอบการในชุมชนที่พร้อมรับ นักเรียนเข้าฝึกงาน	ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น จัดทำฐานข้อมูล ทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และเครือข่ายความ ร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชน รวมถึง สถานประกอบการที่พร้อมรับนักเรียนฝึกงาน
ข้อ 5 สร้างระบบฐานข้อมูลกลางที่สามารถ เชื่อมโยงข้อมูลของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครูไว้ในที่เดียว เพื่อความสะดวกในการ เข้าถึงและใช้งานข้อมูลต่าง ๆ ในการ วางแผนการเรียนการสอน	ข้อที่ 5 ปรับแก้ไขเป็น สร้างระบบฐานข้อมูล กลางเชื่อมโยงข้อมูลนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู เพื่อความสะดวกในการเข้าถึงและ ใช้ข้อมูลในการวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริม อาชีพสำหรับนักเรียน
ลำดับที่ 10 ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ปรับแก้ไข ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 รวมกันเป็น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการร่วมกัน วิเคราะห์ความต้องการตลาดแรงงาน เพื่อ ออกแบบวิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับ ทักษะในแต่ละอาชีพ และนำผลการประเมินมา วิเคราะห์เพื่อปรับปรุงหลักสูตรหรือกิจกรรม การเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย
ข้อ 1 ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ ผู้ประกอบการร่วมกันระดมความคิดและ วิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อออกแบบวิธีการประเมินผลที่สอดคล้อง กับทักษะที่จำเป็นในแต่ละสาขาอาชีพ	

ตารางที่ 25 (ต่อ)

ประเด็นแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ประเด็นปรับแก้ไขแนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน
ข้อ 2 นำข้อมูลจากการประเมินผลมาวิเคราะห์ เพื่อหาจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงใน หลักสูตรหรือกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเปิด โอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง และครูมีส่วน ร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน	มีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อพัฒนาการเรียน การสอน ข้อที่ 3 ปรับแก้ไขเป็น ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลใน การจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมิน เพื่อเข้าใจพัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุง การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
ข้อ 3 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บ ข้อมูลประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับผลการประเมิน เพื่อทำความเข้าใจ พัฒนาการของนักเรียนและปรับปรุงการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพการประเมิน เพื่อทำความเข้าใจพัฒนาการของนักเรียน และปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ	

จากตารางพบว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 มีทั้งหมด 30 แนวทาง 10 ด้าน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปผล อภิปรายผล มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 และเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การบริหารและการจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริหารและการจัดการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา การนิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ตามลำดับ

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็น (PNI modified) ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การนิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากร การบริหารและการจัดการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เรียงตามลำดับความต้องการจำเป็น (PNI modified) ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 ได้ทั้งหมด 30 แนวทาง 10 ด้าน

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 มีรายละเอียดดังนี้ 3.1 การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา 3.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3.3 การนิเทศติดตาม 3.4 การจัดการเรียนการสอน 3.5 การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3.6 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3.7 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3.8 การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 3.9 การบริหารและการจัดการ 3.10 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ แต่ให้ข้อสังเกตบางประการเพื่อให้แนวทางมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

จากการดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ระยะ พบว่า ผลการวิจัยมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม ดังจะแสดงได้ตามตารางที่ 26

ตารางที่ 26 สรุปผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
1. การมีส่วนร่วมและ การสร้างเครือข่าย การพัฒนาการศึกษา	0.31	โรงเรียนควรเป็นศูนย์กลางในการ เชื่อมโยงนักเรียนกับโอกาสฝึกงาน และพัฒนาทักษะอาชีพ โดยร่วมมือ กับองค์กรภาครัฐและเอกชน ผ่าน การลงนามความร่วมมือ (MOU) และการออกแบบหลักสูตรที่ตอบ โจทย์ตลาดแรงงาน การสนับสนุน จากชุมชน เช่น การให้คำปรึกษา และเปิดโอกาสฝึกงานในท้องถิ่น จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองและชุมชนเป็นหัวใจ สำคัญ โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรม และใช้สื่อออนไลน์เพื่อสร้างความ เข้าใจและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้มีบทบาท เช่น การเป็นวิทยากรหรือช่วยสนับสนุน โอกาสฝึกงาน การร่วมมือกับชุมชน ในกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ฝึก ทักษะจริง พร้อมตอบแทนด้วยการ ยกย่อง หรือจัดกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์แก่ชุมชน จะช่วยสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีและการสนับสนุน	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็น ว่าแนวทางนี้มีความ เหมาะสมและเป็นไป ได้ในการดำเนินการ เพราะ แนวทางนี้มีการ เน้นการร่วมมือ ระหว่างโรงเรียน, องค์กรภาครัฐและ เอกชน, ชุมชน, และ ผู้ปกครอง ซึ่งสามารถ สร้างระบบสนับสนุนที่ แข็งแกร่งในการพัฒนา ทักษะอาชีพของ นักเรียน

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
		อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ โรงเรียน ควรจัดโครงการแนะแนวอาชีพ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อช่วยใ้ นักเรียนเข้าใจตนเองและวางแผน อาชีพได้ชัดเจน กิจกรรมสำคัญ เช่น การเสวนา คลินิกอาชีพ และการ อบรมทักษะที่จำเป็น เช่น การ สื่อสารและการแก้ปัญหา รวมถึง การพัฒนาช่องทางออนไลน์และ ทีมที่ปรึกษาเพื่อดูแลและปรับปรุง โครงการให้มีประสิทธิภาพ สุดท้าย การฝึกฝนอาชีพร่วมกับ สถานประกอบการช่วยให้นักเรียน พัฒนาทักษะตรงสายอาชีพ เรียนรู้ จากประสบการณ์จริง และเพิ่ม โอกาสการจ้างงาน โดยมีการ ติดตามประเมินผลและให้ คำแนะนำอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียม ความพร้อมสำหรับอนาคต	
2. การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	0.26	สำรวจความสนใจและความ ต้องการของนักเรียนเพื่อให้ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพตรงกับ ความถนัดและเป้าหมายของ นักเรียน โดยโรงเรียนสามารถใช้ แบบสอบถามและการประเมิน บุคลิกภาพ เช่น MBTI หรือ Holland Code รวมถึงกิจกรรม	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็น ว่าแนวทางนี้มีความ เหมาะสมและเป็น ไปได้ในการดำเนินการ เพราะ การใช้ แบบสอบถามและการ ประเมินบุคลิกภาพช่วย ให้นักเรียนสามารถ

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
		สำรวจ เช่น เวิร์กช็อป เพื่อทำความเข้าใจนักเรียน เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ควรวิเคราะห์และจัดกลุ่มตามความสนใจเพื่อวางแผนกิจกรรมที่เหมาะสม จัดประชุมร่วมกับ ผู้ปกครอง, ชุมชน, และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้การวางแผน กิจกรรมมีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการ ของนักเรียน โดยหลังการประชุมควรจัดทำรายงานสรุปและส่งให้ ทุกฝ่ายเพื่อดำเนินการตามแผนที่วางไว้	ทำความเข้าใจตัวเอง สามารถเพิ่มความ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ การจัดกิจกรรมสำรวจ วิเคราะห์และจัดกลุ่ม ตามความสนใจของ นักเรียน ช่วยให้ โรงเรียนสามารถจัด กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ที่ตรงกับความต้องการ และความสนใจของ นักเรียนได้มากขึ้น
3. การนิเทศติดตาม	0.24	การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและ วัดผลได้ (SMART Goals) เป็นสิ่ง สำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริม อาชีพ โดยต้องครอบคลุมทั้งด้าน ปริมาณและคุณภาพ เช่น การ พัฒนาทักษะและการเข้าร่วม กิจกรรม เป้าหมายต้องสอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนและ ความต้องการของนักเรียนและ ตลาดแรงงาน การติดตามผลควร เป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือ ประเมินที่เหมาะสม เช่น แบบสอบถามหรือแบบทดสอบ	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็น ว่าแนวทางนี้มีความ เหมาะสมและเป็นไป ได้ในการดำเนินการ เพราะ การตั้งเป้าหมาย ที่ชัดเจนช่วยให้ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ มีทิศทางและสามารถ ประเมินผลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ช่วยให้ โรงเรียนสามารถ ปรับปรุงกิจกรรมได้ อย่างมีข้อมูลรองรับ

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
		และติดตามผลในระยะเวลาที่ กำหนด เช่น รายเดือนหรือราย ไตรมาส การจัดทำรายงานสรุปผล จะช่วยประเมินความสำเร็จและ จุดที่ต้องปรับปรุง พร้อมใช้ข้อมูลที่ได้ ในการปรับปรุงกิจกรรม ในอนาคตให้ตอบสนองความ ต้องการของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น	ติดตามผลในระยะสั้น ช่วยปรับเปลี่ยน กิจกรรมให้สอดคล้อง กับสถานการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงได้
4. การจัดการเรียน การสอน	0.23	เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมา ถ่ายทอดความรู้ช่วยให้นักเรียน ได้รับประสบการณ์จริง โดย วิทยากรต้องมีทักษะในการสื่อสาร ให้เข้าใจง่ายและตอบคำถามได้ดี การเรียนการสอนควรกำหนดหัวข้อ และวัตถุประสงค์ชัดเจน พร้อม ออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับ นักเรียน เช่น ค่าอาชีพ โครงการ อาชีพ ฐานการเรียนรู้ และธุรกิจ จำลอง ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะสำคัญ ในอาชีพ และโรงเรียนสามารถช่วย ส่งเสริมให้นักเรียนนักเรียนได้รับ แรงบันดาลใจ รวมทั้งกำหนด เป้าหมายอาชีพจากการเยี่ยมชม สถานประกอบการ โดยต้องเลือก สถานที่ที่เหมาะสมและให้โอกาส นักเรียนในการถามคำถามกับ ผู้เชี่ยวชาญ และสุดท้าย นักเรียน	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็น ว่าแนวทางนี้มีความ เหมาะสมและเป็นไป ได้ในการดำเนินการ เพราะ ช่วยให้นักเรียน ได้รับประสบการณ์จริง จากผู้เชี่ยวชาญ การ เลือกวิทยากรที่มีทักษะ การสื่อสารดีและ สามารถตอบคำถามได้ จะทำให้การเรียนการ สอนมีประสิทธิภาพ การออกแบบกิจกรรม ต่าง ๆ ช่วยพัฒนา ทักษะอาชีพและ กระตุ้นให้นักเรียนมี แรงบันดาลใจในการ เลือกอาชีพและเข้าใจ ภาพจริงของการทำงาน

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
5. การมีส่วนร่วม ในการวางแผน	0.21	จะต้องสะท้อนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้ เชิญผู้เชี่ยวชาญมาฝึกอบรมครูช่วยเสริมทักษะและความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ครูสามารถวางแผนการสอนอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปพัฒนานักเรียนได้ดียิ่งขึ้น การใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เช่น ห้องปฏิบัติการจำลองสถานการณ์อาชีพ และการเยี่ยมชมสถานประกอบการในชุมชนจะช่วยเสริมทักษะและความเข้าใจในการทำงานจริง นอกจากนี้ยังควรปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเน้นทักษะที่สำคัญ เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยีการเรียนการสอนควรเชื่อมโยงกับทักษะอาชีพ ผ่านการเรียนรู้จากโครงการจริงและการฝึกงานทั้งในและนอกสถานที่ พร้อมเสริมทักษะ Soft Skills เช่น การแก้ปัญหาและการบริหารจัดการเวลา เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเข้าสู่ตลาดงาน	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็นว่าแนวทางนี้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ เพราะ การพัฒนาทักษะของครูและนักเรียนผ่านการอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับทักษะที่ตลาดต้องการ จะช่วยเพิ่มความพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่ตลาดงาน การเชื่อมโยงการเรียนการสอนกับโครงการจริง และการฝึกงานเสริมทักษะทั้งด้านวิชาชีพและ Soft Skills ช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและสนับสนุนการพัฒนาทักษะของนักเรียนอย่างยั่งยืน

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
6. การมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ	0.20	จัดประชุมกับผู้ปกครองเพื่ออธิบาย กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ชี้แจง วัตถุประสงค์และวิธีที่ผู้ปกครอง สามารถมีส่วนร่วม เช่น การฝึก ทักษะการทำงานเป็นทีม การซ่อมแซม หรือการขายสินค้า ในชุมชน พร้อมแผนการพา นักเรียนไปเยี่ยมชม สถานประกอบการจริง ผู้ปกครอง ควรสนับสนุนการเรียนรู้ นอกห้องเรียนและการพัฒนาทักษะ นักเรียน รวมทั้งสนับสนุน ทรัพยากรและเชิญผู้มีความรู้มาร่วม แบ่งปันประสบการณ์ หลังประชุม ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดง ความคิดเห็นและสร้างช่องทาง ติดต่อสำหรับการสนับสนุน กิจกรรม การเชิญผู้ประกอบการใน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอน ควรเริ่มจากการติดต่อและชี้แจง วัตถุประสงค์ เช่น การเป็นวิทยากร หรือการสาธิตการทำงานจริง ผู้ประกอบการควรร่วมออกแบบ หลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนอง ทักษะที่ตลาดต้องการ โดยใช้ เทคโนโลยีในการติดตามผลและ พัฒนาหลักสูตร โรงเรียนควรแสดง	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็น ว่าแนวทางนี้มีความ เหมาะสมและเป็นไป ได้ในการดำเนินการ เพราะ การชี้แจง วัตถุประสงค์และ การสนับสนุนจาก ผู้ปกครองช่วย เสริมสร้างความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนและ ครอบครัว การเชิญ ผู้ประกอบการมาร่วม สอนและออกแบบ หลักสูตรที่ตรงกับ ตลาดแรงงานจะพัฒนา ทักษะอาชีพของ นักเรียนได้ดีขึ้น การใช้ ทรัพยากรในชุมชน และการประสานงาน กับหน่วยงานต่าง ๆ ช่วยให้ นักเรียนได้รับ ประสบการณ์จากการ ทำงานจริง และการทำ MOU จะทำให้การ ดำเนินการเป็นไป อย่างมีระเบียบและ ตรวจสอบได้

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
		ความขอบคุณและเชิญ ผู้ประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างความร่วมมืออย่างยั่งยืน การใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็น แหล่งเรียนรู้ควรเริ่มจากการสำรวจ ทรัพยากรที่เสริมทักษะนักเรียน แล้วจัดประชุมกับผู้นำชุมชนและ ผู้ประกอบการเพื่ออธิบาย ประโยชน์และสร้างความร่วมมือ โดยทำข้อตกลงความร่วมมือเพื่อ กำหนดบทบาทของทุกฝ่าย ซึ่งช่วย พัฒนาทักษะนักเรียนและส่งเสริม ความสัมพันธ์ในชุมชน การประสานงานกับหน่วยงานรัฐ และเอกชนจะช่วยสนับสนุนการ ฝึกอบรมและทรัพยากรให้แก่ นักเรียน โดยขอความร่วมมือจาก หน่วยงานและธุรกิจในพื้นที่ เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ จริง ควรทำบันทึกข้อตกลงความ ร่วมมือ (MOU) เพื่อกำหนด บทบาทและความรับผิดชอบของ ทุกฝ่ายอย่างชัดเจน	

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
7. การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	0.19	สำรวจความต้องการแรงงาน และทักษะในชุมชน โดยเริ่มจาก การวิเคราะห์ปัญหาท้องถิ่นและ สอบถามธุรกิจเกี่ยวกับทักษะ ที่ขาดแคลน จากนั้นจัดประชุมกับ ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่ เชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน โดยเน้น ทักษะที่สามารถใช้ประกอบอาชีพ จริง และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียน การสอน เช่น การทำผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นและเกษตรอินทรีย์ พร้อม ทั้งการพัฒนาโมเดลธุรกิจ การติดตามแนวโน้มตลาดแรงงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็น สิ่งสำคัญในการปรับปรุงหลักสูตร โดยศึกษาทักษะที่ตลาดต้องการ เช่น การโปรแกรมมิ่งและการ วิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งติดตาม นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลและ การลงทุนใน EEC สถานศึกษาและ วิทยาการภายนอกร่วมกันออกแบบ หลักสูตรที่ผสมผสานทฤษฎีกับ การฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเตรียม นักเรียนให้พร้อมสำหรับการ ทำงานในสภาพแวดล้อมที่	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็น ว่าแนวทางนี้มีความ เหมาะสมและเป็นไป ได้ในการดำเนินการ เพราะ การสำรวจความ ต้องการแรงงานใน ชุมชนช่วยให้หลักสูตร สอดคล้องกับ ความ ต้องการของตลาด แรงงาน การร่วมมือกับ ผู้ประกอบการและ หน่วยงานต่าง ๆ ทำให้ หลักสูตรตอบสนอง ทักษะที่ใช้ในชีวิตจริง การนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาผสมผสาน กับกิจกรรมการเรียน การสอนและการ ติดตามแนวโน้ม ตลาดแรงงาน ช่วยให้ หลักสูตรทันสมัยและ ตอบสนองความ ต้องการในอนาคต การปรับปรุงหลักสูตร ทุก 1-2 ปีทำให้ หลักสูตรมีความ ยืดหยุ่นและพร้อมรับ

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
8. การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา	0.18	เปลี่ยนแปลงเร็ว โดยปรับปรุงหลักสูตรทุก 1-2 ปี ตามข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการ จัดเตรียมห้องปฏิบัติการที่มีพื้นที่ฝึกทักษะที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัย รวมทั้งแสงสว่างและการระบายอากาศที่ดี พร้อมทั้งอุปกรณ์ป้องกันและระบบความปลอดภัย ห้องปฏิบัติการต้องมีการจัดตารางเวลาและการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามทักษะ เพื่อให้ใช้พื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการประเมินและปรับปรุงอุปกรณ์ให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงาน นอกจากนี้ต้องตรวจสอบและซ่อมบำรุงอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการฝึกอบรมการใช้งานให้ถูกต้อง เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและเตรียมพร้อมสำหรับอาชีพในอนาคต	การเปลี่ยนแปลง ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็นว่าแนวทางนี้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ เพราะ การออกแบบห้องที่คำนึงถึงความปลอดภัยและความสะดวกช่วยให้นักเรียนฝึกทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดตารางเวลาและการแบ่งกลุ่มช่วยให้พื้นที่ได้อย่างเต็มที่ การปรับปรุงอุปกรณ์ให้ทันสมัยและ การบำรุงรักษาจะทำให้ นักเรียนเตรียมพร้อมสำหรับอาชีพที่ต้องการทักษะเฉพาะ

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
9. การบริหาร และการจัดการ	0.16	การวางแผนการเรียนการสอนควรเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทักษะ และความสนใจของนักเรียนเพื่อออกแบบการสอนที่เหมาะสม พร้อมทั้งจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพและปรับแผนการสอนทุกไตรมาสให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ข้อมูลจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการสนับสนุนอาชีพจะช่วยให้การวางแผนกิจกรรมและส่งเสริมการพัฒนาอาชีพของนักเรียน การรวบรวมข้อมูลจากชุมชน เช่น สถานประกอบการและแหล่งเรียนรู้ จะช่วยพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ขณะที่ข้อมูลทักษะและความเชี่ยวชาญของครูจะช่วยให้การมอบหมายการสอนที่ตรงกับความสามารถ การสร้างระบบฐานข้อมูลกลางที่เชื่อมโยงข้อมูลของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และครู จะช่วยให้การวางแผนการเรียนการสอนและการเข้าถึงข้อมูลเป็นไปอย่างสะดวกและปลอดภัย พร้อมทั้งมีฟังก์ชันวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็นว่าแนวทางนี้มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในการดำเนินการ เพราะ การรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ทักษะ และความสนใจของนักเรียนช่วยให้การสอนตรงตามความต้องการ การปรับแผนการสอนทุกไตรมาสตามข้อมูลของนักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการและครู ช่วยส่งเสริมการพัฒนาอาชีพที่ทันสมัย การสร้างระบบฐานข้อมูลกลางช่วยให้การจัดการข้อมูลสะดวกและปลอดภัย

รายการ	PNI _{modified}	แนวทางการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน	ผลการประเมิน ความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้
10. การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล	0.14	การออกแบบการประเมินผล ควรเริ่มจากความร่วมมือระหว่าง ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ ผู้ประกอบการ เพื่อกำหนดทักษะ ที่จำเป็นในอาชีพและเลือกวิธีการ ประเมินที่เหมาะสม เช่น การทดสอบปฏิบัติงานจริง หรือการ ประเมินจากผลงาน การตั้งเกณฑ์ การประเมินต้องยุติธรรมและ ครอบคลุม โดยรับข้อเสนอแนะจาก ทุกฝ่ายเพื่อปรับให้สอดคล้องกับ ตลาดแรงงาน ข้อมูลจากการ ประเมินจะช่วยปรับปรุงหลักสูตร ให้ตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน การใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล เช่น Google Sheets, LMS และเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลอย่าง Google Data Studio หรือ Tableau ช่วยในการจัดเก็บและวิเคราะห์ ข้อมูลผลการประเมิน ทำให้ครูและ ผู้ปกครองสามารถติดตาม พัฒนาการของนักเรียนและ ปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนอง ความต้องการของนักเรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้ประเมินให้ข้อคิดเห็น ว่าแนวทางนี้มีความ เหมาะสมและเป็นไป ได้ในการดำเนินการ เพราะ การมีความ ร่วมมือระหว่างทุกฝ่าย ช่วยให้การประเมิน ตอบสนองต่อความ ต้องการตลาดแรงงาน การเลือกวิธีประเมิน ที่เหมาะสมจะสะท้อน ความสามารถของ นักเรียนได้อย่างถูกต้อง การตั้งเกณฑ์การ ประเมินที่ยุติธรรมและ การใช้ข้อมูลจากการ ประเมิน ช่วยปรับปรุง หลักสูตรให้ทันกับ ความต้องการ ตลาดแรงงาน และการ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ช่วยติดตามพัฒนาการ ของนักเรียนจะช่วยให้ การพัฒนาทักษะด้าน อาชีพของนักเรียนเกิด ประสิทธิผล

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความคาดหวังที่สูงขึ้นของครู นักเรียน ผู้ปกครอง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องการให้การส่งเสริมอาชีพมีความเข้มแข็งและครอบคลุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้สาเหตุอาจมาจากความต้องการที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพิ่มโอกาสการมีงานทำ และเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในอนาคต นอกจากนี้ยังอาจเกิดจากการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพในระดับชุมชนและท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช ชุมภูเทพ (2560) เรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการส่งเสริมอาชีพ 2) แนวทางการส่งเสริมอาชีพ 3) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) เป้าหมายการส่งเสริมอาชีพ ซึ่งทุก องค์ประกอบส่งผลต่อการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและ ทุรกันดาร ในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก ทั้งนี้เพราะการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส บนพื้นที่สูงและ ทุรกันดารเพื่อให้ประสบความสำเร็จและบรรลุผลตรงตามเป้าหมายให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานที่ดี มีอาชีพที่มั่นคงสามารถประกอบอาชีพที่ถนัด ที่สนใจ อยู่ในท้องถิ่น พื้นที่บ้านเกิดได้อย่างยั่งยืน ควรจัดให้สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพบริบท ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของพื้นที่และตรงตามความต้องการ ความสนใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีกระบวนการส่งเสริมที่มีขั้นตอนชัดเจนสามารถนำสู่การปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ทุกขั้นตอนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนให้เข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนเองในการจัดการศึกษา

มีความตระหนักใน การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ผู้บริหาร คณะครูอาจารย์ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ องค์กรเอกชน ภาครัฐเห็น ความสำคัญของการจัดการศึกษาด้านอาชีพมากขึ้น บุคลากรมีความรู้ความชำนาญทางด้านทักษะอาชีพเพิ่มขึ้น หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมีการ เสริมสร้างความรู้และทักษะอาชีพที่เป็นรากฐานสำคัญแก่นักเรียน สถานศึกษา ได้รับการสนับสนุน งบประมาณ มีแผนการดำเนินงานชัดเจน มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่หลากหลาย มีอาคารสถานที่ สำหรับจัดกิจกรรม สำหรับจัดเก็บและจำหน่ายสินค้า มีการบริหารจัดการในเรื่องของการตลาดและ แหล่งจำหน่าย ผลผลิตชิ้นงานของนักเรียน มีวัสดุฝึก ครุภัณฑ์ที่ทันสมัยและมีเพียงพอต่อการใช้งาน ฝึกอาชีพ มีข้อมูลแหล่งวิทยากร ท้องถิ่น มีการจัดเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เหมาะสม การประเมินผลเหมาะสมกับกิจกรรม

1.1 การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา สภาพปัจจุบันของการ ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพ ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีความคาดหวังสูงจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่ต้องการให้การส่งเสริมอาชีพมีความเข้มแข็งและครอบคลุมยิ่งขึ้น เพื่อตอบ โจทย์ความ ต้องการของตลาดแรงงานและเพิ่มโอกาสการมีงานทำในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเพิ่ม สอนภักดี และคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัด การศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล พบว่า การทำงานแบบเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะสมาชิกเครือข่ายต่างมีบทบาทสำคัญต่อการ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้กลไกของการสื่อสาร แลกเปลี่ยน ข้อมูลและประสบการณ์ มี การร่วมมือกันในเรื่องต่าง ๆ และยังทำให้มีพลังต่อรองกับอำนาจต่าง ๆ ได้ดี และรูปแบบเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 องค์คณะบุคคลเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายและภารกิจเครือข่ายความร่วมมือ องค์ประกอบที่ 3 แนวทางการจัดการศึกษาตลอดชีวิต และองค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารของเครือข่ายความร่วมมือ โดยผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนใน สังกัดเทศบาล มีความเห็นว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และความมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู นักเรียน และ ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกัน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการมีส่วนร่วมที่กว้างขวางและครอบคลุมยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการและ เป้าหมายของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ โชติสุกานต์ (2558) เรื่อง การ ประยุกต์กระบวนการทัศนคติการตัดสินใจบนฐานของการแบ่งปันความรู้เพื่อเป็นกระบวนการปฏิบัติแบบ มีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1.ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการดำเนินการตามกระบวนการตัดสินใจบนฐานของการแบ่งปันความรู้ไม่แตกต่างกัน 2.หลังจากการได้รับความรู้ทั้งกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มผู้ปกครองเห็นด้วยกับการ ดำเนินการตามกระบวนการตัดสินใจบนฐานของการแบ่งปันความรู้ ในระดับที่สูงกว่าก่อนการ ได้รับความรู้ 3.ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการตามกระบวนการตัดสินใจ บนฐานของการแบ่งปันความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสัมพันธ์ของสถานศึกษากับ ผู้ปกครอง ความสามารถในการมีส่วนร่วมและทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ในขณะที่ความคิดเห็นของผู้ปกครองในการดำเนินการตามกระบวนการตัดสินใจบน ฐานของการแบ่งปันความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการมีส่วนร่วม และทัศนคติ ต่อการมีส่วนร่วม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 การนิเทศติดตาม สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ใน ระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ทำ ให้สามารถพัฒนาและปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการนิเทศติดตามที่ เข้มข้นและครอบคลุมทุกด้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาและความสำเร็จในระยะยาว สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพล วิทยาลัย (2549) ได้ศึกษาการดำเนินงานการนิเทศ ภายในโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน พบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ มีการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน มีการเตรียมบุคลากร มีการเตรียม งบประมาณและเครื่องมือสำหรับการนิเทศภายในโรงเรียน การกำหนดช่วงเวลาการนิเทศภายใน โรงเรียนและมีการเตรียมการประเมินผลและสรุปผลการนิเทศภายในโรงเรียน โดยครูมีส่วนร่วม

เกือบทุกขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินห์ฮาน์ อุปาทั้ง (2551) ได้ศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครพบว่า การนิเทศภายในมีการกำหนดและแจ้งนโยบายการนิเทศภายใน มีการเตรียมบุคลากร มีการวางแผนการนิเทศ มีการจัดทำแผนงาน โครงการ มีการเตรียมเครื่องมือ และมีการเตรียมการประเมินผลและสรุปผลการนิเทศอย่างครบถ้วน แสดงให้เห็นถึงความตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน

1.4 การจัดการเรียนการสอน สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงขึ้น ครอบคลุมทุกทักษะอาชีพที่จำเป็นและสามารถปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา และคณะ (2563) ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทยมีดังนี้ 1.การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน 2.การออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ 3.ความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชนในการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน 4.ยุทธศาสตร์ “รวมพลัง สานฝัน ขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าสู่อาชีพได้ตลอดแนว” สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยพล ดีอุ่น และธีระภัทร ประสมสุข (2565) ได้สรุปว่า การใช้แนวทาง Active Learning เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพกระบวนการนี้เน้นการจำลองสถานการณ์การเรียนรู้จากประสบการณ์การมีส่วนร่วม การสร้างความรู้ และการพัฒนาทักษะ ซึ่งเป็นงานวิจัยสนับสนุนว่ามีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการเรียนรู้และความสามารถในการทำงานของนักเรียนในอนาคต

1.5 การมีส่วนร่วมในการวางแผน สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการให้โอกาสนักเรียน ครู และผู้ปกครองร่วมกันกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการมี

ส่วนร่วมที่เข้มข้นและครอบคลุมมากขึ้น เพื่อให้การวางแผนสอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาณัฐ สีเตา และอภิชาติ เสนะนันท์ (2565) ที่ได้ศึกษาแนวทางบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยมากกว่า ด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องมาจาก การบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ต้องอาศัยกระบวนการบริหารที่มีคุณภาพ ซึ่งวงจร PDCA เป็นกระบวนการบริหารที่ได้รับการยอมรับกันอย่างแพร่หลาย จากองค์การทั่วโลก รวมถึงองค์การการศึกษาที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างเป็นระบบ ดังที่ เดมมิ่ง (Deming; อ้างถึงในดวงธิดา พุตระกูล, 2554, หน้า 12) กล่าวว่า การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็น กระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่ เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิ่ง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน การ ปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

1.6 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการร่วมมือจากครู นักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพ สำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการมีส่วนร่วมที่ กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมายอย่างครบถ้วนและยั่งยืน สอดคล้อง กับงานวิจัยของ สาธิต ปรัชญาอริยะกุล (2560) สรุปไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็น การร่วมระดมสรรพกำลังในการจัดการศึกษา รวมทั้งระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาเพื่อใช้ในการ จัดการศึกษา เป็นการสนองแนวคิดในการจัดการศึกษาที่ว่า เมื่อการศึกษาเป็นไปเพื่อมวลชน มวลชนทุกเหล่าก็ต้องร่วมมือกันจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัด กระบวนการ เรียนรู้ภายในชุมชน สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชนการศึกษา

1.7 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการ ของตลาดแรงงานและความสามารถของนักเรียนได้ดี ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริม

อาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการพัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมทักษะอาชีพที่หลากหลายและทันสมัยมากขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิย สุทธิสุตติ และคณะ (2562) เรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพ และการมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์เน้นโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพที่สนใจที่ใช้อย่างจริงจัง เห็นความสำคัญของการสร้างอาชีพสุจริต ประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ความถนัดและความสนใจของตนเอง โดยโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างมีการดำเนินการระดับชั้นเรียนเหมือนกัน จัดกิจกรรมตามสภาพของโรงเรียนและชุมชน เหมาะสมกับงบประมาณ โดยครูผู้สอนมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน จากการศึกษาค้นพบ 4 ยุทธศาสตร์คือ การสร้างเครือข่าย การพัฒนาผู้สอน การบริหาร โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม และ การจัดการศึกษาที่ปฏิบัติจริงตามบริบทท้องถิ่น

1.8 การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการใช้แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่ครบครันและทันสมัยยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเรียนรู้ที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์ (2564) สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนปิยะพรพิทยา ได้แก่ 1) การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) การปฏิบัติตามแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล และ 4) การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจารย์ หมดสังข์ (2559) พบว่า ขั้นตอนการวางแผน ควรสำรวจความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โดยให้แต่ละบุคคลสามารถเข้ามาร่วมเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้จะสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ อันติมานนท์ (2553) พบว่า แนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างจริงจัง มีการ สนับสนุนครูใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ กระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลา จัดตั้ง

ศูนย์พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และจัดห้องสมุดให้เป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาสนับสนุนให้มีการสืบค้นจากเว็บไซต์

1.9 การบริหารและการจัดการ สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการจัดการที่มีระบบและประสิทธิภาพในการส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการบริหารและการจัดการที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงานได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ และคณะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม ทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครู ด้านการส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้และด้านการส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ ภาพรวม มีระดับ คุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก 2.ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษ ที่21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า 2.1) ปัจจัยที่สนับสนุน การบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ การวางแผนงานและงบประมาณ การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล การนิเทศการจัดการเรียนรู้การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์แบบเป็นกันเอง และแหล่งเรียนรู้ภายในที่สามารถฝึกปฏิบัติงานได้จริง 2.2) เหตุปัจจัยที่จุดรั้งการบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ ขาดการวางแผนเพื่อพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้วัสดุ อุปกรณ์และห้องปฏิบัติการ เฉพาะในการจัดการเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ รูปแบบการนิเทศไม่สอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอน รูปแบบการประเมินผู้เรียนไม่หลากหลายขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ความถนัด หรือ ความสนใจของตนเองและขาดการวางแผนในการจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานที่ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ 3.แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพในศตวรรษ ที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย มี 3 ขั้นตอน คือ 3.1) การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของครูก่อนเข้า สอน 2) การวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการนิเทศการ สอนและ 4) การประเมินและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ 3.2) การสร้างบรรยากาศเพื่อส่งเสริมการ

เรียนรู้ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางจิตวิทยา 2) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางกายภาพ และ 3) การส่งเสริมการจัดบรรยากาศทางสังคม และ 3.3) การส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้

1.10 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สภาพปัจจุบันของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการประเมินผลร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และ ผู้ปกครองที่มีส่วนในการพัฒนาทักษะอาชีพ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าต้องการการประเมินผลที่ครอบคลุมและโปร่งใดยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาการส่งเสริมอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร บุญกว้าง (2559) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เป็นหนึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนกับโรงเรียนบ้านเหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร ที่ประกอบด้วย 1) ระดมความคิด 2) การมีส่วนร่วมการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการลงมือทำ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข และ 6) การรับผลประโยชน์ร่วมกัน

2.แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้ แนวทางการส่งเสริมคือ สร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงนักเรียนกับโอกาสฝึกทักษะอาชีพในสถานการณ์จริง ผ่านการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน ได้แก่ บริษัทเอกชน มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และ NGOs โดยเน้นการออกแบบหลักสูตรและโครงการฝึกงานที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนจะจัดกิจกรรมแนะแนวและฝึกฝนอาชีพร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต ผ่านการประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สำรวจและวิเคราะห์ความสนใจและความต้องการทางอาชีพของนักเรียน เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยใช้แบบสอบถาม การประเมินบุคลิกภาพ และการสังเกตพฤติกรรม เพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ จากนั้นวางแผนจัดกิจกรรมให้ตรงกับกลุ่มความสนใจของนักเรียน มีการประชุมร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน รวมถึงสรุปรายงานผลและข้อคิดลงเพื่อการดำเนินงานตามแผนต่อไป กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ โดยใช้หลัก SMART Goals ที่สามารถวัดผลได้

และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รวมถึงการวางแผนติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ผ่านการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและใช้เครื่องมือประเมิน เช่น แบบสอบถามและการสังเกตพฤติกรรม การติดตามผลจะช่วยประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรม และข้อมูลที่ได้จะนำมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน พร้อมเสนอแนวทางการปรับปรุงเพิ่มเติมหากจำเป็น เสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีมา ถ่ายทอดประสบการณ์จริงแก่ผู้เรียน กำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน พร้อมเปิดโอกาสให้มีการซักถามและทำกิจกรรม การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ เช่น ค่ายอาชีพ โครงการอาชีพ และกิจกรรมฝึกปฏิบัติอื่น ๆ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะในบริบทของชีวิตจริง

นอกจากนี้ การเยี่ยมชมสถานประกอบการท้องถิ่นและการสรุปผลการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างมุมมองและแรงบันดาลใจทางอาชีพแก่นักเรียน เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาเสริมความรู้และทักษะที่ทันสมัยแก่ครู เพื่อเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมอาชีพให้แก่ นักเรียน ครูจะได้รับการอบรมและฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการสอน การวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้ประสบการณ์สมจริง และการใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงช่วยลดข้อจำกัดด้านทรัพยากร การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานโดยเพิ่มทักษะสำคัญ เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยี จะเตรียมนักเรียนเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต การบูรณาการหลักสูตรอิงอาชีพ การเรียนรู้ผ่านโครงการ และการฝึกทักษะ Soft Skills จะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมสู่สายอาชีพ จัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ โดยมีการอธิบายเป้าหมายประโยชน์ด้านทักษะอาชีพให้แก่ นักเรียนและเชิญชวนผู้ประกอบการร่วมสนับสนุนทรัพยากร พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในชุมชน เพื่อถ่ายทอดทักษะและออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน มีการใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ ผ่านการจัดทำข้อตกลงชัดเจนกับหน่วยงานรัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรม การสร้างช่องทางการสื่อสารและบันทึกข้อตกลงจะช่วยสร้างความต่อเนื่องและประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ดำรงและพัฒนาศูนย์ให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในชุมชน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ทักษะที่ขาดแคลนและหารือกับผู้ประกอบการเพื่อปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน โดยผสมผสานการเรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติจริงในชุมชน รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมทักษะอาชีพและสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีการติดตามแนวโน้มแรงงานทั้ง

ในประเทศและสากล เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการในอุตสาหกรรม เช่น เทคโนโลยีและพลังงานสีเขียว โดยออกแบบกิจกรรมที่พัฒนาทักษะเฉพาะทาง มีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและวิทยากรภายนอก รวมถึงประเมินผลและปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่อง จัดเตรียมห้องปฏิบัติการเฉพาะทางสำหรับฝึกทักษะอาชีพ โดยออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมและมีความปลอดภัย รวมถึงการจัดหาและดูแลอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสาขาวิชาที่นักเรียนสนใจ โดยเน้นการจัดซื้ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพ การบำรุงรักษา และวางแผนงบประมาณสำหรับการเปลี่ยนอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพ พร้อมการอบรมการใช้งานแก่ครูและนักเรียน รวมถึงติดตามแนวโน้มเทคโนโลยีในสายอาชีพต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับตลาดแรงงานและช่วยเพิ่มความพร้อมให้แก่ นักเรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต

รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะ ความสนใจ และความสามารถด้านอาชีพของนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล รวมถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรชุมชนและเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลความเชี่ยวชาญของครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเน้นการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางที่รวบรวมข้อมูลทุกฝ่ายไว้ในที่เดียวเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการในการออกแบบการประเมินทักษะให้ตรงกับความต้องการตลาดแรงงาน โดยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์ทักษะที่จำเป็น และการกำหนดวิธีการประเมิน เช่น การทดสอบปฏิบัติจริง ร่วมกันติดตามผลและปรับปรุงการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน โดยผลการประเมินจะถูกนำมาใช้พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับปรุงการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์ และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษาความต้องการและแนวทางพัฒนาทักษะอาชีพ ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีการปฏิบัติจริง จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ มีการเชิญวิทยากรภายนอกมาสอนให้ความรู้แก่นักเรียน จัดการเรียนให้

นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลาย โดยเน้นกระบวนการความเป็นผู้นำในการทำงานกับผู้อื่น การวางแผนในการทำงานสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามเวลาที่กำหนด มีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน ครูและบุคลากรต้องมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะอาชีพนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพที่หลากหลาย เนื่องจากการส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา เป็นการพัฒนาศักยภาพในด้านบุคคลเพื่อให้เกิดทักษะอาชีพ สามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการศึกษา เตรียมพร้อมตนเองเพื่อเข้าสู่อาชีพในอนาคต ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิต เกิดการเรียนรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นเส้นทางแห่งความก้าวหน้าในอาชีพ รู้และเข้าใจตนเอง ในด้านความถนัด ความสนใจ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2560) กล่าวว่า iva สถานศึกษาและครูต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยส่งเสริมและเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียน ส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพจะต้องมีส่วนประกอบของกิจกรรมการตระหนักรู้ในตนเอง กิจกรรมตระหนักรู้การทำงาน เรียนรู้การตัดสินใจ เรียนรู้การเปลี่ยนแปลง การสร้างแรงจูงใจ ความตระหนักคุณค่าและความสำคัญของการประกอบอาชีพ การสร้างความรู้ความเข้าใจในอาชีพ เปิดโอกาสให้นักเรียนค้นพบตนเอง สามารถตัดสินใจวางแผนการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาชีพ หรือออกไปประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารด้านวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ อาชีพในท้องถิ่น และความเปลี่ยนแปลงของสังคม เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพนักเรียน ครูได้รับการพัฒนาความรู้ด้านอาชีพที่หลากหลาย

2.1 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา

สร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงนักเรียนกับโอกาสฝึกทักษะอาชีพในสถานการณ์จริง ผ่านการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน ได้แก่ บริษัทเอกชน มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และ NGOs โดยเน้นการออกแบบหลักสูตรและโครงการฝึกงานที่ตอบโจทย์ตลาดแรงงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โรงเรียนจะจัดกิจกรรมแนะแนวและฝึกฝนอาชีพร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อเตรียมความพร้อมของ

นักเรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต ผ่านการประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์" (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และพัฒนาทักษะผ่านการสะท้อนความคิด (Reflection) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) นักเรียนได้รับโอกาสฝึกงานหรือทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในสถานประกอบการจริง เช่น ฝึกงานในบริษัทหรือองค์กรต่าง ๆ การสังเกตและสะท้อนความคิด (Reflective Observation) นักเรียนสะท้อนประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกงานผ่านกิจกรรม เช่น การเขียนรายงาน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนหรือที่ปรึกษา การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) นักเรียนเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ในสถานการณ์จริงกับความรู้เชิงทฤษฎี เช่น การออกแบบโครงงานที่น่าทึ่งมาปรับใช้ในสถานการณ์จริง การทดลองและนำไปปฏิบัติ (Active Experimentation) นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับปรุงหรือทดลองในสถานการณ์ใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ สุขอนันต์ และอภิชาติ เสนะนันท์ (2564) การศึกษากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 ได้กลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ คือกลยุทธ์การวางแผน กลยุทธ์เครือข่าย กลยุทธ์การมีส่วนร่วม และกลยุทธ์การบูรณาการซึ่งเกิดจากการสังเคราะห์จากนักวิชาการ 5 ท่าน มีความสำคัญและมีความจำเป็นในการใช้ขับเคลื่อนรวมกันโดยเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการสร้างและขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยกลยุทธ์การวางแผนเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อใช้เป็นแนวทางของกลยุทธ์การบริหารเครือข่าย กลยุทธ์เครือข่ายเน้นการสร้างเครือข่ายการวิจัยจากครูผู้สอนกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้รวมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) โดยกลยุทธ์การมีส่วนร่วมเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน และกลยุทธ์การบูรณาการเน้นการเชื่อมโยงการวิจัยกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและการจัดการเชื่อมโยงประสบการณ์ของครูและนักเรียนทั้งนี้เพื่อให้การขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารสำเร็จและมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

สำรวจและวิเคราะห์ความสนใจและความต้องการทางอาชีพของนักเรียน เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล โดยใช้แบบสอบถาม การประเมินบุคลิกภาพ และการสังเกตพฤติกรรมเพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ จากนั้นวางแผนจัดกิจกรรมให้ตรงกับ

กลุ่มความสนใจของนักเรียน มีการประชุมร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อวางแผนกิจกรรมให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน รวมถึงสรุปรายงานผลและข้อตกลงเพื่อการดำเนินงานตามแผนต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences Theory) ของ Howard Gardner และ ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs Theory) ของ Abraham Maslow โดยการบูรณาการทั้งสองทฤษฎีสามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคลและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้สอดคล้องกับความสนใจและเป้าหมายในอาชีพ Howard Gardner เน้นว่ามนุษย์มีความถนัดในหลายด้านหรือ "พหุปัญญา" และการพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนควรคำนึงถึงความถนัดเฉพาะทางที่แตกต่างกัน เช่น ปัญญาด้านภาษา ดนตรี ร่างกาย ความสัมพันธ์ หรือการคิดเชิงตรรกะ การสำรวจความสนใจและความถนัดผ่านแบบสอบถามและการประเมินบุคลิกภาพช่วยระบุพหุปัญญาที่โดดเด่นของนักเรียน Maslow อธิบายว่ามนุษย์มีลำดับความต้องการที่เริ่มจากพื้นฐาน (ความปลอดภัยและปัจจัยพื้นฐาน) ไปจนถึงความต้องการที่สูงขึ้น (การพัฒนาตนเองและการเติมเต็มศักยภาพ) การทำความเข้าใจความต้องการในแต่ละลำดับช่วยวางแผนกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการทั้งด้านความมั่นคง การยอมรับจากสังคม และการพัฒนาความสามารถเฉพาะตัว การประชุมกับผู้ปกครองและชุมชนเป็นการตอบสนองความต้องการด้านความปลอดภัยและการสนับสนุนทางสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณทนา ชื่นอยู่ (2562) เรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียนโสตศึกษาปานเลศ จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า หลักในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ คือ 1) การมีส่วนร่วมวางแผน 2) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล 5) การมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา โดยใช้กระบวนการ PDCA เป็นตัวขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน

2.3 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการนิเทศติดตาม

กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ โดยใช้หลัก SMART Goals ที่สามารถวัดผลได้และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน รวมถึงการวางแผนติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ผ่านการกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและใช้เครื่องมือประเมิน เช่น แบบสอบถามและการสังเกตพฤติกรรม การติดตามผลจะช่วยประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรม และข้อมูลที่ได้จะนำมาปรับปรุงเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน พร้อมเสนอแนวทางการปรับปรุงเพิ่มเติมหากจำเป็น สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการโดยมุ่งผลลัพธ์ (Management

by Objectives - MBO) ของ Peter Drucker และ หลักการเรียนรู้แบบมีเป้าหมาย (Goal-Setting Theory) ของ Edwin Locke และ Gary Latham โดยทั้งสองทฤษฎีเน้นความสำคัญของการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การวัดผล และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง Peter Drucker เน้นกระบวนการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ และสามารถวัดผลได้ เพื่อให้ทุกฝ่ายในองค์กรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อเป้าหมายร่วมกัน เชื่อมโยงกับการใช้หลัก SMART Goals (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound) เป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนสำหรับกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ Locke และ Latham ชี้ให้เห็นว่าการตั้งเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและมีความท้าทายช่วยกระตุ้นแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานหรือลงมือทำ ซึ่งเชื่อมโยงกับการกำหนดเป้าหมายที่วัดผลได้สำหรับกิจกรรม เช่น "นักเรียน 80% ต้องผ่านการฝึกงานในสายงานที่สนใจและมีผลการประเมินในระดับดีขึ้นไป" หรือใช้เป้าหมายที่สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง เช่น การเสนอรางวัลหรือประกาศเกียรติคุณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ หัตถิ และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563) ที่ได้ศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นของกระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1.กระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 5 กระบวนการ ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน การกำหนดกลยุทธ์การนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายใน การกำกับ ติดตามการนิเทศภายใน และการประเมินผลการนิเทศภายใน ผลการประเมินกระบวนการนิเทศภายใน โดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา พบว่า กระบวนการนิเทศภายในมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2.ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของกระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ความต้องการในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โดยการวิเคราะห์ ค่าดัชนี PNI_{Modified} เรียงตามลำดับได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การกำหนดกลยุทธ์การนิเทศภายใน ลำดับที่ 2 การดำเนินการนิเทศภายใน ลำดับที่ 3 การวางแผนการนิเทศภายใน ลำดับที่ 4 การประเมินผลการนิเทศภายใน และลำดับที่ 5 การกำกับ ติดตามการนิเทศภายใน

2.4 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน

เสริมสร้างการเรียนรู้ผ่านการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกที่มีทักษะการสื่อสารที่ดีมาถ่ายทอดประสบการณ์จริงแก่ผู้เรียน กำหนดหัวข้อและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน พร้อมเปิดโอกาสให้มีการซักถามและทำกิจกรรม การเรียนรู้

เชิงปฏิบัติ เช่น ค่าอาชีพ โครงการอาชีพ และกิจกรรมฝึกปฏิบัติอื่น ๆ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะในบริบทของชีวิตจริง

นอกจากนี้ การเยี่ยมชมสถานประกอบการท้องถิ่นและการสรุปผลการเรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างมุมมองและแรงบันดาลใจทางอาชีพแก่นักเรียน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยเฉพาะแนวคิดของ Jean Piaget และ Lev Vygotsky รวมถึง ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน Jean Piaget เน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบริบทที่เกี่ยวข้อง Lev Vygotsky เน้นการเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Social Interaction) เช่น ครู เพื่อน หรือวิทยากร โดยใช้แนวคิด Zone of Proximal Development (ZPD) ที่ชี้ให้เห็นว่านักเรียนสามารถพัฒนาได้มากขึ้นเมื่อได้รับการช่วยเหลือหรือคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เชื่อมโยงกับการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ช่วยให้นักเรียนขยายขอบเขตการเรียนรู้จากสิ่งที่เขารู้และสามารถทำได้ด้วยตัวเอง ไปสู่สิ่งที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นโดยได้รับการแนะนำ และการเปิดโอกาสให้ซักถามและทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น โครงการอาชีพหรือกิจกรรมฝึกปฏิบัติ ช่วยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีปฏิสัมพันธ์ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb การมีประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) นักเรียนได้รับโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การฝึกปฏิบัติจริงหรือการเยี่ยมชมสถานประกอบการ การสะท้อนความคิด (Reflective Observation) นักเรียนสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเขียนรายงาน การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) เชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับกับแนวคิดหรือทฤษฎี การทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation) นำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ในบริบทใหม่ เช่น โครงการอาชีพหรือการทดลองทำงานจริง เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรม เช่น ค่าอาชีพ การฝึกปฏิบัติ หรือการเยี่ยมชมสถานประกอบการ ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในบริบทของชีวิตจริง และการสรุปผลการเรียนรู้เป็นขั้นตอนการสะท้อนความคิดและสร้างความเข้าใจลึกซึ้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล ศรีเทพ และพลพิระ วงศ์พรประทีป (2567) ได้สรุปว่า การใช้แนวทาง Active Learning ในห้องแล็บฝึกทักษะนั้นเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาทักษะของนักเรียนให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี โดยแนวคิดสำคัญของกระบวนการนี้มีดังนี้ 1.การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Experiential Learning) กระบวนการนี้เน้นการเรียนรู้จากการลงมือ

ปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมสถานการณ์จำลองการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือจริง ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงและเข้าใจบริบทการทำงานจริงได้ดียิ่งขึ้น 2.การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participative Learning) กระบวนการนี้สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยผู้เรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงานเป็นทีม และแก้ปัญหาาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับการทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง 3.การสนับสนุนและคำแนะนำอย่างใกล้ชิด (Coaching and Mentoring) ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและแก้ไขจุดอ่อนได้อย่างเหมาะสม 4.การประเมินผลแบบหลากหลาย (Multi-dimensional Assessment) การประเมินผลควรรูปแบบที่หลากหลายทั้งการประเมินทักษะทางทฤษฎีและปฏิบัติรวมถึงการประเมินแบบต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมถึงศักยภาพและความก้าวหน้าของผู้เรียนและ 5.การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) กระบวนการนี้มุ่งปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยให้โอกาสผู้เรียนได้สำรวจ ทดลอง และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่จำเป็นในโลกยุคปัจจุบัน

2.5 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

เชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาเสริมความรู้และทักษะที่ทันสมัยแก่ครู เพื่อเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมอาชีพให้แก่ นักเรียน ครูจะได้รับการอบรมและฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาทักษะการสอน การวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนจะช่วยให้ นักเรียน ได้ประสบการณ์สมจริง และการใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงช่วยลดข้อจำกัดด้านทรัพยากร การปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานโดยเพิ่มทักษะสำคัญ เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการใช้เทคโนโลยี จะเตรียมนักเรียนเข้าสู่ตลาดงานในอนาคต การบูรณาการหลักสูตรอิงอาชีพ การเรียนรู้ผ่านโครงการ และการฝึกทักษะ Soft Skills จะช่วยให้นักเรียนมีความพร้อมสู่สายอาชีพ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (Adult Learning Theory) ของ Malcolm Knowles เชื่อมโยงกับการอบรมและฝึกปฏิบัติสำหรับครูช่วยให้ครูพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับการสอนในยุคปัจจุบัน เช่น การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงหรือการออกแบบกิจกรรมที่เน้นทักษะ Soft Skills และผู้เชี่ยวชาญภายนอกที่มาให้ความรู้จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจและเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของครู ทฤษฎีการเรียนรู้ตามสถานการณ์จริง (Situating Learning Theory) ของ Jean Lave และ Etienne Wenger เชื่อมโยงกับการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เช่น การเยี่ยมชมสถานประกอบการหรือใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง ช่วยให้นักเรียนเข้าใจสถานการณ์

จริงของโลกการทำงาน การบูรณาการหลักสูตรอิงอาชีพช่วยสร้างบริบทการเรียนรู้ที่สมจริง เช่น การจำลองสถานการณ์ในอาชีพที่สนใจ รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการ (Integrated Curriculum Development) ที่เน้นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสำหรับโลกแห่งการทำงานจริง เชื่อมโยงกับการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน โดยเพิ่มเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ผ่าน โครงการ (Project-Based Learning) เป็นแนวทางที่ช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิระ ขวัญเพชร (2561) ได้สรุปการสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในบทบาทของผู้มีส่วนร่วมเพื่อการมีงานทำที่เหมาะสมในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ดังนี้ 1) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างโดยใช้หลักทรงงานเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิด มีเจตคติที่ดีเห็นความสำคัญและมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน เป็นแกนนำในการกระตุ้นครู ปลุกจิตสำนึกความรับผิดชอบ ร่วมสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้ 2) ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำปฏิบัติเป็นแบบอย่างแก่นักเรียนนำลงสู่การจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง 3) ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง สนับสนุนส่งเสริมในการขับเคลื่อน 4) สถานประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ มีความตระหนักเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนส่งเสริมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียน

2.6 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

จัดประชุมเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ โดยมีการอธิบายเป้าหมายประโยชน์ด้านทักษะอาชีพให้แก่ นักเรียนและเชิญชวนผู้ปกครองร่วมสนับสนุนทรัพยากร พร้อมสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในชุมชน เพื่อถ่ายทอดทักษะและออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน มีการใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ ผ่านการจัดทำข้อตกลงชัดเจนกับหน่วยงานรัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการฝึกอบรม การสร้างช่องทางการสื่อสารและบันทึกข้อตกลงจะช่วยสร้างความต่อเนื่องและประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สอดคล้องกับ ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ของ Ludwig von Bertalanffy และ แนวคิดความร่วมมือ (Collaborative Learning and Partnership) โดยเน้นการบูรณาการทรัพยากรและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

ต่าง ๆ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ของ Ludwig von Bertalanffy ทฤษฎีนี้มององค์กรหรือชุมชนเป็นระบบที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ ทำงานร่วมกัน โดยแต่ละส่วนมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของเป้าหมายรวม เชื่อมโยงกับการจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเป็นการสร้างความเข้าใจร่วมกันในระบบที่เกี่ยวข้อง (นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ชุมชน และ โรงเรียน) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ประกอบการในชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เป็นการผนึกกำลังขององค์ประกอบหลายฝ่ายเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ การทำข้อตกลงที่ชัดเจนช่วยให้ทุกฝ่ายในระบบมีความรับผิดชอบและสามารถทำงานสอดคล้องกัน แนวคิดความร่วมมือ (Collaborative Learning and Partnership) แนวคิดนี้เน้นการสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนทรัพยากร ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานและกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับการเชิญชวนผู้ปกครองให้ร่วมสนับสนุนทรัพยากรและมีส่วนร่วมในกิจกรรมช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและครอบครัว การสร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น การทำข้อตกลงกับบริษัทในชุมชนหรือหน่วยงานรัฐ ช่วยเพิ่มทรัพยากรและโอกาสการฝึกอบรม การใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น สถานประกอบการท้องถิ่น ช่วยเสริมประสบการณ์จริงให้นักเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤกร ปิ่นสกุล และคณะ (2557) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และแนวทางการส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ประกอบด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านแหล่งเรียนรู้/สื่อ/งบประมาณ และด้านการวัดและประเมินผล 2) รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ขอบข่ายภารกิจความร่วมมือในการส่งเสริมอาชีพ 3) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) เป้าหมาย 3) การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.7 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สำรวจและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการแรงงานในชุมชน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ทักษะที่ขาดแคลนและหารือกับผู้ประกอบการเพื่อปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน โดยผสมผสานการเรียนรู้ทฤษฎีและปฏิบัติจริงในชุมชน รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมทักษะอาชีพและสร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น มีการติดตามแนวโน้มแรงงานทั้งในประเทศและสากล เพื่อพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการในอุตสาหกรรม เช่น เทคโนโลยีและพลังงานสีเขียว โดยออกแบบกิจกรรมที่พัฒนาทักษะเฉพาะทาง มีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและวิทยากรภายนอก รวมถึงประเมินผลและปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ตามบริบท (Contextual Learning Theory), ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Theory) ของ Ralph Tyler, และ แนวคิดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ (Constructivist Learning Theory) ของ Jean Piaget และ Lev Vygotsky ซึ่งเน้นการพัฒนาทักษะผ่านการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน ทฤษฎีการเรียนรู้ตามบริบท (Contextual Learning Theory) ทฤษฎีนี้เน้นว่าการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเนื้อหาและวิธีการเรียนสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน เช่น ชุมชน อาชีพ หรือวัฒนธรรม เชื่อมโยงกับการพัฒนาหลักสูตรที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนกับชุมชน การนำชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เช่น การปฏิบัติในสถานประกอบการในท้องถิ่น ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะในบริบทจริง ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development Theory) ของ Ralph Tyler Tyler เน้นการพัฒนาหลักสูตรโดยตั้งคำถามหลัก 4 ข้อ คือ เป้าหมายการเรียนรู้คืออะไร ประสพการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมคืออะไร การจัดลำดับและโครงสร้างของเนื้อหาเป็นอย่างไร การประเมินผลควรทำอย่างไร เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ทักษะที่ขาดแคลนในตลาดแรงงานเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน การใช้การเรียนรู้อย่างผสมผสาน (ทฤษฎีและปฏิบัติ) ช่วยสร้างประสบการณ์ที่เหมาะสม การติดตามแนวโน้มแรงงานและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องสะท้อนถึงกระบวนการประเมินผลและปรับตัว แนวคิดการศึกษาเชิงสร้างสรรค์ (Constructivist Learning Theory) ของ Piaget และ Vygotsky แนวคิดนี้ชี้ว่า การเรียนรู้เกิดจากการสร้างความรู้ผ่านประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเฉพาะทาง เช่น การฝึกทักษะในอุตสาหกรรมสีเขียวหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างความเข้าใจจากการปฏิบัติจริง การทำงานร่วมกับวิทยากรภายนอกและผู้ประกอบการในชุมชนสนับสนุนการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนินทร์พร อินลือ และคณะ (2564) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน และเหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยผึ้งอำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยพบว่า 1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ด้านจุดมุ่งหมายเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผลภาพรวมมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2.เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า 1)เหตุปัจจัยที่สนับสนุนการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนด้านบุคลากร มีการวางแผนเรียกบรรจ้อัตรากำลังครูที่ขาดด้านการบริหารจัดการมีการวิเคราะห์หลักสูตรตามสภาพบริบทของท้องถิ่นและวิเคราะห์ความต้องการในการจัดทำหลักสูตรด้านแหล่งเรียนรู้มีการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะอาชีพ และด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดหาเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้เรียนเปิดทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับหลักสูตร 2)เหตุปัจจัยที่จุดรั้งการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนด้านบุคลากรขาดการสำรวจและวางแผนอัตรากำลังครูผู้สอนตรงวิชาเอกที่เน้นทักษะอาชีพด้านการบริหารจัดการ ขาดการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการนิเทศกำกับติดตามการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่องด้านแหล่งเรียนรู้ขาดการจัดสรรงบประมาณการซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องจักรที่ต้องมีในแหล่งเรียนรู้ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนการสอนด้านทักษะอาชีพ และด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาควรมีจำนวนที่เพียงพอและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานอยู่เสมอ 3.แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารหลักสูตรตามกระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA มีขั้นตอนประกอบด้วย 1) การวางแผน (P) 1.1) ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 1.2) ด้านการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา 1.3) ด้านการวางแผนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 2) การปฏิบัติตามแผน (D) 2.1) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร 3) การตรวจสอบประเมิน (C) 3.1) ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผล 4) ด้านการปรับปรุงพัฒนา (A) 4.1) ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา 4.2) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารหลักสูตรและหลักสูตรสถานศึกษา

2.8 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้ และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

จัดเตรียมห้องปฏิบัติการเฉพาะทางสำหรับฝึกทักษะอาชีพ โดยออกแบบพื้นที่ที่เหมาะสมและมีความปลอดภัย รวมถึงการจัดหาและดูแลอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสาขาวิชาที่นักเรียนสนใจ โดยเน้นการจัดซื้ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพ การบำรุงรักษา และวางแผนงบประมาณสำหรับการเปลี่ยนอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพ พร้อมการอบรมการใช้งานแก่ครูและนักเรียน รวมถึงติดตามแนวโน้มเทคโนโลยีในสายอาชีพต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับตลาดแรงงานและช่วยเพิ่มความพร้อมให้แก่นักเรียนสำหรับการประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb, ทฤษฎีการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ (Resource-Based Learning Theory) และ แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Curriculum Development) ซึ่งเน้นการจัดการสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และทรัพยากรให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงาน ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb ทฤษฎีนี้เชื่อว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดผ่านการปฏิบัติจริง ซึ่งรวมถึงการทดลอง ใช้อุปกรณ์ และแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่สมจริง เชื่อมโยงกับการจัดเตรียมห้องปฏิบัติการเฉพาะทางและอุปกรณ์ที่เหมาะสมช่วยให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้และฝึกฝนในบริบทที่ใกล้เคียงกับโลกของการทำงานจริง การอบรมการใช้งานอุปกรณ์แก่ครูและนักเรียนส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ทฤษฎีการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ (Resource-Based Learning Theory) แนวคิดนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัยและคุณภาพดี ตลอดจนการบำรุงรักษา อุปกรณ์เป็นการสร้างทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การวางแผนงบประมาณสำหรับการปรับปรุง และเปลี่ยนอุปกรณ์ช่วยให้ระบบการเรียนรู้มีความยั่งยืน แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Curriculum Development) แนวคิดนี้เน้นการออกแบบหลักสูตรและสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เชื่อมโยงกับการติดตามแนวโน้มเทคโนโลยีในสายอาชีพต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงอุปกรณ์ช่วยให้นักเรียนได้รับการเตรียมพร้อมสำหรับตลาดแรงงานในอนาคต การจัดเตรียมห้องปฏิบัติการเฉพาะทางที่เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิฆัมพร ศักย์บุญฤทธิ์ และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่ง

เรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน ดำเนินการได้ดังนี้ 1.ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบจากทุกภาคส่วนเพื่อจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการกำหนดปฏิทินในการดำเนินงานของแผน คณะกรรมการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานและติดตาม ประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการประชุมชี้แจงตัวแทนครูผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาแนวปฏิบัติการศึกษาแหล่งเรียนรู้ และจัดทำเป็นคู่มือในการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน ผู้บริหารแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา คณะกรรมการกำหนดปฏิทินดำเนินการสำรวจข้อมูล แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน คณะกรรมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยแยกตามประเภท ของแหล่งเรียนรู้ 2.ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารแต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดเก็บข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการรายงานผลการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยการบริหารแหล่งเรียนรู้จัดทำแผนในการนำไปใช้ในการปรับปรุงจุดด้อย และส่งเสริมจุดเด่น ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนปรับปรุงการแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแนวทางจัดทำแผนจากผลการวิเคราะห์โดยนำแนวทางมาจัดทำแผนในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศาคร มหาหิงค์ (2560, หน้า 98-125) ด้านการปรับปรุง แหล่งเรียนรู้ควรมีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการใช้แหล่งเรียนรู้จะได้นำมา กำหนด แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสม

2.9 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการบริหารและการจัดการ

รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะ ความสนใจ และความสามารถด้านอาชีพของนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล รวมถึงการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรชุมชนและเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลความเชี่ยวชาญของครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเน้นการจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางที่รวบรวมข้อมูลทุกฝ่ายไว้ในที่เดียวเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการ

พัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Theory) ของ Carl Rogers, ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ของ Ludwig von Bertalanffy, และ แนวคิดการจัดการฐานข้อมูลเพื่อการศึกษา (Educational Data Management) ซึ่งเน้นการใช้ข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Theory) ของ Carl Rogers ทฤษฎีนี้เน้นการวางผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยต้องคำนึงถึงความสนใจ ความสามารถ และบริบทเฉพาะตัวของผู้เรียน เชื่อมโยงกับการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะและความสนใจของนักเรียนช่วยออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล การจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพและการสนับสนุนจากผู้ปกครองช่วยเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างบริบทส่วนตัวและการเรียนรู้ ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ของ Ludwig von Bertalanffy ทฤษฎีนี้มองว่าระบบทุกระบบต้องมีความเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดการทำงานที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับการจัดทำฐานข้อมูลกลางที่รวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่าย เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยให้การงานเชื่อมโยงกันเป็นระบบ ฐานข้อมูลทรัพยากรชุมชนและเครือข่ายความร่วมมือสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดการจัดการฐานข้อมูลเพื่อการศึกษา (Educational Data Management) แนวคิดนี้เน้นการรวบรวมและจัดการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การวางแผน และการประเมินผล เชื่อมโยงกับการสร้างระบบฐานข้อมูลกลางช่วยให้ข้อมูลทุกส่วนสามารถนำมาใช้ในการวางแผนการเรียนการสอนและการพัฒนาทักษะอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเก็บข้อมูลความเชี่ยวชาญของครูช่วยจัดการการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของครูและความต้องการของนักเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คิชฐวัฒน์ ธนกรเต็มมูล และคณะ (2567) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของนักเรียนประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) กระบวนการ ประกอบด้วย 3.1) การจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะอาชีพ 3.2) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3.3) การวัดผลประเมินผลด้านทักษะอาชีพ 3.4) การพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพของสถานศึกษา 3.5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพด้านทักษะอาชีพ 4) การนำรูปแบบไปใช้ และ 5) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติให้กับรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น และผลการประเมินรูปแบบในภาพรวมมีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

2.10 แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สร้างความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการในการออกแบบการประเมินทักษะให้ตรงกับความต้องการตลาดแรงงาน โดยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ การวิเคราะห์ทักษะที่จำเป็น และการกำหนดวิธีการประเมิน เช่น การทดสอบปฏิบัติจริง ร่วมกันติดตามผลและปรับปรุงการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน โดยผลการประเมินจะถูกนำมาใช้พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับปรุงการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb, ทฤษฎีการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และ แนวคิดการเรียนรู้ผ่านความร่วมมือ (Collaborative Learning) ซึ่งเน้นความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การพัฒนาทักษะในชีวิตจริง ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Experiential Learning Theory) ของ David Kolb ทฤษฎีนี้เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริงและการประเมินผลเพื่อพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับการทดสอบปฏิบัติจริงเป็นการพัฒนาทักษะที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ในโลกของการทำงาน ผลการประเมินถูกนำมาใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ทฤษฎีการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ทฤษฎีนี้ชี้ว่าการประเมินไม่ใช่เพียงการวัดผลสำเร็จ แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนและครูเห็นจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนา เชื่อมโยงกับการออกแบบการประเมินร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการช่วยให้การประเมินสะท้อนความต้องการตลาดแรงงานอย่างแท้จริง การติดตามผลและปรับปรุงกระบวนการประเมินช่วยพัฒนาทักษะและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง แนวคิดการเรียนรู้ผ่านความร่วมมือ (Collaborative Learning) แนวคิดนี้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกับการประชุมเชิงปฏิบัติการและการร่วมกันวิเคราะห์ทักษะที่จำเป็นสะท้อนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความร่วมมือจากผู้ปกครองและผู้ประกอบการช่วยให้กระบวนการเรียนรู้และประเมินผลสอดคล้องกับบริบทจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรกานต์ กลมเกลียว และคณะ (2564) เรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การติดตาม ประเมินผล โดยการแต่งตั้งคณะทำงานในการติดตามประเมินผลก่อนการ

ดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน แสดงให้เห็นว่าการติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการตรวจสอบการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียน ทั้งนี้เนื่องจากการติดตามประเมินผลเพื่อตรวจสอบจะทำให้การพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนมีความต่อเนื่องและพัฒนา และทราบว่าขณะนี้การดำเนินงานไปอยู่ที่จุดใดจากการเคลื่อนไหวที่เป็นกระบวนการอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งสามารถนำผลการประเมินที่ได้มาปรับปรุงพัฒนา

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจากการศึกษาแนวคิด หลักการ เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน การสังเคราะห์วิธีการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ผู้วิจัยได้สรุปว่า แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จะต้องดำเนินการโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยโรงเรียนทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงนักเรียนกับโอกาสฝึกทักษะอาชีพในสถานการณ์จริง โดยร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เช่น บริษัทเอกชน มหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ และ NGOs เพื่อพัฒนาหลักสูตรและโครงการฝึกงานที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน มีการสำรวจและวิเคราะห์ความสนใจและความต้องการของนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยมีการบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่าย เช่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ประกอบการ ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการและการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายเพ็ญ บุญทอง แก้ว (2563) ที่ได้ศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน สร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน และศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการบริหารพบว่า ด้านวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตรให้

มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อาชีพในท้องถิ่น และความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ชุมชน หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียน ด้านบริหารบุคคล มีการพัฒนาบุคลากรให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาทักษะอาชีพนักเรียน ครูได้รับการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับทักษะอาชีพที่หลากหลายด้านงบประมาณ มีการวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนการสอนอาชีพและการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ด้านการบริหารทั่วไป มีการส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนพบว่า มี 4 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย การบริหารงานหลัก 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และงานบริหารทั่วไป (2) กระบวนการ การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ใช้วงจรการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง (3) ด้านผลผลิต นักเรียนมีทักษะอาชีพ ประกอบด้วย ทักษะในการทำงานและมีรายได้ระหว่างเรียน และ (4) เงื่อนไขความสำเร็จ เป็นองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายและการประสานงาน 4) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงความสำคัญตามข้อค้นพบจากค่า PNI จากมากไปน้อย ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะและพัฒนาแนวทางส่งเสริมอาชีพมีความเหมาะสม ครอบคลุม และยั่งยืน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนในระยะยาว

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้แนวทางการส่งเสริมอาชีพตอบสนองความต้องการที่แท้จริง

1.3 ด้านการนิเทศติดตาม ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ การแก้ไขปัญหาและปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสม รวมถึงการทำงานเชิงรุกและการสื่อสารระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การบูรณาการความรู้ในห้องเรียนกับการเรียนรู้นอกสถานที่

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและเป้าหมายร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความรับผิดชอบร่วมกัน

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีบทบาทในการลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบงาน เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

1.7 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและบริบทชุมชน โดยเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละพื้นที่

1.8 ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย

1.9 ด้านการบริหารและการจัดการ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการวางแผนและดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดสรรทรัพยากร บุคลากร และงบประมาณอย่างเหมาะสม รวมถึงการกำกับดูแลที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

1.10 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องคำนึงถึงการสร้างกระบวนการประเมินผลที่โปร่งใสและครอบคลุม โดยให้มีการประเมินทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและทักษะอาชีพที่นักเรียนได้รับ

2. การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรดำเนินการส่งเสริมตามแนวทางตามข้อค้นพบ ดังนี้

2.1 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานท้องถิ่น และภาคเอกชนในพื้นที่ เช่น การเชิญชวนสถานประกอบการร่วมฝึกอาชีพกับนักเรียน ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรหรือองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมอาชีพ

2.2 เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีบทบาทในการกำหนดแนวทางหรือกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ใช้เวทีเสวนาหรือกลุ่มสนทนา (Focus Group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในท้องถิ่น

2.3 ออกแบบระบบนิเทศติดตามที่มีความต่อเนื่อง เช่น การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนในการพัฒนาทักษะอาชีพ จัดทำรายงานหรือการประชุมสรุปผลการนิเทศเป็นระยะ เพื่อปรับปรุงแนวทางที่ใช้

2.4 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้เชิงอาชีพ เช่น โครงงานอาชีพหรือกิจกรรมปฏิบัติ ใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือสื่อการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส

2.5 ส่งเสริมการจัดทำแผนการส่งเสริมอาชีพที่มีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การจัดเวทีประชุมร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน บูรณาการแผนงานด้านอาชีพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.6 จัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนและชุมชนมีบทบาทในการดำเนินการ เช่น โครงการฝึกอาชีพร่วมกับวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมระหว่างครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.7 ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เน้นการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ ผนวกการเรียนรู้อาชีพเข้ากับวิชาหลัก เช่น การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกทักษะอาชีพ

2.8 จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องปฏิบัติการ หรืออุปกรณ์ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพต่าง ๆ ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน เพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้

2.9 ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในโรงเรียนให้เน้นการสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพ จัดสรรงบประมาณหรือทรัพยากรให้เพียงพอสำหรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

2.10 ใช้การประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ ส่งเสริมการประเมินเชิงปฏิบัติ เช่น การวัดผลสำเร็จจากโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายการศึกษาครอบคลุมโรงเรียนขยายโอกาสในเขตพื้นที่อื่น เพื่อเปรียบเทียบบริบทและแนวทางที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่
2. ศึกษาแนวทางที่ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออาชีวศึกษา
3. ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักเรียนที่มีข้อจำกัด เช่น นักเรียนที่มีความพิการ นักเรียนยากจน หรือกลุ่มชาติพันธุ์

บรรณานุกรม

- กนกอร บุญกว้าง. (2559). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 16, 217-226.
- กัญญภัทร จำปาทอง. (2558). แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนเรื่องทักษะอาชีพผ่านสื่อโทรทัศน์ในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจศึกษา, ภาควิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กัญญาณัฐ สีเตาและอภิชาติ เลื่อนนนท์. (2563). แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(1): 53-60.
- กำพล วิลาลัย. (2549). การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายใน โรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลวรรณ คุณาสวัสดิ์. (2561). แนวทางการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปิยะมหาราชาธิราช. การศึกษาอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อการมีงานทำ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิจจา ทิพย์เที่ยงแท้. (2541). การศึกษาเปรียบเทียบสถานภาพและความต้องการในการพัฒนาอาชีพของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและผู้ประกอบอาชีพรับจ้างเจียรไนพลอยอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- คาน มงคุณ. (2551). การประเมินโครงการฝึกอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนในโรงเรียนสุทธศรี
โสภา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.
- จิณห์ธานี อุปาพัง. (2551). การศึกษาการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนที่ได้รับการรับรอง
มาตรฐานการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชยพล ดีอ่อน และธีระภัทร ประสมสุข. (2565). การบริหารจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง *Active Learning* ของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลุ่มน้ำแดง อำเภอปางมะผ้า
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 7(4): 10-23.
- ชนินทร์พร อินลือ และคณะ. (2564). แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพสำหรับ
นักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.
วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 6(1): 45-68.
- จิณห์พร ศักย์บุญรัตน์ และคณะ. (2564). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ
ของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 38 จังหวัดสุโขทัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(8): 164-177.
- ดิษฐ์วัฒน์ ชนกรเต็มมูล และคณะ. (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริม
ทักษะอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเขตตรวจราชการที่ 4. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 15(1): 133-148.
- ดวงธิดา พุทธะกุล. (2554). กระบวนการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของ
นักเรียน โรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ธัญบุรี.
- ณรงค์ อภัยใจ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาส
โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร. สาขาวิชาผู้นำทาง
การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- ทัศนีย์ อันติมานนท์. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชนพัฒน์ สุขอนันต์. (2563). กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพระหว่างการจัดการและการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- นงนุช ชุมภูเทพ. (2560). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงและทุรกันดารในเขตภาคเหนือด้านตะวันตก. คุรุศึกษานิพนธ์ปริญญา การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นฤกร ปิ่นสกุล และคณะ. (2557). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4): 71-81.
- นวลละออง อุทามนตรี. (2558). การพัฒนานุเคราะห์ กรณีศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วารสาร ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 11(1) : 25 – 67
- บุญเพิ่ม สอนภักดี และคณะ. (2559). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดเทศบาล, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 18(4): 99-113.
- ประกอบ กุลเกลี้ยง. (2545). การบริหารโดยองค์คณะบุคคล. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ประภัศร เตชะประเสริฐวิทยา. (2544). บทบาทสถาบันการเงินกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไทย, วารสารคณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์, 18(4), 53-65.
- ประสารทสุข นิยมราษฎร์และคณะ. (2557). รายงานผลการวิจัย เรื่อง แนวโน้มอาชีพอิสระใน อนาคต 3 ปีข้างหน้า พ.ศ.2558 – 2560. กรุงเทพฯ. กองวิจัยตลาดแรงงานและกองส่งเสริม การมีงานทำ กรมการจัดหางาน.
- ปิย สุดิสุตติ และคณะ. (2562). ยุทธศาสตร์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพและ การมีงานทำในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวตะเข็บชายแดนจังหวัด เชียงราย. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 6(8): 3938-3947.
- ปิยรัตน์ ยอดสุวรรณ และคณะ (2564). แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน โรงเรียนบ้านเวียงพาน จังหวัดเชียงราย. Journal of Education Academic Chiang Rai Rajabhat University, 6(1): 89-110.

- พรกานต์ กลมเกลียว และคณะ. (2564). รูปแบบการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(4): 138-151.
- พาลาณ สิงห์เสนี. (2545). การมีส่วนร่วมเพื่อคุณภาพชีวิตของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาการแก้ไขปัญหาสารเสพติดในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญภา กุลนาคดล, จิตรา คุณภิเมธา, ผลาดร สุวรรณโพธิ์ และประชา อินัง. (2559). การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พลวัฒน์ กัลยาประสิทธิ์. (2566). ความต้องการและแนวทางการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 13(3): 141-153.
- มยุรี ดันดิยะวงษ์. (2546). การมีส่วนร่วมของบุคลากร โรงพยาบาลสงฆ์ในกิจกรรม 5 ส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์. (2557). สาขาวิชาชีพแห่งอนาคต 3. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเลชั่น.
- วชิระ ขวัญเพชร. (2561). การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์จังหวัดชายแดนภาคใต้. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร: รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- วชิราพร สุวรรณสรวล. (2556). รูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(พิเศษ) : 182 - 192.

- วันชัย โกลละสุต. (2549). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรพล ศรีเทพ และพลพีระ วงศ์พรประทีป. (2567). ห้องแล็บฝึกทักษะ:การจัดการเรียนรู้สู่การมีงานผ่านกระบวนการเรียนรู้. Journal of Modern ManagementShinawatra University, 2(2): 28-46.
- สาธิต ปรัชญาอริยะกุล. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมขององค์กรในชุมชนเชิงบูรณาการ. วารสารสุทธิปริทัศน์, 31(100): 274-288.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2557). การวิจัยและพัฒนากลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมภพ เรืองตระกูล.(2551). ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ ฯ: เรือนแก้วการพิมพ์
- สมเดช สีแสง. (2547). คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู.
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหาร: การบริหารโดยวัตถุประสงค์ การตัดสินใจของผู้บริหาร การบริหารแบบมีส่วนร่วม: Q.C. กรุงเทพฯ: ประชาอุทิศการพิมพ์.
- สมร ทองดี. (2555). การแนะแนวกับการวางแผนเข้าสู่อาชีพ. การแนะแนวกับคุณภาพชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 9). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). นวัตกรรมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.
- สันติ หัทธิ และสุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(9): 64-78.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ. (ม.ป.ป.). แนวทางจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566).

จำนวนนักเรียนค้อยโอกาส จำแนกตามประเภทความค้อยโอกาส รายงาน ปีการศึกษา 2565.

สืบค้น 8 มกราคม 2566, จาก http://www.bopp.go.th/?page_id=1828

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาวิชาชีพ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). ผลการสังเคราะห์นวัตกรรมการจัดการศึกษา

ในพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1. (2566). รายงานผลการสังเคราะห์รายงาน

ผลการประเมินของสถานศึกษา (SAR) และผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพและโอกาสของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1.

สืบค้น 8 มกราคม 2566, จาก

https://drive.google.com/file/d/1Robq8UPwqwyLHcLCr0wTRbKUw6BVSn_R/view

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2551). แผนพัฒนาเด็กและ

เยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช

กุมารี ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2550-2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2554). หนังสือเรียนสาระการ

ประกอบอาชีพ รายวิชา ทักษะการประกอบอาชีพ (อช11002) ระดับประถมศึกษา (ฉบับ

ปรับปรุง พ.ศ. 2554). กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา

ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ 2548. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

เลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รายงานการวิจัย การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนา

การศึกษาของโรงเรียนภายหลังการประเมินภายนอกรอบแรก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555).

แนวทางการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนพื้นฐานอาชีพในสถานศึกษา

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สุวรรณทนา ชื่นอยู่. (2562). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการ

ฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โรงเรียน โสคศึกษาปานเลิศ จังหวัด

ลพบุรี. รายงานการวิจัยเพื่อกำหนดและแต่งตั้งให้มีหรือเลื่อนเป็นวิทยฐานะเชี่ยวชาญ

สาขางานบริหารสถานศึกษา. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กระทรวงศึกษาธิการ.

สุวรรณ โชติสุกานต์. (2558). การประยุกต์กระบวนการทัศนคติการตัดสินใจบนฐานของการแบ่งปัน

ความรู้เพื่อเป็นกระบวนการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและ

ผู้ปกครองในการบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น, วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(2): 141-151.

สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา และคณะ. (2563). แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบ

อาชีพของไทย, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 10(2): 156-169.

สาคร มหาหิงค์. (2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4. วารสารวิชาการแพรวกาพสิษฐ์ มหาวิทยาลัย

กาพสิษฐ์, 4(3): 574-589.

อคิน รพีพัฒน์, ชยันต์ วรรณะภูติ, อมรา พงศาพิชญ์, สุภาภรณ์ จันทวานิช, และฉวีวรรณ

ประจวบเหมาะ. (2544). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่องานพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 3),ขอนแก่น:

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

โอภาส มะลิวัลย์. (2544). การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนกลุ่ม

วิชาอาชีพในโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์

ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Cohen, J.M., & Uphoff, N. (1980). *Participation's place in rural development*.

World Development, 8(3), 19.

Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work*

environments (3rd ed.). Psychological Assessment Resources.

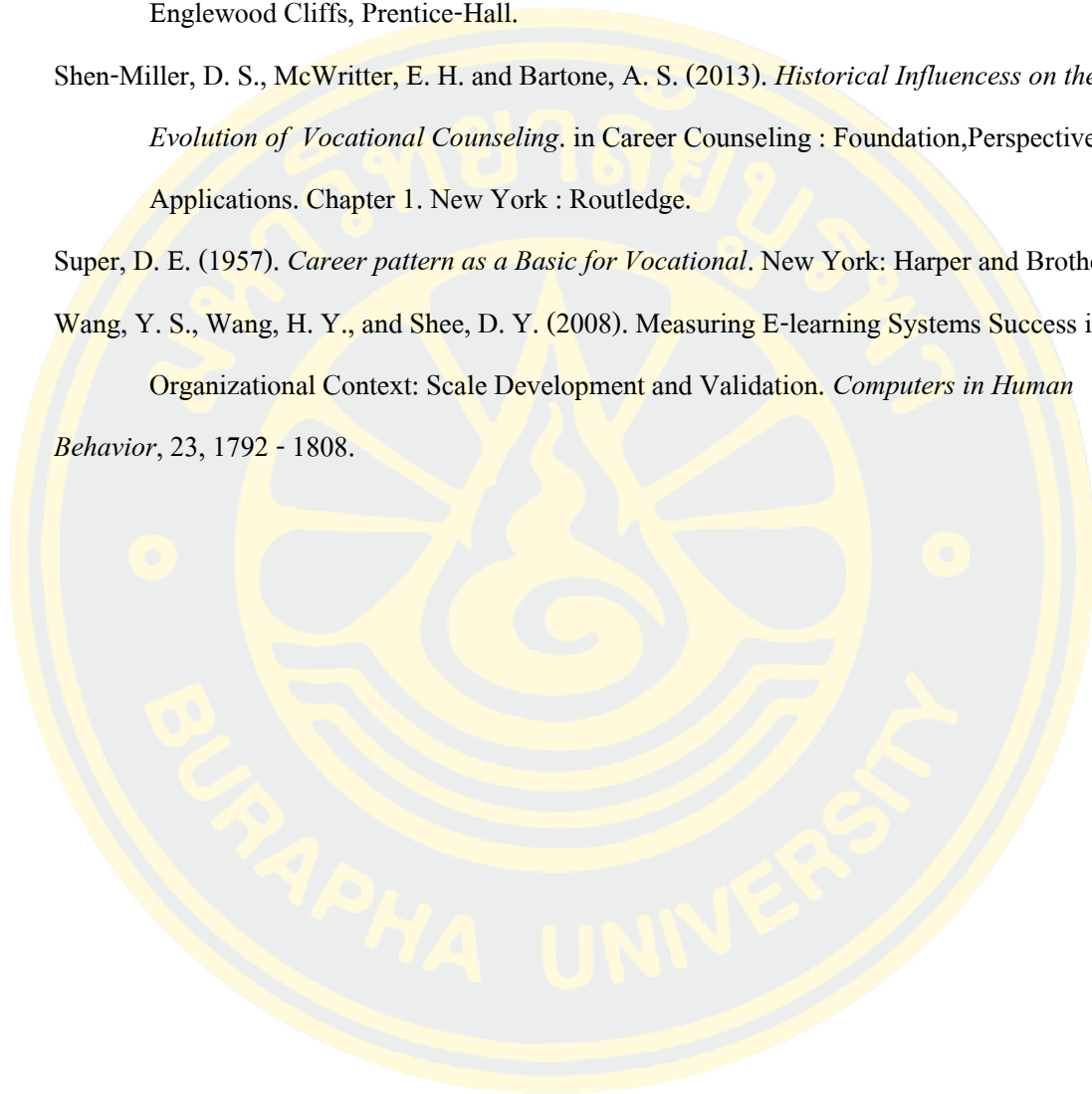
Jansen, A. N. B. (2013). *Life Skills that Enable Resilience: A Profile of Adolescents from a Coloured Community in Kimberley*, University of the Free State.

Robbins, S.P. (1990). *Organization theory structure, design and applications (3rd ed.)*. N.P.: Englewood Cliffs, Prentice-Hall.

Shen-Miller, D. S., McWritter, E. H. and Bartone, A. S. (2013). *Historical Influences on the Evolution of Vocational Counseling*. in *Career Counseling : Foundation, Perspective and Applications*. Chapter 1. New York : Routledge.

Super, D. E. (1957). *Career pattern as a Basis for Vocational*. New York: Harper and Brothers.

Wang, Y. S., Wang, H. Y., and Shee, D. Y. (2008). Measuring E-learning Systems Success in an Organizational Context: Scale Development and Validation. *Computers in Human Behavior*, 23, 1792 - 1808.

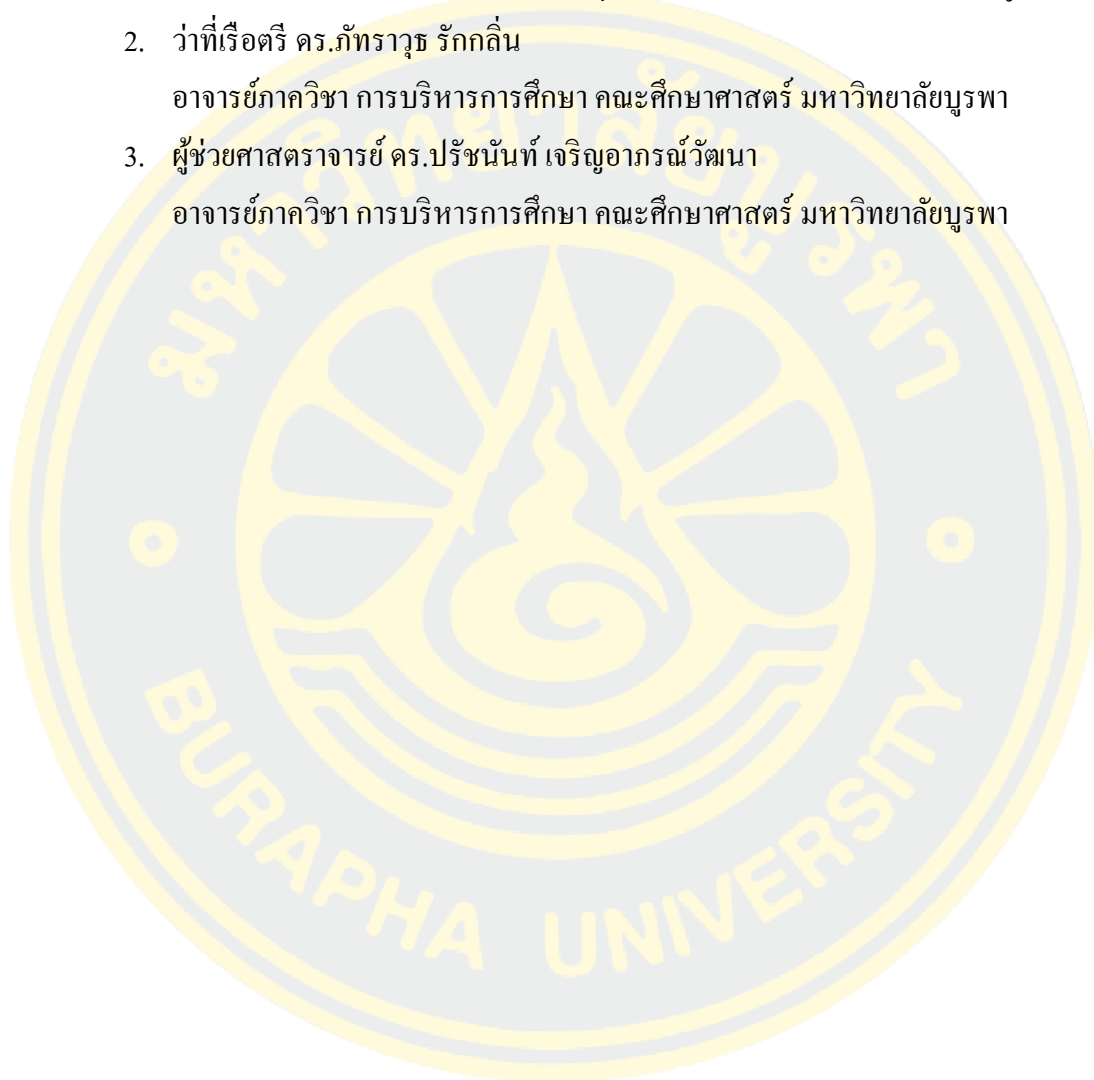

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ปั่นหุ่น
อาจารย์ภาควิชา วิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ว่าที่เรือตรี ดร.ภัทรารุณ รักกลิ่น
อาจารย์ภาควิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรัชนันท์ เจริญอารมณ์วัฒนา
อาจารย์ภาควิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

1. นางสาวกมลมาลย์ ขาวเนื้อดี	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่ากง
2. นางสาวนพรัตน์ สวัสดิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยยาง
3. นางสาวสุนิสา ทศมาลี	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองก้นกรา
4. นางสาววิทยากร แสงทอง	ครูโรงเรียนวัดท่ากง
5. นางสาวทิพย์วรรณ จำเนียร	ครูโรงเรียนบ้านห้วยยาง
6. นายฉัตรชัย ทองย่อย	ครูโรงเรียนวัดหนองก้นกรา

**รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1**

1. นางสาวสุณีย์ หอมระรื่น	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปทุมवास
2. นางสาววัชรินทร์ คำรงสกุลชัย	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมवास
3. นางอารยา เชื้ออินทร์	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมवास
4. นางสาวสุพิชชา สุขเกิด	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมवास
5. นางสาววีรณัฐ แสงกระจ่าง	ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปทุมवास
6. นายวินัย แสงอ่อน	ตำแหน่ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนวัดปทุมवास
7. นายเชา นวลรัตน์	ตำแหน่ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โรงเรียนวัดปทุมवास
8. นางสาวสายใจ รุ่งรัตน์	ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนวัดปทุมवास

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้อยู่ในขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

2. แบบสอบถามฉบับนี้มุ่งตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ของแบบสอบถามและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ขอความกรุณาผู้ทรงคุณวุฒิหรือท่านผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาความสอดคล้องของประเด็นข้อคำถามเพื่อใช้ในแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 แต่ละข้อว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วให้ใส่เครื่องหมาย ๓ ลงในช่องความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาตามระบบ IOC ดังนี้

1) ให้ 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2) ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อนั้นมีเนื้อหาที่สอดคล้องตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

3) ให้ -1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อนั้นไม่สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

4. ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการเขียนข้อเสนอแนะไว้ท้ายข้อความนั้น ๆ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

นางสาวพลอยไพลิน พุทธวงศ์

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ข้อ ที่	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ด้านการบริหารและการจัดการ					
1	สถานศึกษามีการศึกษาสภาพบริบท ความต้องการของชุมชน และสังคม ตลอดจนแสวงหาศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้อง สามารถสนับสนุนการสอนอาชีพ				
2	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ให้เป็นระบบเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ				
3	สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดทิศทางเป้าหมายการส่งเสริมด้านอาชีพ อย่างเหมาะสม				
4	สถานศึกษามีการสร้างตระหนักแก่บุคลากร ให้เห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ				
5	สถานศึกษาดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน เพื่อสนับสนุนการเรียนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ				
6	สถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน/องค์กร ได้รับทราบและ ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ด้านอาชีพ				
7	สถานศึกษามีการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ ในการจัดเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ				
8	สถานศึกษามีการจัดระบบบริหารจัดการ เพื่อต่อยอด และเพิ่มมูลค่าของผลผลิตที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมด้านอาชีพ				
9	สถานศึกษามีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในด้านการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้ จากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ				

ข้อ ที่	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
1	สถานศึกษามีการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนและสังคม เพื่อกำหนด สาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการส่งเสริม ด้านอาชีพ				
2	สถานศึกษามีการศึกษารายละเอียดประกอบ วิเคราะห์ข้อบ่งชี้เนื้อหา ของหลักสูตร เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการส่งเสริมด้านอาชีพ				
3	สถานศึกษามีการตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตร สถานศึกษาที่สนับสนุนการส่งเสริมด้านอาชีพ กับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน				
4	สถานศึกษามีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนส่งเสริม ด้านอาชีพ ตามข้อบ่งชี้สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด				
5	สถานศึกษามีการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม และการวัดประเมินผล ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมด้านอาชีพ				
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
1	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพร่วมกับ วิทยากรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาอาชีพ				
2	สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก				
3	สถานศึกษามีการจัด โครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ประกอบ อาชีพที่บ้าน โดยผู้สอนเตรียมการให้ผู้เรียนได้ฝึกอาชีพอย่าง เป็นระบบและมีความประทับใจในประสบการณ์				

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
4	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ จากการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน				
5	สถานศึกษาประเมินผลกระบวนการส่งเสริมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อปรับปรุง เพิ่มมูลค่าผลผลิตและต่อยอดเข้าสู่การเรียนรู้เชิงธุรกิจ				
6	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมด้านอาชีพและการมีรายได้ระหว่างเรียน				
ด้านกณเทศติดตาม					
1	สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดเป้าหมายการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ				
2	สถานศึกษามีการจัด โครงสร้างหรือจัดการองค์การนำไปสู่เป้าหมายของการนิเทศ ติดตาม				
3	สถานศึกษามีการพัฒนาทีมงานให้มีความพร้อมต่อการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ				
4	สถานศึกษามีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้นิเทศ ติดตาม ให้มีความพร้อมในการสนับสนุน อำนวยความสะดวกแนะนำและสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ				
5	สถานศึกษามีการสังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ				

ข้อ ที่	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ด้านการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา					
1	สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีอุปกรณ์และเครื่องใช้ประกอบที่เพียงพอ มีสภาพเหมาะสมในการจัดกิจกรรมและการให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน				
2	สถานศึกษามีการจัดระเบียบการใช้และการบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบและติดตามประเมินผลการใช้อย่างเป็นระบบ				
3	สถานศึกษามีการจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านอาชีพ				
4	สถานศึกษามีการประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา				
ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา					
1	สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน ตลอดจนองค์กรภาครัฐและเอกชนในการช่วยเหลือสนับสนุนให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ				

ประเด็นที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ข้อ ที่	ข้อความ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน					
1	สถานศึกษามีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการวางแผน				
2	สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ของสถานศึกษาและชุมชน				

ข้อที่	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน					
3	สถานศึกษามีการสำรวจความสนใจของนักเรียน เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ส่งเสริมด้านอาชีพ				
4	สถานศึกษามีการวางระบบงาน วางแผนเป้าหมาย ร่วมกันอย่างชัดเจน ออกแบบวางแผนเป็นโมเดลของ โรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย				
5	สถานศึกษามีการวางแผนทรัพยากร ทั้งบุคลากร แหล่งเรียนรู้ การทบทวนหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน				
6	สถานศึกษามีแผนการดำเนินงาน การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา การ สร้างเครือข่าย และการวัดผลประเมินผล				
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1	สถานศึกษามีการใช้กระบวนการ PLC ในการตัดสินใจ ส่งเสริมอาชีพให้นักเรียน				
2	สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมร่วมกันเลือกจัดกิจกรรม ส่งเสริมอาชีพตามความสนใจของผู้เรียนและชุมชน ตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยากร				
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
1	สถานศึกษามีการใช้กระบวนการ PLC ในการดำเนิน กิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน				
2	สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ร่วมกันเสาะหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ สำหรับผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ				

ข้อที่	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ					
3	สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการลงมือพัฒนา และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงหรือทำในลักษณะค่ายวิชาชีพ				
4	สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากรและการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ จากผู้ประกอบการ ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ใกล้เคียง				
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
1	สถานศึกษามีการใช้กระบวนการ PLC เพื่อสะท้อนผลในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน				
2	สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการประเมินผล และปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง				
3	สถานศึกษาจัดให้มีการชื่นชม ยกย่อง การนำเสนอผลงานของนักเรียน ผ่านการจัดนิทรรศการของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้าร่วมชื่นชมผลงานด้วย				
4	สถานศึกษาใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม เน้นเป้าหมายความสำเร็จ คือ คุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้และทักษะอาชีพ				

**แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1**

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ตามความคิดเห็นของท่านด้วยความเป็นจริง ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับและจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความเสียหายและมีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนาการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวพลอยไพลิน พุทธวงศ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

แบบสัมภาษณ์

แนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

: กรณีสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best practice)

งานนิพนธ์เรื่อง แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จะไม่มีการนำไปเปิดเผยหรือนำไปใช้ในทางอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้แต่อย่างใด
3. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวพลอยไพลิน พุทธวงศ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 : ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ - สกุล

.....

.....

2. ตำแหน่ง

.....

.....

3. สังกัด/หน่วยงาน

.....

.....

4. ประสบการณ์ในการทำงาน

.....

.....

5. สถานที่ให้สัมภาษณ์

.....

.....

6. วัน/เดือน/ปี ที่ให้สัมภาษณ์

.....

.....

7. ระยะเวลาในการสัมภาษณ์

เริ่มต้นเวลา.....น. สิ้นสุดเวลา.....น.

8. บรรยายากาในการสัมภาษณ์

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

1.1 ท่านมีวิธีการในการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนของท่านอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.2 ท่านมีวิธีการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนของท่าน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.3 ท่านมีวิธีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนของท่าน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.4 ท่านมีวิธีการนิเทศ ติดตาม เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนของท่าน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 ท่านมีวิธีการพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัด
การศึกษา เพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนของท่าน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

1.6 ท่านมีวิธีสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา เพื่อ
ส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนของท่าน อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ประเด็นที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

2.1 ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียน
ของท่าน มีหน่วยงาน หรือบุคคลใดเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง และเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนในโรงเรียนของท่าน
มีการดำเนินการอย่างไร

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน

.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

.....

.....

.....

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับ
นักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาระยะของเขต 1

คำชี้แจง

1. แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 1 เพื่อใช้ในการขยายผลการดำเนินงานต่อไป
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคล จะไม่มีการนำไปเปิดเผยหรือนำไปใช้ในทางอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้แต่อย่างใด
3. ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน รวม 10 ข้อ ประกอบด้วย
 - ส่วนที่ 1 ประเด็นคำถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน จำนวน 6 ข้อ
 - ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของเขต 1 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน จำนวน 4 ข้อ

ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวพลอยไพลิน พุทธวงศ์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อมูลทั่วไปในการสนทนากลุ่ม

1. พื้นที่ดำเนินการ

.....

2. วันที่ดำเนินการ

.....

3. รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

3.1 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

3.2 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

3.3 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

3.4 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

3.5 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

3.6 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

3.7 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

3.8 ชื่อ - สกุล.....

ตำแหน่ง.....เบอร์โทรศัพท์.....

ส่วนที่ 1 ประเด็นคำถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพ
สำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยองเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

1. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประเด็น การบริหาร
และการจัดการ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประเด็น การพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประเด็น การจัดการ
เรียนการสอน มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประเด็น การนิเทศติดตาม มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประเด็น การพัฒนาความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

6. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประเด็น การมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 2 ประเด็นคำถามประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการส่งเสริมอาชีพ
สำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยองเขต 1 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

1. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับ
นักเรียน ประเด็น การมีส่วนร่วมในการวางแผน มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับ
นักเรียน ประเด็น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับ
นักเรียน ประเด็น การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. แนวทางการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของเขต 1 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน ประเด็น การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความเหมาะสมและเป็นไปได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

(Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของ
แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการในการส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1
ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ด้านการบริหารและการจัดการ						
1.1 สถานศึกษา ศึกษาสภาพบริบทความต้องการ ของชุมชนและสังคม ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ตลอดจนแสวงหาศักยภาพของพื้นที่ที่สอดคล้อง สามารถสนับสนุนการสอนอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.2 สถานศึกษาจัดทำข้อมูลสารสนเทศของ สถานศึกษา เกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และ ครู ให้เป็นระบบเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการเรียน การสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.3 สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดทิศทางเป้าหมายการส่งเสริมด้านอาชีพ อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.4 สถานศึกษาสร้างความตระหนักแก่บุคลากรให้ เห็นความสำคัญต่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้าน อาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.5 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือ คณะทำงานเพื่อสนับสนุนการเรียนที่ส่งเสริมด้าน อาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ด้านการบริหารและการจัดการ						
1.6 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ประกอบการ ชุมชน หน่วยงาน/องค์กร ได้รับทราบ และให้ความร่วมมือจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.7 สถานศึกษาพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความ เข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการจัดเรียน การสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.8 สถานศึกษาจัดระบบบริหารจัดการ เพื่อต่อยอด และเพิ่มมูลค่าของผลผลิตที่เกิดจากการจัดการเรียน การสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.9 สถานศึกษาประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใน ด้านการตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการ จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
2.1 สถานศึกษา ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนและสังคม ทั้งใน ระดับชาติและนานาชาติ เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการส่งเสริมด้านอาชีพ	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
2.2 สถานศึกษา ศึกษาองค์ประกอบ วิเคราะห์ ขอบข่ายเนื้อหาของหลักสูตร เพื่อกำหนดสาระการ เรียนรู้ด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.3 สถานศึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของ หลักสูตรสถานศึกษาที่สนับสนุนการส่งเสริมด้าน อาชีพกับมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มวิชาและ มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2.4 สถานศึกษาวางแผนการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมด้านอาชีพตามขอบข่ายสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ สัดส่วน เวลาและหน่วยกิต ตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้
2.5 สถานศึกษาพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ การ จัดทำสื่อ นวัตกรรม และการวัดประเมินผล ที่ สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมด้าน อาชีพ	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน						
3.1 สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ร่วมกับวิทยากรภายนอก หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสาขา อาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน						
3.2 สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านอาชีพ ทั้ง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เน้นให้ผู้เรียน ได้ปฏิบัติ จริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอก	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.3 สถานศึกษาจัด โครงการ/กิจกรรมให้ผู้เรียนได้ ประกอบอาชีพที่บ้าน โดยผู้สอนเตรียมการให้ผู้เรียน ได้ฝึกอาชีพอย่างเป็นระบบและมีความประทับใจใน ประสบการณ์	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4 สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมการผลิตและ จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากการจัดการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.5 สถานศึกษาประเมินผลการส่งเสริมการผลิตและ จำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อปรับปรุง เพิ่มมูลค่าผลผลิต และต่อยอดเข้าสู่การเรียนรู้เชิงธุรกิจ	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้
3.6 สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนบูรณาการ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมด้านอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. ด้านการนิเทศติดตาม						
4.1 สถานศึกษาวางแผนกำหนดเป้าหมายการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.2 สถานศึกษาจัดโครงสร้างองค์การ นำไปสู่ เป้าหมายของการนิเทศ ติดตาม	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
4. ด้านการนิเทศติดตาม						
4.3 สถานศึกษาพัฒนาทีมงานให้มีความพร้อมต่อการนิเทศ ติดตาม เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.4 สถานศึกษาพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้นิเทศ ติดตาม ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนอำนวยความสะดวก แนะนำและสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้รับการนิเทศ	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้
4.5 สถานศึกษาสังเกต ติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เพื่อให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพแก่ผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้
5. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						
5.1 สถานศึกษาจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่มีอุปกรณ์และเครื่องใช้ประกอบที่เพียงพอ มีสภาพเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมและการให้บริการด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.2 สถานศึกษากำหนดระเบียบการใช้และการบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และผู้รับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.3 สถานศึกษาจัดบรรยากาศแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
5.4 สถานศึกษามีการประสานงานการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
6. ด้านการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา						
สถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ ผู้ประกอบการ ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในการ สนับสนุนการจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับ ผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประเด็นที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน						
1.1 สถานศึกษามีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการวางแผนจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้
1.2 สถานศึกษามีการวิเคราะห์บริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อวางแผนจัดการศึกษาส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียน	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้
1.3 สถานศึกษาสำรวจความสนใจของผู้เรียน เพื่อวางแผนจัดการเรียนรู้ส่งเสริมด้านอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.4 สถานศึกษาวางระบบงาน ระบบการบริหาร ในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนตามเป้าหมาย	0	+1	+1	2	0.6	ใช้ได้

ประเด็นที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน						
1.5 สถานศึกษาวางแผนบริหารทรัพยากร ทั้งบุคลากร แหล่งเรียนรู้ การทบทวนหลักสูตร สถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน เพื่อการส่งเสริมด้านอาชีพของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
1.6 สถานศึกษามีแผนการดำเนินงาน การพัฒนา แหล่งเรียนรู้และทรัพยากรที่เอื้อต่อการส่งเสริมด้านอาชีพ การสร้างเครือข่าย และการวัดผลประเมินผล	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
2.1 สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการตัดสินใจส่งเสริมอาชีพให้ผู้เรียนร่วมกัน	+1	0	+1	2	0.6	ใช้ได้
2.2 สถานศึกษาจัดประชุมร่วมกันเลือกจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามความสนใจของผู้เรียนและชุมชนตามความพร้อมของพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ และวิทยาการ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
3.1 สถานศึกษาใช้กระบวนการ PLC ในการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียน	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.2 สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ร่วมกันเสาะหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ข้อคำถามสำหรับการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	ผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
3.3 สถานศึกษาสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ลงมือพัฒนา และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการลง มือปฏิบัติจริง หรือทำในลักษณะค่ายวิชาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
3.4 สถานศึกษาประสานขอความร่วมมือในการเป็น วิทยากรและการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ จากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชน ในพื้นที่ใกล้เคียง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
4.1 สถานศึกษามีการใช้กระบวนการ PLC เพื่อ สะท้อนผลในการส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน	+1	-1	+1	1	0.3	ใช้ ไม่ได้
4.2 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม อาชีพของผู้เรียน ร่วมกันออกแบบวิธีการ ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.3 สถานศึกษาจัดให้มีการชื่นชม ยกย่อง การ นำเสนอผลงานของผู้เรียน ผ่านการจัดนิทรรศการของ โรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้า ร่วมชื่นชมผลงานด้วย	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้
4.4 สถานศึกษาใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม เน้น เป้าหมายความสำเร็จ คือ คุณภาพผู้เรียน ทั้งด้าน ความรู้และทักษะอาชีพ	+1	+1	+1	3	1	ใช้ได้

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวพลอยไพลิน พุทธวงศ์

วัน เดือน ปี เกิด 13 ธันวาคม 2536

สถานที่เกิด จังหวัดจันทบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน โรงเรียนวัดปทุมवास ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง 21120

ตำแหน่งและประวัติการ พ.ศ.2560 - 2562 ครูผู้ช่วย โรงเรียนวัดปทุมवास

ทำงาน พ.ศ.2562 - 2566 ครู โรงเรียนวัดปทุมवास

พ.ศ.2566 - ปัจจุบัน ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ โรงเรียนวัดปทุมवास

ประวัติการศึกษา พ.ศ.2560 ครุศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

พ.ศ.2567 การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

มหาวิทยาลัยบูรพา